

קלקראת שבת מלאכתא

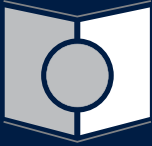
Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת כי תצא

לקראת שבת מלכתא

שמעתי מפי הגאון רבי צבי הירש פרבר זצ"ל, שנסע פעם ברכבת עם מרן הגר"ח מבריסק, ובתוך כך נכנס לשם יהודי זקן. שאל אותו הגר"ח מהיכן הוא מגיע, והשיב הזקן שהוא חוזר עכשיו מקאצק, והסתופף שם בצל כ"ק האדמו"ר מקאצק זצ"ל, וביקשו הגר"ח שיחזור על איזה דבר תורה ששמע מפי רבו

פנינים יקרות על עבודת חודש אלול, מראב"ד העדה החרדית, מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

אם יישר מהקשיים בדרכו ויעזוב ח"ו את עבודת ה', או שיתגבר ויבין שכל הקשיים הם ניסיון מאת ה' כדי להרבות שכרו ולהיטיב לו כשיתגבר ויעמוד בניסיון, שאז יתכפרו לו עוונותיו, ושכר רב יהא מוכן לו לחיי נצח.

והגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל נשאל פעם, מדוע היצר הרע מבלבל את הצדיקים ובעלי תשובה במחשבות זרות, דווקא בשעה שהם מתאמצים להתגבר, והרי הם כבר נמצאים במעלה עליונה, והשיב שאין זה מוכיח על שפלות אלא על גדלות, כי אם היצר הרע

שמעתי מפי הגאון רבי צבי הירש פרבר זצ"ל, שנסע פעם ברכבת עם מרן הגר"ח מבריסק, ובתוך כך נכנס לשם יהודי זקן. שאל אותו הגר"ח מהיכן הוא מגיע, והשיב הזקן שהוא חוזר עכשיו מקאצק, והסתופף שם בצל כ"ק האדמו"ר מקאצק זצ"ל, וביקשו הגר"ח שיחזור על איזה דבר תורה ששמע מפי רבו. השיב הזקן: "הרבי ביאר מה שדרשו חז"ל (פסחים כב:)" "את ה' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים", שגם תלמידי חכמים צריכים ליראה את ה', שהלא יש תלמידי חכמים שמדמים שאין צריך להזהיר אותם על יראת שמים, אך באמת אין הדבר כן, אלא גם הם צריכים לעמוד להכניס בליבם פחד ה' ויראת שמים".

הגר"ח התפעל ושמוח מאוד לשמוע את הדברים, ולא פסק בכל משך הנסיעה לקלס את הדברים, וחזר ואמר בערך בהרי לישנא: "אתם שומעים מה שהקאצק'ר אומר, גם ת"ח צריך יראת שמים. אוי כמה הוא צודק, גם תלמידי חכמים צריכים הרבה עמל כדי להשיג יראת שמים..."

מדוע היצר הרע מבלבל את הצדיקים ובעלי תשובה במחשבות זרות, דווקא בשעה שהם מתאמצים להתגבר
הנה מצוי לפעמים שדווקא בשעה שהאדם מתחיל בעסק התשובה, [בעזיבת החטא או בהרהורי תשובה], נערמים עליו קשיים שונים מבית ומחוץ, בגשמיות או ברוחניות, ויש לדעת שזהו ניסיון לאדם

מתעקש להחטיא אותו זהו סימן טוב שהאדם הולך בדרך הנכונה, ודווקא משום זה היצר הרע רוצה להפילו.

ראוי לנו לנהוג בחודש אלול כמו בימי ספירת העומר, שהם ימי הכנה לקבלת התורה

כתב החיד"א בספרו עבודת הקודש וז"ל: "זמן תשובה לכל הוא בחודש המקודש הזה, ויזהר לפשפש במעשיו. טוב וישר שבכל לילה קודם שישן, טרם אמירת וידוי, יפשפש ויחפש בדרכיו ובמעשיו באותו יום, ויתוודה וישוב. וכן יעשה מר"ח אלול עד יוה"כ, כי צריך לעשות כן כל ימיו בכל לילה, כמעשה הצדיקים קראו בשמותם מארי דחושבנא, ולפחות כה יעשה במי ימים הנוראים", ע"כ. ומבואר בדברי רבותינו ז"ל, שבחודש אלול ראוי לכל אחד לערוך חשבון הנפש בכל לילה טרם שנתו, לבדוק עצמו בכל מעשיו שבמשך היום כולו. ובאמת ראוי לנו לנהוג בחודש אלול כמו בימי ספירת העומר שהם ימי הכנה לקבלת התורה, וסופרים בהם בכל יום כמה ימים עברנו כדי שנתבונן מה כבר עשינו ומה עוד נשאר לנו לתקן, וכך גם בחודש אלול שהוא חודש הכנה לימי הדין, ראוי לכל אחד לספור כל יום מחודש אלול בפנ"ע, ולחשוב מה כבר עשה בכל הימים האלו שעברו בחודש אלול, ומה נשאר לו לתקן עד ראש השנה הבעל"ט.

עבירות קלות - אין האדם רגיל לשוב עליהן בתשובה

הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, היה מעורר בחודש אלול ועשיית, שרבים מדמים שעיקר עבודת התשובה בחודש אלול היא על עבירות חמורות, אך שוכחים לשוב בתשובה על מצוות קלות שאדם דש בעקביו, שהרי במצוות קלות מצוי מאוד המכשול, והאדם אינו שם ליבו כמה נכשלים בשנה אחת בעבירות קלות. ועוד יש להוסיף, שהמכשול בעבירות קלות אינו רק בעצם הדבר שרגילים להיכשל בהם יותר, אלא המכשול הוא גם בעצם מעשה התשובה, שבעבירות חמורות האדם רגיל לשוב בתשובה מאחר שידוע שמרד בקב"ה, וכמו כן תשובתו מתקבלת, כיון שנכנע ומבין שחטא, אבל בעבירות קלות אין האדם רגיל לשוב עליהן בתשובה, וגם אם מכיר שחטא וחוזר בתשובה ומתוודה, מ"מ מצוי שאינו נכנע לקב"ה כראוי, ואינו מבין את גודל אשמתו, שחטא ומרד במלכו של עולם כפשוטו, וחסר לו בעיקר התשובה.

הצעת הקדוש ה'חפץ חיים' זצ"ל, באסיפת גדולי רבנים וראשי ישיבות בליטא

באסיפת גדולי רבנים וראשי ישיבות בליטא, הציע הקדוש החפץ חיים זצ"ל, שכל אחד מהרבנים יחתום על קול קורא להיזהר מלשון הרע, והיה כתוב בו שאיסור לשון הרע הוא חמור כאיסור חזיר, אמנם מרן הגר"ע זצ"ל שישב לצד ה'חפץ חיים' העיר, שאם ישו איסור לשון הרע לאיסור אכילת חזיר, עלול הדבר לגרום להיפך, שכשם שמזלזלים באיסור לשון הרע כך גם יזלזלו באיסור חזיר, [ועל דרך מה שמבואר בשערי תשובה (שער א, ל"ח), שהמזלזל באיסור קל סופו לזלזל באיסורים חמורים יותר], ולכן לבסוף נמנעו מלחתום.

המשגיח דפוניבו, הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, היה מתאונן על כך שבכוללים אין תפילה בכולל

המשגיח דפוניבו, הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, היה מתאונן על כך שבכוללים אין תפילה בכולל, שהלא התפילה היא המפתח להצלחה בתורה, ואיך אפשר להזניח את התפילה בכוונה כראוי, ולכן היה מבקש מאברכים שיבואו להתפלל בישיבה, שהתפילה בישיבה היא תפילה מסוג אחר.

וכן זכורני שבשעה שיסד הגרא"א דסלר זצ"ל כולל בגייטסהד, דרש שיהיה בכולל בית הכנסת לתפילה, שהרי התורה והתפילה קשורים זה בזה, וכן גם מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, כשפתח כולל הזהיר את האברכים שיתפללו רק בישיבה שהוא מקום תורה, ובדומה לזה מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל בשעה שיסד כולל, דרש שאברכי הכולל יתפללו בכולל.

מעלת חידושי תורה בימים אלו

ונהנה הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל כתב, שכיון שבחודש אלול ועשיית אננו קרובים לקב"ה, הרי הזמן מסוגל מאוד ללמוד ולהבין ולחדש בתורה חידושי תורה אמיתיים, וכן מובא בשם המשגיח דמיר הגאון רבי ירוחם זצ"ל, שבקלם הקפידו בחודש אלול להשתדל לחדש חידושי תורה.

וטעם הדבר יש לומר, דבזוה"ק (הקדמת בראשית י"ב ע"ב) מבואר שהקב"ה מתפאר ושמה במי שמחדש חידושי תורה, ונוטל כל תיבה ותיבה שחידש, ומנשק לה ומעטר אותה ובונה ממנה עולם חדש בפני עצמו. ולכן אם זוכה האדם לחדש חידושי תורה לפני יום הדין,

המשך בעמוד 31

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעני"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

עברו 30 יום, והוא עדיין לא נושע. הבחור ניגש לרבי ושאל: "הייתכן?, אני עמדתי בחלק שלי, הרבי אמר שבקרוב אני אהיה חתן, וכבר עבר חודש!". "אתה צודק", אמר לו הרב ואזנר, "אתה עמדת בחלק שלך בצורה מעוררת השתאות, ואני את החלק שלי עדיין לא קיימתי, אבל..."

מי ששימש עשרות שנים כמשגיח של ישיבת 'חכמי לובלין', הרה"ח רבי חיים אברהם ויזל שליט"א, עם צרור סיפורים על הנהגתו הפלאית של מרן בעל 'שבט הלוי', רבי שמואל הלוי ואזנר זיע"א, בראשות הישיבה

אליעזר (לייזר) רוט

לפני כשבועיים לקראת תחילת זמן 'אלול', ופתיחתה של שנת לימודים חדשה בעולם הישיבה, הבאנו כאן ב'לקראת שבת' את השיחה עם אחד מוותיקי המשגיחים, הגה"ח רבי חיים אברהם ויזל שליט"א, ששימש במשך עשרות שנים כמשגיח בישיבת חכמי לובלין, והיה מתלמידי הישיבה בעצמו.

אנו מביאים כאן את החלק השני של השיחה.

כתלמידו של רבינו בעל 'שבט הלוי' הגר"ש ואזנר זצ"ל, וכמי שעסק רבות בשנים בעבודת החינוך, תחת שרביט הנהגתו של רבינו זצ"ל, זכה הרב ויזל לשמוע ולראות אינספור סיפורים, עובדות, אמרות טהורות והדרכות, מאת קודש הקודשים, רבינו בעל ה'שבט הלוי' זיע"א. הפעם ביקשנו ממנו לספר ולהסביר כיצד תפס רבינו זצ"ל את המושג 'ישיבה'. הרב ויזל נאות להשיב לנו, ותיבל את תשובתו בסיפורים ועובדות נפלאות:

"במשך השנים שבהן זכיתי לפעול, לצדו של מרן פוסק הדור זצ"ל כמשגיח בישיבה שבראשותו", הוא מספר, "היתה לי הזכות ללמוד ממנו הרבה מאוד הנהגות ובכלל, לקבל ממנו את כל צורת ההסתכלות שהיתה לו על המושג 'ישיבה'.

"הרי מה זו ישיבה? מקום שבאים אליו בבוקר, מתפללים, אוכלים, לומדים כמה שעות, ושוב אוכלים, מתפללים ולומדים, ולאחר מכן חוזרים הביתה? או שאולי נאמר שיש ישיבה זה מקום שאמור לחנך בחורים, ולהקנות להם כלים וידע איך ללמוד גמרא בכוחות עצמם? "לא ולא! אצל מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, ישיבה היתה כור היתוך. זה היה מקום שאתה מגיע אליו בראש חודש חשוון עם תחילת

הזמן, ויוצא ממנו רק חמישה חודשים אחרי, בראש חודש ניסן. "לנסוע לשבת הביתה? בשביל מה? מה יש לך לחפש בבית? הישיבה היא הבית שלך! בבין הזמנים מבקרים את ההורים והמשפחה. לנסוע לחנוכה או לפורים הביתה? זה ממש מיותר. הרי יש ישיבה, בשביל מה צריכים לנסוע הביתה?

"בימינו זה נשמע קיצוני מאוד, ואני חייב להודות שגם מרן זצ"ל ריכך מאוד את הגישה שלו בנושא הזה במשך השנים.

"כשאני למדתי בישיבה, זה היה עד שנת תש"מ, כלומר לפני 42 שנה, מי שרצה לנסוע הביתה לשבת, היה צריך לבקש רשות מהרב

ואזנר בעצמו. עכשיו, לגשת לרב ואזנר, זה לא היה עניין של מה בכך. היתה לנו יראת כבוד עצומה כלפיו. הרגשנו שזה עוול לבזוז דקה או שתיים מזמנו היקר, רק כדי לקבל שבת חופשה. אז מה שקרה זה שעד שהבחור ביקש בכלל לצאת לשבת, הוא 'התבשל' בתוך המיץ של עצמו במשך כמה ימים, ובדרך כלל היה מוותר על הרעיון ונשאר בישיבה.

"אז היינו נוסעים הביתה פעם אחת במשך זמן חורף באישור, ועוד פעם אחת היו בחורים שהיו מתגנבים ונוסעים בחשאי, בתקווה שאף אחד לא ישים לב... הנהלת הישיבה העלימה עין, כל עוד זה באמת היה רק לעיתים נדירות, אבל רוב הזמן היינו בישיבה ולא יצאנו ממנה.

"לעומת זאת, כשאני חזרתי לישיבה 11 שנים מאוחר יותר, והפעם כמשגיח, המצב כבר היה שונה. מרן זצ"ל היה הרבה יותר מרוכך בנושא. כלומר, ההשקפה שלו עדיין נשארה כשהיתה, שבחור צריך להיות בישיבה ולא לצאת ממנה. אבל הוא הבין שבדור הנוכחי זה קשה מאוד לדרוש דבר כזה מהבחורים, ולכן הגישה היתה יותר מרוככת, ואת האישור לצאת כבר היו מבקשים ממני או מאיש צוות אחר, ולא מהרב ואזנר עצמו.

"ואם דיברנו על 'כור היתוך', כדאי שנבהיר איך כור ההיתוך הזה היה צריך להיות, על פי ההשקפה שלו:

"יש הרבה מאוד דרכים לדרג בחורים, מי יותר טוב ומי פחות טוב.

אבל על דבר אחד הוא כן סבר שבגינו צריכים להרחיק בחור מהישיבה, ולשלוח אותו שיחפש לעצמו מסגרת אחרת: מי שלא מגיע לתפילה בישיבה!

היה לנו בחור בישיבה, הוא כבר היה בגיל 21, רוב החברים שלו כבר התחתנו, והוא הרשה לעצמו לחגוג בלילות. הוא היה מקהיל קהילות ברבים בשעות הלילה, וגם לאחר שרוב הבחורים כבר פנו לישון, הוא המשיך בשלו, וניצל את העובדה שהוא כבר 'קיבוץ-בחור', וקשה להעיר לו ולומר לו מה לעשות.

"ומה קורה למי שהולך לישון בשתיים בלילה? הוא קם ב-12 בצהריים, או ב-11... עד שהוא מתגרד מהמיטה והולך להתפלל, זה כבר צהרים, והוא מתחיל את הישיבה רק בסדר בקיאות.

"אמרתי לו: 'בחור יקר, אני לא יכול לאפשר לך להמשיך להתנהג ככה, כי אתה גורם להתרופפות של כל המסגרת הישיבתית. לכן, או שתשפר את התנהגותך, ותתחיל ללכת לישון מוקדם ולקום מוקדם, או שפשוט תחפש לעצמך ישיבה אחרת'.

"עברו כמה ימים ואפילו כמה שבועות, והמחזה חוזר על עצמו יום אחרי יום. הבחור לא מסוגל לפקוח עיניים לפני 12 בצהריים. משראיתי שזה המצב, הודעתי לו חד משמעית, שאני דורש ממנו לארוז את החפצים ולעזוב את הישיבה.

"הוא לא היה טיפש, והוא אמר לי שהוא יגש לרבי, הרב ואזנר זצ"ל, ויגיד לו שהמשיג זורק אותו מהישיבה, דבר לא הגיוני בעליל, בהתחשב בעובדה שהוא בחור בשידוכים וצעד כזה דרסטי עלול להזיק לו מאוד.

"והוא אכן עשה כפי שהזהיר אותי, ניגש למרן זצ"ל, ו'הלשין' עלי. המשיג רוצה לזרוק אותי מהישיבה'.

"הרב ואזנר שאל אותו על מה ולמה, והוא לא כיחד ממנו את האמת והודה שהוא קם מאוד מאוחר וזאת הסיבה.

"השיב לו הרבי זצ"ל: 'אם אתה תקבל על עצמך לקום מוקדם, ולהיות נוכח בתפילה כל בוקר, אני מוכן לדבר עם המשיג ולבקש ממנו שיוותר לך הפעם'.

"הבחור כמובן הסכים מיד לבקשה של הרבי, אבל הרבי אמר לו שזה לא מספיק: 'אני רוצה להרוויח עוד משהו... שגם תלך לישון מוקדם'!

"התשובה שלו היתה שהוא מאוד רוצה, אבל מאחר והוא כבר רגיל לישון בשעות אחרות, הוא לא יכול בתוך יום אחד להירדם בשעה 11 בלילה. זה מדי מוקדם. הוא יתאמץ מאוד לקום כבר למחרת לתפילה, אבל להירדם בלילה, הוא יירדם רק אחרי שהשעון הביולוגי שלו ישתנה, ומן הסתם זה ייקח כמה ימים.

"הרבי אמר לו: 'לך תגיד למשיג שאני רוצה לדבר איתו, אבל עד שאני לא מדבר איתו, אתה לא חוזר לישיבה. רק אחרי שאדבר עם המשיג והוא יאשר לך לחזור'.

"כמובן שאני קיבלתי עלי את הדין, מי אני שאתווכח עם הרבי? אם הוא מאמין לבחור ומוכן לתת לו עוד צ'אנס, זאת הישיבה שלו!

"כל בוקר, כשאמרו את 'שירת הים', היה הרבי מטייל ברחבי בית המדרש, הוא היה עושה תנועות נמרצות עם הידיים, זה היה מחזה

אחד יותר ירא שמים, השני לומד יותר בהתמדה, השלישי יש לי גינונים עדינים של בן ישיבה והרביעי יש לו זיכרון נפלא והוא ממש בקי בכל המסכתות שלמד עד כה. יש בחור שממש משתפך בתפילה בצורה מעוררת השתאות, ויש בחור שתמיד, אבל תמיד, שמח לעזור לחברים, ומשתדל מאוד להימנע מלפגוע בהם.

"כל המעלות הללו חשובות מאוד, וכמובן שהן מוסיפות המון לאישיות של הבחור ולהערכה של האנשים אליו, אבל אצל הרב ואזנר היה דבר אחד שהיה חזק יותר מהכל: בחור שקם לפנות בוקר, משתתף ב'סדר פאר-טאגס' לפני התפילה, ונמצא בישיבה בתפילת שחרית כל יום - זה הבחור המיוחד ביותר. זה הבסיס, הקו האדום, בלי להיכנס להגדרה הזאת של 'בחור שנמצא כל יום בתפילה', וביתר שאת מי שנמצא בסדר 'פאר-טאגס', לא היית נכנס בכלל לרשימת הדירוג שלו...

"ואכן הלימוד בסדר שלפני תפילת שחרית, היה ממש עיקר היום אצלנו בישיבה. כשאני למדתי בישיבה, היינו קמים כל בוקר בשעה ארבע ורבע בערך, ובשעה 4:30 בית המדרש כבר היה מלא מפה לפה! הרבי עצמו היה מגיע לסייר מדי פעם בבית המדרש, בארבע וחצי או ברבע לחמש, וכשהוא היה רואה שהבחורים כבר היו יושבים ולומדים, פניו היו קורנות מנחת. לא יכולת לראותו שמח יותר, מהזמן שבו הוא ראה את תלמידיו היקרים כשהם משכימים קום ללמוד לפני התפילה. זה היה אצלו הדבר הכי חשוב.

"אבל כמו הנושא הקודם, גם בחלק הזה של השכמת הבוקר, היה תהליך של 'ירידת הדורות'. כשהייתי המשיג בישיבה, זה כבר התאחר בשעה ורבע. בחמש וחצי היינו מעירים את הבחורים והסדר היה מתחיל בשעה רבע לשש.

"בעניין זה אציין לשבח את התוכנית 'דרשו בוקר', שהיא אחת מתוכניות 'בני הישיבות' של ארגון 'דרשו'. באו אלי מ'דרשו', והודיעי לי ש'דרשו' מקבל על עצמו לממן מלגות כספיות לבחורים, שילמדו לפנות בוקר וגם יבחנו על כך מדי שבוע. ואכן, זה עזר לנו מאוד לעצב את סדר היום בישיבה, ומרן זצ"ל הוקיר על כך טובה ל'דרשו' עד מאוד, ולא הסתיר את ההערכה שלו הן לארגון והן לנשיא רבי דוד הושפטטר שליט"א, אותו כינה 'ידידי ידיד נפשי, מוריני הרב רבי דוד הושפטטר'... גם מנהלי 'דרשו' האחרים ידעו שיש להם תמיד דלת פתוחה אצל מרן זצ"ל, שהיה מחבב אותם ומקרב אותם מאוד, לא רק בגלל עידוד הלימוד לפנות בוקר, אלא בכלל כל העניין של קידום לימוד ההלכה בתוכניות השונות, היה יקר וחשוב מאוד בעיניו".

הרבי אמר לו: "לך תגיד למשיג שאני רוצה לדבר איתו"

בהקשר זה של השכמת הבוקר, אני רוצה לציין דבר נורא: היה לו, לרבינו זיע"א עיקרון מאוד מאוד חשוב: לא זורקים בחור מהישיבה! אם לא מדובר במקרה של בחור שממש משפיע לרעה על כל הסביבה, לא זורקים, מתמודדים איתו בתוך הישיבה, למרות הקושי ועל אף שזה בכלל לא קל.

הרבי עצמו היה מגיע לסייר מדי פעם בארבע בבוקר, כשהיה רואה שהבחורים כבר יושבים ולומדים, פניו היו קורנות מנחת. לא יכולת לראותו שמה יותר, מהזמן שבו הוא ראה את תלמידיו היקרים כשהם משכימים קום ללמוד לפני התפילה

"אבל אתה יודע, הרי יש בהלכה כלל, שכשביית דין פוסקים לאדם זמן הם נותנים לו 30 יום, ואם הוא לא ציית להם בתוך ה-30 יום, הם צריכים לתת לו 30 יום נוספים. אז גם לי מגיעים עוד 30 יום נוספים כדי לקיים את הצד שלי בעסקה!..."

"עברו עוד כמה ימים, עוד כמה שבועות, וביום ה-28 או ה-29 של החודש השני, הבחור התארס!!!"

להידבק בראש הישיבה

"אבל עם כל היחס המיוחד שלו למושג 'ישיבה', הוא היה רואה את עיקר הישיבה בדמותו של מי שעומד בראש.

"ומעשה שהיה כך היה: פעם נכנס אליו יהודי, והרבי שאל אותו: 'אצל מי למדת בבחורות?'; ענה לו היהודי שהוא למד בישיבת ויז'ניץ.

"לא שאלתי אותך באיזו ישיבה למדת', אמר לו הרב ואזנר, 'אלא אצל מי למדת?'

"היהודי לא הבין: מה זאת אומרת, הוא למד בישיבת ויז'ניץ, כלומר אצל כל מגידי השיעורים בישיבה והראש ישיבה וכו'.

"אמר לו הרב ואזנר: 'אני אגיד לך איך אתה צריך לענות לשאלה שלי. אתה למדת אצל הרבי מוויז'ניץ! לרבי מוויז'ניץ יש ישיבה שנקראת וויז'ניץ, ומי שלומד בה הוא תלמידו של הרבי מוויז'ניץ...'.

"הנושא הזה היה מאוד חשוב אצלו, כל בחור צריך שתהיה לו דמות של מי שעומד בראש הישיבה, בו הוא צריך להידבק, וממנו הוא צריך ללמוד תורה ויראה ומידות טובות. כי כדי להיקרא 'בן ישיבה', צריכים לשמור על סדרי הישיבה, ולהידבק בראש הישיבה!"

מאוד מיוחד. בזמן הזה הוא גם היה סוקר את התלמידים ובודק מי נמצא ומי לא נמצא.

"הוא הגיע למקום של אותו בחור, ראה שהוא אכן נמצא במקום ונהנה מאוד. למחרת שוב חזר הדבר על עצמו, אבל אחרי שלושה או ארבעה ימים הבחור נעדר.

"הרבי קרא לו, ושאל הכיצד? הרי הבטחת שתבוא בזמן. הבחור הסביר שזה לא ביום אחד וזה מאוד קשה, והוא מתאמץ מאוד, והרבי נתן לו צ'אנס נוסף, אבל למחרת הוא שוב נעדר..."

"באותו יום אמר לו הרבי: 'אני חושב שהמשגיח צודק. כדאי שבאמת תחפש לעצמך ישיבה אחרת'. הבחור התחנן על נפשו ואמר שהוא בשידוכים, וזה ממש זיק לך, והוא לא יוכל לשאת את הבושה ועוד ועוד. אבל הרבי אמר לו: 'אתה על עצמך לא חסת, ואתה רוצה שאנחנו נחוס עליך? אם אתה מצליח לשכנע את המשגיח שיתן לך צ'אנס נוסף, בסדר גמור, אבל אני כבר לא יכול לעכב בעדו. אולי אתה באמת צריך למצוא לעצמך ישיבה, שבה לא מקפידים על כך שבחורים לתפילה בישיבה'..."

הבחורים בישיבה ידעו, שאם הם זקוקים לברכה...

ומידה טובה מרובה. הבחורים בישיבה ידעו שאם הם זקוקים לברכה מאוד מיוחדת מהרבי, אפשר לבקש מהרבי, כשבתמורה לך שהבחור מתחייב לקום מוקדם יותר ממה שהיה רגיל עד כה, הרבי יבטיח לו ישועה הנצרכת לו. זה כמובן עבד פעם אחר פעם.

"זכורני שהיה פעם מעשה עם בחור כבן 24, שכדרכתם של בחורים בגיל הזה, גם הוא כבר לא היה מקפיד להופיע בישיבה כל יום בתפילת שחרית, ואט אט הלכו הפעמים הללו והתמעטו עד שבכלל לא ראו אותו בשחרית בישיבה.

"היתה זו עת רצון, אני לא זוכר אם זה היה בחנוכה או בפורים או ביומא דחדוותא אחר... הבחור ניגש לרבי וביקש ממנו שיברך אותו שיזכה להקים בית נאמן בישראל בקרוב ממש, כי כבר כלתה נפשו מלחכות כל כך הרבה שנים עד שיבוא השידוך הנכון.

"הבחור לא היה טיפש, ובו במקום אמר שהוא מוכן להתחייב לקום ממוחר בבוקר כל יום לשחרית בישיבה, אם הרבי מבטיח לו שהוא יתארס בקרוב. הרבי חייך והסכים לעסקה..."

"למחרת בבוקר הבחור התייצב כמו חיל, ואחר כך כל יום הוא היה בא בזמן, עומד על מקומו כשהתחילו את התפילה.

"עברו 30 יום, והוא עדיין לא נושע. הבחור ניגש לרבי ושאל: 'הייתכן? אני עמדתי בחלק שלי, כל יום אני עומד במקום שלי לפני שמתחילים להתפלל. הרבי אמר שבקרוב אני אהיה חתן, וכבר עבר חודש. הרי 'סתם הלוואה לשלושים יום'..."

"הרבי התייחס לפנייה שלו ברצינות תהומית. 'אתה צודק', הוא אמר לו, 'אתה עמדת בחלק שלך בצורה מעוררת השתאות, ואני את החלק שלי עדיין לא קיימתי'.

רוצים לקבל את 'ליקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

והנה, הגיע בחור ורצה להתייעץ עם רבי חיים, וכיון שלא רצה שאשמע, רמז לי שאצא לרגע מהחדר. יצאתי והוא נכנס. כשהוא יצא נכנסתי בחזרה. רבי חיים שאל אותי בזה הלשון: "הוא גירש אותך? זה לא בסדר! אם הוא צריך אותי שיקרא לי החוצה. למה הוא מוציא אותך? זה לא דרך ארץ!..."

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, על אצילות מידותיו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

"וְאֵלֵינוּ הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ" (דברים כ"ד, ט"ו)

לא אומרים לשני לצאת!

שח רבי מתתיהו שטיגל:

פעם למד מרן בחדר הלימוד שלו למעלה, וגם אני הייתי שם. היה זה בתקופה ששער החדר למעלה היה נשאר פתוח. רוב האנשים לא ידעו שהשער פתוח, והמעט שידעו ונכנסו לא הפריעו לו כל כך.

והנה, הגיע בחור ורצה להתייעץ איתו, ככל הנראה, על שידוך. וכיון שלא רצה שאשמע, רמז לי שאצא לרגע מהחדר. יצאתי והוא נכנס. כשהוא יצא נכנסתי בחזרה.

רבי חיים שאל אותי בזה הלשון: "הוא גירש אותך? זה לא בסדר! אם הוא צריך אותי שיקרא לי החוצה. למה הוא מוציא אותך? זה לא דרך ארץ!..."

והוסיף על אתר ואמר: "כתוב בחז"ל, בסוף פרשת בהעלותך, שכשהקב"ה רצה להוכיח את אהרן ומרים על שדיברו במשה, אמר להם 'צאו שלשתכם', ואחר כך קרא לאהרן ולמרים והוכיח אותם: 'מדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה'. נשאלת השאלה: מדוע הוא לא הוציא רק את משה ודבר אל אהרן ומרים? התשובה: כי זו לא דרך ארץ! אם אתה רוצה להגיד למישהו משהו בשקט, לא אומרים לשני לצאת!..."

פעם אחרת ארע שיהודי מכובד הגיע לרבינו ונעמד לידו. הוא הסתכל עלי, והבנתי שלא נוח לו שאני יושב שם. קמתי לצאת, ורבי חיים קלט זאת ואמר לי: "אתה לא יוצא! אתה נשאר פה לשבת! אני אצא אליך".

"חס ושלום!", אמרתי מיד, "אני אצא!". ורבינו בשלו: "לא! בשום אופן לא! זו לא דרך ארץ!".

הוא קם ויצא לחדר השני ודיברו שם בשקט.

שאלתי אותו אחר כך: מה יעשה אדם שבא לאדם גדול להתייעץ, ועומד שם בן אדם, ולשואל לא נוח שהוא ישמע. להגיד לו לצאת - זו לא דרך ארץ, להגיד לגדול לצאת - זו ודאי לא דרך ארץ. אז מה הוא יעשה?

השיב: "שהשואל יגיד שיש לו לשאול משהו פרטי, בתקווה שההוא יבין לבד ויצא. ואם הוא לא יבין - אין מה לעשות. זו לא דרך ארץ להגיד לו לצאת!..."

Yaakov Nahumi/Flash90

משלוח המנות שהתקבל

שח נכדו, רבי יעקב ישראל קניבסקי מעשה שארע עמו:

ליל פורים. הייתי עם הרב בלילה. הרב היה בשמחה, וראיתי שיש לו כוחות... אמרתי: בוא נפתח את הדלת, 'כל הפושט יד', נכניס את כל מי שרוצה, לא בוררים, מכניסים. נשארה רבע שעה עד שהרב היה צריך ללכת לישון.

טוב. נכנסו אנשים. בסוף התור עמד יהודי תמהוני, והוא הביא לרב משלוח מנות...

אמרתי לו בעדינות וברגישות: "ממש תודה רבה לך, הרב לא צריך את זה. תיכנס, והרב יתן לך ברכה". איחלתי לו "שיהיה לך פורים שמח", וביקשתי שאת משלוח המנות ייקח איתו בחזרה.

והנה אני מבחין שהרב נכנס לדריכות, זיהיתי מיד שאני בבעיה... כשהאיש יצא מהחדר, ולא היה אף אחד בחדר, העיר לי: "לא כך צריך להתנהג! יהודי מביא משלוח מנות צריך לקחת ממנו. תקרא לו!".

רצתי אחריו, הוא כבר היה במדרגות, ואמרתי לו שהרב קורא לו. הוא שב אל הרב, והרב לקח ממנו את משלוח המנות.

הגיע לחתונת הבחור כי הרי נפגע

סיפר לי נכדו של מרן:

בחור צעיר היה מסתובב בביתו של רבי חיים, וכל פעם היה פותח

פעם אחת, בעת שהיה עסוק בהעתקת ההערות, נכנס רבי חיים לחדר וראה אותו מעתיק. אמר לו בנועם: "אני מבקש שלא תעשה זאת שוב". אבל הלה לא שמע לבקשה, והמשיך להיכנס מדי פעם ולהעתיק הערות מתוך הספרים...

רבינו עומד לימין האברכים מוסרי הנפש

כשרשת הכוללים 'יששכר באהליך' של רבי אלחנן ויסבורד נקלעה למצוקה כספית, נערכה אסיפת חיזוק בהשתתפות רבינו. אחד הנואמים סיפר, שהרב ויסבורד רצה לעורר את חומרת המצב ולרגש את התורמים, מה עשה? שלח צוות צילום שצילם את המקרר הריק בבתיים של אברכי הכולל, אשר למרות המצב הדחוק, הם המשיכו ללמוד בהתמדה ובחשק רב.

אחד הבתים היה ביתו של אחד מגדולי המתמידים של הכולל. המצלמה תיעדה את הדירה הדלה והצנועה ואת המקרר הריק... כשיצאו מן הבית, רצה בעלת הבית אחרי הפמליה וניגשה לרבי אלחנן. הוא היה בטוח שהיא רוצה לתאר בפניו את מצבם הקשה. אך לא! היא אמרה לרב ויסבורד בהתרגשות רבה: "בעלי כל כך נהנה בכולל שלכם, הוא לומד ומתעלה. אבל מכיון שכבר כמה חודשים הוא לא קיבל את המילגה מהכולל שלכם, אין לו ברירה, והוא עומד לעבור לכולל אחר". ואז היא פרצה בכבי ואמרה: "תעשה לי טובה, תשפיע על בעלי שישאר אצלכם בכולל. בעזרת ה' אנחנו נסתדר עם הפרנסה, אבל העיקר שהוא ימשיך להתעלות בתורה". רבינו שמע את הדברים ודמעות זלגו מעיניו...

(מתוך 'ומתוק האור פניני רבי חיים')

את הספרים של רבי חיים ומתחיל להעתיק את ההערות שכתב הרב. הרי בכל הספרים ישנן הערות בצדדים שמהן מוציאים אחר כך ספרים. לאותו בחור היתה פעם מחברת, וכל פעם העתיק עוד כמה הערות מספרי רבינו.

פעם אחת, בעת שהיה עסוק בהעתקת ההערות, נכנס רבי חיים לחדר וראה אותו מעתיק. אמר לו בנועם: "אני מבקש שלא תעשה זאת שוב".

אבל הלה לא שמע לבקשה, והמשיך להיכנס מדי פעם ולהעתיק הערות מתוך הספרים.

אחד מבני הבית שנודע לו הדבר, הרגיש שנעשה כאן עוול. הלך לבית הבחור, דפק בדלת ודרש ממנו שיביא לו את המחברת מיד. נטל ממנו את המחברת והחריס אותה.

לא פחות ולא יותר, הבחור בא להתלונן לפני רבי חיים שלקחו לו את המחברת...

מה עשה רבי חיים?

מספר הנכד: מאז אותו מקרה התחיל רבי חיים לקרב אותו תכלית הקירוב, וכשסוף סוף התחתן, רבי חיים הגיע לחתונתו.

מדוע? כי הבחור נפגע...

"מדוע הוא לא הגיע לספר לי על כך כשזה קרה?"

רבינו היה מרבה להתפלל על צרות הדור. ה'אלוקי נצור' שלו היה לפעמים ארוך יותר מכל ה'שמונה עשרה', מרוב שהיה מתפלל על צרותיהם של כלל ישראל.

לפני שנים רבות נסע רבינו אל חותנו מרן הגרי"ש אלישיב. כשהגיע לביתו של מרן הגרי"ש, הגיע אברך ירושלמי וסיפר שהוא נשוי כבר עשר שנים, והוא רוצה לבקש ברכה להיפקד בבנים.

שאל אותו רבינו לשמו, והוא השיב. הוא המשיך לשוחח עמו קמעא, ובתוך הדברים הוא סיפר שכבר יש לו בת אחת, שנולדה שבע שנים אחרי החתונה, וכעת הוא מבקש שיוולדו לו עוד ילדים.

שאל אותו רבינו: "כבר יש לך בת אחת?", השיב האברך: "אכן כן". ורבינו ממשיך ושואל: "באמת יש לך ילדה?", "כן" - השיב האברך.

בדרך חזרה לבני ברק, שח רבינו בכאב: "כבר לאחר החתונה של אותו אברך, כאשר הוא לא זכה להיפקד בבנים, הוא הגיע אלי וביקש ברכה, ומאז אני מתפלל עליו בקביעות שלש פעמים ביום. כעת הוא מבשר לי לראשונה שהוא נפקד בבת. מדוע הוא לא הגיע לספר לי על כך כשזה קרה?"...

077-2222-666 או *4992

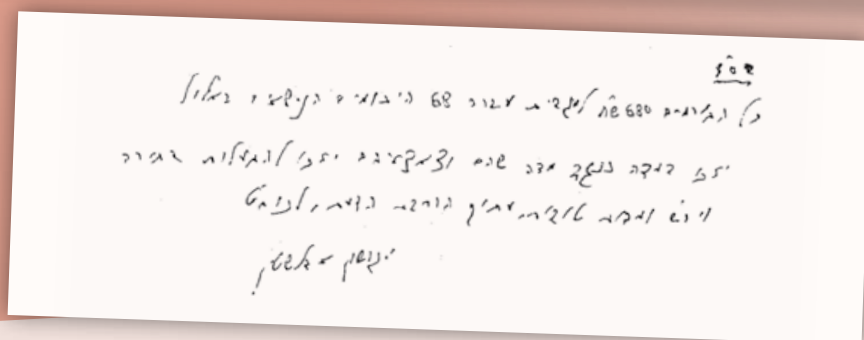
קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אל תחמיצו את הברכה

של רשכבה"ג מרן רבנו ראש הישיבה הגר"ג אד

בכתיבת וחתירת יד

כל התורמים 680 ש"ח למגבית
עבור 68 היתומים הנישאים באלול,

יזכו במידה כנגד מידה

שהם וצאצאיהם יזכו להתעלות
בתורה ויר"ש ומידות טובות
מתוך הרחבת הדעת, לכוח"ט

לתרומות עבור 68 יתומים המתחתנים
בחודש אלול - קרן מס' 10770

הכסף מתחלק בין כולם בשווה ולפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים
המגבית עבור יתומים ואלו שבבחינת יתומים לפי פסקי הרבנים

68

מתחתנים
בחודש אלול **יתומים**

הנדירה לשטיין שליט"א קדשו

רשכבה"ג מרן שליט"א פותח את המגבית עבור 68 היתומים הנישאים בחודש אלול

בכל תרומה חובה לציין: עבור קרן 10770

1800-39-47-47

אגיד לך, מדוע אינך רוצה לסלוח להם, היות ואתה רוצה שתהיה עליהם קפידא, ואז הם ייענשו משמים, ואז מה יהיה, 'א ביסאלע נקמה'לה', זה לא טוב שמישהו ייענש בגללך. תעשה לעצמך טובה, תוציא את עצמך מהתמונה, הקב"ה מכיר את הכתובת שלהם טוב ממך! אתה תמחל להם בלב שלם ואל תסתבך בצרות!

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל על הסליחה והמחילה

"והוצא עליה שם רע" (דברים כ"ב, י"ד)

מחלוקות וירושות, הם שני ידידים שלא יכולים להיפרד זה מזה. ככל שהירושה גדולה יותר, המחלוקת חריפה עוד יותר. בתים נהרסו, משפחות נפרדות, אחים שפכו דם בתולדות הירושות לדורותיהם. [מאז ומתמיד רב אהרן-ליב היה מתאונן על יהודים עשירים שצוברים כסף, כדי שלילדים שלהם יהיה על מה לריב ולהתרסק] הפעם, הריב על ירושה הגיע לחדרו של הרב שטיינמן מכיוון אחר. ומעשה שהיה.

בעלי הון מהארץ ומארה"ב, ניהלו ויכוח חריף על ירושת נדל"ן וגם על סכום כסף ענק במזומן. הצדדים הבינו כי ההכרעה לא תבוא בקלות, והם החליטו שבינתיים, עד להכרעת בית הדין בעניין הירושה, ינחו את הכסף המזומן בגמ"ח, שלכל הפחות יעשה בכסף דבר מצווה. הם ביררו והגיעו לגמ"ח האמין ביותר בארץ הקודש, הפקידו בידי את הכסף כדת וכדין.

מנהל הגמ"ח הנאמן על כל הצדדים, הבטיח וחתם כי ייתן את הכסף בבוא הזמן כשתוכרע ההכרעה ביניהם.

ומכאן ואילך מגיע סיפור הפרטים מפי מנהל הגמ"ח, שהינו תלמיד חכם מורם מעם מבעלי החסד הגדולים שבדור. הוא סיפר את מה שהתרחש מהרגע שקיבל את הכסף מידיהם:

היו ימים טובים. הסכום הגדול שהופקד סייע בידנו להלוות כספים ולהרנין לבבות במשך זמן רב. חלפו הימים, וביום לא בהיר, אחת הקבוצות שהחלה לאבד את הסבלנות, החליטה משום מה, לבקש ממני את חלקה בכסף המזומן שמופקד בגמ"ח.

תמהתי. כי הבקשה הייתה נוגדת את ההיגיון, את הסיכומים, ואת הוראת בית הדין. אבל כנראה שכאשר נכנסים למריבות ומחלוקת ההיגיון פורח בורח. סירבתי בהחלטיות. הם ניסו לשתף אותי בריב שלהם, ובשלב מסוים הודיעו חגיגית, כי אין לי זכות להחזיק יותר בכסף, ואז התחילו לאיים - שאם לא אתן להם את הכסף, הם יפנו לבית משפט לתבוע אותי, להלשין כי הגמ"ח ומנהליו מחזיקים כספים שלא כחוק, וגם ידאגו להזיק לי אישית ולגמ"ח - בארץ ובגולה. השבתי להם כי הנהלת הגמ"ח מתנהלת על פי כללי התורה,

ואינני מפחד ממעשיהם, ככל שירצו. הם כיוונו את כל הזעם שלהם לעברי, והטובה שעשיתי להם בשעתו, שהכנסתי את הפיקדון שלהם בגמ"ח, כבקשתם, התחילה לעלות לי ביוקר.

הם ממשו את האיום שלהם, וברוע לב יצאו להלשין לבית משפט, הוציאו דיבתנו רעה. וגם דיברו עם תורמים בחו"ל (שמתגוררים סמוך אליהם בארה"ב), ושכנעו אותם שלא יתרמו ולא יפקידו כספים בגמ"ח הגדול שלנו. היה לי מר. חששתי מהעתיד של הגמ"ח. נסעתי ונכנסתי לספר לרב אהרן-ליב ולהתייעץ איתו, מה עלי לעשות.

מרן הכיר ושמע היטב ואז ענה בהחלטיות: "אינך צריך לפחד כי אתם נוהגים כשורה". פירטתי באוזניו חששות נוספים, וסיפרתי לו עוד, עד כמה הם כבר התחילו לכאורה להזיק לגמ"ח, אך הוא היה איתן בדעתו: "אתה נוהג תמיד בישרות וכך גם עכשיו, אינך צריך לחשוש, הם לא יזיקו לכם כלום".

חלפו כמה שבועות, וימים ספורים לפני ראש השנה, הגעתי שוב למעונו בבני ברק.

האווירה הייתה רצינית, ראו על פניו כי יום הדין קרב. פחדתי להזכיר את הסיפור, כי ידעתי שכאב הלב שלו על רוע מעלליהם, יכול להיות להם לרועץ ביום הדין.

שאלתי את מרן בעניינים דחופים שונים. בשלב מסוים רב אהרן-ליב

הצלחת על תכולתה התהפכה על הרצפה, ובמקום נקוותה שלולית של מי מרק עם ירקות שלוקים ואטריות רכות... ראה אחד הבחורים, החליט למחול על כבודו, הלך להביא סמרטוט ומגב, בעוד כל השאר מסתכלים ולא מזיזים את אצבעם כדי לסייע...

שיחה מפי כ"ק אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א,
על חשיבות ההסתכלות הנכונה, כתנאי בסיסי לצמיחה רוחנית

יוחנן וסרמן

"וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ" (דברים כ"א, כ"א)

כחלק מהפעילות שעושה ארגון 'דרשו' בקרב בני הישיבות, באמצעות זרוע החיזוק שלו 'אחינו', שוחחנו עם כ"ק אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א, שדיבר על החשיבות של 'בין אדם לחברו' בהיכלי הישיבות, והעניין שהזהירות בכבוד הזולת, ושאר ענייני בין אדם לחברו, הנחוצים לא רק מצד תיקון המידות, אלא גם כתנאי בסיס להצלחה בלימוד התורה.

מאחר והדברים טובים ונכונים לא רק לבני הנעורים, אלא לאנשים בכל הגילאים, איש איש במקומו ובמצבו, חשבנו להביא גם לפתחם של קוראי 'לקראת שבת' היקרים. הדברים נשמעו מפי האדמו"ר, והובאו עם שינויי עריכה קלים, לאחר תרגום ללשון הקודש:

מסופר שפעם בא יהודי נכבד ונשוא פנים אל מרנא החפץ חיים הקדוש זיע"א, והשיח את לבו שיש לו בן שהגיע לפרקו, בחור כליל המעלות בר אוריין ובר אבהן, ומחפשים לו עכשיו שידוך בהתאם.

נענה החפץ חיים ואמר לו: "הנה בביתי יש נערה בת טובים, חרוצה מאוד, היא עובדת ומנקה ומנהלת את כל משק הבית בחריצות יתירה, ובמיוחד היא התברכה במידות טובות וביראת שמים יוצאת דופן, ומעולם לא שמעו אותה מדברת לשון הרע חלילה. היש לך שידוך מוצלח מזה לבחור כליל המעלות???"
אותו יהודי נעלב עד עמקי נשמתו: "אני אומר לכם שהבן שלי הוא בחור כליל המעלות, ושהוא בא ממשפחה מאוד מכובדת ואתם מציעים לי עובדת ניקיון???"

אמר לו החפץ חיים: "אני אומר לך שהיא אינה מדברת לשון הרע, ואתה אומר שאתה מחפש נערה ממשפחה מכובדת???"

מסביר כ"ק האדמו"ר שליט"א: הסיפור הזה מקפל בתוכו את תמצית העניין של 'הסתכלות נכונה'. אותו יהודי נכבד ונשוא פנים מחפש לבן שלו שידוך טוב, הוא רוצה עבורו את הטוב ביותר, אבל הוא טועה לחשוב שהטוב ביותר נמצא במשפחה מכובדת או בנדוניה עם הרבה כסף. החפץ חיים בעיני הבדולח שלו ובשכלו הזך והישר, ידע ש'הטוב ביותר' עבור בחור כליל המעלות, זה להתחתן עם נערה פשוטה וחרוצה, יראת שמים ובעלת מידות טובות! כל

השאר לא חשוב...

החפץ חיים הקדוש לא היה רק בבחינת 'נאה דורש', אלא גם בבחינת 'נאה מקיים', שהרי הוא עצמו היה אחד מהעילויים של עולם הישיבות באותו דור, הוא למד בוויילנא והציעו לו הצעות שכללו נדוניה גדולה ומשפחה נכבדת, עם נערות משכילות ומוצלחות, אבל כשהוא שמע ש'השלוש' בית' בבית אמו התערער, כי אביו החורג רוצה אותו כחתן לבתו, ואמו של החפץ חיים טענה שהוא יכול לקבל שידוך הרבה יותר מוצלח, נענה החפץ חיים על אתר, ואמר שהוא מוותר על הכל, ובלבד שלא תיפול קטטה בין אמו ובין בעלה...

לימים סיפר החפץ חיים עצמו, שהוא חשב שהוא מוותר ויתור גדול למען השלום ולמען אמו, אבל בפועל הוא זכה בזכייה עצומה, כי כל חבריו העילויים והמתמידים שאכן קיבלו שידוכים 'טובים', התחתנו עם בנות עשירים שהורגלו לחיי מותרות ותפנוקים, והבעלים שלהן נאלצו בהמשך לצאת ולשלוח ידם במסחר, כדי להעניק להן את מה שהורגלו לו, "ואילו רעייתי", כך אמר החפץ חיים, "היא מסתפקת במה שיש ואינה מפונקת, יוצאת בעצמה לעבוד בחנות שפתחה כדי לפרנס אותי, וכך נתנה לי לשבת וללמוד ולכתוב את ספרי הרבים". "לולא דמסתפינא", מוסיף האדמו"ר, "אני הקטן רוצה להוסיף על דברי קדשו של מרנא החפץ חיים, שבזכות אותו ויתור עצום, הוא

זכה לא רק לכתוב את ספריו הקדושים, אלא הוא גם זכה שהם יתקבלו בכל תפוצות ישראל, וכיום אין בית יהודי שאין בו 'משנה ברורה' ו'חפץ חיים'.
"זה שכרה של הסתכלות נכונה, של מי שעינו לא הטעתו, ושידע ש'הטוב ביותר' אינו מסתתר בעושר וכבוד, אלא במידות טובות, בויתור למען הזולת, בהסתפקות במועט!".

המנקה הגאון

"זכורני בימי חורפיי", מספר הרבי שליט"א, "בישיבה בה למדתי אירע פעם שבהפסקת הצהריים לקח אחד הבחורים צלחת מרק עם אטריות וירקות, נכנס עמה לבית המדרש ואכל שם לבדו. אירע מה שאירע, והצלחת על תכולתה התהפכה על הרצפה, ובמקום נקוותה שלולית של מי מרק עם ירקות שלוקים ואטריות רכות..."

"הסת"ימה הפסקת 'בין הסדרים', בית המדרש התמלא מפה לפה, והשלולית עוד נמצאת שם, באמצע בית המדרש, ובחורים עוברים ושבים, וכמעט דורכים בפנים.

"ראה אחד הבחורים שעוד מעט ידרכו בפנים וכל בית המדרש יתלכלך, החליט למחול על כבודו והלך להביא סמרטוט ומגב, ובעוד כל השאר מסתכלים ולא מזיזים את אצבעם כדי לסייע, הוא ניקה את הלכלוך לכבוד התורה ולכבוד בית המדרש.

"עמדו שם בחורים ואמרו לו שיימנע מכך: 'זה לא כבוד התורה', אמר לו אחד מהם, 'הרי אתה בחור ישיבה, ויש כאן גויים שזה תפקידם לנקות, צריך לקרוא להם ולצוות עליהם שינקו'.

"אבל הבחור ידע שעד שיבואו הגויים ייקח זמן, ובינתיים בית המדרש יתמלא בכללך.

"הבחורים ניסו להניא אותו, שאין זה לכבודו של בחור ישיבה, ושמי ששפך הוא זה שצריך לנקות ועוד כהנה וכהנה, אבל הוא לא שעה לדבריהם, סיים לנקות, והתיישב ללמוד.

"עברו מאז לא מעט שנים. אני יכול להעיד שאותו בחור שניקה את בית המדרש, הוא היה אז בחור בינוני. לא היו לו כישרונות מיוחדים והוא גם לא היה המתמיד הכי גדול בישיבה. אבל היום הוא אחד מחשובי הרבנים בארה"ב. וכל כך למה? בגלל שהוא עשה מה שצריך לעשות, ולא שת לבו ללחצים חברתיים וכדו'.

"שמעתי פעם ווארט מיהודי מבוגר, שסיפר לי שהוא למד אחרי השואה אצל הגאון רבי אליהו מאיר בלון זצ"ל, ראש ישיבת קליבלנד. כשבא להיפרד ממנו בשנת תש"י, אמר לו רבי אליהו מאיר ווארט מאוד חזק:

"הקב"ה אומר לאברהם ע"ה, 'ואברך מברכך ומקללך אאור'. הפשט הפשוט הוא שהקב"ה יברך את מי שמברך את אברהם אבינו, ויקלל את מי שיקלל את אברהם אבינו.

"אבל רבי אליהו מאיר אמר ביאור על דרך הדרוש: הקב"ה בירך את אברהם אבינו, שיברכו אותו אלו שצריכים לברך אותו, ושאלו שצריכים לקלל אותו - שהם יקללו אותו.

"למה הכוונה? יש אנשים שאנחנו יודעים שהם הולכים בדרך הישר, ולפעמים אנחנו רוצים למצוא חן בעיניהם, שהם יברכו אותנו

ולא יקללו אותנו. אבל האמת שזה צריך להיות הפוך, אם מי שאינו הולך בדרך הישר מתחיל לברך אותנו, זה סימן שמהו אצלנו לא בסדר. אנחנו צריכים לבדוק איפה טעינו.

"אם המעשים שלנו ישרו בעיני אנשים העקומים האלו, כנראה שגם המעשים שלנו לא כל כך ישרים. וכן להיפך, אם האנשים הישרים מקללים אותנו כביכול, כנראה שאנחנו טועים בדרך. אנחנו צריכים שיברכו המברכים ושיקללו המקללים, ואז אנחנו נדע שאנחנו נמצאים במקום הנכון.

"הבחור הזה שעליו אני מדבר, הוא לא התייחס ל'מקללים'. הם צעקו עליו ואמרו לו שזה לא בסדר, אבל הוא התעלם. הוא רצה שהבחורים עם השכל הישר ועם המידות הטובות שהם יברכו אותו, ולא הבחורים שדואגים לכבוד התורה, רק כדי לתרץ את העצלנות שלהם..."

\$10,000 בהפתעה

בתוך הדברים סיפר לנו האדמו"ר מעשה נפלא, שממחיש את מהותה של השגחה פרטית ואת העובדה שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה.

"היה זה לפני כמה שנים", מתאר האדמו"ר, "ישבתי בפאתי היכל ישיבת 'אור שמח', ועיינתי בספר כלשהו. ניגש אלי בחור, מתלמידי הישיבה, וביקש להיוועץ בי.

"סגרתי את הספר, והתפניתי להאזין לכל היוצא מפיו. הבחור שטח בפני את קורותיו, וסיפר לי שהוא יתום ל"ע, הוא שיתף אותי בלבטים שיש לו בעניין מסוים, ואני יעצתי לו בחמלת ה' עלי את מה שהיה נראה לי נכון לייעץ. הבחור הודה לי בחום, קם ממקומו ופנה לדרכו.

"אחרי ימים אחדים שוב הגיע הבחור ואמר לי שאם אני יכול, הוא ישמח להתייעץ איתי על עניין אחר. שאלתי אותו כיצד הסתיים העניין שעליו דיבר עימי בפעם הקודמת, והוא השיב שהוא לא נהג כמו שייעצתי לו, אלא עשה את ההיפך הגמור, אבל עכשיו יש לו עניין אחר שהוא רוצה להתייעץ עליו.

"וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים, הייתי מייעץ לו והוא היה חוזר אחרי כמה ימים או שבועות ומספר לי שבפעם הקודמת הוא עשה את ההיפך הגמור ממה שיעצתי לו, ובכל זאת הוא רוצה להתייעץ עמי שוב..."

"לאחר שראיתי שכך הם פני הדברים", מספר האדמו"ר, "אמרתי בליבי, מה לי כי אבטל את זמני בשיחה עם בחור, שבכל פעם עושה ההיפך ממה שאני מייעץ לו? אם הוא מסתדר בסופו של דבר בכוחות עצמו, אשריו ואשרי חלקו, יהי לו אשר לו ויניחני לנפשי, להקדיש את הזמן הזה לעסק התורה... למה לי לבטל תורה כדי להעביר את זמני?"

"לאחר מחשבה נוספת אמרתי לעצמי: הרי הבחור הזה הוא יתום. הוא בא לשוחח עימי כי הוא זקוק לאוזן קשבת. ומה בכך אם הוא אינו שומע בקולי? לפחות יש לו נחת רוח וחיזוק מזה שאני מקשיב לו, ושאיני שותף בצערו ובלבטים האופפים אותו. וכי על כגון דע לא

**"עברו מאז לא מעט שנים.
אני יכול להעיד שאותו בחור
שניקה את בית המדרש, הוא
היה אז בחור בינוני. לא היו לו
כישרונות מיוחדים והוא גם לא
היה המתמיד הכי גדול בישיבה.
אבל היום הוא אחד מחשובי
הרבנים בארה"ב. וכל כך למה?"**

"חשבת לעצמי: הרי כמה זמן השקעת? השיחות לא נמשכו שעות ארוכות, כמה דקות בכל פעם, אם הייתי מרכז כל השיחות הללו יחדיו, ומנסה לומר כמה היה לוקח איש מקצוע על ניהול השיחות הללו במשך זמן שכזה, אני חושב שהוא היה מגיע לסכום של 400 דולרים לכל היותר.
"אבל כשיהודי מחליט לעשות דבר טוב, להקריב מעצמו למען הזולת, כי הוא מגיע למסקנה שזה מה שהקב"ה רצה ממנו עכשיו, חזקה על הגומל לחייבים טובות, שהוא כבר ימצא את הדרך לשלם למי שעושה את רצונו בכפל כפליים מאוצרו הטוב".

אמרה תורה 'אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך?'
"נזכרתי בדברי ה'שם משמואל', שכותב שכמו במלחמה בין עמים, כשיוצאים למלחמה הרי משתתפים בה חיילים מחילות שונים ומפלוגות שונות, ויש ממש אנדרלמוסיה ונפגעים והרוגים ל"ע, ויורים מצד לצד, איך הם מצליחים בכלל לכבוש ולהשיג משהו?"

"אלא מה? לפני שיוצאים למלחמה עושים תוכנית אסטרטגית וקובעים מטרה. אם היעד הוא ברור, להרוג בחיילי האויב ולהחריב את עריו, גם אם הפלוגות מופרדות זו מזו וכל אחד יורה ומשתמש בכלי נשק אחר, כולם מבינים שהמטרה היא לפגוע באויב ככל האפשר, ולהימנע כמיטב היכולת מפגיעה בצד שאליו משתייך החייל עצמו, כך אפשר להשיג את המטרה.

"כך גם אני. הרי אני רוצה ללמוד תורה, ואיני רוצה לבטל את זמני, אבל אני גם רוצה לשמח יתומים, ולגמול חסד עם הזקוקים לחסד. לכן צריכים לראות מה המטרה? המטרה היא לעשות רצון ה', ורצון ה' הוא שאני אתייחס לאותו בחור ואשמע את אשר על לבבו.
"ואכן כך עשיתי והמשכתי לשמוע אותנו ולשוחח עמו, והוא המשיך לעשות הפוך מהעצות שיעצתי לו..."

"כחודש וחצי אחרי אותה החלטה שגמלה בליבי, צלצל הטלפון שלי, ועל הקו היה יהודי אמריקאי ששאל אותי אם אני הוא היהודי הזה שמשקיע ביתום שלומד בישיבת 'אור שמח'. אמרתי לו שכן, והוא אמר לי שמאחר והוא קרוב לאותה משפחה, ופוקח עינו על הבחור היתום הזה, הוא רוצה להודות לי מקרב לב על כך שאני מקדיש לו מזמני, כי השיחות האלו מאוד מחזקות את הבחור ומשמחות אותו.
"היהודי האמריקאי ביקש את כתובתי, וכעבור זמן מה הוא שלח לי מעטפה ובה סכום נכבד של עשרת אלפים דולרים..."

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

פעם ניגש יהודי אחד למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ותינה צערו: "לפעמים מכבדים אותי להיות שליח צבור, אבל אני חש כל כך לא בנוח עם זה, יש בבית הכנסת תלמידי חכמים, יראי אלוקים, אני לא מתאים להיות השליח שלהם". אמר הגראי"ל: "מה הבעיה? גם אם אתה סבור שאינך ראוי, הרי באותה דקה בה אתה צועד ממקומך אל העמוד, יכול אתה לשוב בתשובה שלימה!..."

רב העיר כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א, על מתנת התשובה

"ובְעֵרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ" (דברים כ"ד, ז')

הרב מפוניבז' היה תלמידו של החפץ חיים. פעם נכנס לרבו ואמר: "אני מתעתד לצאת למסע בקהילות ישראל, לחזק ולעודד את היהודים שבכל אתר ואתר. איזה מסר אוכל להעביר להם מהרב?". אמר החפץ חיים: "אמור להם: לעשות תשובה זהו דבר קל!".

אחרי השלב הבסיסי של התשובה, צריך להמשיך ולהרחיב אותה

מסופר, פעם היה עשיר גדול ולו בן לא יוצלח. שיכלו העב והגס לא קלט דבר. לא לימודים עיוניים, ואף לא מקצוע פשוט. רגיל היה לקום בתשע-עשר בבוקר, לאכול במשך שעה ארוכה, שוב היה מתעייף, הולך לישון מעדנות, וחוזר חלילה.

פעם נתעקם גביע הקידוש של העשיר. במשך כמה שבתות היה היין נשפך על המפה הצחורה. האשה היתה כועסת, והבעל מצטדק ואומר: "לא אני עקום, הגביע עקום...". אמרה, אם כך, אם הגביע אשם, שלח אותו לתיקון.

נו, ללכת עד הצורך עם הגביע - גם הבן הבטלן יכול. קרא העשיר לבנו, נתן בידו את הגביע ואמר: "לך נא אל הצורך שבמקום פלוני, מסור לו את הגביע ובקש שיתקן אותו".

אמר הבן: "אנוכי אעשה כדברך". הלך אל הצורך, הניח את הגביע על הדלפק וביקש מהצורך שיתקנו, הכל כאשר אמר אביו.

סקר הצורך את הגביע היטב ורשם בפנקסו מה שרשם. לאחר מכן הביא קורנס גדול, ולנגד עיניו התמהות והמשתאות של הבן הסכל היכה על הגביע מכה נמרצת עד שנשתטח כפיתה. הניח את הגביע באחת המגירות ואמר, שוב נא בשבוע הבא והבא עמך תשלום בסך כך וכך.

חזר הבן אל אביו ואמר בשמחה: "אבי היקר, רוצה אני לפתוח בית עסק". נשתומם האב ושאל: "באיזה מין עסק מדובר?", אמר הבן: "עסק הצורפות".

האב לא הבין על מה ולמה, אבל מה כבר יכול להיות, אם יצליח

במלאכתו, מה טוב. ואם לאו, הרי העסק ייסגר מאליו. שכר האב מקום נאה במיקום מרכזי, רכש את כל הכלים הנחוצים, והכריז על מבצע מיוחד לרגל הפתיחה. ואכן, בשעה טובה ומוצלחת, או שמא לא כל כך... נפתחה חנותו של 'הצורך'.

והנה מגיע הלקוח הראשון. הוא מביא מלחיית כסף שנתעקמה. אמר הבן: "אין בעיה". נטל את הקורנס הגדול, שיטח את המלחיה, הניח אותה במגירה שמאחוריו ואמר: "שוב נא בעוד שבוע והבא עמך כך וכך". נכנס הלקוח השני, פמוט שבור בידו. אמר הבן: "אין בעיה". שוב הכה בקורנס, הטיל את הפיתה המוכספת לאחוריו ואמר: "שוב בעוד שבוע". כך נהג גם בלקוח השלישי, הרביעי והחמישי.

עבר שבוע, והלקוח הראשון מגיע. שואל הבן: "כסף הבאת?", אמר הלה: "ודאי. הבה נראה את המלחיה המתוקנת".

פותח הבן את המגירה כלאחר יד, מביט פנימה, אך לתדהמתו לא היה גבול. מה הוא רואה? רק 'פיתות' של כסף. לא מלחיה, לא פמוט ולא גביע. שום דבר לא קרה! הכל נשאר כשהיה...

לא ידע הבן את נפשו. התחיל למלמל מילות התנצלות: "אני לא מבין מה הולך פה. בפירוש ראיתי שכך מתקנים את כלי הכסף..."

מדובר על נזק של עשרות אלפי שקלים, וכי חצי שקל נחשב מקדמה לסכום כה גדול?"

אומרים רבותינו: ישנו הבדל עצום בין הנהגתו של האדם, כפי שסיפרנו במשל, ובין הנהגתו של הבורא יתברך. כאשר יהודי עובר עבירה, הוא גורם נזק עצום בכל העולמות. ומה הוא מציע כתשלום? תשובה למחצה, לשליש למחצה, לשליש ולרביעי.

אומר הקב"ה: אין דבר. המפתחות בפנים? סע לשלום! התחלת לתקן? אני מקבל את תשובתך. את המשך התהליך תעשה בקצב שלך. פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם.

"ונקה לא ינקה" [שמות לד ז]. "ונקה", או "לא ינקה"?

אלא, הוא אשר אמרנו. אם מתחילים להתנקות, גם כאשר עדיין "לא ינקה", כאשר עדיין יש לכלוך רב, סוף סוף התחלנו את התהליך. אנו מצויים במסילה הנכונה, ואצל בורא עולם בחסדו הדבר נחשב עד מאד.

התשובה הנה דבר קל, ולכן התביעה על מי שאינו שב גדולה עד מאד.

פעם ניגש יהודי אחד למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ותינה צערו: לפעמים מכבדים אותי להיות שליח ציבור, אבל אני חש כל כך לא בנוח עם זה, יש בבית הכנסת תלמידי חכמים, יראי אלוקים, אני לא מתאים להיות השליח שלהם!"

שאל מרן את האיש: "היכן אתה יושב בבית הכנסת? קרוב לעמוד או שמא רחוק?"

אמר הלה: "רחוק, בירכתים".

"אם כן", אמר הגראי"ל, "מה הבעיה? גם אם אתה סבור שאינך ראוי, ואפילו גרוע שבגרועים, הרי באותה דקה בה אתה צועד ממקומך אל העמוד, יכול אתה לשוב בתשובה שלימה!"

התשובה הינה דבר קל, ולכן התביעה על מי שלא שב תהיה גדולה מאד. אם התשובה היתה כרוכה בקושי ובעמל רב, ניתן היה לסגור.

זה לא היה בר ביצוע עבורי. ללמוד את כל ההלכות ברמב"ם, במאירי, בשערי תשובה. מסובך ומורכב, אבל לא כן הדבר. אין מצוה קלה יותר. להתחרט ולקבל להימנע מהחטא בעתיד. זו התשובה כולה על רגל אחת, ואידך זיל גמור.

הפסוק אומר: "כי עמך הסליחה למען תוורא" [תהלים קל ד]. והתמיהה ידועה, וכי זה שהקב"ה טוב וסלח יגרום לכך שהאדם יירא מפניו? לכאורה ההשפעה אמורה להיות בדיוק להיפך!

אלא, אומר האבן עזרא, הידיעה שהקב"ה סולח בקלות, ומקבל אפילו תשובה חלקית ולא מושלמת, היא היא הגורמת לתביעה כלפינו. אם היה קשה לתקן, ניתן עוד להצטדק, לטעון שהיה קשה לעמוד במשימה. והיות וכך, קיימנו את דברי הכתוב: "אכול ושתו כי מחר נמות" [ישעיהו כב ג]. ממילא אי אפשר לתקן, לפחות נהנה בעולם הזה...

אבל אין הדבר כך. קל לעשות תשובה. קל למחוק את העבר ולפתוח דף חדש. ממילא, חובה עלינו לירא את ה', להימנע מעבירות ולעסוק בתשובה ובמעשים טובים.

(מתוך 'מפיק מרגליות' - ימים נוראים)

בינתיים נכנסו לקוחות נוספים, הם רואים מה קורה, ובמקום מתחוללת מהומת אלוקים. האב מוזעק אחר כבוד, מבין שהבן השוטה פ'ישל' שוב, בפעם המי' יודע כמה. הוא מרגיע את הלקוחות הזועמים, מפצה אותם ושולח אותם לדרכם.

עתה פונה האב אל בנו כאשר הוא משתדל לכלוא את כעסו: "בני יקירי, מה ראית לנהוג כך?", עונה הבן בתמימות: "הלא בעיני ראיתי שכך בדיוק עשה הצורף! לא הוספתי ולא החסרתי. הוא הכה בקורנס, הניח במגירה, ולאחר שבוע הוציא משם גביע כליל בהדרו!"

אמר האב: "אי לך שטיא. אם תכתוש את האויל במכתשת לא תסור אולתו ממנו... וכי סבור אתה שטס כסף הופך מאליו לגביע? כאשר הצורף מתפנה מהעיסוק עם לקוחותיו, הוא נוטל את הגביע המשוטח, ועל פי הרשומים שרשם והמראה שנחרט בזכרונו, בונה אותו מחדש בעבודת נמלים, כך יוצר בעמל רב, גביע נהדר..."

אומרים רבותינו: אדם מגיע בעשרת ימי תשובה לאמירת סליחות. נוטל את אגרופו ומכה על לבו. הוא 'משטח' את הלב, וזו אכן התחלה טובה, התעוררות ראויה. אבל, זו רק הכנה, אין היא מתקנת. אחרי המכה הראשונה צריך לשקם את הלב, לבנותו מחדש. זו העבודה האמתית, העבודה הקשה, בניית הלב הקרוע והשסוע.

אבל, כאמור, השלב הראשוני דורש עבודה מינימלית, כפי שאמר החפץ חיים לרב מפוניבז'.

הקדוש ברוך הוא מקבל מאתנו גם מקדמה מגוחכת

עוד ממשילים משל: אדם אחד קנה לעצמו מכונית יקרה. שבע מאות-שמונה מאות אלף שקל. הוא מגיע לביתו עם הרכב הנוצץ והמרשים. אחד השכנים רואה, לבו נצבט מקנאה. לא יכול היה להתאפק, הרים אבן, השליך על המכונית המבהיקה וניפץ את השימשה הקדמית.

בעל הרכב יוצא וזועק: "מה קרה לך? השתגעתי?"

אומר הלה ברגע: "מחילה. קצת התפרצתי, ראיתי אותך עם מכונית כה יקרה, ולא יכולתי לשלוט על רגשותיי. אבל מה כבר קרה, רק הזכוכית 'הלכה'..."

אומר בעל הרכב: "מה זה 'רק'? החלפת שימשה במכונית יקרה שכזו, יכולה לעלות עשרות אלפי שקלים!"

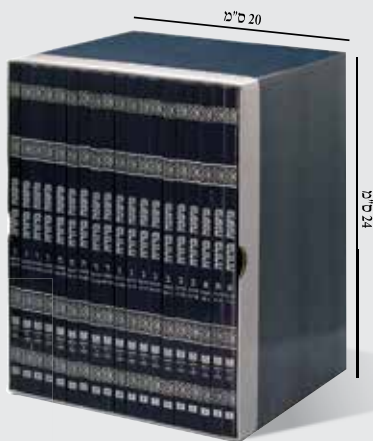
"על מה אתה מדבר?", נזעק הזורק, "כמה כבר עולה חתיכת זכוכית? לא מזמן החלפתי חלון בבית, כמעט בחינם. אני לא משלם יותר מכמה עשרות שקלים!"

אך בסופו של דבר מתברר לאיש שאכן לא מדובר ב'חתיכת זכוכית'. שמשה של רכב עולה הרבה, ושמשה של רכב יוקרתי שכזה, הרבה מאד. הוא מבין שעליו לשלם את הנזק, עליו לשלם על פחזותו, על חוסר הסבלנות והסובלנות שלו.

מכניס האיש את היד לכיס, ממשמש בו, ואז שולה משם חצי שקל. "הנה", אומר הוא לבעל הרכב. "זו מקדמה, על החשבון, לגבי היתר - נראה בהמשך..."

הלה כבר אינו מסוגל לשלוט על כעסו. "הנטרפה עליך דעתך?"

המבצע הגדול

* כריכה רכה, פורמט רגיל, 19 חוברות

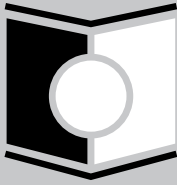
* כריכה רכה, פורמט כיס, 38 חוברות

3
תרום 24
למשך 15
סך כל התרומה
וקבל
סט 'משנה
'ו' חלקים כ
ספר 'ה
על המ

2
תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

1
תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

להשתתפות: כנסו לעמדות נדרים פלוס נ

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

לחודש אלול

אנו שמחים להודיע כי מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל חודש אלול. תורמים לפעילות הקירוב והחיזוק של 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

5

תרום 26 ₪ לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 416 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
ו' חלקים כריכה קשה
ספר 'המפתח' על המשנ"ב
סט 'חפץ חיים' דרשו
4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
עם הביאורים ומוספים בהוצאת 'דרשו'
ספר 'מועד לדוד'
על ענייני ימים נוראים

4

תרום 25 ₪ לחודש
למשך 15 חודשים
סך כל התרומה 375 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
ו' חלקים כריכה קשה
סט 'חפץ חיים'
4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
עם הביאורים ומוספים
בהוצאת 'דרשו'

3

תרום 360 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 360 ₪
וקבל מיידית
ה'משנה ברורה'
כריכה קשה
מפתח
על המשנ"ב

נופס 'דרשו' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

עליתי לספינה ושמחתי היתה גדולה ועצומה, אך כשהגעתי לארץ ישראל, עוד בטרם ירדתי לרציף, והנה הראשון שבא לתת לי 'שלוש עליכם' היה לא אחר מאשר הוא... רצתי אליו וזעקתי לעברו: "שקרן ונוכל! לא כך אמרת לי שאתה נשאר בחו"ל? והנה אתה הראשון שבא להקביל את פני?!". "טעות היא בידך ר' אברומל'ה, מעולם לא הבטחתי לך הבטחה כזאת, אולי אחד מסוכני אמר לך זאת..."

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א, על הטכסיסים ומלחמת היצר הגדולה

"פי תצא למלחמה על איביך" (דברים כ"א, י')

יהודי קדוש היה רבי אברומל'ה קאליסקר זצ"ל - מגדולי תלמידי הבעל שם טוב הקדוש, וכה סיפר פעם לתלמידיו: כשעלתה בלבי ההחלטה לעלות לארץ הקודש ולהשתקע בה, ארזתי את מטלטלי ויצאתי לעבר הנמל. בהגיעי ליד סיפון הספינה, והנה אני רואה את היצר הרע שנצמד אלי.

ניגשתי אליו ואמרת לי לו: "שמע נא ידידי, עד עכשיו היינו יחדיו בכל מקום כאן בארץ העמים, עכשיו אני עולה לארץ ישראל, אולם עני ואביון אני ואין בידי די ממון לשלם דמי נסיעה עבור שניים. הבה ונחליט עכשיו: או שאני נוסע או שאתה נוסע!"

אמר לי היצר הרע: "ראה ר' אברומל'ה, כאן בארץ העמים, עם כל הטומאה שיש בחו"ל, לא הצלחתי להכניע אותך. בארץ ישראל, עם כל מעלות הארץ וקדושתה, לבטח לא אוכל לנצח אותך. סע אתה ואני אשאר כאן..."

עליתי לספינה ושמחתי היתה גדולה ועצומה: לנסוע לארץ ישראל, הארץ הקדושה, בה אפשר לקנות קניינים עצומים של קדושת הארץ, ועוד ללא יצר הרע, כמה נפלא, אין שמחה גדולה מזו! אך כשהגעתי לארץ ישראל, עוד בטרם ירדתי לרציף והנה הראשון שבא לתת לי 'שלוש עליכם' הוא לא אחר מאשר היצר הרע...

רצתי אליו וזעקתי לעברו: "שקרן ונוכל! לא כך אמרת לי שאתה נשאר בחו"ל? והנה אתה הראשון שבא להקביל את פני?!"

אמר לי היצר: "טעות היא בידך ר' אברומל'ה, מעולם לא הבטחתי לך הבטחה כזאת, אולי אחד מסוכני אמר לך זאת... שם, בארץ העמים, שממילא המקום אינו ראוי לקנות מעלות נשגבות, אינני צריך לפעול בעצמי. לשם שולח אני סוכנים שיעשו את העבודה. דווקא כאן, בארץ ישראל, מחמת שניתן לעלות במעלות גבוהות, אינני סומך על אף אחד, כאן אני פועל בעצמי להחטיא בני אדם!"

ר' אברומל'ה קאליסקר, שהיה גדול ועצום בעבודת ה' טהורה, לא סיפר סתם סיפורים בצורה מליצית זו. נתבונן אפוא מהו המסר אותו רצה להעביר לתלמידיו.

לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר רע

חז"ל הקדושים (ברכות ה ע"א) לימדונו היאך הוא סדר המלחמה ביצר:

"אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר (תהלים ד) 'רגזו ואל תחטאו. אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה, שנאמר: 'אמרו בלבבכם'; אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יקרא קריאת שמע, שנאמר: 'על משכבכם'; אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יזכור לו יום המיתה, שנאמר: 'ודמו סלה'" טמון כאן יסוד פשוט, יסוד שיהודי אינו יכול לזוז בלעדיו, ונקדים מעשה:

הגה"צ רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', ניגש פעם ליהודי מבעלי הבתים של פתח תקוה בראש חודש אלול ואמר לו: "ר' משה, ידוע הנך שהיום ראש חודש אלול, ועוד מעט מגיע ראש השנה, יום המשפט. הבה ונחזור בתשובה!"

היהודי הישיר מבטו אל הגר"י וענה: "יסלח לי כבודו, אך אני כבר עברתי בימי חיי שישים ושלוש פעמים את חודש אלול, שישים ושלוש פעמים ראש השנה ויום כפור, ומעולם לא היה לי על מה לחזור בתשובה, אינני חוטא!"

עברו חודשים מספר, והנה מתברר שאותו זקן יושב כל בוקר ומתענג על הגינה המהודרת, הוא אף שלח מכתב התנצלות לעיריית תל אביב, בו כתב ששמח הוא לראות שהשמש זורחת החל מחמש בבוקר ולא מעשר בבוקר

המלצר עובר עם מגש מלא בתפודים אפויים טבולים בשמן כתום, והמגש מחליק מידי ומתיז על חליפותיהן... האחת מעבירה מפית ואומרת "לא נורא", והשניה חרב עליה כל עולמה...
מה ההבדל ביניהן?

ההבדל עצום ונורא: הראשונה היתה שכנה של דודה של הכלה. היא הגיעה לחתונה בחליפה כהה, יפה אך לא הדורה במיוחד, ולכן גם כשהותז עליה שמן, לא ניכר הדבר כל כך. אך השנייה היתה הכלה בעצמה, שביום כלולותיה היתה לבושה שמלת כלה לבנה וצחורה, וכל כתם שומני כתום, ולו הקטן ביותר, הופך את השמלה למשהו מכוער ולא ראוי ללבישה.

רבינו נסים גאון שנשמטו זכה וצחחה, וכל נגיעה של היצר מהווה אצלו כתם נורא, הוא מבין מהו נקיון של נשמה, ומבין עד כמה כל רפיון קטן מהווה כתם נורא בנשמת האדם. לכן זועק הוא עד לשמים על עוונותיו: "כלה הזמן והם לא יכלו".

להכיר בקיום היצר

זהו שאמרו חז"ל: "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע". אתה שואל במה? - בעצם זה שתכיר שיש יצר רע! תחיה כל הזמן את הענין שהיצר אינו שוקט לרגע, כמו שכותב בעל החובות הלבבות: "אתה ישן לו והוא ער לך". היצר אורב לך בכל פינה אפשרית, כדברי חז"ל (ברכות סא ע"א): יצרו של אדם עומד בין שני מפתחי הלב".

(מתוך 'דורש טוב' - אלול)

ר' יעקב הבין שלדבר לליבו של שוטה זה איננו יכול, אבל בישיבה יכול הוא לזעוק. נעמד בישיבה וזעק: "רבינו נסים גאון בוכה בוידויו ואומר: 'רבונו של עולם, אם אעמוד לפרט את חטאי, יכלה הזמן והם לא יכלו'. רבינו נסים גאון - קודש הקודשים שאיננו יכולים להבין בקצה קצה השגתו במצוה קלה - אומר שאם ינסה לפרט את חטאיו, יכלה הזמן והם לא יכלו, והוא, הבעל הבית הזה, שבקושי תורם שעה ביום לעולמו הרוחני, אומר בביטחון ששישים ושלוש שנה לא עשה שום חטא, והוא מתכוון ברצינות, היתכן?!"

כך הקשה רבי יעקב זצ"ל, וענה תשובה פשוטה וברורה, אך נקדים מעשה שהיה, אותו שמעתי מידי הרב יחזקאל יונגרייז שליט"א: לפני למעלה מעשרים שנה, הופיעה כתבה בעיתון על מבצע שערכה עיריית תל אביב - פינני מצבור ענק של גרוטאות מחצרו המרווחת של זקן מתושביה, שזה היה עיסוקו במשך עשרות שנים - צבירת גרוטאות. העיריה פינתה מאה חמשים משאיות אשפה מהמקום!

סופר שם, שאותו זקן ניסה בתחילה לעצור את הפינוי בצו בית משפט, אבל הפסיד במשפט. כשבאו לפנות בפועל - רקע בידי ורגליו וניסה לעצור את המשאיות בגופו ממש, ונאלצו להשתמש בכוח להחזיקו במקומו שלא יפריע למהלך הפינוי.

בסופו של דבר צלח המבצע, העירייה פינתה את השטח לחלוטין, ובמקומה שלחה את מחלקת הנטיעות, שתלה מדשאה ענקית עם פרחי נוי ועצים, כשמערכת השקיה אוטומטית מופעלת אחת ליומיים, והגדילו לעשות כשהתקינו לו במקום ספסלי ישיבה נאים... עברו חודשים מספר, והנה מתברר שאותו זקן יושב כל בוקר ומתענג על הגינה המהודרת, הוא אף שלח מכתב התנצלות לעיריית תל אביב, בו כתב ששמח הוא לראות שהשמש זורחת החל מחמש בבוקר ולא מעשר בבוקר [עד היום הגרוטאות כיסו לו את אור השמש עד השעה עשר]... שוב איננו סובל מקוצר נשימה, והנחשים והעכברים אינם עוד אורחיו הקבועים... ביום אחד הפך צעיר בשלושים שנה...

נשאל נא את עצמנו: היכן היה אותו זקן חמישים שנה, האם לא ראה שחצרו רוחשת עכברים ונחשים? האם לא שם לב שהוא חי במזבלה ציבורית? - התשובה היא: מי שחי בתוך הזוהמה אינו מרגיש בכך! עומד הזבלן מאחורי מכונית הזבל ונושם עמוק את הריחות הקשים, כשכולו מתענג בקראו: "מי זקוק לבשמים מלאכותיים, כשיש ריח טבעי של הבורא..."

יסוד זה זעק רבי יעקב ניימן זצ"ל: מי שחי עם היצר הרע כל הזמן - לא חש כלל שיש יצר הרע. הוא שקוע כל כולו ביצריו, טובל בהררי זבל ואינו מרגיש בצחנה הנוראה!

יושבות שתי נשים בחתונה, שתיהן לובשות בגדים הדורים. והנה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"יצאתי לדרך... תליתי פתק בבית הכנסת. ידעתי שאם אני רוצה 100 ילדים, זה לא יכול להיות בשבת, אלא דווקא ביום שישי. בשבוע הראשון היו 27 ילדים, בשבוע השני היו 200 ילדים, ובשבוע ה-13 כבר היו יותר מאלף ילדים!"

מגיד השיעור הג"ר עמרם בינעט, משתף עם קוראי 'לקראת שבת' את הסיפור שמסתתר מאחורי מפעל החיים שלו, ארגון 'ענני', שמרכז מדי שבוע כאלף ילדים לאמירת תהילים משותפת תחת קורת גג אחת - והישועות לא מאחרות לבוא!

אליעזר (לייזר) רוט

"לְמַעַן יִבְרַךְ ד' אֱלֹהֵינוּ" (דברים י"ד, כ"ט)

זר כי ייקלע בצהרי יום שישי לרחוב 'רבי יהושע' בבית שמש, יצטרך לשפשף את עיניו כמה וכמה פעמים בתימהון הולך וגובר, אל מול הזרם השוצף של ילדי התשב"ר כשהם אצים-רצים לבית הכנסת. אפילו רבים מהאוטובוסים שמבצעים את ההסעות של תלמודי התורה בעיר, עוצרים מול בית המדרש של חסידי דושינסקיא, ומרוקנים את הנוסעים הטהורים הישר אל בית המדרש.

בבית המדרש הענק, צפוף במיוחד. קרוב לאלף ילדים ישובים בספסלים, וגם עומדים בטריבונוט, הפארענצ'ס המיוחדים, שנפתחים במיוחד לשם כך משני צדיו של בית המדרש.

מי שיביט על המראה המשובב הזה יחשוב לתומו שאין עוד מקום להכניס סיכה לבית המדרש, אבל בדיוק אז פורצת פנימה חבורה עליזה של כמה עשרות ילדים נוספים שההסעה שלהם התעכבה מעט, וראה זה פלא, בתוך זמן קצר מאוד הם מוצאים מקומות, נדחקים בין היושבים, או תופסים פינה בה הם יכולים לעמוד ולהיות שותפים למתחולל.

אל הבמה שבמרכז בית המדרש, עולה הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א, מחנך ותיק, מגיד שיעור פופולארי מאוד ב'דף היומי', מרצה מבוקש, פעיל בולט מאוד בקידום לימוד 'הדף היומי', באמצעות קמפיין פרסומי שהוא משיק לפני תחילתה של כל מסכת חדשה בבתי כנסת בכל רחבי הארץ, וגם... מייסד ומנהל 'חברת התהלים' 'ענני'...

בידיו הוא מחזיק במיקרופון אלחוטי, וברגע שהוא מניף את ידו משתררת בהיכל דממה. הוא פותח בדברי הקדמה קצרים מעין 'חימום מנועים' קטן, מקריא כמה שמות לתפילה של אנשים שתרמו סכום של 180 שקלים לכיסוי ההוצאות, ו... יוצא לדרך.

"שיר המעלות אל ה'... קראתי ויענני", קורא הרב בינעט בקול נלהב, ומיד אחריו מחרים מחזיקים קרוב לאלף ילדים בו זמנית ובקול שאגה אדירה. "ה' הצילה נפשי... מלשון רמיה", והילדים אחריו. הרב בינעט, שקוראי 'לקראת שבת' מכירים אותו מהמאמרים הנפלאים

שהוא מפרסם בין בתריו של הגיליון הזה, יודע איך 'להדליק' את הילדים ולהוציא מהם את המיטב. במשך עשרים שנות הוראה, ושבע שנות הפעלה של חברת התהילים הגדולה בעולם, הוא צבר לא מעט ניסיון בתחום.

"אי אפשר לנצח על כזאת חבורה לבד", הוא מודה. "אני מפעיל בנוסף אלי עוד עשרה 'משגיחים' שכל אחד מהם אחראי על 'גזרה' אחרת בבית המדרש. המשגיחים האלו הם כולם אנשי חינוך בעצמם, אנשים רציניים מאוד שיודעים להפעיל ילדים, וביחד הם מהווים צוות נפלא שבאמת עוזר לי מאוד להוציא מהילדים את המקסימום האפשרי".

המיקרופון של הרב בינעט מחובר למערכת הגברה שפועלת בתוככי בית המדרש, וגם למערכת טלפונית, בקו שמספרו 02-3722149. בשידור החי (בשלוחה 9), מאזינות בשעה זו כ-600 בנות, שאומרות תהילים מהבית, ומצטרפות לבנים שאומרים בבית המדרש.

"זה התחיל בתקופת הקורונה, כשלא יכולנו לכנס את הילדים, פתחנו את הקו הזה", הוא מספר, "הורים רבים שאלו אם גם הבנות יכולות להצטרף, אמרתי שכמובן. למה לא? וכי תפילה של ילדה פחות חשובה מתפילתו של ילד?"

"כשהקורונה חלפה עברה (בבית שמש זה קרה מוקדם יותר מבשאר

רואה אותם, ושכל ילד רוצה מאוד להיכנס להגרלה עליהם.
"כך נוצר מצב שיש לנו חברת תהילים, שבה כל הילדים שואגים פה אחד את פסוקי התהילים, ואני חייב לומר שלמרות שאני עושה את זה כבר שבע שנים ברציפות ב"ה, עדיין לא התרגלתי. הקול המתוק הזה, של כל כך הרבה תינוקות של בית רבן שאומרים תהילים בכזאת כוונה, עם כזאת רצינות, צועקים אל ה' ומתחננים אליו 'קראתי ויענני', זה מעביר בי צמרמורת בכל שבוע מחדש!!!".

ילדים מזמן חז"ל...

בעבר היו מגיעים לאמירת התהילים ילדי השכונה, רמת בית שמש ב'. אבל החברים שלהם בת"ים שמעו על כך, והחליטו להצטרף, במיוחד אלו שלומדים ברמה ב' או ברמה ג', ומתגוררים בשכונות אחרות, מה שמצריך מעבר של ההסעה מהת"ת, סמוך לבית המדרש של דושינסקי. כך נוצר מצב שכל רכבי ההסעה של הת"ת עוצרים ביום שיש ברחוב רבי יהושע, הילדים יורדים, נכנסים לומר תהילים, ולאחר מכן ממשיכים הביתה בתחבורה הציבורית.

"זה משהו מדהים", מספר הרב בינעט, "פסיפס רחב מאוד מאוד של ילדים. יש שם ילדי 'תולדות אהרן' ליד ילדים ליטאים, ירושלמים, ספרדים, תימנים, כלל חסידים, כל הסוגים וכל הקהילות. התהילים הוא ספר של כלל ישראל, וכולם מוזמנים לומר תהילים".

ומאיפה המימון? אנחנו שואלים...

"מדי פעם אני עושה מגבית, ומבקש מאנשים לתמוך ולסייע. הציבור אכן שמח לעזור. אמירת תהילים על ידי ילדים, זה דבר שכל אחד מתחבר אליו. יש היענות מאוד מאוד גבוהה של הציבור, ויש לי גם לא מעט 'לקוחות קבועים'".

מה זה לקוחות קבועים? הרב בינעט מסביר שהכוונה לאנשים שתרמו ונושעו פעם אחת, ומאז הם יודעים את המספר שלו בעל פה, ובכל עת מצוא, כשהם זקוקים לסייעתא דשמיא מיוחדת, הם פונים, תורמים שוב ורואים ישועות, בזכות ילדי תשב"ר, שבהבל פיהם קורעים שערי שמים ומהפכים את הדינים לרחמים וחסדים גמורים.

"ידוע ווארט שאומרים צדיקים, שהרי יש ירידת הדורות. הצדיקים של ימינו הם לא בדרגה של הצדיקים של זמן הגמרא למשל. אבל ה'תינוקות של בית רבן', הרי כל הכוח שלהם הוא מזה שלא טעמו טעם חטא, אז מה זה משנה באיזה דור הם? תינוק של בית רבן בן זמנינו, נקי וטהור כמו תינוק של בית רבן בזמן חז"ל. הכח שלהם לא נפגם מירידת הדורות, ולכן היו צדיקים שכשראו שאין להם פתח לישועה, היו מבקשים לתרום לתינוקות של בית רבן, לתת להם ממותק או דבר מאכל שיתפללו עבורם, ואכן ראו ישועות.

"זה נכון גם ל'תינוק' אחד, על אחת כמה וכמה כשמתפללים פה אחד קרוב לאלף ילדים בתוך בית המדרש, ועוד כ-600 בנות שאומרות תהילים בבתיים יחד עם השידור החי, זה הרי דבר עצום ונורא, לא פלא שאנשים רואים ישועות פלאיות. לא תמיד הם מספרים לי, אבל כשהם מתקשרים בפעם הבאה לבקש שהילדים יזכירו שם בתפילה, הם כבר מספרים לי גם מה הישועה שהם ראו בפעם הקודמת".

(המקומות...), הילדים חזרו לבית המדרש, והבנות ממשיכות לומר תהילים מהבית. יהודי אחד סיפר לי שאצלם בבניין יושבות כ-40 ילדות על המדרגות, מאזינות יחד לקו ואומרות תהילים בצוותא חדא. לאחר מכן יש מוקדי חלוקה רבים ברחבי בית שמש, והן ניגשות למוקד החלוקה עם פתק מההורים שמאשר שהן אמרו תהילים, ומקבלות ארטיקים בדיוק כמו הבנים..."

'משהו' או 'משהו גדול'?

הכל התחיל מיהודי אחד, שביקש לעשות פעולה כלשהי לעילוי נשמת בנו. הוא פונה למגיד המישרים הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, ושאל אותו אם יש לו רעיון כיצד להנציח את זכר בנו. רבי מיי"ך הפנה אותו לאנשים הקרובים אליו, ואלו שמכירים את הרב בינעט, המליצו לאותו יהודי לבקש מהרב בינעט שיקדם יוזמה כלשהי.

"בא אלי יהודי ואומר לי שהוא רוצה להקים 'משהו'...". מספר הרב בינעט, "אבל כשאני שומע 'משהו', זה הופך אצלי אוטומטית ל'משהו גדול'... אמרתי לעצמי אני לא הולך לפתוח איזו קבוצה של 15 ילדים שיגידו קצת משניות ויקבלו מדבקה. זה דבר גדול כמוכן, אבל אני הולך לפתוח משהו ענק! חברת תהילים שבה ישתתפו אלף ילדים בכל שבוע!!!

"יצאתי לדרך... תליתי פתק בבית הכנסת. ידעתי שאם אני רוצה 100 ילדים, זה לא יכול להיות בשבת, אלא דווקא ביום שיש. בשבוע הראשון היו 27 ילדים, בשבוע השני היו 200 ילדים, ובשבוע ה-13 כבר היו יותר מאלף ילדים.

"במשך שנים הייתי מחלק בכל שבוע ממתק עם פרס מאוד מעניין שהיה קשור לפרשה. למשל בפרשת כי תצא חילקתי 'שילוח הקן', ציפור קטנה שיושבת על גבי 'ביסלי בצל' שנראה כמו ענפים של קן, וכן שתי סוכריות שוקולד שנראו כמו ביצים. הילדים התלהבו, הביאו הביתה, האימהות הראו את זה לשכנות שהתלהבו גם, וכך זה עבר מפה לאוזן ובאו המוני ילדים.

"מאוחר יותר ויתרתי על הרעיון. זאת היתה עבודת פרך להכין 1,000 כאלו בכל שבוע. עבדנו בזה, אני וכל משפחתי, כל השבוע, וזה לא היה מעשי להמשיך כך לאורך שנים רבות.

"במקום זה עברתי לחלק ממתקים יוקרתיים. אנחנו לא מחלקים 'קרטיב' פשוט, אלא 'גלי גל', או 'מיני מג'יק' (אם אתם לא מכירים, תשאלו את הילדים והם יסבירו לכם...). ארטיקים יוקרתיים שגורמים לילדים לרצות להתאמץ עבורם.

"זה כמוכן טוב מספיק כדי להביא את הילדים לאמירת התהילים, אבל כדי להפעיל אותם ולגרום להם לומר את פרקי התהילים בכל כוחם, צריך יותר מזה, ולכן אנחנו עורכים כל שבוע הגרלה על פרס בשווי של מאות שקלים, ולהגרלה הזאת נכנסים ילדים שה'משגיחים' ראו שהם מתאמצים לומר בקול ובכוונה. כל ילד כזה מקבל כרטיס שנכנס להגרלה, ולאחר מכן יש לנו זוכה מאושר. פעם הגרלה היא על אופניים, פעם על טרמפולינה ענקית, וכן על זה הדרך, פרסים גדולים ומרשימים, שהעיניים של ילד נוצצות כשהוא

שזכתה עירנו לחברת תהילים - ענני".

תותים על כף היד

יהודי שזכה לראות ישועות פלאיות בארגון, משתף אותנו בסיפור המיוחד שלו:

"אני חשבתי שאני כבר לא יכול להיות מופתע", הוא מספר, "הילדים של 'ענני' כבר הראו לי כמה פעמים, כמה גדול כוחה של אמירת תהילים בציבור כזה ענק של ילדי תשב"ר שלא טעמו טעם חטא. אבל הפעם גם אני חשבתי שאני עומד להתעלף... וכך היה המעשה: 'אני מתגורר בדירת גג שנבנתה אומנם תחת פיקוח הדוק של מהנדס רציני מאוד, אבל עם חריגות שלא בדיוק כפי תנאי הרישיון מהעירייה, כנהוג במקומותינו... קניתי אותה בטאבו משותף, והמחיר היה בהתאם.

"כשקונים כזה נכס, לוקחים בחשבון שיש כמה וכמה סיכונים. זה יכול להסתבך אם איזה פקח עקשן או פקיד ברשויות שיחליט להיטפל לדירה הזאת, אבל ברוב רובם של המקרים הכל עובר בשלום, והדירות הללו עומדות על תילן שנים רבות.

"והנה איתרע מזלי, פקח שעבר באזור החליט שזאת חריגה מדי גדולה בשביל שיעלים עין. אני ניסיתי לדבר על לבו, ולפעול בדרכים המקובלות בקרב העוסקים בתחום, שמבינים איך מסתדרים עם פקחים כאלו שרוממות החוק בגרונם וכו'. אבל הוא לא רצה לשמוע משום דבר, והבהיר לי שאת הדירה הזאת חייבים להרוס. הוא באופן אישי לוקח על זה אחריות, ואם הדירה שלי לא תיהרס בתוך חצי שנה, יגדלו לו תותים על כף היד..."

"ביררתי קצת ונאמר לי שהפקח הזה הוא עקשן גדול, ואם לא הצלחתי 'להרגיע' אותו בשיחה הראשונה, אין מה לעשות, ואני צריך להתחיל להיערך למאבק משפטי, שיעלה לי הון רב, וכולי האי ואולי, מי יודע אם זה יעזור לי בכלל.

"התקשרתי לחבר, ואמרתי לו שאני צריך עורך דין טוב. החבר שלי אמר לי שיש לו כמה עורכי דין שהוא מכיר, ויכול לעזור לי להגיע אליהם, אבל אם אני רוצה 'עורך דין טוב', יש רק אחד, ארגון 'ענני'... 'תתקשר עכשיו לרב עמרם בינעט', הוא אמר לי, 'ותעשה לו

הלוואה משמים

הסיפורים אכן מגוונים מאוד. חלקם מגיעים בעל פה, וחלקם בכתב. וכך כותב אחד המגיבים לרב בינעט:

"אני נשוי כבר כמה שנים וב'ה יש לי כבר שלושה ילדים בלי עין הרע כן ירבו, ועדיין לא זכיתי לדירה משלי. אני מתגלגל מדירה שכורה לשנייה.

"כדי לקנות דירה כיום צריך הון עצמי לפחות כמה מאות אלפי שקלים, והשאר אפשר בתשלומי משכנתא. למרות שאני מרוויח די יפה, זה טוב אולי לתשלומי משכנתא. אבל מכאן להשגת הון עצמי גדול כל כך, הדרך עוד ארוכה. ניסיתי ללוות פה ושם, אך לא עלה בידי סכום נכבד להלוואה. היו חסרים לי כמאה אלף שקלים להשלמת ההון העצמי, ולא יכולתי אפילו לחשוב מאיפה אני משיג כזה סכום.

"קראתי את הסיפורים של 'ענני' והתרשמתי. אני אישית מאמין מאוד מאוד מאוד בכח הבל פיהם של תשב"ר, במיוחד שמדובר באלפי תשב"ר שמתאספים במקום אחד ואומרים בצוותא חדא - אין כוח חזק מזה. החלטתי אני וב'ב לתרום סכום נכבד. התקשרתי ותרמתי אך לא נושעת..."

"לא התייאשתי, החלטתי לתרום פעם נוספת כמאמר חז"ל 'קוה אל ה' - חזור וקוה לה'. וכאן קורה הדבר הלא יאמן! ביום שני מתקשר אלי בן אדם שאיני מכיר, וכשפגשתי אותו גם נוכחתי שהוא אינו משתייך למרבה הצער לציבור שומרי התורה והמצוות, ואמר לי: 'אני רוצה להיפגש בנושא מסוים'. קבענו להיפגש, ובפגישה פנה ואמר לי: 'יש לי מאה אלף שקלים שאין לי כרגע מה לעשות עמם, ומסיבות כאלו ואחרות אני לא רוצה שזה יהיה מונח בבנק. אני מבקש ממך, קח את זה כהלוואה ובהזדמנות אחרת תחזיר לי את זה, לכשירוח'.

"אני הייתי בהלם, בהלם גמור. 'מי אתה? למה החלטת להעניק לי את ההלוואה?' הוא ענה לי: 'חיפשתי אדם חרדי ישר והגון שאני יכול לסמוך עליו. נכנסתי לשכונה החרדית ושאלתי מי נחשב כאן לאדם ישר והגון, אמרו לי את השם שלך. קח את ההלוואה!!!... יצאתי משם כשעיני דומעות משמחה. אי אי ענני ענני. אשרינו

**"אמרתי לו שאת הרב בינעט
אני מכיר, ואני גם מכיר את
הכה של אמירת התהילים,
כי כבר כמה פעמים תרמתי
ונושעת. אבל הפעם מדובר
על משהו מאוד רציני... 'אם
הילדים יגידו תהילים, זה יגרום
שלפקח העקשן יגדלו תותים על
היד?', שאלתי בגיחוך מריר...**

מבני משפחתו חלה, והוא קישר את זה לרדיפה שלו כנגד?
"זאת באמת שאלה טובה, ולצערי אין לי עליה תשובה. מאז לא
ראיתי את הפקח שוב, והאמת שאני לא מאוד מתגעגע אליו..."

לתרומות ולתגובות ניתן לפנות לרב עמרם בינעט
בטלפון שמספרו: 052-7653990.

העברה של 360 שקלים. הרגע! מחר יום שישי יגידו עליך תהילים,
ואני מבטיח לך שתראה ישועות...!

"אמרתי לו שאת הרב בינעט אני מכיר, ואני גם מכיר את הכה של
אמירת התהילים, כי כבר כמה פעמים תרמתי ונושעת. אבל הפעם
מדובר על משהו מאוד רציני... 'אם הילדים יגידו תהילים, זה יגרום
שלפקח העקשן יגדלו תותים על היד?', שאלתי בגיחוך מריר...

"החבר שלי התעצבן עלי: 'היפלא מה' דבר?', הוא נוף בי, ואני ידעתי
שהוא צודק. מי שיכול לרפא חולים ולסמוך נופלים, יכול גם לגדל
תותים על כף ידו של פקח, או לחלופין לרכך את לבו..."

"תרמתי 360 שקלים...
"ביום ראשון בבוקר, דפיקות בדלת. אני פותח את הדלת והפקח
עומד שם. ממש כעסתי. 'החלטת למרר לי את החיים?', שאלתי
אותו בכעס לא מוסתר. 'תגיד לי מה אתה רוצה ממני. לך תגיש את
המסמכים ונתראה בבית המשפט. אל תרדוף אותי, זה כבר גובל
בהטרדה!'

"אבל הפקח שתק, היו לו דמעות בעיניים. 'קרעתי את כל הניירת',
הוא אמר לי, 'ודאגתי להעלים עקבות גם מהמחשב. אין לרשויות
שום דבר נגדך. אם מישהו ייגע לך בדירה, יגדלו לי פה תותים!', הוא
אמר והצביע על כף ידו, ואני לא האמנתי למשמע אוזני..."

"הפקח התחנן שאסלח לו, ופנה ללכת. אני יודע שהציבור בטח
ירצה לדעת מה היה הסוף ולמה הפקח התנצל.

"האם בא אליו יהודי עם זקן ארוך בחלום הלילה, והכה אותו עם
שוט עד שהוא הבטיח לבטל את ההליכים נגדי? אולי חלילה מישהו

למלאות צלחת

זזה

מתכון לנחת

**זכיתם לשבור צלחת?
חוגגים אירוסין בשמחה?
בזמן הזה, מאות משפחות
מתושבי העיר משוועים למזון חם
העניקו להם ארוחה חמה ומזינה
ותזכו לרוב נחת ושמחה!**

לתרומות והצטרפות למשפחת עזרת אחים

02-999-0000

www.ezratachim.com

שלושה 1

מטבח
עזרת אחים

מטבח עזרת אחים

לעילוי נשמת הרה"ק
ר' ישעי' בן ר' משה מקרעסטיר ז"ע

עזרת אחים

"אנחנו עושים הרבה אקשן בבית הספר", הם אמרו, "אנחנו דורשים שילמדו יותר יהדות, אנחנו אוספים חברים לתפילת מנחה בצהרים, מניחים תפילין לחברים, עושים מבצעים של שמירת שבת וכדו'. אם אנחנו עוזבים עכשיו והולכים לישיבה, כל הפעילות בבית הספר תיעצר"

כיצד פסק הגר"י זילברשטיין שליט"א לאחים התאומים, שמתלבטים אם לעבור ללמוד בישיבה, או להישאר בבית הספר הממלכתי ולקרב את החברים ליהדות? • שיחה מרתקת עם פעיל 'אחינו', הרה"ג ר' אהרן ידלר, שמספר על הפעילות ועל 'יום הדין' בראש חודש אלול

לישיבה, אבל הם פוחדים, הם חוששים, ובצדק. זה לא דבר של מה בכך להחליף את כל העולם שאתה חי בו ולעבור ליקום מקביל שבו כולם חובשים כיפות, לובשים ציצית, מברכים לפני האוכל ולאחריו, נוטלים ידיים, שומרים על העיניים והאוזניים שלא לראות ולשמוע מה שלא צריך, וכמובן העיקר, יושבים ולומדים תורה במשך שעות כל יום... "זה מאוד מאוד מפחיד עבור מי שאינו רגיל בכך. וכאן בדיוק מגיע תחום העבודה שלנו..."

"מה אנחנו עושים בעצם? אנחנו יוצרים קשר עם המדרשות, שמצביעות לנו על הבחורים האלו, שרוצים להיכנס לישיבה אבל חוששים לעשות את הצעד.

"הבחורים האלו זקוקים לעזרה. קודם כל הם צריכים להבין מה זה ישיבה בכלל, איך זה נראה, מה בדיוק עושים כל היום, ומי אמר שאני מתאים לשם..."

"דבר שני, חשוב לא פחות, הם צריכים שיכוונו אותם לישיבה המתאימה. מבחינתם ישיבה במבשרת ציון, ישיבת 'אור החיים' של הגאון רבי ראובן אלבז, וישיבת 'תושיה' בתפרח, אלו שלוש ישיבות שאין ביניהן שום הבדל. זאת ישיבה וזאת ישיבה, מה ההבדל?"

חודש אלול, היום בו מתחיל ה'זמן' החדש, הוא סוג של 'יום הדין' עבור פעילי 'אחינו' שעובדים באגף של קירוב רחוקים. במשך השנה כולה הם עובדים ומשקיעים להגיע ליום הנכסף הזה, חותרים להכניס כמה שיותר בחורים צעירים לעולמה של תורה, להציל אותם משיני הארי, ולהביאם אל היכל הישיבה הקדושה. "זה קורה כל השנה", מספר הרב אהרן ידלר, מוותיקי הפעילים בארגון. "בכל פעם שאנחנו מאתרים בחור שהחל בתהליך של התחזקות וכבר בשל להיכנס לישיבה, אנחנו משתדלים להכניס אותו לישיבה מתאימה.

"אבל אין ספק, שעיקר העבודה נעשית דווקא בתחילתה של שנת הלימודים החדשה, וזה קורה בחלוקה לשתי קבוצות. הקבוצה הראשונה נכנסת לישיבה בראש חודש אלול, והקבוצה השנייה בראש חודש חשוון, אחרי החגים."

לדבריו, העבודה מתחילה מספר חודשים קודם לכן. "השנה פעלנו בשיתוף פעולה הדוק מאוד עם רשתות של מדרשות ברחבי הארץ.

"המדרשות האלו לא עוסקות דווקא בלדחוף את הבחורים להיכנס לישיבות. כמובן שאם רואים בחור שבשל לכך הם ממליצים לו, אבל לא זאת העבודה שלהם. הם עובדים יותר בשיטה של לתת לכל מי שרוצה לשמוע, להיכנס למדרשה לשמוע וללמוד כמה שהוא רוצה.

"במדרשות האלו יש עשרות אלפי בני נוער, חלקם באמת באים רק כדי לשמוע קצת, להתוודע ליהדות שלהם, להבין מה זה שבת ומה זה חודש אלול. אבל הם לא מעוניינים לתהליך משמעותי של חזרה בתשובה.

"יש רבים שכן רוצים לחזור בתשובה, וגם עושים זאת בפועל, אבל הם לא נכנסים לישיבה, אלא פשוט נשארים באותו מקום בו הם נמצאים, מתגייסים לצבא ושומרים מצוות. כמובן שבמקרים רבים זה לא מחזיק מעמד לאורך זמן, כי בלי 'כור ההיתוך' של הישיבה, קשה מאוד להישאר שומר תורה ומצוות, אם גדלת בבית שאינו כזה.

"יש רבים מאוד שכן רוצים לחזור בתשובה, ואפילו רוצים להיכנס

"אמרתי להם: חבר'ה, זאת שאלה מאוד רצינית. אני לא יכול לענות עליה. כזאת שאלה צריך להפנות לאחד מגדולי הדור. בואו נכתוב אותה בצורה מסודרת, ואני אקח אותה לגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, מגדולי הדור, שיפסוק בשאלה

יצחק זילברשטיין שליט"א, מגדולי הדור, שיפסוק בשאלה. "ניגשתי לרב זילברשטיין עם השאלה, והוא ענה בצורה מאוד נחרצת: 'חיך קודמין', שני האחים צריכים לדאוג קודם כל לרוחניות שלהם, לפני שהם הולכים לדאוג לחברים. ומה יהיה על החברים? מן השמים ירחמו, הרבה שלוחים למקום, אתם תפקידכם להיכנס לשיבה כמה שיותר מהר, כדי להתעלות בתורה וביראת שמים.

"במקרה הזה, של התאומים, גם ההורים לא מנעו מהם בכלל. הם העדיפו שימשיכו בבית הספר, אבל הם לא נבהלו מהרעיון של לימודים בשיבה. עשינו אצלם ביקור בית קצר, מצאנו בית מסודר, שבו מקפידים להדליק נרות ולהפריד בין בשר וחלב וכדו', ואחרי שיחה לא ארוכה ההורים סמכו את ידיהם על בניהם, ואמרו להם שיעשו כפי שלבם חפץ".

"אני יכול לספר לכם מקרה נוסף, שממש גורם לי להוריד דמעות של התרגשות כשאני נזכר בו. בחור בן 16 בערך, מתגורר באחד המושבים בדרום. הוא התחיל להתחזק וב"ה עשה התקדמות, אבל בחופש הגדול הוא הרגיש שהניסיונות שבאים עליו הופכים לגדולים מדי. כל החברים בבית, הם באים לקרוא לו לשחק איתם ולהסתובב איתם, והוא לא יכול לסרב, וכשהוא איתם הוא נסחף למקומות לא טובים מבחינה רוחנית.

"הבחור הזה החליט שהוא עוזב את הבית. אבל הוא בן 17 פלוס, עדיין ברשות ההורים, אין לו איפה להיות, אז מה עושים? הוא נשאר בבית, אבל בבוקר הוא קם מוקדם, עלה על האופניים החשמליים שלו, ונסע למעלה מעשרים דקות לעיר סמוכה, שם התיישב במדרשה ובילה בה את כל היום. רק לפנות ערב הוא חזר הביתה עם האופניים שלו, כשהמטרה היא להתנתק לחלוטין

"אגב, גם בין הישיבות לחוזרים בתשובה יש הבדלים גדולים. גם הבדלי גילאים, וגם הבדלי תרבות, סגנון ועוד. יש ישיבות שבהן משקיעים יותר בהשקפה ויש שמשקיעות בלימוד גמרא עם ראשונים, בחלק מהישיבות יש אווירה יותר קלילה ומשוחזרת, ובחלק יותר קפדנית ורצינית. יש חוזרים בתשובה, שמאוד מאוד רוצים להשלים מהר מאוד את כל מה שהחסירו ולא למדו עד עכשיו, והם ייכנסו לישיבות שבהן הלימוד מאוד אינטנסיבי, אחרים רוצים להתקדם בקצב רגוע יותר, בשמחה ובנחת, ויש ישיבות שמתאימות להם".

"בשבועות לפני תחילת 'החופש הגדול', התחברתי לבכיר ברשת המדרשיות 'אור ישראל', והוא לקח אותי למדרשיות בכל רחבי הארץ. מדובר בימים של נסיעה, ביקורים בכל מיני מקומות, החל ממרכזים תורניים בתוככי ערים גדולות, וכלה בבתי כנסת של מושבים וקיבוצים, מקומות שבהם מתכנסים אפילו ארבעה או חמישה נערים צעירים כדי לשמוע קצת דברי תורה, לא מזניחים אף אחד".

הרב ידלר מספר על מקרה מאוד מיוחד בו נתקל: "כאמור, אנחנו מחפשים את הבחורים שכבר בשלים להיכנס לשיבה, ואנחנו בעצם נותנים להם את הדחיפה הקטנה שחסרה להם כדי להגשים את השאיפה הגדולה שלהם.

"באחד המקומות אליהם הגעתי, מצביע ראש המדרשה על שני נערים, אחים תאומים כבני 15 וחצי. 'שני אלה תלמידי חכמים', הוא אומר לי, ואני מתחיל לדבר איתם ומבין שהם באמת בשלים להיכנס לשיבה בכל רגע שירצו. הישג מדהים מאוד לנערים שגדלו בסביבה שלא ממש מעודדת לימוד תורה, בלשון המעטה. "לקחנו אותם לביקור בשיבה אחת, ולאחר מכן בעוד ישיבה, אפילו שבת בשיבה עשינו, והם היו מאוד מרוצים. כל שאיפתם להיכנס וללמוד בשיבה.

"אבל היתה להם שאלה קשה מאוד: 'אנחנו עושים הרבה אקשן בבית הספר', הם אמרו, 'אנחנו דורשים שילמדו יותר יהדות, אנחנו אוספים חברים לתפילת מנחה בצהרים, מניחים תפילין לחברים, עושים מבצעים של שמירת שבת וכדו'. החברים משתפים פעולה, חלקם מתחילים להתקרב בעצמם ליהדות.

"אם אנחנו עוזבים עכשיו והולכים לשיבה, כל הפעילות בבית הספר תיעצר. לא יהיה מי שימשיך אותה, וזה אומר שאנחנו מאבדים עוד חברים רבים, שאולי יצטרפו גם לשיבה אם נחכה מספיק זמן עד שהם יספיקו להתחבר...".

"נדהמתי מהשאלה" מספר הרב ידלר, "תראה מה זה! שני בחורים שמתמודדים עם כזאת שאלה עצומה: ללכת לשיבה ולהתחזק בעצמם, או להישאר בבית הספר ולחזק את החברים?"

"אמרתי להם: חבר'ה, זאת שאלה מאוד רצינית. אני לא יכול לענות עליה. כזאת שאלה צריך להפנות לאחד מגדולי הדור. בואו נכתוב אותה בצורה מסודרת, ואני אקח אותה לגאון רבי

מהאווירה החילונית בבית ובמושב.

"הבחור הזה, שככה התגבר על כל הניסיונות, זכה לסייעתא דשמיא מיוחדת, והגיע למצב שבו הוא רושם התקדמות עצומה בלימוד. הצמדנו לו אברך שקידם אותו מאוד, למד איתו שלוש פעמים בשבוע, ולקח אותו פעם בשבוע ללמוד בתוך ישיבה שנמצאת בעיר אחרת באזור. הכניס אותו לאווירה, ואחרי כמה ימים הבחור אמר שהוא רוצה להיכנס לישיבה בתחילת זמן אלו.

"אבל היתה לנו בעיה. הבחור הזה כבר קיבל תאריך לגיוס לצבא. הוא לא מוגדר כבן ישיבה, ואינו זכאי לדיחוי מבחינה חוקית. זה שעכשיו הוא החליט להיות בחור ישיבה, לא מעניין את השלטונות. כמו כן, גם ההורים שלו דחקו בו ללכת לצבא, ולהמשיך במסלול אליו הוא חונך בבית. ההורים התנגדו בתוקף שיצא לישיבה, אבל הוא מאוד רצה. שוחחנו עם ההורים, הסברנו להם מה הוא הולך לעשות בישיבה ואיך יראו החיים שלו, הראינו להם שזה לא כזה מפחיד כמו שהם חושבים, ולבסוף השגנו את ההסכמה שלהם.

"הפגשנו אותו עם מומחים, שנתנו לו הדרכה מפורטת איך להסתדר עם הצבא, וב"ה בראש חודש אלו, נכנס הבחור הזה לישיבה בשעה טובה. אשריכם ישראל!"

הרב ידלר נזכר בסיפור מדהים שהחל לפני כעשר שנים, והשנה נרשמה בו התפתחות נוספת.

"לפני כעשר שנים, הכרתי בחור אחד שחזר בתשובה. הוא בא מבית לא דתי בכלל, אבל שמרו שם קצת מצוות כדי להחזיק קשר למורשת היהודית.

"הבחור התחזק, נכנס לישיבה שבה זכיתי לשמש כר"מ, ומאז היה לנו קשר מאוד חזק. אני קירבתי אותו ומהר מאוד הוא עלה על דרך המלך, והפך לתלמיד חכם מופלג. היום הוא אברך חרדי לכל דבר, אי אפשר להאמין שזה התחיל רק כשהיה נער בוגר. הוא למד בישיבה ליטאית מהטובות ביותר, והקים בית בהתאם. מאז כבר הספיק לחבר ספר או שניים, והוא מחשובי האברכים בעירו.

"יום אחד הוא מתקשר אלי ואומר לי שיש לו אח שנשאר מאחור. האח שלו אומנם מתעניין ביהדות ורוצה להתקרב, אבל הוא נער צעיר, יש לו יצר הרע, חברים, מכשירים כאלו ואחרים, הוא צריך דחיפה רצינית כדי להיכנס לישיבה.

"חבל על הבחור, אומר לי אחיו הגדול, אם לא ידחפו אותו חזק, הוא יישאר שמה, אם ידחפו אותו אפשר להציל אותו ואת זרעו אחריו."

"אמרת לי: 'תשמע, אנחנו לא מסיין. אם הבחור לא מעוניין, מה אתה רוצה, שנכריח אותו? ומה עם ההורים שבטח מתנגדים...'. "אני מציע שתדבר עם אמא שלי, אמר לי האברך, ולא הוסיף. הוא נתן לי את מספר הטלפון שלה, והפציר בי לגשת לביתם

ולפגוש את ההורים.

"נסעתי אליהם הביתה, ישבו שם האבא והאמא, ואמרו לי שאם אני אצליח להכניס את הבן הצעיר שלהם לישיבה, הם יברכו אותי בכל הברכות האמורות בתורה.

"הבן שלי שנהיה רב, הוא הכבוד של כל המשפחה, אמרת האמא על הבן האברך. 'כולנו, כולם! גם אני ובעלי, גם הדודים והדודות שלי, אחים ואחיות, כולם יודעים שהוא הכבוד של המשפחה. הלוואי עוד ילד אחד ילך לישיבה ויהיה גם הוא רב, הלוואי!!!'....

"דיברנו עם הבחור, והוא בעניין. הוא התחיל ללמוד במדרשה, התקדם, לקחנו אותו כמה פעמים לישיבה, והוא מצהיר בכל פה, שהוא יבוא לישיבה.

"אבל יש בעיה אחת: הבחור הזה, מגיל צעיר יש לו חלום להיות טייס קרב. הוא לא מוותר על זה, אבל אמא שלו צוחקת. היא אומרת לי: 'עזוב אותו כבוד הרב, אל תשכנע אותו בכלל לא ללכת לצבא. אני אומרת לך, אם הוא ילד טוב בישיבה, אם הוא כן ילך לצבא, הוא יברח אחרי שבוע. זה ילד מפונק זה, הוא לא יחזיק שם מעמד. הוא נועד לשבת וללמוד, ובינתיים אנחנו ממשיכים לעבוד, ומקווים לטוב.

"כך גם סיפור אחר, למשל בחור שמתגורר בעיר די קטנה שבה אין מוסד מתאים לאופי שלו ורמת המוכנות שלו ללימוד בישיבה. ההורים הסכימו שילך לישיבה, אבל לא הסכימו שישן בפנימייה בשום אופן. 'שילמד איפה שהוא רוצה', הם אמרו לנו, אבל בלילה הוא ישן כאן בבית!"

"אחרי חיפושים שהעלו חרס, עלינו על רעיון: התברר לנו שהאבא עובד באיזו חברה גדולה בעיר גדולה, ושבמרחק של כמה דקות הליכה ממקום העבודה של האבא, יש ישיבה שמתאימה בדיוק לאותו בחור.

"מסתבר שגם שעות העבודה של האבא די מתאימות, והחל מראש חודש אלו, הבחור הזה קם מוקדם כל בוקר, ונוסע עם אבא שלו למקום העבודה שלו, משם הוא צועד רגלית כמה דקות ומגיע לישיבה. אגב, מדובר בבחור מאוד מאוד מוכשר ומאוד מאוד רציני, ועוד לפני שהוא נכנס לישיבה הוא סיים כבר כמה מסכתות בלי עין הרע. אנחנו בטוחים שהוא עוד יהיה מורה הוראה בישראל בעזרת ה'."

"לשמחתי הרבה, רואים בסייעתא דשמיא הצלחה גדולה מאוד, אחוז גבוה מאוד מהנערים שטיפלנו בהם בצורה ממוקדת אכן נכנסים לישיבות, ויש עוד רבים שאמורים להיכנס בתחילת חודש חשוון. זאת, בנוסף לאלו שנכנסים בכל ימות השנה באופן שוטף, ושלא מחכים לתחילתה של שנת לימודים חדשה."

"בחסדי שמים, יש סייעתא דשמיא גדולה, וגם כשנראה ששום דבר לא זז, פתאום הקב"ה פותח לנו פתח ואנחנו רואים הצלחות גדולות."

שמעתי בשם אחד מצאצאי ה'חתם סופר', הגאון רבי יצחק יחיאל עהרנפלד שליט"א, כי קיים תיעוד מוסרט ללא קול בן שתי דקות משנת תשי"ט, בו נראים שני נכדי ה'חתם סופר' - הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל, גאב"ד פרשבורג, בעל ה'דעת סופר', והגאון רבי שמואל עהרנפלד זצ"ל, גאב"ד מטרסדורף, יושבים יחדיו בבית הגאון רבי שמחה בונים סופר זצ"ל בעיר לוגאנו, ומשוחחים ביניהם בחביבות. התיעוד כאמור ללא קול, אולם רואים בו דבר מעניין מאד; מדי פעם במהלך השיחה שני הגאונים הללו מתרוממים מעט ממקומם וחוזרים לשבת, שוב מתרוממים ושוב יושבים, כך חוזרת על עצמה התופעה שוב ושוב

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

פרשת בן סורר ומורה היא אחת הפרשיות הקשות שבתורה; הרי חיי היהודי הם יקרים לאין שיעור, ופיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ואילו כאן לפתע דנים את הבן הסורר ומורה למיתה על שם סופו. הקושיא המרכזית היא, אפוא, אם אכן התנהגותו של בן זה מצדיקה עונש כה חמור, יש להבין מנין היא באה? כיצד הפך נער צעיר להתגלמות ההשחתה, עד שצריך להורגו כדי שימות זכאי ולא ימות חייב?

אימרה נוראה מובאת בשם רבינו מרן בעל ה'חתם סופר' זצ"ל להסביר הענין. אך קודם לכן, מן הראוי לייחד כאן דברים אודות עוצם קדושתו ונוראותו של ה'חתם סופר', שיש לדעתם טרם עוסקים בתורתו ואמריו.

שמעתי בשם אחד מצאצאיו, הגאון רבי יצחק יחיאל עהרנפלד שליט"א ראש ישיבת 'בית שמואל', כי קיים תיעוד מוסרט ללא קול בן שתי דקות משנת תשי"ט, בו נראים שני נכדי ה'חתם סופר' - הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל, גאב"ד פרשבורג, בעל ה'דעת סופר', והגאון רבי שמואל עהרנפלד זצ"ל, גאב"ד מטרסדורף, יושבים יחדיו בבית הגאון רבי שמחה בונים סופר זצ"ל בעיר לוגאנו, בנו של גאב"ד פרשבורג, ומשוחחים ביניהם בחביבות.

התיעוד כאמור ללא קול, אולם רואים בו דבר מעניין מאד; מדי פעם במהלך השיחה שני הגאונים הללו מתרוממים מעט ממקומם וחוזרים לשבת, שוב מתרוממים ושוב יושבים, כך חוזרת על עצמה התופעה שוב ושוב.

הרב עהרנפלד בירר פרט זה, מפי אותו האיש שהסריט את הקטע המדובר, הרב הגאון רבי יהושע דוד שרייבר שליט"א, בנו של בעל הבית בו אירע המקרה - רבי שמחה בונים סופר, והלה סיפר, כי בכל פעם בו עלה בשיחה שמו של זקנם בעל ה'חתם סופר', הם התרוממו

ממקומם ביראת הכבוד!...

עד כדי כך היתה גדולה יראתם של צאצאי ה'חתם סופר' מהזכרת שמו של זקנם, גאון ישראל וקדושו!

עוד סיפר הרב עהרנפלד באותה הזדמנות, כי הרב הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצ"ל, מופת הדור והדרו, קיבל על עצמו ללמוד בכל יום בספרי הראשונים, וביקש ממשמשו שיזכיר לו לעשות כן. באחד הימים, כאשר עלה הרבי על יצועו לנום את שנתו הקצרה, העיר הגבאי ביראת הכבוד את תשומת ליבו של הרבי, כי מהבוקר לא ראה אותו הוגה בספרי הראשונים. הרבי נופף בידו באות ביטול, ואמר: "כבר למדתי היום בספר 'חתם סופר'..."

מפליא איך גדולי עולם ומצוקי ארץ התייחסו אל דברי ה'חתם סופר'. קדושי עליון התייחסו אל דבריו כאל דברי הראשונים! לאחר הקדמה זו, ניגש אף אנו בדחילו ורחימו להסכית לדברי קודשו

של ה'חתם סופר' אודות הנושא בו פתחנו - כיצד יתכן שבבית יהודי, 'אידישע שטוב', יגדל בן סורר ומורה? הלא בן סורר ומורה הוא הדוגמא השלילית ביותר של חינוך קלוקל. מהו השורש עליו נוכל להצביע ולומר - כי זהו הגורם לילד לצאת כה מופקר, סורר ומורה, זולל וסובא?

התשובה טמונה בלשון הפסוק עצמו, מאיר את עינינו ה'חתם סופר'. "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה - איננו שומע בקול אביו ובקול אמו". הפשט הפשוט הוא כמובן שאינו שומע לקולם ואינו עושה את אשר הם מצווים אותו. אך ניתן לפרש גם שהוא אינו שומע את קול אביו ואת קול אמו.

איזה קול הוא איננו שומע? את קול אביו בשעת לימוד התורה! את קול הנעימה הנצחית של ההתעמקות בגמרא בוקעת מפיו! את קול ההערכה והאהבה הרוחש לו אביו בשעת הלימוד הקבוע שלהם, ולכן הוא אינו מרגיש את מתיקות התורה!...

כך גם הבן אינו שומע את קול אימו. את קול בכייתה כשעומדת ב'שמונה עשרה' לפני בורא עולם ושופכת תחינה! את קול יפחתה באמירת תהילים! את קול תחנוניה בשעת הדלקת נרות שבת קודש ובשאר זמנים מסוגלים ששערי שמים פתוחים בהם לתפילה! הוא אינו שומע את קול אמו מלמדת אותו "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמך", וחוזרת עמו מדי בוקר מיד עם הקיצו משנתו על ההודאה הראשונה הבסיסית: "מודה אני לפניך"!

אילו היה הילד שומע את כל הקולות הטהורים הללו, אכן היה בכוחם לחדור עמוק לתוככי ליבו ולהותיר בו רושם בל ימחה, וכך היתה מתעצבת דמותו ברוח התורה והמסורה. אולם הבן לא שמע את הקולות הללו, להיפך, הוא שמע קולות של תאוה לאשת יפת תואר, של גשמיות, של יצר הרע, ואם אלו הם הקולות שהגיעו לאוזניו מינקותו - מה יעשה הבן ולא יחטא? כיצד לא יצא בן סורר ומורה!?

באימרה נוקבת זו של ה'חתם סופר' טמון אחד היסודות הגדולים ביותר לבנין הבית היהודי על מכונו: החדרת האווירה הראויה בבית. אותו קול הלימוד של האבות, ברצינות, בהתלהבות ובחשק, וקול הבכיה של האמהות הצדקניות, המתחננות לבוראן שתזכינה בבנים הגונים וצדיקים - גידל עדרים עדרים של צדיקים וחכמים, והוא מועיל יותר מכל הסגולות, הברכות וקברות הצדיקים. מה שהילדים רואים בבית! מה חשוב לאבא ובמה הוא משקיע. מתי האמא מתרגשת, ועל מה אמא מתחננת! משפיע יותר מהרבה סגולות ועניינים אחרים.

"שערי דמעות לא ננעלו"

שתי נקודות עיקריות עולות מדברי ה'חתם סופר': ראשית, הענין של דוגמא אישית מצד ההורים. כדי לזכות לבנים תלמידי חכמים יראים ושלמים, צריך להקרין התנהגות נאותה בבית בדיוק כפי שהורה מצפה מבנו לנהוג. שנית, ואולי הוא אף חשוב מכל - זהו כח התפילה.

נפתח בכמה מילים על כח הדמעות והתפילות של ההורים, וכוחן

המופלא לחולל פלאות, הן מהבחינה הסגולית והן מהבחינה המציאותית:

חז"ל אומרים (ברכות לב, ב): "אמר רבי אלעזר, מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה... ואף על פי ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר 'שמעה תפילתי השם ושוועתי האזינה, אל דמעתי אל תחרש'".

כח הדמעות הוא כח אדיר שניתן ביד האדם, ובכוחו יכולת לחולל פלאות ממש. את כל התפילות שהאדם מתפלל בודקים למעלה, אם הן ראויות לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ומי יאמר על עצמו זיכיתי ליבי ותפילתי ראויה להתקבל. אבל בדיקה זו מדלגת על תפילה שבאה עם דמעות!

הדמעות מסמלות את עומק הלב, את השתפכות הנפש, ואבינו שבשמים אינו מסוגל, כביכול, להישאר אידיש לצערם של בניו כשבוכים!

הגאון הקדוש רבי צבי הירש קאייזנובר זצ"ל בספרו 'קב הישר' (פרק ח) כותב: "ויראה להתפלל בדמע, כי תפלה בדמעות היא קרובה מאוד להתקבל... ומרוב חשיבות התפילה בדמעות, הפתח אשר נכנסים שם התפילות אשר הם עם דמעות - אינו פותח אותו פתח שום מלאך או ממונה, כי אם הקדוש ברוך הוא בעצמו ובכבודו... וכשהתפילה היא עולה למעלה, אז יוצא לקראתה אופן אחד ושמו ירחמיאל... ונוטל את אותה התפילה עם דמעות, ומעלה אותה והיא עולה ומתקשרת למעלה למקום גבוה מאד".

מבהיל הרעיון! הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מטפל בתפילה זו! אבי מורי זצ"ל היה נוכח פעם בבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל, כאשר הגיע ידידו הטוב, הרה"ג רבי שלמה לורנץ זצ"ל, וברצונו לייסד ישיבה ל'חלשים'. נרעש ה'חזון איש' והתנגד בתוקף: "אין 'חלשים'! הכשרונות יגיעו לילד בלי שום תקדים הגיוני. הוא יעמוד בפניה של הכביש, וכשיעבור לרחוב השני פתאום יתגלו אצלו כשרונות"...

באחת משיחותיו סיפר ראש הישיבה, מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, כי שמע מה'חזון איש' את פשר התנגדותו: "הדמעות של האמהות והסבתות פועלות שאין חלשים! כל אחד יכול לשגשג ולצמוח בזכות אותן תפילות ודמעות, גם אם נראה לנו במבט ראשון לא כך!"...

עוד מסופר, כי מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל הלך פעם ברחובה של עיר עם בנו הגאון רבי רפאל זצ"ל, חלף על פניהם אדם אחד ואמר לרב: "כבוד הרב יכול להיות מרוצה מבניו שכולם, ברוך השם, הולכים בדרך הישר".

בתחילה לא הגיב הרב מאומה לדברי האיש, והמשיך ללכת בדרכו. אך לאחר כמה רגעים נעצר ואמר לבנו: "רוץ אחרי האיש הזה, ותאמר לו כך: 'האם בחינם זה בא לי? כמה דמעות שפכתי בשעה שנדנדתי את עריסותיכם!'..."

הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל כתב קטע מרטיט לב בצוואתו, בו הוא תולה את סיבת זכייתו העצומה לראות עולמו בחייו - בנין וחתנין גדולי עולם, בכך שהרבה להתפלל ולהתחנן לפני בוראו. זו לשונו: "ומרגלא בפומי 'ותהי מיטתי שלימה לפניך' בתפילת 'שמע קולי'נו"

ידעתי, שכאשר מקבלים התעוררות מן השמים אסור לדחות אותה, שלא תיעלם הסייעתא הנלווית אליה. ולכן, החלטתי לא לחכות לשום דבר, לא לתחילת הש"ס, לא למסכת חדשה, וגם לא לפרק חדש, אלא בר"ח השוון התחלתי ע"ז דף נז. ככה באמצע המסכת...

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח אהרן כהן

הרב דוד אלבז שליט"א

גם אם כבר עברתי הרבה שיחות וראיונות עם חברי מסגרות 'דרשו' בכלל, וחברי מסגרת הדגל 'קניין ש"ס' בפרט, עדיין כל אחד ואחד מרתק ומפעים אותי מחדש. כל אחד לפי סגנונו ודרכו בוחר לעצמו את דרכו לפסגה, לזכות לדעת את כל הש"ס.

עם כל זאת, אציין בהערכה את ההנאה המיוחדת שהייתה לי לשוחח עם הרב דוד אלבז שליט"א, מחשובי האברכים בעיר בית שמש. הפירוט המורחב במסלולו האישי, שנמסר בנעימות ובבהירות, בוודאי יביא תועלת לכל אחד בדרכו האישית לידיעת הלימוד.

• מתי התחלת ולמה?

"מטבעי אני נמשך יותר ללימוד בעיון, לאט ובעמקות. בעבר אף הייתי אומר שזה לא מתאים עבורי הלימוד בקצב הדף היומי. אך ברוך השם, הכל השתנה אצלי לטובה. היה זה כשנתיים אחרי נישואי, משחזר הוא שתיים עשרה שנה אחורה. "אחרי חג הסוכות תשע"א, הרגשתי בעצמי שאני צריך להשקיע בהרחבת ידיעותי בתורה, כך שנפל לי הרעיון להצטרף ללימוד בסדר הדף היומי, גם ראיתי לעצמי תועלת שיהיה לי לימוד קבוע כל יום חוק ולא יעבור, שלא יעבור עלי שום יום בלי לימוד הקביעות הזאת.

"מספרים", הוא מוסיף, "על הגאון רבי חיים מבריסק ששיבח את בנו הגרי"ז בימי בחורות, שלמד את כל הש"ס. כמובן. תיכף נשאל על ידי מקורביו ותלמידיו, איך הרב משבח את לימוד כל הש"ס, דבר הנראה כנוגד את שיטתו, שהעיקר הוא הלימוד בעיון, לרדת לעומקה של סוגיא... נענה להם הרב מבריסק: 'אכן בוודאי העיקר זה הלימוד בעיון ובהבנה, אך ברור שאדם שלא למד פעם אחת את כל הש"ס, אינו יכול לפתוח בכלל את פיו בבית המדרש'...

"כך או כך, זאת ידעתי, שכאשר מקבלים התעוררות מן השמים אסור לדחות אותה, כי אחר כך היא תיעלם, ואיתה גם הסייעתא דשמיא הנלווית אליה. ולכן, מציינ הרב אלבז בנעימות, "החלטתי לא לחכות לשום דבר, לא לתחילת הש"ס, לא למסכת חדשה, וגם לא לפרק חדש, אלא בר"ח השוון התחלתי ע"ז דף נז!"

• ואז החלטתם להצטרף למבחני 'דרשו'?

"האמת היא שבהתחלה לא חשבתי בכלל על הכיוון הזה", הוא משתף בכנות. "פשוט, כאמור הרעיון היה ללמוד את כל הש"ס. ידעתי והכרתי את עצמי שלא אוכל לוותר על הבנת הדף על בוריו, כי פשוט לא יהיה לי סיפוק ולא אוכל להמשיך. ומצד שני, היה עלי

להספיק כל יום את הדף, חיפשתי נוסחה שתשלב את שני הדברים. עד שהגעתי למסקנה, שבאם אקבע מספר פעמים שאלמד את הדף מתחילתו ועד סופו כל יום, אגיע בסייעתא דשמיא להבנה טובה בפרק זמן מוגדר. כך, התחלתי אכן ללמוד כל יום שלוש פעמים את הדף מתחילתו ועד סופו, כשהלימוד הולך ומתחדד יותר ויותר. "באופן כללי", מטעים הרב אלבז, "אפשר לומר, שהלימוד בצורה של חזרה כמה פעמים יש בו תועלת גדולה, שהרי השכל האנושי לא מצליח לתפוס בפעם אחת הרבה נתונים ופרטים. כך שבכל לימוד קולטים עוד 'שכבה' בהבנת וידיעת הדף. בפעם הראשונה, קולטים לפעמים רק את עיקרי הסוגיא ומהלך הגמרא, כשבכל לימוד נוסף, מפנימים עוד ועוד פרטים, עד שהדברים נעשים ברורים ובהירים, מאירים כנתנתן".

• וככה חשבת לדעת את הש"ס?

"המושגים שלי לגבי ידיעת הלימוד, היו קצת שונים ממה שאני מכיר היום, אחרי שאני משתתף במבחני 'דרשו', הוא מחויך. "אך אז בהחלט חשבתי ורציתי לזכות לכך, על כן קבעתי לעצמי סדרי חזרות מתוכננים ומחושבים. בכל יום, הלימוד היה מתחיל בחזרה על הדף שלמדתי לפני ארבעה חודשים, אחר כך הלימוד שלמדתי לפני חודש והדף שלפני שבוע, אחרי כן הדף של שלוש פעמים. אתמול, כשאו הייתי ניגש ללמוד את הדף של היום שלוש פעמים. "כמו כן", הוא מצייין, "הקפדתי ללמוד מתוך גמרא אישית, כך שכל הערה ושאלה שהתעוררה בתוך הלימוד, ולא יכולתי להעמיק

בה באותו זמן, הייתי רושם לעצמי בגיליון. כך, זכיתי בסדר הנ"ל, להתקדם עד סוף מסכת נדה, אמנם בלא מבחנים, אבל כן בהבנה וסדרי חזרות, בצורה קבועה דבר יום ביומו. וכמובן, עם סיפוק עצום!"

● למה החלטתם להצטרף למבחני 'דרשו'?

"היה זה לקראת תחילת מחזור חדש. קרוב משפחה דיבר איתי על תכנית 'דרשו', וכך מצאתי את עצמי יושב לראשונה במבחן 'דרשו', על השלושים דפים הראשונים של מסכת ברכות. כמובן, מציין הוא בהתלהבות, "מיד הרגשתי וראיתי תועלת מרובה מהמבחנים. כל לימוד היה בתוספת דאגה שהלימוד יישמר כמה שיותר.

"בנוסף, יש לציין, הוא מוסיף בחן, "הצורה המיוחדת של המבחנים, השאלות הנבחרות מתוך רצון אמיתי לעזור ללומד לא לוותר על אף נקודה חשובה בדף, ומצד שני לא להכביד בפרטים פחות חשובים, שרוב הלומדים יתקשו בזה, הוסיפו לי רבות לכל גישת הלימוד בבהירות ובסיכום לידיעת כל דף ודף.

"כך, המשכתי בקביעות כל דף ביומו וכל מבחן בחודשו, עד שזכיתי בס"ד להשתתף בכל המבחנים של המחזור. אמנם לקראת סוף סדר 'נשים', עברתי דירה לעיר אחרת, ואם בכלל הקודם יכולתי ללמוד את הדף בסדר ב' ובכולל ערב, בכלל החדש יכולתי ללמוד רק בבין הסדרים ובכולל ערב, לשם כך קבעתי סדר לימוד יותר קצר שהתאים לזמן שהיה לי."

● איזה טיפ או עצה תוכל להעביר מפרי ניסיונך?

"למעשה, בעצם עניין הקביעות ללימוד ולחזרות, ראיתי חיזוק באמונה בהשגחה פרטית. הרי כל אדם שמקבל על עצמו קביעות, רואה כבר באופק את הימים העמוסים והלחוצים שעומדים להגיע, ומתחיל להסס ולפחד, האם באמת בכוחו לשמור על קביעותו גם באותם ימים.

"והנה המציאות מוכיחה שאחרי שעומדים בגבורה בקשיים הראשונים, ומוכיחים שלקחנו את העניין ברצינות, מיד מרגישים שמלווים בהשגחה מיוחדת, המסייעת ועוזרת ללמוד את החוק הקבוע דבר יום ביומו, כשאף בימים העמוסים, מעיד הוא מניסיון, "מוצאים אנו את עצמנו בלא הסבר הגיוני, עם זמן פנוי הנצרך ללימוד הקבוע כמתנה מן השמים, כאילו שיותר ממה שאנו רוצה לשמור על הקביעות, הקב"ה רוצה שנשמור עליה..."

בעניין זה מוסיף הוא בחיוך: "פעם אמר לי חבר, שמחר הוא ילמד את הלימוד היומי כי היום אין לו זמן. הגבתי לו בפשטות: אם היום אין לך זמן לדף אחד, איך אתה יכול להיות בטוח שמחר יהיה לך זמן לשני דפים!..."

"אני זוכר, ממשיך הרב אלבו, "הוזמנתי לסיום של 'דרשו' על סדר מועד בירושלים, כשאז זכיתי לשמוע את מזכה הרבים הגדול והדגול, נשיא 'דרשו', רבי דוד הופשטטר שליט"א, מספר, שפעם ראש ישיבה אחד הנהיג בישיבתו, שלכל בחור יהיה סדר לימוד קבוע יומיומי, שאותו לא ידחה בשום פעם.

"הגיע יום 'שמחת תורה' ואכן התוצאות נראו על פני הבחורים, בין הקפה להקפה נראו הבחורים כל אחד רץ לספרו, בכדי להספיק עוד

כמה שורות. חוץ מבחור אחד שהיה רוקד ושמוח ולא נראה לחוץ מהקביעות. כאשר פנה אליו הראש ישיבה, ענה לו הבחור שבליל הושענא רבא היה לו הרבה זמן ולכן למד גם את הקביעות של שמחת תורה..."

"לא זו הדרך ולא זו העיר, הגיב לו הראש ישיבה. 'מי שלומד היום את הלימוד של מחר, יבוא להשאיר למחר את הלימוד של היום'..." "עוד יש לזכור", מסיים הרב אלבו. "לכל אדם ישנם זמנים של ירידה שיותר קשה ללמוד בהם. ואם בזמנים אלו לא יהיה מינימום של לימוד, יקשה מאוד לחזור למצב הרגיל. אבל כאשר יש קביעות שמלווה אותנו בכל סוגי הזמנים, אז זה יעזור שיוכל לחזור במהרה לדרך המלך.

"אפילו באם קורה", הוא מבקש להדגיש, "שהאדם חלש או עייף מאוד, ואין לו אפשרות להבין טוב את הנלמד, אזי גם במקרה שכזה עצתי אמונה, שיעבור על הדפים כפי סדר הקביעות, גם אם זה בלא הבנה, מכל מקום לפחות קיים בזה את חובתו המינימלית, שהרי הקביעות מלכתחילה לא קבעה דרגת הבנה מסוימת, אלא מספר פעמים שיש לעבור על הדף. ובזה שמר על הרציפות שתמשיך למחרת בכוחות מחודשים והבנה בהירה."

● איך אתה מתכוון למבחנים החודשיים? מבקשים אנו לשמוע לתועלת רבבות הקוראים.

"אצלי, ההכנה למבחן היא לא חלק מהקביעות, והיא משתנית מתקופה לתקופה. אמנם, כיון שאיני נמנה בין בעלי הזיכרון, ואפילו דברים שנלמדו בצורה בהירה ומסוכמת ועם כמה חזרות, נעלמים מזיכרוני אחר תקופה לא ארוכה, ברור שאני צריך להשקיע בחזרות לפני המבחן. במשך תקופה ארוכה הייתי משתדל לחזור על כמעט כל החומר, ביום חמישי לפני המבחן, בצורה מהירה, דהיינו רק הגמרא עם הצצה לכמה נקודות חשובות ברש"י, שסימנתי לי בזמן הלימוד.

"בהמשך, שמתי לב ששאלה שלא ידעתי לענות עליה במבחן, הרי, עצם ההתאמצות להיזכר, והתביעה על עצמי לאחר המבחן כשראיתי את התשובה בדף התשובות הנכונות, חרטו את הדבר הזה בזיכרוני. כך שלמעשה דווקא שאלות ותשובות אלו זכרתי בסוף, יותר מהשאלות שעניתי עליהן בקלות במבחן. זה מה שכיוון אותי להחזיק איתי פנקס, שכל יום תוך כדי הלימוד אחר שסיימתי וסיימתי קטע בגמרא, אני רושם לעצמי שאלות סיכום בפנקס, והתשובות עליהן בדף שאחריו. כשאכן מאז שהוספתי לעצמי את הדרך הזאת, אני נהנה וחוזר בדרך זו על כל השלושים דף לפני המבחן."

● מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות למסגרת מבחנים?

"קודם כל אני מייעץ שיהא לימוד קבוע. אפילו הייתי אומר". נשמע הוא נחרץ בדעתו. "שיזה לא חייב להיות דף שלם מיד בהתחלה. העיקר דבר שהוא באמת יכול לעמוד בו. כמובן, בתנאי שיפנה מספיק זמן בסדר יומו ללימוד הקביעות בצורה טובה. אחר כך, בסייעתא דשמיא יוכל להוסיף עוד בקביעות.

"והעיקר לשמור במסירות נפש שלא לוותר על יום אחד. אגב, הוא

להיפך ברוחניות, הוא משכנע אותנו שאנו יודעים מספיק ואין צורך להתאמץ יותר לעמוד במבחן, ולראות מה באמת יודעים ומה לא, כשבוודאי השתתפות במבחן מוספה מרץ וכח להשקיע יותר ויותר בסיכום הלימוד, והוספת סדרי שינון וחזרות..."

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

מוסיף, "מה שאמרו בגמרא 'רב אחא בר יעקב זיף ביזמא ופרע בליילא', שמעתי שהכוונה בדווקא בלילה של אותו יום ולא למחרת, דבלימוד תורה הלילה נמשך אחרי היום, כמו שכתוב 'והגית בו יומם ולילה' וכן 'אם לא בריתי יומם ולילה'." "לגבי המבחנים עניין התועלת ברורה ופשוטה ביותר: כשם שהיצר הרע משכנע אותנו בגשמיות שאין לנו מספיק, וצריך עוד ועוד, כך,

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

המשך מעמוד 2 | מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו", וכיון דהוי סגולה לאריכות ימים א"כ בוודאי נכללת בזה סגולה להינצל מאימת המוות במלחמה. והשני הוא הזהירות באמירת מאה ברכות גם בשבת, שזוהי סגולה גדולה להינצל מכל צרה, וכדאיטא בטור (או"ח סי' מ"ו) שדוד המלך תיקן מאה ברכות, כדי לבטל המגיפה שהיתה בימיו. ורבינו הרוקח (הלכות ברכות סי' ש"כ) הוסיף דמאה ברכות אינן סגולה רק להינצל ממגיפה, אלא זוהי סגולה כללית להינצל מכל הקלות שבפרשת כי תבוא, ונכללת בזה סגולה להינצל מכל צרה.

(מתוך 'ביאורים והנהגות' - ימים נוראים)

הוא זוכה לעורר אהבת הקב"ה אליו, שישפוט אותו ברחמים גדולים כרחם אב על בניו.

שתי מצוות קלות שיש בהן סגולה נפלאה להינצל מכל צרה

בשנות המלחמה היה מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל מעורר ביותר להזהר בשתי מצוות שמזלזלים בהן ושכרן רב מאוד. האחת היא קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום' בנחת עם פי' רש"י, אשר על זה אמרו חז"ל (ברכות ח:): "כל המשלים פרשיותיו עם

המשך מעמוד 10 | מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

הוא חייך כדרכו במתיקות: "את הרמ"א הזה גם אני מכיר, ולמרות זאת אני אומר לך - למה לא לסלוח?!" השבתי מנהמת לב: "הרי הם עושים לנו נזקים גדולים ומוציאים שם רע' עלינו בכל מקום, וכיצד אסלח להם?!" ואז פנה אלי רב אהרן-ליב במידת האמת האופיינית לו: "אגיד לך, מדוע אינך רוצה לסלוח להם, היות ואתה רוצה שתהיה עליהם קפידא, ואז הם ייענשו משמים, ואז מה יהיה, 'א ביסאלע נקמה'לה", ועשה בתנועת ידו כמראה את הטעם הטוב שבנקמה "זה לא טוב שמישהו יענש בגללך. הגמרא אומרת שלא מכניסים אותו במחיצתו של הקב"ה", ואז הרים קולו - "תעשה לעצמך טובה, תוציא את עצמך מהתמונה, הקב"ה מכיר את הכתובת שלהם טוב ממך! אתה תמחל להם בלב שלם ואל תסתבך בצרות!!!"

(מתוך חכימא דיהודאי')

בעצמו הזכיר לי את הצער הגדול של הגמ"ח, את הרדיפות ללא עוול בכפינו. ואז שאלתי מה שהציק לי: "רבינו, אני מתחבט בתוך עצמי, האם לפני יום הדין, אני צריך לסלוח להם על מעשיהם?!" המקסימום שציפיתי שהוא יענה, כי כדאי למחול, ואם אמחל להם הרי ימחלו לי משמים ו"כל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו". רק סיימתי את השאלה והוא הגיב בפשטות - "למה לא למחול?!" - "כי הם הזיקו לגמ"ח, לא יכניסו כסף ויוציאו פיקדונות..." - "וכי אתה קבלן של הקב"ה שהתחייבת להביא לקב"ה סכום כזה וכזה מידי שנה בגמ"ח, ואם לא הוא מפטר אותך?!" ניסיתי בדרך אחרת, ואמרת: "ישנו דבר אחד שבוודאי אינני צריך לסלוח להם, בכך שהם הוציאו עלינו שם רע בארץ ובגולה, והרמ"א כותב בהלכות יום הכיפורים שהמוציא שם רע על חברו אינו חייב למחול לו".

המשך מעמוד 28 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

יתברך נגדו כל תאוותי ואנחתי ממנו לא נסתרה, כי יזכני השם יתברך בבנים וחתנים תלמידי חכמים ויראי אלוקים באמת..." זהו כוחה האדיר של תפילה וכוחן של דמעות!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

וקודם 'יהיו לרצון אמרי פי'... כך שמעתי מפי קדוש גאון ישראל רבי רפאל שפירא זצ"ל בעת למדי בישיבת וולוז'ין, שהיה מתפלל תפילה זו בשמונה עשרה שלש פעמים ביום. מאז התחלתי ולא פסקתי, וזאת עמדה לי ולא תמוש עד עולם". או כפי שכתב במקום אחר את משאלת ליבו הנוגעת ללב: "השם

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע אומרים את הפסוק 'ואני ברוב חסדך' בכניסה לבית הכנסת בבוקר?
- ◆ האם עיוור מברך 'פוקח עוורים'?
- ◆ האם מותר לומר פסוקי תפילה לפני ברכות התורה?

מהלכות ברכות השחר

• בכל בוקר אנו מברכים 'ברכות השחר' על כל טובות העולם והנאותיו. סיבת התקנה של ברכות אלו היא שאסור להנות מהעולם הזה ללא ברכה, והנהנה מהעולם הזה ללא ברכה כאילו מעל ב'הקדש'.

• מנהג ישראל מימות הגאונים לומר בכניסה לבית הכנסת לתפילת שחרית, את הפסוק "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך..." וזוהי מעין 'נטילת רשות' להתפלל לפני ה' בהיכלו.

• יש שכתב שהנשים מברכות בלשון נקבה: "שלא עשני גויה", "שלא עשני שפחה", (וכן מנהג בני ספרד); ויש שכתבו שהנשים מברכות בלשון זכר, (וכן מנהג בני אשכנז).

• גר צדק אינו רשאי לברך 'שלא עשני גוי', שהרי נולד כגוי; ונחלקו הפוסקים אם רשאי לברך "שעשני גר", או שכיון שהגוי נעשה בבחירתו אינו יכול לומר 'שעשני'.

• לדעת השולחן ערוך, ברכות השחר הן על הנאות המברך עצמו, ולכן - לדוגמה - עוור אינו מברך 'פוקח עוורים'; ולדעת הרמ"א הברכות הן שבח והודאה על עצם בריאת הנאות אלו, ולכן יש לברכן בכל מקרה.

• בין ברכות השחר שבכל יום אנו מברכים "שלא עשני גוי". בספרים רבים מופיע נוסח ברכה זו בדרך החיוב: "שעשני ישראל", אך כבר כתבו הפוסקים שגירסה משובשת היא.

• בברכת 'לעולם יהא אדם', לאחר הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", יש לומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כיון שלפעמים יש לכוון לצאת בקריאת פסוק זה ידי חובת 'קריאת שמע'.

מהלכות 'מאה ברכות'

• בזמן דוד המלך עליו השלום היתה תקופה שבה מתו בכל יום

מאה אנשים מישראל, ותיקן דוד המלך לברך בכל יום מאה ברכות, והמגפה נעצרה.

• בכל יום אנו מברכים לפחות 88 ברכות, שעליהן נוספות ברכות המאכלים והמשקאות, ברכות 'אשר יצר', ועוד.

מהלכות ברכות התורה

• לדעת פוסקים רבים, חובת ברכת התורה היא מדאורייתא, ולכן המסופק אם ברך - חייב לברך 'אשר בחר בנו', אך יש שכתבו שחובת הברכה מדרבנן, ולכן לכתחילה יש לשמוע את הברכה מאחר.

• כל לימוד אסור לפני ברכת התורה: מקרא, משנה, גמרא, הלכות ומדרשים. ושימוש בלשונות התורה ב'דרך צחות' שלא לשם לימוד, אינו נחשב ללימוד ומותר ללא ברכה.

• שתי ברכות התורה הן: האחת, "לעסוק בדברי תורה... והערב נא..." - שהיא ברכת המצוה; והשנייה, "אשר בחר בנו" - שהיא ברכת שבח לנותן התורה והודאה על מתן התורה.

• אמירת פסוקים שלא לשם לימוד, אלא דרך תפילה ותחנונים - לדעת השולחן ערוך אסורה לפני ברכת התורה, ולדעת הרמ"א ופוסקים נוספים הדבר מותר מעיקר הדין אך נהגו להחמיר.

ענינים שונים

• אם הציבור מתפלל לאחר זמן קריאת שמע, ואף אם ספק שמא לא יספיקו לקרוא בזמנה, חובה לקרוא קריאת שמע ביחידות לפני התפילה.

• בתי המרחץ הקדומים, היו מורכבים משלשה חדרים, שדיניהם שונים זה מזה. בחדר חיצוני, שבו מסיימים את הליבישה וכל הנמצאים בו לבושים - מותר לומר דברים שבקדושה, וכן להניח תפילין.

גליון 539
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יורד למסעו לקייש על האשכול ליהודים במדינת

סיפורי חז"ל

ירידת גשמים בזכות משקל נכון

מסופר על זכותם הגדולה של הסוחרים, שמשקלותיהם נכונים והם נוהרים מאד שלא לשקול או למדוד פחות מהמידה. בעיר אחת גזרו תענית בשעת עצירת גשמים ולא נענו. בלילה הורו לרב העיר בחלום שהם יענו מן השמים, אם חנווני פלוני יעבור לפני התיבה. הדבר היה לפלא, כי אותו חנווני לא נחשב כלל לתלמיד חכם, אולם כאשר החלום נשנה כמה פעמים, כינס הרב את אנשי עדתו לתפילה, להפתעת כולם, ביקש הרב מהחנווני שיעבור לפני התיבה. אולם הלה סירב באומרו שאינו ראוי לכך, היות והוא נחשב לעם הארץ. הרב גזר עליו שיתפלל עבור הציבור, החנווני עזב את בית הכנסת, הלך לביתו והביא את המאזניים של חנותו, הוא ירד לפני התיבה ואמר, רבונו של עולם, שני כפות מאזנים אלו כנגד שתי אותיות ה' שבשם הקדוש הוי"ה, מוט המאזנים באמצע, כנגד ו' שבשם הוי"ה, הידית שבה מחזיקים את המאזנים כנגד י'. רבונו של עולם, העד נא, אם עשיתי עוול בכפות מאזנים אלו, לשקול בהן פחות מהמידה ופגמתי בשמך הקדוש, תרד אש מן השמים ותשרוף אותי, ואם לא עשיתי עוול, אני מתפלל לפניך, שתוריד גשמי רצון בזכות מאזנים הללו. השמים התכסו בעבים וירדו גשמי ברכה מרובים.

(מעם לועז)

פרשת השבוע

והתעלמת מהם (כ"ב - א)

מסופר על הרה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א, (יומא דהילולא ט"ו אלול) שכאשר בא לוורשה יצאו לקראתו רבבות אלפי ישראל, וחלקו לו כבוד מלכים. מיד ביקש להטות את הכרכרה מן הדרך, והביע רצונו לבקר אלמנה אחת בעיר מבנות משפחתו, וכל הקהל הולך אחריו כדי שתזכה היא בכבוד הרב. העיר לרב יהודי אחד, אמנם מצוה להרנין לב אלמנה, אבל מר אינו מחוייב, הלא אמרו שפעמים רשאי אדם להתעלם ממצוה, כמו זקן ואינו לפי כבודו, שפטור מלטרוד בהשבת אבידה, וכי זה כבוד לגאון כמותו להיות הולך בעצמו אל אשה אלמנה פשוטה? השיבו רבי עקיבא איגר ואמר: משם ראייה כי רק בהשבת אבידה התירו להתעלם, אבל במקרה שלי יש פסוק אחר מפורש ומבשרך לא תתעלם.

ביומו תתן שכרו (כ"ד - ט"ו)

מסופר על הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שפעם אחת בערב שבת קודש, סמוך לזמן הדלקת הנרות,

הסתובב באחת הסמטאות בוורשה, הדבר היה לפלא. לאחר זמן נודע שאחד מפועלי הדפוס, שעבד בערב שבת בהדפסת אחד מספריו של ה"חפץ חיים", נשמת מתחת ידו בעת תשלום השכר, וכדי לא לעבור על העשה "ביומו תתן שכרו" ועל הלאו "לא תלין פעולת שכיר", חקר החפץ חיים אצל הפועלים היכן מקום מגוריו של המדפיס, ונחפו לביתו קרוב להדה"ג, כדי לפרוע לו את חובו.

ארבעים יכנו לא יוסיף (כ"ה - ג)

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א, שפעם בא אליו הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה זיע"א, ושאל את רבי יחזקאל, מדוע פסקו חכמינו ז"ל לעברייך שלושים ותשע מלקות ולא ארבעים, כמו שכתוב 'ארבעים יכנו'. הדבר פשוט מאד, השיב הרב משינאווא, שאם היהודי יקבל את כל ארבעים המלקות, יחשוב שכבר יצא ידי חובתו, אבל אם יקבל רק שלושים ותשע, ידע וירגיש שעדיין לא נפרעו ממנו, ויחשוב על מה שצפוי לו, או יזהר וישמר.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:29 ת"א: 7:31 ר"ת: 8:06

כי תצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:17 ת"א: 6:33

קיווה והתפלל שחיות הטרף לא שינו את בית הכנסת. לאחר מכן הוא ניגש אל דלתו של הזקן ונקש בדלת, הצ'כי הזקן עדיין חי ומילא את תפקידו באמונה, הוא הכיר בקושי את השמש שהודקן עד לבלי הכר, אולם למראה גובהו לא היה מקום לטעות בו, ר' חיים היה משכמו גבוה מכל המתפללים ועתה כאשר קומתו שחה וכתפיו נידלדלו, נראה ר' חיים כמו צל של עצמו משכבר הימים, השומר הזקן הכירו ושמח לקראתו, כמי שרואה אדם שחזר פתאום מבין המתים אל בין החיים. בלי אומר ודברים פתח השומר בפני ר' חיים את דלת בית הכנסת והוא עצמו נשאר בפרוודור, ר' חיים נכנס לבית הכנסת שהיה כה מוכר לו הביט מסביב, אך לא ראה דבר כי עיניו נתמלאו דמעות, שפתיו מלמלו והוא הודה לה' שהחיה אותו וקיימו מחדש לראות מקום מקודש זה, לאחר מכן הוא הרים את עיניו ומיד הבחין בשינויים שנעשו במקום, הוא ראה כי במקום הנרות, דולקים נורות חשמליות והריצפה מכוסה בטון, מלבד זאת הכל נשאר כפי שהיה מקדמת דנא.

ר' חיים חזר אל השומר הזקן ושאלו לפשר השינויים, הלה הסביר לו כי זה היה חלק מהתעמולה הנאצית שהתאמצה להוכיח בימיו הראשונים של הכיבוש, כי הגרמנים אינם בארבארים כפי שכולם חשבו שהנם, משום כך הם עשו כאן את השיפורים הללו, ולאחר מכן מילאו את בית הכנסת ביהודים אותם הביאו ממחנות ריכוז שונים, ציוו עליהם להתעטף בטליתות ולהתפלל, והם צילמו את המחזה כדי להראות שהגרמנים הם עם תרבותי השומר על בתי כנסת עתיקים, ומבטיח ליהודים חופש דת מלא. ר' חיים היה מאושר שהגרמנים לא ניסו להכניס שיפורים נוספים, היתה לו הרגשה שכל הבנין העתיק שראה עתה לפניו שפוף קמעה כאילו שקע כולו קצת באדמה.

ומה נעשה שם למעלה? הוא שאל את השומר הזקן כשמבטו נע אל העליה של בית הכנסת. בוא אראה לך השיב, הוא פתח את הדלת המובילה למדרגות והם עלו בהן לעליה, שם פתח השומר את דלת הברזל הכבדה, ר' חיים עמד שם כשאלו מלא חרדה, והוא שותק שתיקה כבדה. לאחר מכן צעד כמה צעדים קדימה ולפתע כאילו חדל לבו מפעום, הוא עצר מוכה הלם ומבטו התמקד במשהו זר ומוזר שבלט מערימת השמות שכיסתה את מקום מנוחתו של הגולם, היתה זו ידית של כידון שלהבו היה נעוץ בתוך השמות, מה זה? הוא שאל את השומר כשהמלים מתפרצות מפיו.

אה, זהו סיפור שלם אמר השומר, שלא הופתע מעצם השאלה. לאחר מכן הוא סיפר את סיפורו: למחרת כיבוש פראג בידי הנאצים באו לכאן שני גנרלים שלהם מלווים ביחידה קטנה של חיילים חגורים בכלי נשקם.

לכבוד יומא דהילולא של המהר"ל הקדוש מפראג (ח"י אלול) פעם או פעמיים בשנה, היה ר' חיים השמש הזקן של בית הכנסת 'אלט נוי שול' בפראג, נוהג לקחת בידו סל מלא שמות ולהעלותם לעליית הגג של בית הכנסת העתיק, הוא היה פותח דלת צדדית בפרוודור של בית הכנסת, ומטפס בזהירות במדרגות העתיקות, עד שהיה מגיע לדלת ברזל, אותה הוא פתח בדחילו ורחימו במפתח ברזל גדול.

כשהוא אחוז חיל ורעדה היה ר' חיים נכנס בצעדים מדודים לעליה האפלולית שהיתה מוארת רק על ידי שני חלונות קטנים משני צדיה קרוב לגג, הוא היה ניגש לאיטו למקום מנוחתו של הגולם, שערימת החימר שנשאר ממנו היתה קבורה תחת ערימת "שמות" שהצטברה שם במשך דורות, "שמות" אלה כללו ספרי קודש שנתבלו, טליתות קרועות, רצועות של תפילין וכו', כל הדברים הללו היו מוטלים מאחורי שרשרת של ברזל שהיתה מתוחה, מסביב ויצרה צורת מצבה על קברו של הגולם. ר' חיים היה ניגש למקום מריק את הסל שבידו חוזר על עקבותיו ועוזב את העליה.

היה זה מנהג מקודש שהנהיג הרה"ק רבי יהודה ליוואי זיע"א המהר"ל המפורסם מפראג, שיצר את הגולם, ולאחר מכן נטל את חייו וקבר אותו בעליית הגג של בית הכנסת אלט נוי שול. לפני קרוב לארבע מאות שנה. וראה זה פלא, למרות שבמרוצת השנים הרבות הורקו במקום סלים אין ספור של שמות בכמויות שהיו צריכות למלא את המקום עד גג הרעפים, נראה היה כי הערימה לא גבהה כלל מעל לגובהה המקובל, דבר זה הפליא את ר' חיים כל אימת שהוא מילא את תפקידו בהתאם להוראות המהר"ל.

הפעם האחרונה שר' חיים העלה לעליית הגג סל מלא שמות, היתה זמן קצר לפני שהנאצים כבשו את צכוסלבקיה. במשך השנים האיומות של מלחמת העולם השנייה, התגלגל ר' חיים בכמה וכמה מחנות ריכוז נאציים, והיה מן היהודים המעטים ששרדו בחיים אחרי תקופת השואה. ברגע ששוחרר ממחנה הריכוז על ידי כוחות המנצחים, מיהר ר' חיים לחזור לפראג, את פעמיו ל'אלט נוי שול' שבעיר העתיקה שבה היה ממוקם הגיטו היהודי, ושבה נבנה בית הכנסת העתיק לפני למעלה משבע מאות שנים.

הוא נעצר לפני בנין בית הכנסת והביט בו ארוכות, מבחינה חיצונית אך מעט מאד נשתנה ברוך השם, לא העזו הנאצים לשלוח את ידם בבית הכנסת העתיק ביותר באירופה, הוא

משל ונמשל

ושבת עד השם אלקיך

משל לסוחר אחד בעל חנות יינות, שבא לבית מסחר סיטונאי כדי לקנות כמות גדולה של יין לחנותו, לאחר שהציגו לו את החשבון, ביקש הסוחר שיתנו לו את היין בהקפה, מכיוון שאין בידו לשלם כעת, והבטיח לשלם מאוחר יותר כאשר ימכור את הסחורה בחנותו. אינני יכול – ענה לו המוכר – זה מספר פעמים נתתי לך בהקפה, וגם הבטחת לסלק את חובך במועד, אך לא קיימת את הבטחותיך. התחנן הסוחר: אנא, רק הפעם תן לי בהקפה, ואשלם לך במועד, בכל הפעמים הקודמות לא שילמתי מפני סיבות שונות שמנעו ממני לשלם, אולם הפעם אני מבטיח כי אשלם בזמן! לא הועילו כל הפצרותיו – הסיטונאי עמד בסירובו.

בעודם מדברים נכנס סוחר אחר לחנות, וכאשר שמע את הדברים אמר לסוחר: שמע לי, אתן לך עצה: לשם מה אתה קונה עכשיו כמות כה גדולה של יין, ומתחייב למחיר רב? קנה מעט ושלם עכשיו. הסכים הסוחר לעצה נבונה זו וכן עשה, קנה מעט יין ושילם את מחירו, את היין מכר בחנותו ובכסף שהרוויח, שב וקנה עוד יין, וחוזר חלילה, עד שהצליח במסחרו החוזר את כל חובותיו.

והנמשל: אנו מבקשים מהקב"ה שימחול לנו על כל חטאינו ומבטיחים שלא נשוב ונחטא, אולם גלוי וידוע לפניו שלמרות ההבטחות נשוב ונחטא. אין כל דרך בפנינו אלא לנהוג כאותו סוחר, נתחיל ונחזור בתשובה בדבר מסויים, למשל, אדם יקבל על עצמו להיזהר בחטא הדיבור, כאשר יתגבר על חטא זה, יקבל על עצמו להישמר גם מחטאי העיניים, וכן הלאה... כך יסלק האדם את חובותיו לקב"ה מעט מעט, עד שיזכה ויהיה בעל תשובה גמור.

אחד הגנרלים הקשיש שלהם אמר לי, שמענו על אגדת "הגולם", האם זה נכון שהגולם קבור למעלה בעליית הגג של בית הכנסת? השיבותי לו כי סיפורו של הגולם אינו אגדה, וכי הוא אכן קבור בעליית הגג של בית הכנסת. קח אותנו לשם למעלה, פקד עלי הגנרל. ניסיתי להניע אותם מלבצע את זממם, אמרתי מה שאמרתי, אך הגנרל קטע את דברי בחוסר סבלנות.

בסופו של דבר לא היתה לי ברירה אלא להעלות אותם לעלייה, כאשר עלינו שאל אותי הגנרל בחוסר סבלנות, היכן הגולם? הראיתי להם על ערימת השמות ואמרתי להם הנה שם, הגנרלים ניגשו אל המעקה הביטו פנימה ואחד מהם קרא מאוכזב: הרי זה ערימה של אשפה ותו לא, חס ושלום אין זה אשפה אמרתי להם, אלה הם רבותי תשמישי קדושה שנתבלו מרוב שימוש, ושרידיו של הגולם קבורים תחתיהם.

נקח את האשפה פקד עלי הגנרל בטון מאיים, אני התחננתי על נפשי ואמרתי להם, אדונים רבי חסד, אסור בתכלית האיסור לנגוע בזה, כך פקד הרב הקדוש שיצר את הגולם, ומאוחר יותר הניח אותו כאן למנוחת עולמים, יורשה לי להעיר בכל הכבוד, כי יהיה זה מסוכן ומביא מזל רע לחלל מקום קדוש זה. שטויות, הרעים עלי הגנרל הצעיר בקול נביחה, תנקה תיכף ומיד או שכאן... הוא שלף אקדח כיוון אותו עלי וחזר וציווה לנקות את המקום, אינני יכול, אסור, אמרתי ולא זותי ממקומי למרות שאקדח טעון היה מכוון עלי.

עוזב אותו, אמר הגנרל הקשיש לעמיתו הצעיר, הוא קרא לאחד החיילים ופקד עליו לנקות את הערימה, הלה ניגש, שלף את הכידון שלו ונעץ אותו לתוך ערימת השמות, אולם כעבור שנייה הוא השמיע קול זעקה מרה, הוא שמט את ידית הכידון ונפל לאחוריו כשהוא מזדעזע בכל גופו, לאחר מכן הוא נשאר שוכב חסר חיים. שני הגנרלים נראו מזועזעים ממראה עיניהם, הם עזבו את המקום במהירות, שני חיילים נשאו את גופת חבריהם ואף הם הסתלקו במהירות כלעומת שבאו, לאחר מקרה זה, שוב לא העזו הגרמנים להציג את רגלם בעליה של בית הכנסתף סיים השמש הזקן את סיפורו.

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

ואהבת לרעך כמוך

מסופר על הגאון הקדוש מוילנא זיע"א, כשהיה ילד יצא פעם לשחק עם חבריו, ראה אותם משחקים בנדנדה, זה עולה וזה יורד, פירש מהם ונכנס לביתו. שאל אותו אביו: אליהו יקירי, למה אין אתה משחק עם חבריך? השיב הילד: כתוב בתורה "ואהבת לרעך כמוך" ואיך אני יכול לעלות את עצמי ובו בזמן להשפיל את חברי ולגרום לו לרדת.

מידת הוותרנות

משפחתו של הרה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א גדלה, והיה צורך לעבור לדירה גדולה יותר. באותו זמן קשה מאד היה להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה, עלה בידם סוף כל סוף למצוא דירה מתאימה במחיר לא גבוה. שכרו עגלון והטעינו את כל רהיטיהם ומטלטליהם על העגלה שתעבירם לדירתם החדשה. בהגיעם לפתח הדירה החדשה, פנה אל רבי אליהו, שנראה מותש, אדם ואמר לו: דע לך ר' אליהו, את בתי אני עומד להכניס לחופה, חיפשתי דירה בכל העיר ולא מצאתי דירה אחרת אלא את זו בלבד. והנה באת אתה והקדמת אותי. דע לך, אם אתה נכנס לדירה, אצטרך לעכב את החתונה. בני הבית ששמעו את הדברים, החלו לטעון על עזותו, משפחה מרובת ילדים מצאה לה דירה, גמרו וסיכמו עם המשכיר, מה לו כי ילין עלינו? אך רבי אליהו שמע את הדין והדברים, ולאחר דקות מספר הפר את

שתיקתו, פנה לעגלון וציווה עליו: בבקשה, לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הישנה.

ולא ימחה שמו מישראל (כ"ה ו') מסופר על רבה של ירושלים עיה"ק ת"ו, הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, שפעם שמע שאחד ממקורביו קילל את אחד האפיקורסים המפורסמים ביותר בירושלים. הגיב הרב ואמר: אני לא נוהג ככה, הקדוש ברוך הוא מלא רחמים, והוא יכול לרחם גם על רשעים כאלו, אין עיני צרה אם פלוני ירוחם מה, וגם יזכה לחיי עולם הבא, כאן בעולם הזה אנו מחוייבים להתנגד להם, כי הרי הם מזויקים ומקלקלים את הסביבה, מה שאין כן כאשר עברו לעולם הבא. ולבסוף הפטיר רבי יוסף חיים, וכלום אתה חושב שאין כל צד טוב ברשע פלוני? אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה ואפילו שכר שיחה נאה, ואין עבירה מכבה מצוה, וזכות אינה בטלה אפילו באלפי אלפים חובות.

להתפלל על השונא

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א ציוה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם זוהי עבודה יותר מכל תפילה.

תִּילּוּלָא דְצַדִּיקָא

שבת קודש י"ד אלול

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ו)

יום ראשון ט"ז אלול

הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר שמחה בונים (תק"ט) הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (ש"ת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)

הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ז)

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)

יום שני ט"ז אלול

רבי אברהם נפתלי צבי מוורמיוזא ב"ר משה הלוי (תע"ב)

יום רביעי י"ח אלול

רבינו המהר"ל מפראג רבי יהודה ליואי ב"ר בצלאל (שס"ט)

רבי יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבי - שע"ג) הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא ב"ר מרדכי מנעשחיו (תק"צ)

הגה"ק רבי עבדאלה סומך (בעל זבחי צדק - וחזון למועד - תרמ"ט)

יום חמישי י"ט אלול

רבי חיים בנבנשתי ב"ר ישראל (תל"ג) הרה"ק רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא

יום שישי כ' אלול

הרה"ק רבי משה אריה פריינד ב"ר ישראל (תשנ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עֲצוּנָה הַלְכוּת

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וספי תרומ" על המצוות.

תלמוד תורה (י"ד)

- א) כל העוסק בתורה, יסורין בדלין הימנו. (ברכות דף ה' ע"א)
- ב) לא נברא האדם אלא לעמל התורה. (סנהדרין דף צ"ט ע"ב)
- ג) בכל תיבה ותיבה של לימוד התורה הוא מקיים מצות עשה בפני עצמה, ואם לומד פרק משניות או דף גמרא, הוא מקיים כמה מאות מצוות, כמו שכתב הגר"א ז"ל ב"שנות אליהו" פרק א' דפאה (משנה א', בפירוש הארוך, ד"ה ות"ת) בשם הירושלמי, ואם כן, נבוא לחשבון כמה אלפים תיבות קדושות של תורה, שכל אחת בפני עצמה היא מצוה רבה, שביטלנו בידיים, וכנגדם הכנסנו כמה אלפים עונות של ביטול מצות עשה, דתלמוד תורה בעת הזה גופא. (חפץ חיים, פתיחה - עשין, סק"י"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת

רכב בכל הארץ 052-7655-222

פנין עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת פי תצא - יצר הרע

יצא לכאן?
 נראה לבאר זאת על פי מה שמובא ברש"י בהתחלת הפרשה בענין אישה יפת תואר - "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע". התורה בפרשתנו מדברת על מלחמה מסוג אחר, מלחמה רוחנית כנגד יצר הרע ותופעות רוחניות שליליות בפרט ובכלל. התורה פותחת במלחמה רוחנית פנימית שמתרחשת בתוך האדם עצמו, כנגד יצריו ותאוותיו, כפי שמתבטאת בפרשת אשת יפת תואר. לאחר מכן יש התמודדות עם בעיה של שלום בית: אישה אהובה ואישה שנואה. זה יכול להיות גם כשמדובר באותה אישה שלפעמים היא אהובה ולפעמים שנואה. אח"כ התמודדות עם בן סורר ומורה.

יש תופעות חברתיות שליליות, לדוגמא: הוצאת שם רע על נערה מאורסה, פיתוי נערה, הלנת שכר ועוד. בסוף הפרשה כתוב על מלחמת עמלק, מצוות מחייבת עמלק וזכירת מעשה עמלק. נמצא שפרשתנו מדברת על מלחמה מסוג אחר: מלחמה רוחנית שהיא חשובה לא פחות ממלחמה פיזית. התורה מלמדת אותנו שהמלחמה הרוחנית היא המלחמה האמיתית. היא נמצאת בתוכינו, בנפשנו, בבתינו, בילדינו ובנוער שלנו. חז"ל אמרו: "איזהו גבור? הפוכש את יצרו" (פרקי אבות ד,א). גבורה אמיתית היא לאו דווקא מול האויבים מבחוץ אלא מול היצרים השליליים ונורמות חינוכיות וחברתיות שלוקות בחסר ומול עוולות חברתיות ומשפחתיות.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

התורה נותנת לנו הוראה ברורה כיצד להתנהג במחנה: "וּנְשַׁמְרֶתָּ מִכָּל דְּבַר רָע" (דברים כג, י), "וְהָיָה מִחֲנִיךְ קְדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עַרְוֹת דְּבַר" (דברים כג, טו). חז"ל למדו מכאן שיש להיזהר מלשמוע דברים רעים ולשון הרע ושלא להרהר הרהורים אסורים.

השורש של המלחמה החיצונית הוא ההתמודדות במלחמה הרוחנית הסובבת אותנו בכל התחומים והמישורים. הכל מתחיל ממה שקורה בתוך נפשנו פנימה. כאשר האדם מתגבר על יצריו ותאוותיו השליליים, בסופו של דבר הוא יוכל להתמודד בצורה טובה עם בעיות בשלום בית וחינוך הילדים. מתוך כך ניתן יהיה להתמודד עם בעיות חברתיות וחינוכיות, אלימות ועוולות חברתיות ומשפטיות. הכל יוא על מקומו בשלום.

הפרשה פותחת בענין מלחמה ואשת יפת תואר ומזכירה עוד שלוש פעמים לפחות את ענין צבא ומלחמה. א. "כִּי תִצֵּא מִחֶנֶּה עַל אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע" (דברים כג, י). ב. "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצִבָּא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דְּבַר נִקְיָי וְהָיָה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אָחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח (דברים כד, ה). ג. "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֶךָ בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם. תִּמְחָה אֶת זֵכְרְ עֲמָלֶךָ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח" (דברים כה, יז, יט).

הדבר תמוה, למה ראתה התורה לפצל את פרשיות המלחמה והצבא לשתי פרשיות שונות, שופטים וכי תצא? הרי פרשת שופטים עוסקת בסדרי ממשל ועניינים לאומיים אחרים כולל ניהול מלחמה וצבא, מי פטור מצבא ומי חייב וכו'. לכאורה, היה צריך לרכז את כל ענייני המלחמה והצבא בפרשת שופטים מכיוון שפרשת כי תצא עוסקת במצוות רבות במגוון תחומים שקשורים לפרט ומה ענין מלחמה

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימון בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרור בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימון בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה עמית בת טובה מיטל בת שושנה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

להצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

ע"י	כנסת לבית צאת לבית	יציאת מן
י"ט	18: 18	19: 29
ת"א	18: 36	19: 26
מ"ט	18: 37	19: 28
כ"ב	18: 37	19: 27

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק ג'

על מה צריך להקפיד כשאומרים סליחות?

Ice ?

תשובה ?

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אם אין זמן לומר גם תיקון חצות וגם סליחות - תיקון חצות קודם לסליחות ואפילו לתלמוד תורה. לכן, אדם שקם לפני עלות השחר, יקדים לומר תיקון חצות גם אם יפסיד בכך אמירת סליחות.

אין לומר וידוי יותר מפעם אחת, אפילו לא בשני נוסחים שונים. לכן, כשאומר תיקון חצות לפני סליחות, לא יאמר וידוי בתיקון חצות אלא רק בסליחות. כמו כן, אם אמר סליחות או תיקון חצות אחרי חצות הלילה, ואחר כך אומר 'קריאת שמע שעל המיטה', לא יאמר בשניהם וידוי, מכיוון שאדם שאומר וידוי פעמיים - הוא ככלב השב אל קיאו. מקורות: בא"ח וישלח י"ג, שער הכוונות דף נ"א.

תלמידי חכמים ומלמדים - גם הם צריכים להתאמץ לומר סליחות עם הציבור. ראוי שיישנו מוקדם כדי שלא יפגעו בלימוד תורה או בהעברת שיעור לתלמידיהם וכו'. מקורות: רמ"א יו"ד רמה סי' י"ז.

תלמידי חכמים ובחורי ישיבות שרגילים לעסוק בתורה עד שעה מאוחרת בלילה, ואם ישכימו באשמורת הבוקר לומר סליחות, יש חשש שיתבטלו מסדר לימודם ביום, ישתדלו לומר סליחות בציבור אחרי חצות הלילה. אם הם לא מוצאים מניין לאמירת סליחות אחרי חצות הלילה, ישתדלו לכל הפחות לקום לסליחות בימי שני וחמישי. בנוסף, יתאזרו בכל עוז לקום ולהשתתף עם הציבור באמירת סליחות ותחנונים בעשרת ימי תשובה.

המשכים לומר סליחות באשמורת הבוקר, צריך להיזהר שלא ינום ולא ישן בתפילת שחרית, ובפרט בקריאת שמע וברכותיה ובתפילת שמונה עשרה. במיוחד אם הוא מניח תפילין, שאסור לישון בהם או להסיח דעתו מהם מפני קדושתם. מי שלא נזהר בזה יצא שכרו בהפסדו. כלל גדול אמרו בעבודת ה': לשמור קודם את העיקר ורק אח"כ להוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים רק את התוספת. אם הוא לא יכול להיזהר בזה, עדיף שיאמר סליחות לפני תפילת מנחה או בחצות הלילה, כדי שיוכל להתפלל שחרית עם תפילין כראוי.

החי יתן אל ליבו בזמן אמירת הוידוי והסליחות, לבדוק ולפשפש במעשיו ולחזור בתשובה שלימה, ולהוסיף מצוות ומעשים טובים, בהתקרבו ליום הדין, שאז שוקלים זכויותיו ועוונותיו של כל אדם.

אחרי שסיימו לומר סליחות, יאמרו קדיש 'תתקבל' אפילו אם מתפללים תפילת שחרית מיד אחרי הסליחות. אם היו עשרה שאמרו סליחות, ואחד מהם יצא מבית-הכנסת לפני אמירת הקדיש, לא יאמרו קדיש תתקבל ללא עשרה אנשים בביה"כ.

כחה של תפילה

אנחנו נמצאים באמצע חודש אלול. אף אדם לא יודע מה ייגזר עליו בשנה הבאה עלינו לטובה. אבל דבר אחד ברור, בכוח התפילה ניתן לשנות את הגזירות. הרה"ג ר' גואל אלקריף סיפר: ר' קלמן, ניצול שואה שהגיע מהונגריה סיפר לי: "בשנים הראשונות של מלחמת העולם השנייה המצב של יהודי הונגריה היה טוב מהמצב של היהודים בשטחי הכיבוש הגרמני. הונגריה לא נכבשה על ידי הגרמנים וחינו כמעט כרגיל. בשנת ה'תש"ד הצבא הגרמני פלש אליה. אדולף אייכמן ימ"ש ריכז את המעבר לגטאות ומשם ברכבות לאושוויץ".

"היינו כשבע מאות ילדים ונערים באושוויץ. ביום כיפור הגרמנים ימ"ש לקחו קרש ונעצו אותנו בקיר. את מי שהיה בגובה של הקרש - הפנו ימינה, לחיים. את מי שהיה נמוך ממנו הפנו שמאלה, לתאי הגזים. הילדים הגבוהים שרדו. הגבוליים ניסו לעמוד על קצה האצבעות ולהגביה את עצמם. היו הרבה ילדים נמוכים שנשלחו לתאי הגזים. הם מסרו את נפשם על קידוש ה' יתברך.

"אנחנו, חמישים ושניים ילדים, היינו בקבוצה האחרונה. התחלנו לומר בזעקות שבר ובבכיות נוראות: 'שיר למעלות אָשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרָי' (תהילים קכ"א, א). ראינו בעינינו את קבוצות הילדים שלפנינו שמסרו את עצמם על קידוש ה'. הגיע תורינו. כבר הכניסו אותנו לתאי הגזים. לפתע התברר לגרמנים שנגמר להם הגז!"

"שיהיה ברור: היינו כבר בתוך תאי הגזים! מה הוציא אותנו משם? התפילה! הזעקות והבכיות, התפילה האמיתית שבוקעת מעומק הלב. כשהגרמנים ראו שהגז נגמר - הם פקדו עלינו לחזור למחנה וכך ניצלנו. צא ולמד", ר' קלמן סיים, "מה כוחה של תפילה שנובעת ממעמקי הלב". ר' קלמן גר בנתניה והיה הגבאי בבית הכנסת של האדמו"ר מצאנז. הוא נפטר אמנם בגיל צעיר יחסית, אבל זכה להקים משפחה לתפארת.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

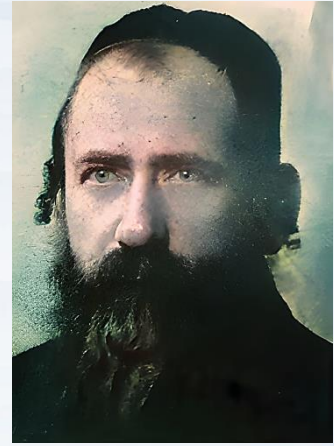
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב משולם שרגא פייבוש היילפרין זצ"ל

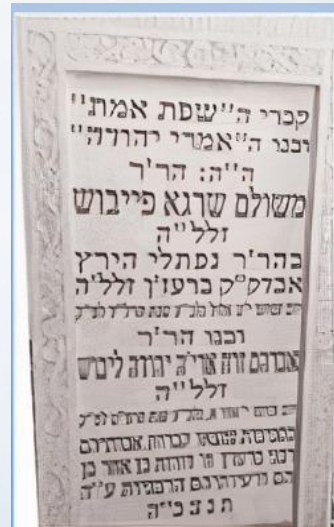
המקובל הגאון הרב משולם שרגא פייבוש היילפרין זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ע (1809) בברזאן. דור עשירי לרבינו המהרש"ל, ובן אחר בן לרבינו אלחנן מבעלי התוספות. אימו ע"ה היתה מצאצאי הרה"ק רבי משולם פייבוש מזבריז (מח"ס 'יושר דברי אמת'). כבר כשהיה צעיר לימים הפליא את כל רואיו בתפיסתו המהירה ובכח זכרונו העצום. בור סוד שאינו מאבד טיפה. שקידתו והתמדתו היו לשם דבר. הוא עשה חיל בלימודיו ועלה מעלה במעלות התורה והיראה.

כשהיה נער נהג בפרישות ובחסידות. לאחר נישואיו המשיך לשבת באהלה של תורה, כשהוא מוסיף התמדה על התמדתו ופרישות על פרישותו. לאחר שמלאו לו עשרים שנים, ולאחר שמילא את כריסו בש"ס ופוסקים, אביו התחיל ללמדו קבלה. תוך זמן קצר רכש בקיאות עצומה בזוה"ק ובכתבי האריז"ל. הזוהר הקדוש וכן שמונת השערים ושאר כתבי האריז"ל היו שגורים על לשונו, ובהם הגה יומם ולילה.

לאחר פטירת אשתו, נישא בשנית וגר מספר שנים סמוך לשולחן חותנו ברופשיץ. בשנת ה'תר"ה (1844) לאחר פטירת אביו, התחיל לשמש ברבנות בברזאן. אולם, קמו לו מתנגדים - בעיקר נגידי הקהילה. הם הצליחו להורידו מכסא הרבנות. רבינו נשאר שם והמשיך להנהיג את עדת החסידים. לאחר זמן חזר למקומו ברבנות בברזאן. כל עבודתו הקדושה של רבינו היתה בהסתר ולימוד התורה היה ללא פניות.

עורר פעמים רבות את תלמידיו ושומעי לקחו אודות מעלותיה העצומות של מצות הצדקה. כל עני ובעל מכאוב היה הולך לבית הרב ויוצא עם נדבה הגונה. היה מפריש חומש מממונו ומחלק לעניים. האיר פנים לכל אדם. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-י"ט אלול ה'תרל"ו (1876). חי כ-67 שנים. ציונו בברזאן. בנו, רבי אברהם זרח אריה יהודה ליבוש, מילא את מקום אביו.

אביו: הגאון המקובל ר' נפתלי הירץ (אב"ד ברזאן. היה מהחבורה הקדושה של ה'חזרה מלובלין').
נשותיו: מרת חיה לאה ליפשיץ (זיווג ראשון - בת הגה"ק ר' חיים ליפשיץ אב"ד בברקא). מרת חנה (זיווג שני - בת הרה"ק רבי אשר ישעיה רובין מרופשיץ).
מרבותיו: אביו, הגאון ר' נפתלי הירץ, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ (מח"ס 'אור ישע'), האדמו"ר מרן רבי שלום רוקח מבעלזא, הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ מווישניצא (אריה דבי עילאי), הגה"ק ר' אברהם דוד מבוטשאטש (מח"ס 'דעת קדושים'), הרה"ק ר' שמעון ליקובר מירוסלב, הרה"ק ר' יהודה צבי אייכנשטיין מראזלא, הרה"ק ר' מאיר לייפר מפרמישלאן, ור' חיים מצאנז (ה'דברי חיים').
ילדיו (מזיווג ראשון): ר' חנניה יוסף, מרת טשארני (נישאה לר' יעקב יעקבא היילפרין אבד"ק סוקוליבקה, מח"ס 'יעקב לחוק' על חוק לישראל).
ילדיו (מזיווג שני): רבי ישעיה אשר (נפטר כבן 18 שנים בלבד) ורבי אברהם זרח אריה יהודה ליבוש. **מספריו:** ישפת אמת - חידושי תורתו.

בהקדמה לספר 'אמרי יהודה' סיפר בנו, הגאון רבי אברהם זרח אריה יהודה ליבוש: "בשנת ה'תרכ"ז ליל יוה"כ אחר חזרת הספרים לארון הקודש עמד אבי ומורי על רגלי, ופתח ואמר ברוב בכיה: 'למען יזמרך כבוד ולא ידם ה' אלקי לעולם אודך' (תהילים ל, יג). יש ב' בחינות שבהם מודים ומשבחים לקב"ה: האחת על הטובה, בעת שהקב"ה משפיע חסדים טובים לאדם בעושר וכבוד, אז ההודאה והברכה לקב"ה מרוב טוב, והשניה על הרעה ח"ו ביסורים של אהבה שהוא מיתת בני רחמנא ליצלן, ובכל מה דעביד רחמנא לטב עביד וצריך האדם לקבל באהבה ודום לה' וכמו שנאמר באהרון: 'ידים אהרן' (ויקרא י, ג) - שלא הרהר אחר מידותיו של הקב"ה וקיבל הכל באהבה ושמחה". רבינו הוסיף ואמר: "מכה אחת עוד נוכל לסבול. אבל לא שתיים, לשני מכות אין לנו כוח". בשעה שאמר את הדברים לא הבינו החסידים כוונת ופשר דבריו ולמה ירמזו דבריו ומדוע הזכיר את אהרון על פטירת שני בניו ואמר שרק מכה אחת יוכל לסבול.

כעבור מספר חודשים, ביום א' של חנוכה, שני בניו חלו: הגאון ר' ישעיה אשר והגאון ר' ליבוש. שניהם חלו במחלה קשה ומסוכנת רח"ל והגיעו עד שערי מוות. לבסוף נפטר בנו ר' ישעיה אשר אחיו, ר' ליבוש כתב עליו - 'אחי הגדול ירא ה' מו"ה ישעיה אשר ז"ל שהיה בן שמונה-עשרה שנים ונפטר ב-ח"י טבת ד'תרכ"ז', ובנו רבי ליבוש התרפא ב"ה לגמרי ממחלתו ועוד האריך לאחר מכן לחיות עוד שנים ארוכות. אז ראו הכל בחוש כי דברי רבינו נאמרו ברוח הקודש בליל יוה"כ לאחר שחזה את אשר יארע לשני בניו הקדושים לאחר זמן, והקדים רפואה למכה בתפילה שעשתה מחצה.

לפני פטירתו, קרא לבנו וציווה עליו כי כמו שבחיי חיותו הידר מאוד במצוות הכנסת אורחים וביתו היה תמיד פתוח לרווחה, כך רצונו שגם אחרי מותו פתח האוהל שעל ציון קברו יהיה פתוח בכל עת ולא ינעלו אותו. בנו הקפיד מאוד לקיים את צוואת אביו בכל עת. למרות ששומר בית החיים היה בא אליו בטענות שלכבוד הצדיק הוא דורש שהאוהל יהיה סגור על מנעול ובריח כדי שרועי הסביבה לא ינהגו במקום מנהג ביזיון, עם כל זה לא הסכים שינעל את השער והשגיח שתמיד יהיה פתוח לרווחה לכל מי שרוצה, כרצון אביו הקדוש.

פעם כשנכנס בבוקר לבית המדרש, סיפר למקורביו כי פלא הוא בעיניו שאביו הקדוש התגלה אליו בחלום ופנה אליו בתרעומות על אשר לא הטיב להשגיח שלא ישימו מנעול על אוהל קברו. יום קודם לכן השומר התקין מנעול על הפתח, ואיש אחד שרצה להיכנס לשם נמנע מזה. רק יצאו הדברים מפיו ואחד מהנוכחים נפל והתעלף.

לאחר שהעירו והשיבו את נפשו סיפר בהתרגשות שאצלו קרה הסיפור. מנהג קבוע לו ביום הזיכרון של הוריו, כשבא להשתטח על קברם ולהדליק נרות, הוא ניגש אחר כך להשתטח גם על ציונו של רבינו ומדליק שם כמה נרות. אתמול חל היארצייט של אביו ובא כמנהגו לבית החיים. כשרצה להיכנס לאוהל, מצא אותו נעול.

מכיוון שהיה עיף ויגע, התעצל לטרוח וללכת לבקש מפתח בעיר ולשוב לאחר מכן אל האוהל. הוא ביטל ממנהגו ולא הדליק נרות על ציון הצדיק. לאחר מכן התברר שהשומר התקין מנעול בלי רשות והסכמה. היה זה פלא לעיני כל עד כמה צדיקים יודעים מה קורה בעולם הזה ורוצים בהמשך קיום מצוות ומעשים טובים.

ויתור והצלה

כנראה מה שבלבל אותי היה שבאותו רגע רכבים לא עברו שם. בדרך כלל רכבים רבים עוברים שם, ואי אפשר לא לשים לב לאור של הרמזור.

כעבור שניות ספורות רכבים רבים הגיעו לשם תוך כדי שהם נוסעים במהירות. במהלך ההליכה בכביש שמעתי צפירה של רכב לעברי.

באותו הרגע הבחנתי לראשונה שאני עובר את הכביש כאשר הרמזור הוא אדום ובשלושת הנתיבים יש מכוניות שנוסעות במהירות גדולה.

לא ידעתי מה עדיף לעשות - האם לחזור אחורה או ללכת מהר יותר כדי לעבור את הכביש. בהתחלה התחלתי ללכת במהירות כדי לעבור את הכביש.

לאחר שניה הבחנתי שאני נמצא במצב סכנה. אם אני אמשיך ללכת בכביש, ככל הנראה הרכבים לא יספיקו לבלום בזמן ואני עלול להיפגע.

הסתכלתי מה קרוב יותר. הבנתי שעדיף לי לשוב על עקבותיי לאחור, ואכן התחלתי ללכת אחורה תוך כדי שאני מתפלל לבורא עולם שיציל אותי מהמצב אליו נקלעתי.

כשחזרתי לאחור, נהג שנסע באותו נתיב זיהה ברגע האחרון שיש הולך רגל שעובר שם. מכיוון שהוא חשש לפגוע בי, הוא לחץ על דוושת הבלם בצורה חזקה.

הנהג חשש ככל הנראה שהוא לא יספיק לעצור, ולכן הוא היטה את ההגה לכיוון העמודים שנמצאים בצידי הכביש. הרכב נעצר תוך כדי שהוא נחבל קשות, אבל הנהג ברוך ה' יצא בריא ושלם.

הרעש היה חזק ביותר. אני הייתי מבוהל עד עמקי נשמת. הבנתי, שאני חייב לשלם לו על הנזק שאירע לרכבו, מכיוון שכל זה נגרם באשמותי. כאשר הנהג התקרב אלי הבחנתי שהוא לא אחר מאשר אותו יהודי שלקח לי הבוקר את מקום ה'שליח ציבור'. התביישתי לשוחח איתו.

להפתעתי הרבה, הוא יזם את השיחה ואמר לי: "לא נורא, תרגיש בנוח! הבוקר ויתרת לי על מקום ה'שליח ציבור'. כעת הקב"ה הציל אותך מלהיות 'קורבן ציבור'." הוא המשיך את דבריו: "כנראה הייתי צריך לשלם על זה משהו... אז אתה יכול להמשיך בדרכך לשלום, רק בבקשה תאמר בפה מלא שאתה מוחל לי על שלקחתי לך את העמוד ושימשתי כ'שליח ציבור'."

כמובן שמחלתי לו בלב שלם. הצעתי לו בכל זאת תשלום, אבל הוא עמד על דעתו שלא לשלם לו כלום ואמר: "כמו שאתה מחלת לי, גם אני מוחל לך בלב שלם."

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'מתיקות השבת'. יש בו כדי ללמדנו כי כאשר האדם מוותר הוא רק ירוויח ממעשה זה. להלן פרטי הסיפור המופלא מפי בעל המעשה, מ. מחיפה:

לפני כחמש עשרה שנים דודי ז"ל נפטר בלי להשאיר אחריו ילדים. החלטתי לקחתי על עצמי בלי נדר לשמש כשליח ציבור ביום היארצייט שלו לעילוי נשמתו.

בשנת ה'תשפ"א ביום שלפני היארצייט ניגשתי לגבאי וסיכמתי איתו שאני אשמש כשליח ציבור למחרת. קמתי מוקדם בבוקר כדרכי לתפילת ותיקין. כשהגעתי לבית הכנסת הבחנתי ביהודי לא מוכר שכבר עמד ליד העמוד של השליח ציבור.

ניגשתי אליו ואמרתי לו שהיום אני צריך לשמש כשליח ציבור וכי כבר סיכמתי על כך עם הגבאי. הוא לא התייחס לדבריי.

ניסיתי מספר פעמים להסביר, אבל הוא פשוט לא התייחס לאף מילה שאמרתי. הבנתי שאם אתעקש על מה שמגיע לי, הדבר עלול להפוך למריבה. התרחקתי ממנו והלכתי לצד בית המדרש.

בליבי כעסתי על כך ובמיוחד בגלל העובדה שהוא התעלם לחלוטין מדבריי! החלטתי לוותר על כך. התאמצתי לוותר ולהסיר מליבי כל קפידה כלפיו.

הניסיון לא היה קל, מכיוון שזה המניין המוקדם היחיד שיש באזור, ולכן אני לא אוכל השנה לשמש כשליח ציבור לעילוי נשמת דודי היקר.

אומנם יש מניין נוסף אבל הוא מתקיים לצערי הרב קרוב לשעה תשע. שעה מאוחרת מדי, ואיני יכול להמתין עד שכה כל כך מאוחרת.

בלית ברירה התפללתי באותו מניין עם השליח ציבור. בסוף התפילה חשבתי על כל מה שאירע והבנתי שאכן היה עדיף לי לוותר על התפילה כשליח ציבור - והעיקר למנוע מריבה. בוודאי מעלת הוויתור גורמת לעילוי נשמה גדול יותר עבור דודי ז"ל.

אחרי התפילה הזדרזתי לביתי. אכלתי ארוחת בוקר ויצאתי לדרכי שאני רגיל לעשותה ברגל. כאשר הגעתי לכביש הראשי, ראיתי שהרמזור ירוק ועברתי.

מדובר בכביש ארוך. אחרי מעבר של כביש אחד יש מעבר של כביש נוסף עם רמזור נוסף להולכי רגל. הפעם לא שמתי לב והמשכתי לעבור לכביש הבא, כאשר הרמזור אדום...

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל אביבה בת איירין ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בן יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן רחל ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרוחה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בן שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל אביבה בוש ע"ה אלון בן סעדה ז"ל דוד יצחק בן פרוחה ז"ל שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל סלים בן פרוחה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל מישא אסתר בת זרהר ע"ה ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תצא

- ב..... אשר קרך - אין דבר הנעשה מאליו במקרי עולם
- ד..... קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו
- ז..... כי תצא - להקדים יציאה למלחמה קודם יום הדין
- ט..... כי תצא למלחמת היצר - דרכי המלחמה על הצר הצורר
- יא..... תשמור ועשית - להסמיך התעוררות למעשה על ידי קבלות טובות
- יד..... והיה מחניך קדוש - השראת השכינה תלויה במידת שמירת הקדושה
- טו..... ונשמרת מכל דבר רע - שמירת הלשון וכהכנה לקראת ראש השנה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת כי תצא

'תמחה את זכר עמלק מתחת השמים' - תמחה את זכרו של עמלק וממשיכי דרכו, האומרים שכל הנעשה בהאי עלמא נעשה מאליו מתחת השמים, ואין השגחה עליונה על כל פרט ופרט. אין לנו אלא להשריש בקרבנו שכל אשר יארע בעולם, בין לטב בין למוטב, הכל נעשה בדבר הקב"ה, היושב בשמים ממעל ומנהיג את עולמו בכל צעד ושעל, ובכל ענין וענין הנעשה בזה העולם. להאמין שאין אדם נוגע במוכן לחברו אם לא הוכרו בן מפורש ממעל, גם כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ואין אדם מרוויח או מפסיד, מצליח או לא יוצלח, אם לא נקבע בן משמים, אף לא יזו קש או תבן אם לא ציווה להם המלך 'לך הנה או הנה'...

ואבן, 'כלי הזיין' למחות את עמלק אינו אלא בחיזוק האמונה הטהורה, וכדכתיב ב'מלחמת עמלק'

אשר קרך - אין דבר הנעשה מאליו במקרי עולם בפרשתן (כה יז-יח), 'זכור את אשר עשה לך עמלק... אשר קרך בדרך', ידוע מפי ספרים וסופרים כי זוהי קליפתו של עמלק, כמרומו בשמו 'עמלק' בגימטריא 'ספק' (240) - לקרר את האמבטיה הרותחת' הבושרת ב'אש קודש' באמונת אומן בה' יתברך ובהנהגתו את העולם, ואילו הללו יגיעים לצנן את אמונתנו בה' על ידי ה'ספיקות' למיניהם. ועל כולנה אשר קרך - בהטילו ספיקות באמונתם ב'השגחה פרטית', שח"ו יאמרו כי אך מקרה קרה ולא הקב"ה פעל כל זאת בהשגחה פרטית ומדוקדקת על כל בריה ובריה.

ובנגד 'קליפה' זו ציוותה התורה (פסוק יט) 'תמחה את זכר עמלק', לעקור מהשורש מחשבת פיגול זו, וכמו שפירש הרה"ק ה'תפארת שמואל' זי"ע (זכור ו)

א. כעין זה איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, על הפסוק (איכה ג טו) 'תרדוף באף ותשמידם מתחת שמי ה'', שיש לרדוף ולהשמיד את המחשבה שכל הנעשה בזה העולם הוא רק 'מתחת שמי ה'', ואינו מבין שהכל מהאלוקים אשר בשמים ממעל, על פי סיבה וטעם העליון.

וגם אם 'עמלק' מערים ספיקות שונות ומשונות, עד שהאדם אינו מבין כלל את הנהגת הבורא ית"ש, ונראה כ'בירה דולקת' ממש בלא השגחה ח"ו, גם אז יתחזק באמונה ברורה שהקב"ה הוא בעל הבירה, והכל נעשה על ידו בחכמה ובתבונה, ואף שאין אנו יכולים להבין מחמת קוצר דעתנו ושכלנו.

ב. ומה רב שכרו של זה המאמין בהקב"ה שהוא 'סיבת כל הסיבות', וכמו שאמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע על הפסוק (תהלים קיח כג) 'מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו', כי העולם הזה נקרא בשם 'זאת', ומי שאומר בכל מה שיארע לו - מאת ה' היתה מה שאירע בהאי עלמא הנקרא זאת, היא נפלאות בעינינו - זוכה לראות פלאות בעיניו (בית אהרן לר"ח ניסן ד"ה מאת).

ג. מעניין לעניין, כבר מילתנו אמורה רבות, שפעמים שמפסיד האדם לעצמו על ידי שממלא את קצבת הנאותיו בדברי הבל וריק ואצ"ל אם ממלא מידת הנאותיו בדברי איסור רח"ל, וכך כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (יעד יוסף חי' ד"ה שלח תשלח), יש ענין שרובא דעלמא סובלים ממנו, הן בעלי תורה והן בעלי משא ומתן ואני העבד בתוכם, דהנה איתא בספר 'כתר מלכות' (סי' ז ע"ד) הגמרא בסנהדרין (כו:): 'מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, וברש"י, 'מחשבה שאדם מחשב, כך וכך אעשה, כך וכך תעלה בידי, מועלת להשביית הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת. אפילו לדברי תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא'. פעמים רבות נכונים לו לאדם הון ועושר לביתו, והצלחה בעסקיו להיות מנת חלקו, אך בזאת שהוא משוטט בדמיונו ורואה את עצמו כאילו הוא כבר שרוי בתוך הטובה והשפע, ונהנה מדמיון זה, בכך משבית הוא מעצמו את כל אותה טובה וההנאה.

ואם ישאלך לבך הרי אם נכתב לזה האיש בראש השנה כך וכך שפע וברכה והרווחה היאך יפסיד זאת על ידי מחשבותיו ודמיונותיו. תשובתו, שאכן כבר קיבלה, מחמת שבדמיונו כבר 'חי' את ההנאה, וכבר נתמלא שמחה כשמחת המקבל שפע זה בפועל (כמו"ש ברכות נה. על החולם חלום טוב, שפעמים ע"י דמיונו ושמחתו בדבר יאבד ממנו הדבר בפועל), ורוב העולם

נקבע כן מלעילא. ומפורשים הדברים ב'רבינו בחיי', על הפסוק (דברים כב ח) 'ועשית מעקה לגנך, וז"ל, 'וע"ד המדרש (שבת לב.) ועשית מעקה לגנך, כי יפול הנופל ממנו - ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, אבל אתה לא תגרום שתהא מיתתו על ירך. וענין המדרש הזה כי כל הנבראים כולן נבראו בחפצם ורצונם, והקב"ה הודיעם בראשית הבריאה כל ענייניהם כולם וכל המקרים העתידים לבוא עליהם, וכן הודיעם ימי חייהם ומיתתם היאך תהיה, וכן ענין מוונותם אם ברווח אם בצער אם ע"י עצמם אם משל אחרים, וכן דרשו רז"ל (חולין ס.) כל מעשה בראשית לדעתם נבראו לציונם נבראו, שנאמר (בראשית ב א) 'וכל צבאם', והכל רצו וקבלו, ועל

(שמות יז יא) 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל', ואמרו בגמרא (ר"ה כט.) 'וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים ואם לאו היו נופלים'.

ועל כך הזהירנו הבורא (בסוף הפרשה) 'לא תשבח', שבכל עת ובכל שעה אנו מצווים 'ללחום' מלחמת קודש בעמלק, ע"י ש'נסתכל כלפי מעלה', ונאמין שכל הקורות אותנו הם בהשגחה מיוחדת בחשבון נפלא מאת אבינו רועינו. ולא זו בלבד שאין מקרה בעולם כלל, אלא אפילו בעל בחירה אינו יכול להזיק לזולתו אם לא

ניזוק מזה. וזהו 'עיון תפילה' שמנעו רבותינו ז"ל - שלא יצייר בדמיונו אחר התפילה את השגת הטובה אשר התפלל עליה כאילו כבר באה לידו.

והנה, פשיטא, שאין כאן הוראה לומר שאין לו לאדם לחשב דרכיו מקדם מה יעלה בידו, כי 'סוף מעשה במחשבה תחילה', אבל יש להיזהר במשנה זהירות שלא לשעות 'בדמיונות שווא' - להרגיש עצמו כי כבר 'עשיר העיירה' הוא... מוסיף ה'בן איש חי' ומביא מעשה נפלא, באיש מבני ישראל שהיה עמל ביותר לפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, בכל יום היה מהלך לכפר הסמוך אצל הערביים, והיה קונה מהם תרנגולים וביצים ומביאם העירה ומוכרם, דא עקא שעמלו היה רב והרווח מועט, ולא היה הקומץ משביע את הארי. יומא חד כשהיה מהלך יחף ממקום הערביים ועל ראשו סל ובו יותר מאלף ביצים, וגם נשא שתי אגודות של תרנגולים משולשלים על כתיפו, והיה מחשב, עד מתי אעמול כל כך קשה על פרנסתי, היום לא אלך לשוק למכור את הביצים והתרנגולים, אלא אחזור לביתי, אניח את התרנגולים לשבת על גבי הביצים ואז יהיה לי מכל ביצה אפרוח, אחר עשרה ימים יהיו בידי אלף אפרוחים מהאלף ביצים הללו, כך הפליג במחשבות וחשבונותיו (עיי"ש בארוכה) שתוך חודש או שנים יהיו בידו מאתיים אלף תרנגולים, וימכור כל אחד בדינר כסף לפחות ויהי בידו מאתיים אלפי דינרים, לאחמ"כ אעזוב עסק זה ואקנה בהם צמר ואשלחם ללונדון, וימכר ברווח של חמישים למאה לפחות, ויקנו שליחי בלונדון סחורה בדמי הצמר... וכך אלך מסחורה לסחורה... בקיצור, בחשבוננו העלה שתוך שלשה שנים כבר יהיו לו חמש מאות אלף ליר"א זהב, ויקנה לעצמו חצר פלונית ופונדק פלוני וגנות ופרדסים, וכמה חנויות לשכירות באופן שיהיה עשיר כמו ראטשילד, ואז יהיו כל עשירי העיר לפניו כקליפת השום, וממילא ימנו אותו להיות 'נשיא וראש הקהל', ובבוא יום הולדת המלך שאז הולכים החשובים לקבל פני המלך ייבחר הוא לילך בראש, ובעודו מחשב לעצמו האין יקוד בראשו אל מול פני המלך, ותוך שהוא משתחוה על פי דמיונו נפלו התרנגולים והביצים לתוך הבור הסמוכה - ונשמע קול משבר הביצים בנפילת הסל אז הקיץ מתרדמת מחשבותיו. וראה שלא נשאר בידו מאומה - אין כאן ביצים אין כאן אפרוחים אין כאן דינרים ואין כאן בתים וחצרות וכרמים, אין נשיאות ולא גבירות ולא חצר מלכות, אבל יש כאן ביצים שבורות ותרנגולים מתים, חזינן מכאן עד כמה משבית האדם מעצמו את הטובה שהייתה עתידה לבוא עליו על ידי דמיונותיו. וצריך האדם לדעת בבירור כי כל אלו הדמיונות שעולים בלבנו הם מעשה שטן כדי להפסידו ולחסרו טובתו בפועל... ולכך יזדרז האדם ויתגבר על טבעו הגם שעליו לחשב חשבוננו של עולם, ולהתנהג בדרכי ההשתדלות כמנהג העולם, מ"מ ידחה מעליו את ה'דמיונות' והציורים הללו מלבבו ומוחו.

על פי האמור מבאר ה'בן איש חי' את הכתוב בפרשתו (דברים כב ח) 'כי תבנה בית חדש, ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים לביתך, כי יפול הנופל ממנו', שבשעה שהאדם בונה דבר חדש - רעיון חדש שבו יתעשר וכיו"ב, יעשה מעקה למח שבראשו שהוא גגו של האדם, ולא יחיה בדמיונותיו כמה ירוויח בעסק זה וכו', כי יפול הנופל ממנו, כי ממחשבות ודמיונות אלו נופל האדם מכל היקר אשר נקצב לו - אפילו אם נפסק לו ביום ראש השנה להיות לו טוב וריווח באושר בעולם הזה יצא הדבר ממנו על ידי הדמיון שהוא מרבה בקרבו.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת וכו'.

ומפורש כתב ה'גר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) על הכתוב בפר' עקב (ט טה) 'ואתנפל לפני ה' ארבעים יום', והיינו בימים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ, שבאותם ארבעים יום לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתפילה ולתחנונים, וביה"כ נתרצה השי"ת להם.

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יכולים אביו ואמו להתפלל שיהא הוולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, ובדומה להם הינם ארבעים יום שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ט. וביד האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתהפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים.

זה אמרו, ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, ואף על פי כן יש עונש גדול למי שמסבב, ולכך ועשית מעקה לנגך - שלא תגרום נפילתו.

כיו"ב כתב גם בספר 'החינוך' (מצוה תקמו) בזה"ל, משרשי המצוה, לפי שעם היות ה' ב"ה משגיח בפרטי בני אדם ויודע כל מעשיהם, וכל אשר יקרה להם טוב או רע בגזרתו ובמצותו, לפי זכותן או חובבן, ובענין שאמרו ז"ל (חולין ז): 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה', אף על פי כן צריך האדם לשמר עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, עכ"ל.

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו

בפרשתן (כא יג), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים'. בזה"ק (זו"ח עב.) נדרש פסוקים אלו על ענין התשובה, ופירשו שם 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול דביה סליק משה לטורא למבעי רחמין קמי קב"ה'. וביאר הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עץ הדעת ד"ה או ירמוז) וז"ל, ועיקר

ד. הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אלול מאמר א אות ט) מבאר בכתוב (דברים ג כג) 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, וצ"ב, מהו 'בעת ההיא', באיזה עת מדובר, ועוד, מהו 'לאמר' למי אמר, ומבאר ה'בני יששכר', שאותו זמן שמשנה רבינו התפלל שיזכה להכנס לארץ ישראל (אחר מלחמת סיחון ועוג) היה בחודש אלול, ובאה התורה ללמדנו, ש'עת ההיא' של חודש אלול הוא 'עת' מיוחד לקבלת התפילות, כיון שבחדשי תמוז ואב (חדשיו של עשיו הרשע) בני ישראל הם בבחינת 'דל ורש', ובהגיע חודש אלול חודש הרחמים, נוסף האות עי"ן לתיבת רש ונעשה שער, וכן אות תי"ו בתיבת דל ונעשה דלת, כי באלו הימים נפתחים כל דלתות ושערי מעלה לדופקי בתשובה לקבל קול שוועתם בתפילתם, 'ויבואו ישראל קדושים בזה השער לה' בתפילתם ובתשובתם, ושערי שמים נפתחים ברצון, וזהו אומרו ואתחנן אל ה', מתי הוא הזמן המיועד לבא אל המלך ולהתחנן לו, דיקא בעת ההיא של ימות חודש אלול, ודברים אלו ציווה השי"ת לאמר לדורות 'שבעת ההוא פתוחים שערי שמים לקבל תפלות ישראל ברחמים'.

ה. ויש ללמוד מכאן על צורת התפילות בימים אלו שצריכים להיות בבחי' ואתנפל, כמי שיודע שרק המלך יכול להצילו והרי הוא נופל לרגליו בתחנונים מקירות ליבו ובכל כוחו...

ו. כתב ה'חתם סופר' זי"ע (ספר הזכרון, דרשת החת"ס עיו"כ), וז"ל. יותר רצוי התפילה בימים אלו ימי רצון לה', וקראו לחדש אלול וימי תשובה 'ירח ימים' גמטרי' שיח - לשפוך שיח לפני ה', וירצה לפניו, והם מ' יום של קבלת התורה מר"ח עד י"כ, ואם תצרף מ' לשי"ח נעשה משיח - שמקרב הגאולה.

ז. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצערו הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מבטיח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ה

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול - על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות יום בו 'תחתוך קצבה לכל בריותך', מן היושר השנה שכאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף לכל 'בר דעת' לדעת כי תחת היגיעה והעבודה הקשה לו להזיע ולהתייעץ בזה החודש ב'ספר תהלים'."

לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הוא נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חייו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים... כה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, ידוע היה הבארוך ראטשילד בנדיבות לבו ומעות לרוב יצאו מידו לרבבות אלפי בני ישראל, ומטבע הדברים שיחרו רבים לפתחו, והיו האנשים ממתנינים זמן רב ב'תור' בפרוזדור ארמונו, עד שהוכנסו לחדרו של הבארוך, וכל אחד מגולל את כל 'סיפורו' זה יש לו בן חולה וזה השיא י"ג צאצאים, השלישי מחוסר דירה וברביעי מטופל ב... והיו העניינים מתארכים ללא גבול וקץ, על כן נענה הבארוך, מהיום והלאה יתחיל כל אחד את דרשתו בעודו ממתין בתור, ובבואו לחדר הפנימי יגיד לפני את ה'שורה התחתונה' כמה הסכום לתשלום... ותו לא מדי.

כיו"ב לדין, לבוא אל החדר הפנימי (כביכול) רק בראש השנה ולומר אז את כל ה'דרשה' יש בזה מעט טעם שלא לשבח, אמנם אם מעתה בעת דודים - בחודש הרחמים והסליחות, יתחיל מעתה לערוך את הכנותיו, לפרט ולהתפלל על צרכיו ועל הכל להכין עצמו כדת וכנכון שיוכל כראוי להכנס אל הקודש, ובזה יוכל ביום ר"ה לומר את ה'שורה התחתונה' ולקבלה באהבה וחיבה במלוא חפניים טובה וברכה.

ח. נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכך אמר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

הא לך לשון 'שער המלך' (שער הראשון פ"ב) הנה ראיתי בכמה מקומות מאז ומקדם, גם אבותי סיפרו לי המנהג הזה הנכון היפה, מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, תיכף אחר התפילה לומר ספר תהלים בקול בכי ונעימה, האחד היודע לומר ולדבר יעמוד לפני התיבה, וכל העם עונים אחריו. אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בעירנו, כי העיקר בחודש זה להכרית ולהבריח המסטינים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה, שהוא יוסף להוסיף, ומאן דיוסיף מוסיף, ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטרגים כמו ספר תהלים הנקראים 'מזמורים', שבהם יכול לזמר ולהכרית כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דווקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על קוץ 'תהלים תהלים' בכוונה ובבכיה, לאמר התפילה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מידות בסוף יהי רצון. ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימושו מן ספר התהלים בכל יום מחודש הזה, ויהא חשוב כאילו עסקו בנגעים ואהלות, וזכות דוד המלך ע"ה יעמוד להם להוציא כאור משפטם לחיים ולשלום.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא באבות הראש מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בשיבת חכמי לובלין), שיורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבת ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה', ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ובתפילות, ובוה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך כל השנה הבעל"ט, ולא רק ב'פרנסה' הרברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואונו בתפילות כראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו טירחות ויגיעות יתירות במשך כל השנה הבעל"ט.

שמעתי מהרה"צ בנש"ק רבי י. דייטש שליט"א, לפני כמה שנים ביקר באחד מימי חודש אלול אצל יהודי זקן ושבע ימים (במושב זקנים שומרי החומות בשכונת סנהדריה) ושמו הרה"ח רבי יוסף שמואל פויגל זצ"ל משרידי תלמידי הדמשק אליעזר בישיבתו בויזניצא, באותה שעה היה רי"ש באמצע אמירת תהלים ולא רצה להפסיק, אחר זמן מה הפסיק ואמר, אספר לכם מה דבדידי הוה עובדא עם מורי ורבי הדמשק אליעזר, כשלמדתי בימי בחרותי בישיבתו בויזניצא, הייתי בדרכי לישיבה באחד מימי אלול, בדרך עברה לידי עגלה של נכרי מלאה תפוחים טובים למראה, מכיוון שהייתי רעב עד מאד (כדרכם של בחורים בימים ההם), ביקשתי מהשי"ת שיזמין לי תפוח אחד לאכול, באותו הרגע הזדעזעה העגלה ונפל תפוח אחד עד סמוך לרגלי ממש, המתנתי זמן קצר עד שיעבור בעל עגלה הנכרי מעל פני, לאחמ"כ שחיתי לארץ והגבתי את התפוח (אבידת עכו"ם מותר, חו"מ רסו א) בירכתי בורא פרי העץ ונגסתי בו, כשהנני עומד ברחובה של עיר... לביש מזלי, הנני רואה לנגד עיני את מורי ורבי עומד לנגדי, בושה כיסתה פני, שנתפסתי על חם, לנגוס בתפוח ועוד באמצע הרחוב... במהירות הטמנתי את התפוח בכיסי, והמשכתי לצעוד לעברו, מתוך מחשבה כי ממילא אין לי אנה לברוח וכאשר אבדתי, אבדתי... רבינו ניגש אלי ובחמימות הניח את ידו סביב לצווארי, והחל לצעוד יחד עמי לכיוון הישיבה, באמצע הדרך פנה אלי ואמר, הידעת יוסף שמואל יקירי, נהגת כעת ממש כמו אמת'ער חסידי'שער בחור. נאלמתי דומיה, והוא המשיך והסביר בנועם שיח, בחודש אלול צריך יהודי לראות שה'פה' לא יעמוד ריקם אפילו רגע אחד, גם כשמהלך ברחוב יהיו שפתותיו דובבות פרקי תהלים, פרקים משניות בע"פ, או סתם תפילה להשי"ת. כל רגע של אלול חייבים לנצל עד תום. אבל אתה הרי בחור צעיר, ומן הנראה עדיין לא זכית לשנן כמה פרקי משניות או פרקי תהלים בעל פה, לאידך גיסא, ידעת גם ידעת שאסור להניח הפה בחודש אלול ריקם, על כן היית מוכרח לעשות מה שכן אפשר, לפחות למלא אותו עם התפוח, העיקר שהפה לא יעמוד ריקם.

הפטיר רי"ש, מאז נכנס לליבי התעוררות עצומה שלא להפסיד אפילו רגע אחד של חודש אלול, ומעתה תבין מדוע איני יכול להפסיק מאמירת תהלים בחודש אלול.

ומעניין לעניין באותו עניין, התקינו הקדמונים לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מי"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"ז אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטריגין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. ט. הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל (משגיח דישיבת פוניבז' המעטירה בבני ברק), החל ביום מן הימים (באמצע השנה) לסבול מכאבי שיניים חזקים מאד, בפנותו אל הרופא עקר לו הלה כמה משיניו אך עדיין לא פסקו הכאבים, אחר כמה בדיקות מצאו שאין החולי בשיניים אלא חולה הוא במחלה הנוראה ל"ע, תיכף כאשר שמע רבי חיים את הבשורה הנוראה, נענה ואמר, אילו הייתי קורע שערי שמים באלול העל"ט הייתי מונע גם זה מעלי... כי כל מכאוב הבאים לו לאדם משך ימות השנה בידו לבטלם בימי הרחמים והסליחות הקודמים לזה הגזירה.

בשנה אחת בסוף חודש מנחם אב חלה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע עד למאד והיה מוטל על ערש דווי, הרופאים קבעו שיש צורך לנתחו מיד ללא שום שהיות, אך הרבי לא הסכים שינתחוהו עד עבור הימים הנוראים, באמרו הננו מאמינים כי ב'ראש השנה' נגזר דינו של אדם ובידנו לפעול לשינוי הגזירה, משראו בני המשפחה כי הרבי

כי תצא - להקדים יציאה למלחמה קודם יום הדין
 בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויביך, כתב
 הרה"ק האמרי אלימלך' מגראדז'יסק ז"ע
 (כי תצא ד"ה א"י הכתוב) שכאן למדנו כי מעלה יתירה יש
 לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול, וז"ל.
 דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין, אשר
 יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני אדם,
 והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר ש'תצא'
 למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל, אלא עליו
 לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום המלחמה,
 להעריך מלחמה וקרב ע"י תשובה ותפלה וצדקה ובוה
 ינצח במלחמה ויוכה ביום הדין. וזהו 'כי תצא למלחמה'
 מורה על יציאתו קודם בא המלחמה, בחודש אלול ימי
 הרצון האלה... אז מבטיחו הכתוב ונתנו ה' אלוקיך
 בידך, היינו שיתן לך המקום ב"ה את נצחון המלחמה
 ביום הדין, ושיהי' בידך ורשותך להטות הרחמים והדין
 כל אחד למקום הראוי לה כרצונך, אבי"ר.

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויביך, כתב
 הרה"ק האמרי אלימלך' מגראדז'יסק ז"ע
 (כי תצא ד"ה א"י הכתוב) שכאן למדנו כי מעלה יתירה
 יש לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול,
 וז"ל. דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין,
 אשר יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני
 אדם, והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר
 ש'תצא' למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל,
 אלא עליו לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום
 המלחמה, להעריך מלחמה וקרב ע"י תשובה ותפלה
 וצדקה ובוה ינצח במלחמה ויוכה ביום הדין. וזהו 'כי
 תצא למלחמה' מורה על יציאתו קודם בא המלחמה,
 בחודש אלול ימי הרצון האלה... אז מבטיחו הכתוב
 ונתנו ה' אלוקיך בידך, היינו שיתן לך המקום ב"ה
 את נצחון המלחמה ביום הדין, ושיהי' בידך ורשותך
 להטות הרחמים והדין כל אחד למקום הראוי לה
 כרצונך, אבי"ר.

עומד על דעתו, שלחו את הרופא אל הקודש פנימה והוא סידר לרבי את כל דרך הילוכו באכילה שתיה ושינה עד
 אחר הימים הקדושים, ונדחה תאריך הניתוח עד למחרת יום הקדוש, ויהי ממחרת יום הקדוש בדקוהו הרופאים
 שנית, ויראו כי פלא גדול נתחרש וכל הסכנה חלפה כליל, וכבר אינו נזקק לניתוח, נענהו הרופא ואמר לו בלשונו
 'הזמן פעל לטובתך' (כוונתו הייתה שהזמן שעבר הועיל למערכות הגוף להשתנות לטובה), נדעק ה'נתיבות שלום' ואמר 'הזמן פעל
 לטובתי', היינו הזמנים הגדולים של חודש הרחמים וימי ראש השנה ויום הכיפורים הם הזמן שבהם יכול כל אדם
 לפעול לשנות את גזר דינו לטובה ולברכה, וזה אשר פעל שאבריא לגמרי למעלה מדרך הטבע. והיה ה'נתיבות
 שלום' מספר מעשה זה בימים אלו לחולים מסוכנים, באמרו להם, שאף אם בר"ה אשתקד נגזר עליכם 'דין קשה'
 זה, אך עומדים אנו לקראת ר"ה אשר נכתב בו גזר דין חדש, ובידכם לפעול לבטל כל גזירה רעה, ולהמתיק הדין
 לחיים טובים ולשלום.

הגה"ק ה'בן איש חי' ז"ע (ויקרא, עה"פ מוכיח אדם) מביא מעשה, פעם הגיע יהודי לעיר אחת ואמר שהוא ה'מוכיח'
 מפראג, הכל היו בטוחים שנזדמן לפניהם דרשן נפלא וישמעו ממנו פנינים ואמרות טובות, ולמעשה הלה אינו פותח
 פיו... עד שסיפר, רבותי, שמעו נא, הנה פעם הייתי עושר אדיר, נכבד העיר וכו', עד שביום אחד גלגלו עלי את
 הגלגל מן השמים ונהפכתי לעני מרוד חסר כל, ועוד רבות צרות אפפוני ה"י... בקיצור, מטה מטה ירדתי, נמצא
 שהנני ה'מוכיח' - ההוכחה הגדולה ביותר שהכל בידי שמים, אין אדם מעשיר את עצמי ולא מעמיד את עצמו על
 מצב טוב, אלא הכל כפי שהעמידו לו משמיא.

אף אנו נאמר, הנה מגיע חודש אלול, ומתקרבים ימי הדין - הבט נא בשופר שהוא 'צר' מצד אחד ו'רחב' מצידו
 השני, ויהיה זה ספר מוסר חי... כשתראה בעיניך כמה אנשים החלו את השנה בצד ה'רחב' ול"ע הם מסיימים את
 השנה בצד ה'צר', עתה הינם 'מן המיצר' קראתי... וזהו אריה שאג - אותיות ראייה, ראה מה עבר כל השנה... ותדע
 את אשר לפניך...

י. בספר 'שער המלך' נתן רמז בשם החודש אלול שהוא ר"ת 'ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני'
 (בראשית לג יד), והיינו כי לרגל ולרוב המלאכה אשר לפני בתיקון כל המעשים אזי א"א לתקן הכל בבת אחת בראש
 השנה, אלא מוכרחים אנו להתחיל להתכונן כבר בחודש אלול, ולהתנהל לאט לאט, בדרגא בדרגא, עד שנזכה
 לתקן כל המעוות.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

וכבר נודע מה שרמזו הקדמונים בלשון הפסוק (שמות כא יג) 'והאלוקים אנה לידו וישמתי לך מקום אשר ינום שמה' שהוא ר"ת אלול, כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, ולגודל האהבה והרעיות המתעוררים בימים אלו שהם עת 'דודים' - זימן את החודש הזה

כ'מקום' מקלט לנום שמה מיד היצר הרע"ה, לברוח מן הרע"ה, ולהתייצב על דרך טוב ברוב סיעתא דשמיא.

ובה כתב בספה"ק 'שער המלך' (שער הראשון פ"ג) שהנה איתא (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג) שהקב"ה מקיים כביכול

יא. סיפר איש צדיק ושמו ר' ישעי' קארבנלי ז"ל, שבילדותו התגורר בעיר סאטמאר, שם היו לדאבון לב גם יהודים מחללי שבת, מעשה באחד מהם שלא עמד בנסיון ושמו 'הער שווארטץ' (אדון שורץ), והיה פותח את חנות הנעליים אשר ברשותו בכל שב"ק, ולא הועילו כל טצדקי הסברים ותחנונים למנעו ולהצילו מחטא. באחד השבועות הלך הרה"ק ה'דברי יואל' זי"ע ל'קידוש' שנערך בביהמ"ד אחר, בדרך אמר לו הגבאי רבי פייבוש אשכנזי, הנה בהמשך הרחוב פתוחה חנותו של פלוני - אולי עתה העת והזמן לעשות 'סדר' בדברים, הרבי שתק, וכשעבר ליד החנות נכנס בלוויית כל המלווים, הרבי פנה אל 'בעל הבית' הוריד השטריימל ככבוד הנהוג בין ה'מכובדים', ובמאור פנים נענה אגוט שבת' הער שווארטץ, וכמוהו עשו המלווים, הראשון והשני והשלישי וגם הרביעי, כולם קדו לפניו עם הורדת שטריימל ואמרו גוט שבת הער שווארטץ, ואמר ר' ישעי' אף אני אמרתי לו גוט שבת (אלא שלא הורדתי את השטריימל כי הייתי ילד ולא היה לי עדיין שטריימל) - אחרון יצאתי משם ורק זאת אוכל להגיד לכם, מיד אחרי הגיף האיש את התריסים סגר החנות ולעולם לא פתח יותר את החנות ביום השבת.

והנה ללא כל ספק שהער שווארטץ אשר הכיר את הרבי הבין שבוודאי הנה זה בא - אבנים, קולות, נזיפות חמורות אשר לא שמע כזאת מיום בואו לאוויר העולם, ומכיוון שהכין את עצמו לכל זה, ולמעשה, ראה תמונה אחרת לגמרי, הרבי נכנס לחנותו, והראהו ידידות וקרבה, שמייכל ואהבה עצומה, לא רק 1 גוט שבת, אלא 30 שיינע גוט שבת (מכל המלווים של הרבי) ממילא נמוגו ונמסו כל החומות בצורות אשר על לבבו, ומכורח אי נעימות הוכרח לנעול את החנות על מסגר ובריח, כעין מה שאמרו חז"ל אם ברזל הוא נימוח אם אבן הוא מתפוצץ.

ככל החזיון הזה, קורה עמנו בזה הזמן, לכל אחד יש 'געשפט'לעך' (עסקים) הנפתחים שלא בהיתר, ואפילו באיסור... לא רק בשבת אלא בכל השבוע, ובמשך כל השנה הקב"ה שולח לו רמזים, הודעות וכיו"ב, אנא סגור הגעשעפטן, שובו אלי, והלה אינו מבין, או שאינו יכול להתגבר. ובאלול הקב"ה מגיע עם י"ג מידות של רחמים, ולא רק יום א' אלא 30 ימים של גילוי ידידות וקרבה, ואהבה עצומה, והנפק"מ, כי הער שווארטץ ראה את הרבי במו עיניו, ועלינו להשתדל שגם אנו נראה את הקב"ה וקרבתו אלינו בימים הללו, וממילא ימוגו ונמוסו כל חוות אשר בלב ונשובה אליו, ונזכה לשנה טובה ומתוקה.

יב. עם פרוץ ה'מלחמה' בשנת ת"ש - עברו כמה מחוזות וערים מתחת שליטת מדינת רומני' ונכנסו לרשות מדינת אונגארין (הונגריה), ובתוכם גם העיר סאטמאר. והנה בישיבתו של הרה"ק רבינו יואל מסאטמאר זי"ע בעי"ת סאטמאר למד בחור בשם משה פריעדמאן מעיר עירמענשטאט, ובהיותו יתום מאביו מיהרה אמו אל הישיבה לקחת את בנה ולהשיבו אל ביתה, באמרה, הנה העיר סאטמאר נכנסה תחת אונגארין ומי יודע בעוד כמה זמן יינעלו הגבולות ולא יוכל בני לחזור הביתה מאונגארין אל רומני'... לעומתה בנה בחור העלה טענה שהמצב באונגארין טוב ונח יותר לבני ישראל, מה גם שהרבי הק' נמצא כאן, מתוך הסתפקותם נכנסו השניים אל הרבי ושטחו לפניו את שני הצדדים, הרבי שמע לדבריהם, אחר קבע ופסק, הנה הצדק עם האם, ולא עוד, אלא שאילו יכולתי גם אני הייתי מחיש פעמי לגבולות רומני'.

בעת עריכת סעודה שלישית דיבר הרבי בתוך דבי תורתו על הפסוק (להן לב ח) 'יצב גבולות עמים' - הקב"ה מייצב ומחליף את הגבולות בין העמים, 'למספר בני ישראל' - כל הכוונה היא אודות בני ישראל. למעשה, לבסוף הוברר היטב כוונת הדבר, כי אחר כמה שנים כאשר נכנסו הרשעים ימ"ש לאונגארין הרגו מאות ואלפי רבבות בני ישראל ולא נותר מהם (כמעט) שריד ופליט, ואילו ברומני' נשארו בחיים, אז הובנה כוונת הרבי שאמר אילו הייתי יכול הייתי גם אנכי בורח לרומני'.

ועתה הבה ונתבונן, מה היתה 'חכמתו' של הרבי, דהנה, בשנת תש"ד כבר לא יכולו לברוח על כן הורה להבחור היתום לברוח מבעוד מועד, כאשר הכל פתוח ומשוחרר לפניו. אף בחודש אלול, הקב"ה אינה לידנו - הקב"ה מודיעך מעיקרא - יבוא יום הדין, אנא ברח לך מהגבולות של השונא ה"ה היצר הרע, ולך לך מבעוד מועד אל מקום

והבלל הראשון הוא 'כי תצא' - לצאת למלחמה י' ולא ישב בחיבוק ידיים, וכלשון האור החיים הק' בא להעיר כי לא מלחמה זו כגבור הלוחם ללכוד עיר וכשיקוץ במלחמה יפנה וילך לעצמו, אלא כאדם הלוחם עם אויבו שאם יתשל יקום עליו והכהו, כמו כן אם יתשל האדם מלחמה את האויב יקום עליו ויאבדהו מן העולם.

ואף אם נפל ונכשל לא יתייאש ח"ו^{טו}, אלא יעמוד על משמרתו כבראשונה^{טז}, וסופו שיתקיים בו 'ונתנו ה' אלוקיך בידו'. וכדכתיב בפרשתן (כא יח), 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה... ובגמרא (פנהדרין עא.) נחלקו אודות זה הבן הסורר ומורה ואמרו בן סורר ומורה לא היה ולא יהיה. מכאן מצאנו סמך לדבר, שלא יאמר אדם אפסה תקוותי - איכבה אוכל לשוב להלך על דרך המלך - כאשר כ"ב מעוותות דרכי, מכף רגל ועד ראש אין בי מתום. כי באמת 'לא ידח ממנו נדח', ואף לחוטא הגדול ביותר יש עוד תקוות טוב לשוב

את כל התורה, ובכלל זה אף הוא מקיים מצוות 'פדין הבן' ל'בני בכורי ישראל', וא-ל עורך דין פודה אותם מכל צרה ביום דין, אלא שתנאי נאמר בתורה (במדבר יח טו) 'ופדיו מבן חדש תפדה' - 'שאנו צריכין להיות על כל פנים בני חודש, דהיינו שנעשה עב"פ בחודש אחד קודם יום הדין תשובה, וסר עונך וחטאתך תכופר, ואז הוא כקטן בן חודש, ופודה אבינו הרחמן אותנו ליום הדין'.

כי תצא למלחמת היצר - דרכי המלחמה על היצר הצורך בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שביו', בספה"ק האריכו רבות בביאור העניין, שבא הכתוב 'ללמד בני יהודה קשת' בדרכי המלחמה כנגד היצר הרע^{טז}. וכך כתב ה'אור החיים' הקדוש (ד"ה ובדרך רמז), שלכן כתב 'כי תצא למלחמה' מנוקד בפת"ח, לרמז על המלחמה הידועה, היא מלחמת האדם עם יצרו, ועיי"ש מה שהאריך בזה.

מבטחים ... (ובדרך צחות ומליצה, הנה 'אונגערן' פירושו בלה"ק 'להרעיב', מעתה יש לדרוש, ברח לך מאונגארין - הפסק צו אויס אונגערן, מלהרעיב את הנשמה, אלא ברח לרומני' - מלשון להתרומם).

יג. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם ריש פרשתן) הביא בשם הרה"ק הר"ב מפשיסחא זי"ע שהתורה נדרשת בדרך פרד"ס (פ"ש ר"מז ד'רוש ס'וד), והנה, בזמנים הקודמים כשהיה שייך ענין המלחמות עם אומות העולם - בפועל, אזי היה הפשט במלחמות אלו - מלחמת הרשות, ורק הרמז היה על מלחמת היצר. אך בימינו אנו שאין לנו מלחמות כפשוטן אזי הפשט הפשוט 'כי תצא למלחמה' על מלחמת היצר הצורך המבקש להאבידנו, ועלינו להילחם עמו בחירוף נפש, להביסו ולהפילו.

ידוע מאמרו של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שאביו הרה"ק המהרי"ד היה חוזר בשם קדמונים שסדר הפרשיות וקריאתן נתקנו על ידי הקדמונים על פי סודות עליונים, והם מורים הוראות למעשה המיוחדות לזמן קריאתם, ולכך קוראים בחודש אלול פרשת 'כי תצא למלחמה על אויבך' ופרשת המלך, כי אלו הזמנים מיועדים לצאת למלחמה עם היצר וחילותיו, וכאשר יצא למלחמה ינצח לבסוף - ונתנו ה' אלוקיך בידך.

יד. כה אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לפרש את דברי רש"י בריש פרשתן (כא יא) 'לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע', שכל דברי התורה - מ'בראשית' עד 'לעיני כל ישראל', בכל רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, הכל ענין אחד הוא - כנגד היצר הרע, שיזכור היטב כי היצר אורב לו בכל פינה שהוא פונה, ואסור לו להסיח דעתו מהמלחמה כנגדו, ואז יעזרהו ה' שינצח אותו מכל וכל.

טו. שמעתי מחכם אחד, שיש ללמוד כן מתקנת חז"ל לתקוע בכל חודש אלול - דבר יום ביומו, בכדי לעורר את העם שיחזרו לתשובה, ולא הסתפקו בתקיעות בראש החודש ותו לא, כי אם לא התעורר ביום הראשון מעוררים אותו ביום השני, ואפילו אם כבר עבר עליו כמעט כל החודש, ולמעלה מעשרים פעמים עוררו אותו ועדיין נשאר בשנתו, מ"מ לא התייאשו ממנו חכמים ועדיין אנו שבים לתקוע, כי עד הרגע האחרון ממש עדיין ניתן להתעורר ולשוב בתשובה.

טז. מעשה ביהודי שקבל בפני הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע כי כשל כוח הסבל וכבר אין בכוחו לעמוד בקשרי המלחמה עם יצרו, באמרו, אך אמש יגעת במלחמתי כנגדו והיה ה' בעזרי לנצחו, והנה היום הוא הפילני לפח יקוש. ענהו ה'תפארת שלמה', 'כי תצא לניצחונות' לא כתיב, אלא 'כי תצא למלחמה', כי לא בנצחון חפץ ה' כי אם במלחמה, אף אם יצטרך לעמוד בה כל ימי חייו...

לבראו. שהרי הבן סורר ומורה נידון על שם סופו, דסופו שישב בפרשת דרכים וילטטם את הבריות, ו'אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב' (שם עא). על זאת אמרו לא היה ולא יהיה - לא תהא כזאת בישראל להחליט על אדם שסופו לאבדון, אלא כל אחד ואחד מבני ישראל אפילו בן סורר ומורה, יכול לשנות את דרכיו וליהפך לצדיק גמור כמי שנולד מחדש ולא הוא האיש שקלקל וחטא.

ענין זה נרמז גם בסיום הפרשה ב'פרשת מחיית עמלק', כי עמלק נטפל ל'נחשלים' שהענין פולטם (תנחומא תצא י) לייאשם ולומר להם הנה כבר 'נחשל' אתה, אבד סברך ותוחלתך מה' - ובוזה רוצה להפילם לגמרי, אבל אנו מצווים 'מחה תמחה את זכר עמלק' - לזעוק בקול גדול ש'בל' יהודי יקר הוא אצל אביו שבשמים, ובידו להתקרב אליו מהיכן שהוא נמצא, על כן איש בנבורתו יתגבר להתחדש ולשוב אל ה' אלוקיו".

וזכור יזכור מה שכתב האור החיים הקדוש בריש פרשתן (כא יא) בהאי לישינא, הנה כל בנין העולם וקיומו תלוי במעשה עם בני ישראל, אם ימינו דרכיהם העולם קיים וישמחו השמים ותגל הארץ, גם ה' אלוקינו ישמח ויגל בנו, ויושר דרכם של ישראל תלוי בנצחון יצר הרע. עכ"ל. והדברים מבוארים וברורים, שכל קיום העולם תלוי בהתגברות על היצר הרע, ואז 'ישמח ה' במעשיו'.

בפרשתן (כה ט), 'ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו, וצריך לבאר מה עניינה של 'חליצת הנעליים'. ומבאר המלבי"ם עפ"י דברי הגמרא (שבת קנב). 'ודמנעלי בריגלוהי בר איניש', שהסימן להכיר את ה'אדם' הוא דייקא בזה שהוא מהלך במנעלים, ולכאורה מה 'סימן' יש בדבר, ומדוע

דייקא ה'מנעלים' הם המוכיחים על הלובשם שהוא 'בן אדם', ומבאר בהקדם עומק ההבדל בין אדם לבעל חי, שאין לומר שיסוד החילוק ביניהם הוא בכח ה'דיבור', שאדם מדבר ולבעל חי לא ניתן כח הדיבור, שהרי ישנם עופות שיש להם 'מבטא' ואף על פי כן לא נתעלו לדרגת אדם, גם אי אפשר לומר שמותר האדם מן הבהמה, שאדם יש בו דעת ואילו בעלי חיים אין להם דעת, שהרי מצינו גם בעלי חיים שיש בהם דעת ותבונה (עי' איוב לה יא). אלא מהות ההבדל הוא שהאדם הוא בעל בחירה ויש בו את הכח לעשות בהיפך טבעו ורצונו, מה שאין כן בעלי חיים שהם משועבדים לרצונותיהם, ואף אם נראה שעושים דבר מה בהשכל ובחכמה, אך האמת היא שהם נוטים בשכלם כפי אשר מחייבים אותם תכונות ויסודות נפשם. ועל כך נאמר (קהלת ג כא) 'מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה מהארץ', כי בעל חי פועל כפי טבעו שנברא מהאדמה, ורק רוח בני אדם עולה היא למעלה, שבידו להתגבר על רצונותיו וטבעיו" ו'לעשות כפי רצון ה'".

ועל כן בעל חי הולך ברגליו על הארץ, להורות שאין שום דבר חוצץ ומפריד בינו לבין האדמה, אמנם האדם הולך במנעל, להראות שהוא מובדל מן האדמה ובידו להתעלות מכל הטבעים הארציים שבו, ולא עוד אלא שהמנעל עשוי מעור בעל חי, למען דעת כי האדם הוא מעל בעלי חיים, ויש חילוק מדרגה בין האדם לארץ והוא דרגת בעלי חי. וכתב המלבי"ם 'ומי שאינו בעל רצון - שאינו מתגבר על תאוותיו ורצונותיו, אינו אלא כשאר בעל חי שעושה רק כפי טבעו והולך על הארץ'. מעתה יתבאר עניין חליצת המנעלים, כי רצון השי"ת שאחי המת יקח את יבמתו, אמנם הלה ממאן בה מפני שאינו חפץ בה, ואינו מתגבר לעשות כנגד טבעו, על כן חולצת היבמה את נעלו הימנו 'להראות

יז. וכבר פירש הר"ק מהר"א מבעלזא זי"ע את הכתוב 'כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושביט שבינו', שכשיצא למלחמה עם יצרו, יעזרהו ה' שישבה מהיצר את ההרגשה שנותן לו היצר לחשוב שהוא שביט בידי היצר הרע ולעולם לא יצא מתחת ידו - ושביט מהיצר את כוחו וטענתו אשר אתה בשבינו.

יח. וכבר אמרו ש'מותר האדם מן הבהמה אין', ר"ל שכל יתרון האדם על הבהמה שבידו לומר 'אין' ליצר ולשלל 'רעיונותיו' אשר הוא מביא חדשים לבקרים, ולא להיות כבהמה אשר איננה יכולה לעמוד כנגד פתויי תאוותיה. בדרך צחות אמרו כי 'אין' ר"ת יא אדער ניין (- כן או לא), לרמז כי זה מותר האדם שיש בו בחירה לומר 'כן' או 'לא'... יט. וכך פירש השל"ה הק' מה שנאמר בריש פרשתן לגבי 'יפת תואר', וז"ל, ויפת תואר הוא היצר הרע המייפה להאדם לכל עון ולכל חטאת, והתורה התרה בקצת להנות ממנו כדי קיום העולם להשתמש בו בהכרחיים, והיותר יחרים וידחהו וינוול אותו, כאשר נתנו סימן לדבר 'מעט צרי' (בראשית מג יא) 'מעט יצר'...

הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע, 'יש לומר הרמוז בזה, שתהיה יתר תקועה לך על אונך, היינו שתהא תקועה בלבך מה ששמעת איזה דברי תורה ומוסר, והיה בשבתך חוץ - כשתצא ח"ו לפעמים מגבול הקדושה אזי וחפרת (כלומר תשוב ותגלה אותם מחדש) את הדברים ההם ותמצא בהם חיי רווחך להשיב את נפשך, וכסית את צאתך, והבן'.

והדרך הנכונה לשמר את התעוררות הלב מאותם 'דברי תורה ומוסר' עד שיעמדו לו גם בשבתך חוץ^כ הוא על ידי שמקבל על עצמו קבלות טובות^כ, שהם ה'כלי מחזיק ברכה' לאורך ימים^כ.

שהוא אינו ראוי לילך במנעלים מפני שאינו בעל רצון כלל, וכמי שאומרת 'לית דין בר איניש' - אין זה בגדר אדם אלא כשאר חיותו ארץ, ועל כן 'תכבד' לילך כמנהג בעלי חיים...^כ

ועתה 'בן אדם' התגבר כארי לעשות רצון אביך שבשמים, ושלא להלך אחר יצרך ותאוותיך הרעות, ובידך הדבר לעשותו.

תשמור ועשית - להסמך התעוררות למעשה על ידי קבלות טובות בפרשתך (כג יד), 'ויתד תהיה לך על אונך והיה בשבתך חוץ וחפרתה בה ושבת וכסית' וגו', וכתב

כ. עומדים אנו לקראת 'יום תרועה יהיה לכם', ואיתא במדרש (ויק"ר כט ג) 'בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים', ואין לנו שמץ השגה בתוקף פעולת השופר, אלא זאת ידענו כיצד גדולי הדורות נטלו בסילודין ובדמעות שליש את השופר לידיהם לאחר הכנה גדולה ונוראה, וכווננו את כל הכוונות הקדושות והעצומות. ולכאורה יש להתבונן, שהלא שופר זה אינו אלא קרן של 'איל' - 'בהמה גסה', ובעוד הבהמה בחיותה היא בתכלות השפלות, עד שאסור לומר דבר שבקדושה במקום גידולה, אמש היה זה 'מועד' הנוגח בקרניו ומזיק לכל סביבותיו והיום הוא קדוש ונורא... וכיצד הפך ה'קרן' ל'שופר'... היאך עלה ונתעלה להיות 'חפצא דקדושה', מה גרם לו להתעלות משפל המדרגה לרום המעלה. אלא, שינוי אחד היה בו מאתמול, אך אתמול היה השופר 'עצם מעצמי' של הבהמה, ועתה ניתק את עצמו ממנה, ושוב אינו בגדר קרן בהמה גסה אלא בגדר שופר קדוש ומקודש.

לדין יאמר, הנה כל אחד יש בו 'נפש בהמית' המושכת אותו לתאוות רעות ושפלות, אין לו אלא להתנתק מהחלק הבהמי שבו, ומעתה יתקדש כולו כדוגמת השופר...

כא. וכמו שהיה אומר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ששמע ממגיד אחד עה"פ (תהילים צב יד) 'שתולים בבית ה'" - יושבים להם אנשים נטועים ושתולים בבית המדרש ושומעים דיבורי התעוררות ומלהיבים את נימי נפשם, אך דא עקא ש'בחצרות אלוקיננו' - אך יצאו לחצר בית המדרש (בגמר הדרשה), וכבר 'פריחו' - פרחו ונאבדו מהם כל הדיבורים... כב. מעשה נפלא שמענו מבעל המעשה, בחור יקר מדרי ארץ הקודש ולומד באחת הישיבות שבחול, שרצה לנסוע לעבר לים ולהגיע להסתופף באהלה של תורה, אלא שאנשי השלטון בארה"ק הערימו עליו קשיים, וקיבל על עצמו כי אם יצליח ה' דרכו ויוכל לנסוע למחוז חפצו לחיים ולשלום באין מונע ומעכב עד ליום פלוני הרי הוא מקבל על עצמו לשמור עיניו בטהרה בכל מהלך הנסיעה, ולא יביט בשום פנים ואופן ב'מסך' הקבוע במושב שב'פליגער' (מטוס), ואכן עלה בידו לנסוע כפי שרצה מתחילה, במחשבה ברורה ומוחלטת לשמור מוצא שפתיו, ומה השתומם לראות כי היה ה' בעזרו, ו'בדיוק' לא היה מסך במושב שלפניו, ובכך נפטר מעונשה של זו...

ומלבד שנלמד מכאן כוחה של קבלה טובה שהיא 'מיישרת את הדרך'... הרי מכאן נראה עד כמה הבא לטהר מסייעים בידו, שתיכף לאחר שגמר בדעתו לשמור את העיניים כדבעי אזי הקב"ה סייע בעדו שלא יבוא בכלל לידי נסיון... וכמו שביאר השל"ה הק' זי"ע על הכתוב בריש פרשתן 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידו, ופירש רש"י, 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר', כי הנה פרשה זו רומזת למלחמת היצר, וכמו שנרמז בדברי חז"ל (קידושין כא:): 'לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע', וזהו שפירש רש"י 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר', כי ה'רשות' והבחירה ביד האדם אם להילחם עם יצרו אם לאו. ונאמר כאן בתורה, שאם תצא למלחמה ותהיה בכלל הבא לטהר אזי בוודאי יקוים בך המשך הפסוק - ונתנו ה' אלוקיך בידך.

כג. מעשה בשני אנשים אשר עשו טובה גדולה למלכות בנאמנות ובמסירות, וחפץ המלך להשיב להם כגמולם הטוב, על כן הוציא דבר מלכות מלפניו שיוכלו להיכנס לבית האוצרות למשך חצי שעה וליטול ככל העולה על רוחם. נטלו השניים שקים גדולים בידם, בכדי שיוכלו למלא בהם משופרא דשופרא, בזמן המיועד הגיעו שניהם

באר הפרשה - פרשת כי תצא

הכתוב כי תבנה בית חדש - כשתחדש עצמך לשוב אל ה', אזי העיקר הוא ועשית מעקה לנגך אלו הנדרים והסייגים והקבלות הטובות, אך הישמר שלא תשים דמים אל ביתך בקבלות גדולות יתר על המידה כי יפול הנופל ממנו - שע"ז יוכל להפילו לגמרי, על כן ישער בעצמו היטב באלו דברים יוכל עמוה, ואותם יקבל על עצמו.

והזמן גרמא, בימי ההכנה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט, לקבל על עצמו קבלות טובות בתיקון המעשים^ג, ובזכותם יזכה 'ברין', וכמו שהוכיח הגה"צ הסבא מקעלעם (קלם) זצ"ל מהאמור בפרשתן (כא יח)

אמנם אל יהלך בגדולות בקבלות נפלאות שאין בידו לעמוד בהן^ג, וכמו שביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה כי תבנה, תקנ"ט) בלשון הכתוב בפרשתן (כב ח) 'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לנגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו', שהנה כל אחד מחויב לעשות נדרים וסייגים להרחיק עצמו מן העבירה, וכל שכן מי שרוצה לשוב בתשובה על חטאיו 'שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער א' איסור', אלא שצריך להיזהר שלא תהיה לו שמירה זו למכשול, כי היצר הרע ילחום כנגדו להכשילו באותו נדר שקיבל על עצמו, וע"ז יהא לו מקום להיכנס בקרבו עד שיצליח להפילו בגוף האיסור, וזהו שאמר

לבית גנזי המלך. והנה רוחב הכניסה אל האוצר היה צר מאוד ודחקו עצמם להיכנס פנימה, אך דא עקא שמרוב הלחץ זו הדחק נקרעו שולי השקים, אחד החל לתפור את השק שיוכל למלא תפקידו, גער בו השני, שטיא שכמותך, עזוב את השק ותאסוף אבנים טובות ומרגליות אשר לא יסולא ערכם בפז, ותוכל לקנות בשווים שקים כחול הים... אולם הראשון המשיך בעבודתו, והזמן אוזל והולך, רגע אחר רגע.. לקראת סוף ה'זמן' גמר לתקן את השק בשעה טובה ומוצלחת והחל למלא בו, אך לא הספיק ליטול אלא מעט, לעומתו השני הלך בידיים מלאות כל טוב, אלא שבדרך הילוכו נפל הכל מידי ארצה... ונאלץ לצאת בידים ריקניות כלעומת שבא... ואילו הראשון לכל הפחות יצא עם כמה תכשיטים יקרים... והנמשל מובן וברור שיש המתעוררים הרבה עד 'שרוצים לכבוש את כל העולם' אך מאחר שלא הכינו כלים לשמור על ההתעוררות למעשה פורחת ההתעוררות, אולם לעומתם מי שמקבל על עצמו קבלות טובות ו'קושר' את עצמו הרי נשאר בידו לכל הפחות 'משהו'...

כד. סיפר 'המשגיח' הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, שבשנת תרפ"ט בהיותו בישיבה בעיה"ק חברון ערכו אז הערביים ימ"ש טבח האכזרי בתלמידי הישיבה הי"ד כידוע, ואף הוא היה בין הבחורים, מה עשה כדי להינצל - השכיב עצמו בין ערימת המתים והשים עצמו כמת, ועל ידי זה ניצל מידי הישמעאלים. ולגודל פחדו פן יבחינו בו, ויראו שעודנו חי, קיבל על עצמו במחשבתו קבלות גדולות לכל חייו, אך תוך כדי מנוסתו אחר כך למקום מחבוא כבר הוריד מעל עצמו כמעט את כל הקבלות... כי אכן אין ערך לקבלות יותר מפי יכולתו, שהרי אין יכול לקיימם.

כה. משל נפלא הובא בספרי מוסר, למלך שהחליט לרדת 'מן ההר אל העם' - ובכל שנה הקדיש עשרה ימים רצופים לבקר בבתיהם של אנשים פשוטים מתושבי מלכותו, למען דעת צרכי העם מה הם, וכך היה מנהגו, שלושים יום לפני אותם עשרת הימים שלח מכתב לאלו האנשים שבדעתו לבקרו בזו השנה כדי שיהא סיפק בידם להכין עצמם ואת ביתם כראוי, ויוכלו להכניס את המלך לביתם. באחת השנים נמנו בין ה'זוכים' שהמלך יבקרו בני זוג ערירים וזקנים אשר איתן מושבם בביקתה עלובה ורעועה בפאתי העיר, משקבלו השניים את המכתב המבשר על בוא המלך לביתם, אחזתו 'התרגשות' וחיל ורעדה לבעל הבית, באמרו לבני ביתו, וכי לביתנו ניתן להכניס את המלך, והרי כתלי הבית שחורים הם לגמרי וזה להם כשבעים שנה שלא באו במגע עם סיד לבן, חלונות הבית שבורים ומנופצים - וכולם מכוסים בחתיכות נייר שיירי בדים וחתיכות עץ שבורות הצמודות זה לזה בדבק (Glue), הכיסאות רעועים וכל היושב עליהם נופל מיד על הארץ אם אינו מבני הבית הקבועים היודעים 'כיצד' משתמשים בכיסאות הללו... ומי מדבר על השולחן אשר לו ארבע רגליים שאחת איננה נראית כרעותה... על כן, שמעי נא רעייתי, תיכף ומיד אזמין את כל בעלי המלאכה, זה יצבע את הבית בציור וכיור נפלא, זה יחליף את החלונות הישנים בחדשים - יקרים ונוצצים, גם שולחן וכיסאות חדשים יובאו הנה, ובכן יבוא המלך כדת לביתנו, אמרה לו האשה, והרי זה לי כשלושים שנה שהנני טוענת כי כן ראוי לעשות, ובכל עת ענית לי 'כסף מנלן' תם הכסף ולרש אין כל... ומאין יבוא עזרך עתה בזו השעה, אמר לה בעל הבית, נו, אבקש משכנינו הלוואה מכובדת ובמעות שיתקבלו נשלם על כל אלו ההוצאות, אמרה לו האשה, וכי תקח על עצמך לשלם חובות במשך שלושים שנה

דרך טוב - יודו גם השונאים שיש לכתבו לאלתר לחיים כדי שימות זכאי לאחר אריכות ימים ושנים, שכיון שהתחיל לעשות תשובה בודאי יהיה לבסוף צדיק גמור, ובשמים רואים אותו כאילו כבר הגיע למדרגתו השלימה (וכגון, כשמקבל עליו ללמוד בכל יום ה' או עמוד רואים אותו כאילו כבר גמר את הש"ס וכיו"ב) וזוהי הערה נפלאה לכל אחד להתחיל להיטיב ולתקן מעשיו כדי שנובה ליום הדין להיכתב בספרן של צדיקים גמורים (דרכי מוסר בפרשתן)¹².

'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', ואמרו חז"ל (סנהדרין ע"א): אמרו 'בן סורר ומורה נידון על שם סופו מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב', והרי שהתורה אמרה במי שהתחיל להתנהג לא טוב, וקצת נטה מדרך התורה - אע"פ שעדיין אינו מחויב מיתה עבור זה מ"מ בבוא הדין לדון את 'דינו' - אפילו מדת הרחמים מודה ש'מוטב' ימות עכשיו זכאי כדי שלא ימות אח"כ כשהוא חייב, אמור מעתה, המיטיב מעשיו אף אם אינו עומד אלא בפתח והוא מתחיל לעמוד עצמו על

עבור מחצית השעה שהמלך מבקר באהלינו... ומה בכך שהמלך יראה את צורת חיינו היום יומיים (טאג טעגלעכע לעבן), א"ל בעה"ב, זאת הייתי אומר אם המלך היה מגיע הנה בפתע פתאום, לא כן, כאשר שלח להודיענו זה כשלושים יום בטרם יבוא אלינו בוודאי כוונתו שנתקן ונכשיר את הבית כראוי לבוא המלך אליו, אמרה לו האשה, לא ולא, גם המלך יודע היטב כי דלים ורשים אנו, גם הוא מכיר במצב העם שבשדות, ולא הודיע קודם בואו אלא מכיוון שהוא רוצה לראות מה יש בכוחנו להכין בתוך ל' יום, ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, את הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן, אבל זאת אנו מחוייבים להכין לכה"פ כסא אחד שלם כדי שיוכל המלך לישב עליו, ובזה לא יועילו לנו כל מיני תיקונים למראית העין, שהרי המלך יתיישב עליו בפועל ומסוכן הוא ליפול ממנו. והנמשל פשוט, הקב"ה בא לשכון בתוכנו בעשרת ימי תשובה - בהמצאו, והוא מודיע אותנו על כך ל' יום קודם - מ"ח אלול, אמנם, פעמים הרבה שומעים אנו קול בקרב המחנה, וכי אוכל לתקן את עצמי בחודש זה עד תכלית המעלות והמידות, תשובתו, לא, אין הקב"ה דורש ומבקש ממך בשלושים יום אלו לעלות לרקיע השביעי, רק לראות מה יש בידך עשות בל' יום, מה תוכל לתקן בהם, לכה"פ כסא אחד, ואכן, אם מתקן עצמו לכה"פ בענין אחד מילא בזה אחר רצון המלך ובוודאי יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים ושלום.

כו. הנה נאמר בפרשתן (כה יג-טז) האיסור להחזיק משקלות שאינם מכוונים כראוי בכדי לרמאות בהם, והפליג הכתוב בחומר האיסור וכדכתיב 'כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה כל עושה עול', כן החמירו מאוד חז"ל בגודל האיסור, עד שאמרו (ספרא על ויקרא יט לה) שאם שיקר במידה קרוי עוול שנאווי ומשוקץ חרם ותועבה, גם אמרו (ב"ב פח:): 'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', ולא עוד אלא שחידוש גדול כתב בספר החינוך (מצוה רנח) 'כי התורה הקפידה על המידות בכל שהוא, כלומר אע"פ שבשאר גזלות לא תקפיד התורה אלא בפרוטה - בענין המידות תקפיד בכל שהו', ותימה רבתי היא, מה 'הרעש' הגדול, ומדוע הוא איסור נורא כל כך, עד שהוא חמור יותר מגזל (ועיין במנחת חינוך שם שדן בדבריו).

וביאור הדברים הוא, שהנה אם 'נצייר' את הדברים 'למעשה' נראה שמוכר ירקות זה הלך לחרש ברזל וביקש ממנו שיעשה לו אבן במשקל 995 גרם ויחקוק על זה שמשקל האבן היא 'קילו' (1,000 גרם), אח"כ מכר אותו 'מוכר קישואין ודילועין' את הירק הנמכר בשווי עשר דינרים למידת הק"ג (קילו גרם בארה"ק) כשהוא למעשה נותן רק 995 גרם, נמצא ש'הרוויח' המוכר 5 גרם שהם מסתכמים ל 5 פרוטות (אגורות) בלבד... ולכאורה יש לתמוה, מה ראה המוכר ל'שטות' זו - להזמין אצל ה'אומן' אבן כשכל הריווח שלו הוא סכום קטן כל כך, והרי מחיר המשקולת היא עשרות ומאות מונים יותר מאותם חמש פרוטות עלובות... אך כל בר דעת מבין שאין כאן מקום לקושיא מעיקרא, כי אמת שעכשיו הרוויח רק 5 אגו', אך (פחות מ)פרוטה לפרוטה מצטרפת, וכשם שרימה את הלוקח הזה כך מרמה הוא את האחרים, וככה נמשך הדבר יום אחר יום, עד שבסוף השנה יגיע 'הרווח' על ידי אותה רמאות לסכום נכבד ביותר...

ומשום כך הקפידה התורה ביותר על המרמה במשקלות, עד שחמור הוא אפילו מגזל, שכן אינו דומה זה הנכשל בחטא פעם אחת לזה שעשה לו 'פלאן' (תכנית) כיצד לשקר ולהונות את הבריות ולהיות שקוע כל ימיו בעבירה... והן הן הדברים אשר הביא הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מדברי חז"ל (שוח"ט א) 'כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית'.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

והיה מחניך קדוש - השראת השכינה תלויה במידת שמירת הקדושה
 בפרשתן (כג טו), 'כי ה' אלוךך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחנך
 קדוש^כ ולא יראה^{כט} בך ערות דבר ושב מאחריך'.
 נוראות מצינו בספרי הקודש עד כמה יש לנו להיזהר בקדושת מחננו - ובקדושת כל איש מישראל, כי בה תלויה השראת השכינה בקרבנו^ל.

מעתה, נלמד קל וחומר ב'מדה טובה מרובה', לזה שעושה לעצמו 'סדר ופלאן' (תכנית) להעמיד עצמו על הצד הטוב 'ומחליט עצמו למצוה', על ידי שמקבל עליו קבלה טובה, ואפילו אם היא קבלה קטנה ומועטת, שכן 'פרוטה לפרוטה מצטרפת'... ומסתכמת לבסוף ל'הון עצום' אשר כל חפצך לא ישוו בה...

כז. זה עתה נלב"ע בניו יארק איש וותיק וחסיד ה"ה הרה"ח רבי שמואל כ"ץ זצ"ל, ושמענו מבניו, כי אביהם היה עובד לפרנסתו ב'בנייני התאומים' בקומה ה85, והיה נצרך להגיע ל'מאנהעטן' (מקום העבודה) ב'רכבת', אך דא עקא שבשעות הבוקר המוקדמות הרכבת הומה אדם ועמוסה להתפקע, וכמעט שאי אפשר לשמור על העיניים, על כן הצליח להשיג אישור מיוחד מה'מנהל' שיכול להגיע בכל יום ב' שעות מאוחר יותר, והיה משלימם בסוף היום. והנה לפני כעשרים ואחד שנה (שלהי אלול תשס"א) בשעה 8.45 בבוקר פגעו מחבלים בבניין, כשנכנסו בו עם מטוס, והרסו אותו על יושביו, ונהרגו כמה אלפי נפשות, ובעיקר נהרגו מי שהיו באותם הקומות שבהם נתקע המטוס, ואכן אלו שהיו בקומה ה85 נהרגו על אתר במיתה משונה, אולם רבי שמואל הנ"ל היתה נפשו לשלל ולא היה כלל במקום הסכנה, כי כדרכו היה מגיע מאוחר יותר... ונשאר עוד כ"א שנים בארץ החיים, וזכה להשיא כל צאצאיו בזכות הקפדתו על שמירת העיניים...

כח. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע פירש כי 'מחניך' רומז לאברי האדם, שצריך האדם לשמור עליהם בקדושה, ואז יזכה להשראת השכינה (הובא בשפת אמת תרל"ה ד"ה והיה).

ובהאי עניינא יש להביא מה שרמז הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשא זי"ע בלשון הכתוב (כב ה) 'ועשית מעקה לגגך', כי 'מעקה' ר"ת הרהורי עבירה קשים מעבירה, וכלומר שצריך לשמור על 'גגו' הוא ראשו של אדם מפני הרהורי רעים רח"ל.

כט. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה ובמ"א) ביאר בלשון הכתוב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך', לא יראה - ס'זאל דיר נישט געפעלן (לא ימצא הדבר חן בעיניך), אלא התקדש עד שתמאס את הרע...

ל. באחד מהאסיפות הגדולות שהשתתף בה הגה"ק ה'חפץ חיים' ועוד הרבה אדמורי"ם ורבנים (בווינא אלול תרפ"ג) הכינו עזרה גדולה כ'עליה' וקומה שניה עבור הנשים... והנה כשנכנסו לשם משמשי הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע אמרו שרבים לא ייכנסו לאולם עד שיתקינו למעלה יריעות וילון לכיסוי כראוי, ונתעורר ויכוח גדול בין הנאספים, כי היו רבים שענו כנגדם שעזרת הנשים גבוהה מספיק ואי"צ גם מחיצה... לבסוף נמנו וגמרו לשאול את ה'חפץ חיים' וככל היוצא מפיו כן יעשו. לאחר ששמע את דברי שני הצדדים אמר ה'חפץ חיים', אכן, מצד הדין, מותר לשבת כאן מבלי מחיצה, אמנם כיון שבאים כאלה המבקשים להחמיר בזה חייבים אנו להיענות להם, ולהתקין את היריעות. באמרו, התדעו, מהו האסון הגדול ביותר שיכול להיות לכלל ישראל ח"ו - שהקב"ה יעזוב אותנו רח"ל, שהרי כל זמן שהוא יתברך אתנו אזי 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי' (תהילים כג ד), אבל אם חלילה יעזבונו הבורא, הרי 'הסתרת פניך הייתי נבהל' (שם ל ח)... המשיך ה'חפץ חיים' ואמר, מה גורם שהקב"ה יעזוב את כלל ישראל - כדכתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך', אם כך, כל הידור שאפשר לעשות ב'ולא יראה' הכל כדאי, כדי שלא יהיה 'ושב מאחריך', שהרי אנו זקוקים לעזר השם יתברך, על כן עלינו להחמיר. והוסיף החפץ חיים ואמר, ווי אזוי פלאטץ נישט א אידישע הארץ פון די גרויסע מורא פון ושב מאחריך - איך לב יהודי אינו 'מתפוצץ' מרוב הפחד הגדול של ושב מאחריך, וכשהגיעו הדברים לידי ה'אמרי אמת' חזר גם הוא על אותו דיבור נורא.

מעשה זה סיפר כעד ראיה פעמים הרבה הגאון רבי אברהם קלמנוביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר. והוסיף בנו הג"ר שרגא משה זצ"ל, הח"ח חידש בדבריו חידוש גדול, שלא תאמר, שהקב"ה או נמצא אתנו או שלא נמצא אתנו, אלא יש בזה מדרגות רבות, כפי ההוספה וההידור ב'ולא יראה' כך תוספת השראת השכינה... וה'שמירה' הבאה עמה... אם ח"ו ממעט קצת ב'הידור' זה הרי הוא ח"ו ממעט בהשראת השכינה - עוד קצת 'ושב מאחריך' רח"ל. כה כתב ג"כ הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצוק"ל (קובץ מאמרים ואגרות, גלות וגאולה עקבתא דמשיחא) החפץ חיים זצ"ל היה אומר, הקב"ה נקרא שומר עמו ישראל, כלום שומר שכר הוא, לא - הרי איננו משלמים לו בעד שמירתו.

בגמ' (כתובות ה.) דרש בר קפרא את לשון הכתוב 'ויתד תהיה לך על אונך' - 'אל תקרי אונך אלא על אונך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו, והיינו דאמר ר' אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתידות וכו', אלא מה טעם משופות כיתידות, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו'. ומעתה עלינו לבאר מה שייכות יש בין עניין זה - להניח אצבעותיו שהם כ'יתד' על אונך להאמור מקודם כי תצא מחנה וכו', ומדוע נרמז ציווי זה דייקא בתוך פרשת היציאה למלחמה.

ומבאר ה'כלי יקר', על פי מה שדרשו חז"ל ב'ספרי' (ק"ט) אומרו 'ונשמרת מכל דבר רע', כי דבר רע מתפרש מלשון דיבור רע, והזהיר הכתוב ונשמרת מכל דיבור רע של לשון הרע, וכן איתא ב'ילקוט שמעוני' והסמיכו על כך את הכתוב (איוב ה כא) 'וְנִשְׁמַט לְשׁוֹן תִּתְקַבֵּא לֵב' -] ופירשו המפרשים, כשתשוטט לשון הרע בארץ, ר"ל כשיתרבו בעלי לה"ר, תחבא ממנה ואל תדבר, ועיין עוד להלן בדברי הכלי יקר שמפרש קצת באופן אחר], וביאר הרמב"ן הטעם שנזכר איסור זה בעניין 'כי תצא מחנה על אויבך' - כי אם ידברו לה"ר אזי יתרבה המחלוקת ביניהם, ויכו איש את אחיו יותר מאשר יכו בהם האויבים.

ומעתה יש לבאר, שהוקשה לו ל'בר קפרא' שלא נזכר בפסוק עצה ודרך כיצד להיזהר ולהישמר מאותו דיבור רע של לה"ר, על כן פירש מה שנאמר ויתד תהיה לך על אונך - שהכוונה להניח אצבעו על אזניו, ומרחיב בזה הכלי יקר וז"ל, שפסוק ויתד תהיה לך

בה אמר הרה"ק השפת אמת זי"ע (תרמ"ג) 'כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך' שלא נכתב כי ה' אלוקיך 'מתהלך בקרב מחנך', אלא מתהלך מלשון מתפעל, שהקב"ה מתהלך ומונהג כביכול עפ"י מה שבנ"י מוליכים אותו - כפי גודל התקדשותם. וכביכול הם גורמים לו כמה והיכן ומתי להלך על ידי שמירתם על 'והיה מחנך קדוש'.

וזה כלל גדול מיסודי מידת 'יראת שמים', לברוח מן העבירה ומכל הדברים המביאים לעבירה, ולהתרחק ביותר מלבוא לידי נסיון, כי בשעה שכבר נודמן הנסיון לידו ויצרו בוער בו - הסכנה לבוא לידי כשלון גדלה שבעתיים. צא למד ממה שכתב ה'ספורנו' לבאר מה שאסרה תורה להחזיק בבית אבני משקלות מקולקלים וכדכתיב (כה יד) 'לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה', והיינו שלא זו בלבד שאסור להשתמש באותם משקלות לגזול על ידם את הלקוחות אלא גם אסור מדאורייתא להחזיקם בבית, ומבאר טעמא דמילתא, וז"ל, אחר שהזכיר דרכי השראת שכינה בישראל, הזהיר שלא בלבד שנא הא-ל את עיוות הדין, אבל ישנא גם כן המחזיק בכלים מוכנים לעשות עול, ושצריך להרחיק אותם הכלים פן תגעל נפשו אותנו, כאמרו (פסוק טז) 'כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה' לא.

ונשמרת מכל דבר רע - שמירת הלשון וכהכנה לקראת ראש השנה

בפרשתן (כג י"ד), 'כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע, כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור וגו', ויתד תהיה לך על אונך וגו', והנה

וע"כ שמירתו כשומר חנם, והנה, שומר חנם ברצותו בידו לסרב ולהפסיק את השמירה, אימתי הוא מסרב ח"ו - כתוב בתורה 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך'... ומידה טובה מרובה כשנוסיף קדושה יוסיף לשמור אותנו בשמירה מעולה יותר.

לא. ודברות קדשו נכתבו כנבואה הנצרכת לדורנו אנו, שלא זו בלבד שאסור להשתמש ב'כלים' המאררים אלא גם שצריך להרחיק אותם הכלים מן הבית, צא טמא תאמר להם ובל יבואו במחנינו, פן תגעל נפשו אותנו.

לב. ואמרו שם ב'ילקוט' משל נורא, לעשיר שהיה לו אוהב אחד והוא בן כפר, פעם הגיע הידיד לשאול בשלום העשיר, והיה שם כלב שוטה הנושך וממית את הבריות, אמר העשיר לרעהו, יכול אני לפרוע את כל חובותיך לאחרים, ואינך צריך להתחבא מפני הנושים כי אני אשלם להם, אך אם פגע בך אותו כלב שוטה - ברח והחבא ממנו, כי אין בידי מה לעזור לך אם ינשוך אותך. כך אמר הקב"ה לישראל, 'מכל צרות הבאות עליכם אני יכול להציל אתכם, אבל בלשון הרע הטמן עצמך ואין אתה מפסיד', וכביכול אין הקב"ה יכול להציל מפני צרת מספרי לה"ר, ואין עתה ואין תבונה אלא לברוח מחברתם ומלדבר עימם... ובוזה פירשו בלשון המקראות שם (יט-כא) 'בשש צרות יצילך וגו', בשוט לשון תחבא', שהקב"ה מציל מ'שש צרות', אך בשוט לשון - כשמצוי בעלי לה"ר - תחבא...

לעבודת הבורא וקדש ולטהר גופו ואבריו וכו' צריך לשמור ברית הלשון וכו' ולנצור לשונו מרע ולשים מחסום לפיו לכל ידבר דבר הנוגע ללשון הרע ואבק לשון הרע ולכל ישא שמע שוא מכל דבר הנדבר בין אנשים^ל, כי בזה הוא נותן כח לסטרא דמסאבא (-צד הטומאה) לטמאותו וכו', עכ"ל. ועפ"ז יתפרש כל סמיכות המקראות, כי תצא מחנה על אויבך - כשתצא למלחמה כנגד האויב הגדול הוא הצר הצורך היצר הרע ותרצה לנצחו, אזי ראשית ונשמרת מכל דבר רע היינו דיבורים רעים, לה"ר ורכילות, הם וכיוצא בהם, ונתן הכתוב טעם לדבר כי יהיה כך וגו' - שאם לא תנצור פיך ולשוניך הרי [ו'כי' משמש בלשון 'דהא' - שהרי] יהיה כך איש אשר לא יהיה טהור ח"ו, שהפוגם בברית הלשון נותן כח לסט"א לממא אותו בהרהורים רעים וכו' [וכן פירש השל"ה הק'] (שער האותיות אות ש' ו) במה שנאמר (קהלת ח ח) 'אל תתן את פיך לחטיא את בשרך' - שעל ידי פגם הלשון נמשך חטא הבשר רח"ל], וממשיך הכתוב בעצה היעוצה להישמר מכל דבר רע הוא על ידי שיד תהיה לך על אונך - להניח אצבעותיו באזניו שלא לשמוע לה"ר.

מבאר מהות השמירה, והיא כדרך שנאמר 'בשוט לשון תחבא', והיינו שיחביא ויסתיר את עצמו כמסתיר פנים ממנו ולעשות עצמו כלא שומע ולהיות מן הנעלבים ולא מן העולבין שומעין חרפתם ואינן משיבים, ובה ישקיט הריב, כדרך שאמר חכם אחד מעולם לא חרפני אדם כי אם פעם אחד, פירוש שלא השיב למחרפיו ועי"ז השתיקו שלא חזר לגלות על ערותו שנית, ובה כיסה את צאתו דהיינו חרפת קלונו שנמשל לקיא צואה בלי ספק, וזה הוא עיקר בלי זיינו של אדם כי בשתיקה ינצח ולא כשישיב לו^ג. וכו', והאצבע הוא כלי זיינו נוסף על סתם כלי זיינו אשר בהם ילחם בסתם מלחמה שבידים, אבל במלחמה הבאה משוט לשון אין טוב כי אם להחבא באצבע וזהו כלי זיינו כנגד פי המדבר בלה"ר ויורו המורים בחץ שחוט לשונם ואין כתרים בעדם כי אם השתיקה. עכ"ל.

באופן אחר ביאר הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע, כשהוא מקדים לבאר בזה"ל כי הנה כל איש אשר נפקחו עיני שכלו מעיוורון סכלות הזמן, ומילא את ידו לערוך מלחמה וקרב למול יצרו, ולטהר רעיונו ולבו

לג. ומדויק בלשון הכתוב (תהלים לח יב) 'ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו', מדוע פתח בלשון נוכח וסיים בלשון נסתר, הוה ליה למימר 'לא אשמע וכאלם לא אפתח פי'. אלא, כי אכן 'לא אשמע' קאי על הנרדף - אם הוא יעשה את עצמו כמי שאינו שומע, וישתוק בשעה שחברו מבזהו ושופך עליו קיתון של רותחין, זוכה עי"ז שהרודף 'לא יפתח פיו' יותר בכדי לצערו, והדבר בדוק ומנוסה, והנסיון מוכיח.

פעם בא יהודי לתנות את מכאובו לפני הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי פלוני רודף אותו עד חורמה ומציק לו ביותר. ענהו הרה"ק, לכל חבל יש שני ראשים, בכדי למתוח את החבל יש למושכו מב' קצוותיו - שני אנשים מב' הקצוות, ואם יעזוב אחד מהמושכים את החבל, לא יימתח החבל יותר, ולא עוד אלא שהמושך מאידך גיסא יפול אחור, כן גם עתה, אם תחדל מלענות ליהודי זה הרודף אותך ותתעלם ממנו כליל, הרי זה כמי שעזבת את קצה החוט וחברך יפול וילך ממך מאליו...

לד. והדברים אמורים ביותר, בעמדנו בימי אלול, הוא חודש ההכנה לקראת ראש השנה הקרב ובא, שמחובת השעה לשמור על פיו ולשונו, וכמו שכתב הגה"ק החיד"א זי"ע (חדרי בטן בפרשתו) 'הנה תחילת התשובה הוא שמירת הלשון, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים לד יג-טו) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב, נמצא דהוא קודם לכל, קודם סור מרע'.

נוראות אמר הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע (ביום א' דסליחות תקע"ב) וז"ל, ויש להתבונן כי שופר המצופה זהב פסול, הקול הולך דרך הזהב אשר חטאו בו בעגל [ואין קטגור נעשה סניגור], והנה במעשי עגל לפי דעת הזוהר לא היו כי אם הערב רב, וזהו כמה אלפי שנה (וממילא אין זה אותו זהב שחטאו בו...) ופסול בעבור זה, ואם כן איך יבוא התוקע או המתפלל לה' בפיו, ופיו הוא מגואל ומטומא בלשון הרע או רכילות, על כן מאוד יש להם לעשות תשובה, עכ"ל, ודי בזה לחומר העניין...

את זו דרש אחד מצדיקי דורנו שליט"א, כתיב (תהלים טו א) 'לא רגל על לשונו', וסופי התיבות עולים ל'אלול', ללמד על חובת שמירת הלשון מכל דבר רע בחודש אלול, ואכן, שומה עלינו ביותר להשתדל בטהרת הפה והלשון ככל היותר בכדי שנוכל להתפלל בפה טהור לפני הקב"ה שיוציא לצדק דיננו...

הם לזה שסיפרו עליו ודברו בגנותו (וכמובא בחובת הלכות) שער הכניעה פ"ז) לה.

וכבר נאמר בפרשתן (כד ט), 'זכור את עשה ה' אלוקיך למרים בדרך לך בצאתכם ממצרים' לך, ידועים דברי הרמב"ם (סוף הל' שומאת צרעת) בזה"ל, הרי הוא אומר, התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיא גדולה ממנו בשנים, וגידלה אותו על ברכיה, וסכנה בעצמה להצילו מן הים, והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשוותה אותו לשאר נביאים, והוא לא היה מקפיד על כל אלו הדברים שנאמר (במדבר יב ג) והאיש משה עניו מאד, ואעפ"כ מיד נענשה בצרעת. ק"ו לבני אדם הרשעים המפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות, עכ"ל (ועיי"ש עוד באריכות).

עת דודים תעורר א-ל, ויהמו רחמיו עלינו לנאלנו ולפדות את נפשינו ברוח ובגשם, לשנה טובה ומתוקה.

וכך פירש הגה"ק החיד"א זי"ע (בספרו 'חדרי בטן') את האמור בפרשתן (כא יז) 'יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו', דהנה איתא ב'ירושלמי' (ברכות פ"א ה"ב) שאמר רבי שמעון בר יוחאי, אילו הייתי בהר סיני בשעת נתינת התורה לישראל, הייתי מבקש מהקב"ה שיברא את האדם עם שני פיות, פה אחד - לעסוק בו בדברי תורה, ובפה השני ידבר את שאר צרכיו, אך חזר ואמר, ומה עכשיו כשיש רק פה אחד אין העולם יכול להתקיים מפני דיבורי לה"ר, אילו היו לו שתי פיות הרי על אחת כמה וכמה שלא היה העולם מתקיים. ועפ"ז יש לדרוש בלישנא דקרא יכיר לתת לו פי שנים - שיתבונן מדוע באמת אין לו פי שניים, שני פיות, אלא משום שלא יוכל העולם להחזיק מעמד, ומכך ילמד לעצמו חומר הפגם בדיבור לה"ר וישמור את פיו ולשונו. ובוה ירוויח בכל אשר ימצא לו, שכל מעשיו הטובים ימצאו אצלו ויהיו 'שלו', אכן מספר לה"ר אין נמצאים אצלו מצוותיו אלא עוברים

לה. וכבר אמר כן ה'מגיד' לבית יוסף (פר' ויקהל) 'וגם בענין הקמים אשר קמו נגדך אין להרהר כי הם לא יזיקוך אלא יועילו כי מי שאומר לשון הרע על חברו מנכין לו מזכיותיו (ונותנין אותם למי שדיברו עליו) הוא אמת ויציב, ואלו הו' ידעי בני נשא דא הו' חדאין כד שמעין דאמרי ביש מנהון כאילו יהבי לון מתנת כסף או זהב' (ואילו היו יודעים בני האדם 'סוד' זה היו שמחים כמו שקבלו מתנות זהב וכסף).

לו. יש שביארו (עפ"י ה'חפץ חיים', עיי' שה"ל שער התבונה סוף פ"ב) מדוע אמרה תורה 'זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים', וכי מאי נפקא מינה לדורות הבאים לזכור מתי והיכן היו הדברים, ומבאר ה'חפץ חיים' במשל לאב ובנו שנסעו יחדיו ברכבת, ולאב היה קר ביותר, ומחמת הצינה סגר את החלון, אך הבן שהיה לו חם מאוד פתח את החלון, שוב סגר האב את החלון, והבן חזר פתח. כך נמשכו פני הדברים, עד שאמר האב לבנו, כאן איני יכול להענישך כדי שלא לביישך ברבים, אך עוד מעט קט כאשר נגיע לביתנו אענישך על כל מעלליך הרעים... זה הכלל, על אם הדרך אין מענישין. ולכן אמרו 'זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים' שהענישה אפילו בהיותם בדרך, ללמדנו כמה חמור בעיני הבורא כאשר בניו מרכלים זה על זה, עד שמעניש על זה אפילו עלי אורח.

לז. עוד אמרו משל לבאר הפסוק 'בדרך בצאתכם ממצרים', משל לאדם שהיה חייב הון רב, וכבר עבר זמן פירעונו ועדיין לא ראו המלווים כי בדעתו לפרוע חובו, בלית ברירה עלו לביתו כמה מנושיו הרבים והזהירוהו שאם לא יפרע מיד את חובותיו העצומים רע ומר יהיה סופו... והנה כאשר אך יצא לווח זה מפתח ביתו עבר לידו מאן דהו ודרך עליו בטעות, וודאי שיוציא הלה על הדורך את כל כעסו וצערו הצבור בליבו, אף שהוא לא התכוון כלל להרע לו. לאידך, השרוי בעידן חדותא כדוגמת החתן ביום חופתו לא ירגיש כלל אם בטעות ידרכו על רגליו, כי אז נמצאים כל הרגשותיו רק בדבר שמחתו כי רבה. וזה כוונת הכתוב בצאתכם ממצרים - בעת גילוי אהבת הקב"ה לבניו כבעת נישואין, כמו"ש (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך', אף אז לא נמנע הקב"ה והעניש את מרים על עוון לה"ר. ראה נא, עד כמה כביכול יש צער להשי"ת בכל דיבור ותיבה של הוצאת דיבה על אחד מבניו (כעיי"ז בח"ח עה"ת ד"ה בדרך).

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: חודש אלול

פרשת כי תצא

בס"ד | גיליון מס' 396

כיצד הצליח ילד להציל את הוריו מגיא ההריגה?

כי תצא למלחמה... (כ"א, י)

פרשת השבוע פותחת בפסוק 'כי תצא למלחמה על אויבך', ופירושו צדיקי הדורות כי פסוק זה עוסק במלחמה שכולנו ניצבים בפניה, מלחמת הטוב והרע שתוכרע בראש השנה, בין המשיטינים למליצי הישר. את זו דרש הרה"ק רבי אלימלך מגרודז'נסק ז"ע בספרו 'אמרי אלימלך':

אם תצא למלחמה על אויבך מראש, אם תקדים להיערך ליום ראש השנה, אם תעריך ותייקר את ההזדמנות שניתנה לך בחודש אלול, אזי 'ונתנה ה' אלוך בידך'. כי רצונו של ה' הוא רק שנתקרב אליו, שנגצל את שעת הכושר כדי להיכנס מחדש תחת כנפיו, להתחבר אליו באהבה, להתקרב אליו ולהתרפק עליו שנית.

ככל שנגצל את ההזדמנות היקרה שיש לנו כעת, ככל שנקדיש זמן, כוחות ומחשבה לקבל על עצמנו קבלות טובות, להוסיף כמה דקות של לימוד, להוסיף תפילה בכונה ובגעגועים, להתגבר על נסיונות שכבר התרגלנו לחילה להיכשל בהם - כך נוכיח שאנו מעריכים את ההזדמנות שנקרתה בפנינו, שאנו רוצים להתקרב לבורא עולם מחדש, ואף הוא יקרב אותנו אליו ויעניק לנו מטובו כתיבה וחתומה טובה ושנה טובה ומאושרת!

הילד שניצל הזדמנות!

היה זה בשלהי שנת תרצ"ט, כשהעולם כולו היה כמרוקחה. אט אט החלו להיוודע הכוונות השטניות של השליט הגרמני ימ"ש וצבאו האכזר, ושמועות מפחידות אודות שנאת ישראל והרצון להכרית כל שם ושארית מישראל המפעפעים בהם החלו להתפשט. במדיניות סביב החלו היהודים להבין את המשמעות הקשה, ורבים ביקשו להבין אם וכיצד הם יכולים להימלט מרוחות המלחמה.

אחד מהם היה הגה"ח רבי שלמה וייס זצ"ל, שיותר משדאג לחייו שלו - דאג לגורל בנו יקירו. הוא ביקש מהילד לנסוע לפרשבורג - אל הגאון בעל ה'דעת סופר' זצ"ל, ולשאול אותו מה לעשות בכדי לקדם את פני הרעה. עיניהם של גאונים וצדיקים רואות למרחוק, ובעל ה'דעת סופר' פסק על אתר: 'עת צרה היא ליעקב, עליך להקדים ולברוח...'

הילד הביט ב'דעת סופר' בעיניים תמהות ומבולבלות. לברוח? לאן? עם מי? והלא שערי המדינות כבר נסגרו?! - אלא שה'דעת סופר' לא הותיר לו זמן רב לתהות, והוסיף מיד: 'איה, מגלגלים זכות ע"י זכאי. היום הגיע לידי כרטיס הצלה לרכבת 'קינדער טראנספורט' - רכבת הצלה לילדים, הרי הוא שלך. רוץ הביתה ואמור להוריך שמחר תצא הרכבת, ואתה מבין האלף הנבחרים, וציווית את ברכתי 'כי מלאכי יצווה לך לשמרך בכל דרךך', אמן.'

הילד בן ה-12 מיהר לשוב לביתו, ונפרד מהוריו בדמעות שליש, כשאביו מצידו בתפילין שהכין לו לקראת בר המצוה שלו, ובסידור בו כתב לו את צוואתו: 'אחוז עצמך בה' בכל עת ובכל מקום'. בעיניים מצועפות בדמעות, עלה הילד על רכבת הצלה בה נסעו אלף ילדים בלבד, אשר המשיכה לאנגליה. אותו ילד הוא מי שנודע לימים כהגאון רבי יצחק טוביה וייס זצ"ל - גאב"ד העדה החרדית בירושלים שנסתלק לפני כחודש, שהיה אוד מוצל יחיד מעירו וממשפחתו.

קול השופר המהדהד מדי בוקר, יחד עם ההכנות המעשיות הקורמות עור וגידים לקראת הימים הנוראים, מכניסים את כולנו לאווירת ה'אלול'. כולנו חשים סוג של דריכות באוויר, נערכים לקראת היום הגדול והנורא - יום ראש השנה, בו נתייצב לפני מלך כל הארץ, שיעיבך כל אחד מאיתנו בכך מרון, ויקבע את גורלנו לשנה הבעל"ט. לצד הדריכות הגבוהה לקראת יום הדין, כל לב יהודי חש שהוא ניצב ברגעי הזדמנות של ממש...

נתאר לעצמנו יהודי שממתין לפגוש רופא מומחה, פרופסור נודע, שהעסקנים סבורים שבמוצא פיו ובחוות דעתו הוא יכול להכריע את גורלו הרפואי לחיים או להיפוכם חלילה. עליו להתקשר למזכירות המרפאה, לבקש תור, לשלוח טפסים ובדיקות, לשלם מראש - ואז יקבעו לו תור לעוד כמה חודשים. בהגיע התור הוא מבטל את סדר יומו, נוסע מרחק רב, ממתין בחדר ההמתנה, עד שסוף-סוף הוא מקבל את הזכות לשמוע את דבר הרופא המומחה...

אולם, אם התמזל מזלו של אותו יהודי, נוסע הוא ברכבו בדרכו מהכא להתם, ונכנס לתחנת דלק לתדלק. מאחוריו עוצר רכב הדור, וממנו יוצא לא אחר מאשר הפרופסור המבוקש, הניצב מאחוריו וממתין שיסיים לתדלק. עתה יש לו הזדמנות פז - לשוחח עם הרופא, לעורר את רחמי שיעיף על הבדיקות שלו, לדבר אתו בלי תיווך של מזכירות ובלי לבוא למרפאה, ולקבל את חוות דעתו מקרוב - כי הפרופסור הנודע הזדמן לצידו...

כך ממש, והרבה יותר, במלך על כל הארץ. בימים כתיקונם, כל יהודי שרוצה לחזור בתשובה צריך לעורר את לבו, לערוך עבודת קודש, להתאמץ עד כלות, כשרק לאחר כל זאת יוכל להתקרב למלך מלכי המלכים. אך לא כן בהגיע חודש אלול, בימים אלו המלך בשדה, הוא יוצא אלינו ומבקש 'קראוהו בהיותו קרוב' - התקרב אליו כשאינו קרוב אליכם, 'שובו אליי ואשובה אליכם'...

את זו דרש הרה"ק בעל ה'הפלאה', בספרו 'פנים יפות' על התורה - בפרשת אחרי, בהזכירו את הפסוק 'דרשו את ה' בהמצאו' - שבדברי חז"ל נדרש על עשרת ימי תשובה. הוא מוסיף ומגלה כי המשך הפסוק - 'קראוהו בהיותו קרוב', עוסק בימי חודש אלול - בהם הקדוש ברוך הוא קרוב אלינו מתמיד, ואנו יכולים לשוב ולהתקרב אליו בכל ליבנו!

הנהגה זו של בורא עולם, היא בגדר נס של ממש, ואין כמוה לבטא את אהבתו אלינו וחפצו שנשוב אליו. הרי כל שופט שבעולם, היה עושה הכל כדי להתרחק מהבאים להישפט לפניו, היה נמנע מלשמוע מה יש להם לומר עד כניסתם לאולם המשפט. בכדי לשפוט בדיון ובצדק, היה מתנזר מכל מגע עם שפוטיו, בכדי שיוכל לדון בעניינם ללא משוא פנים...

אבל הקדוש ברוך הוא, בנוסף להיותו שופט כל הארץ, הוא גם אבינו האוהב, שחפץ וכוסף שנשוב אליו. לכן, דווקא רגע לפני המשפט, הוא מתקרב לכל יהודי ודוחק בו לשוב, מבקש מאיתנו לתקן את מעשינו ולהתקרב אליו באהבה. ברחמי ובחסדי הבלתי נגמרים, הוא פונה אלינו ומבקש:

בניי אהוביי! שובו אליי! עוד לא מאוחר לתקן! נותרו כמה שבועות עד הרגע בו אתיישב על כס המשפט ואכריע את גורלכם - תנו לי די ואני מוחק את העבר ומעניק לכם עתיד מזהיר! רק תתקרבו אליי, תצעדו לכיווני, פתחו לי פתח של אהבה, ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, אחבק אתכם בחווה וארעיף עליכם כל טוב!

התחושות בימים אלו...

היה זה למחרת יום הכיפורים, עת שב המשיגיה הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל מהשיבה בכפר חסידים' בה ערך את עבודת קדשו בימים הנוראים. הוא היה חלוש מתמיד, והתאונן על פצע בגופו. ואכן, לאחר בדיקה נמצא שיש לו פצע מכאיב מאוד, שהתפתח לממדי ענק והחליש אותו מאוד. שבועות ארוכים ארך הטיפול בפצע, במהלכם נשאל: 'זהרי פצע כזה אינו מתפתח ביום אחד. למה לא ביקשתם לבדוק את הפצע מוקדם יותר?'

רבי אליהו שמע את השאלה, והשיב מיד: 'הרי היו אלה הימים הנוראים, ימים שכל העתיד נקבע בהם, ימים המיועדים לקרבת ה'. איך יכולתי להרגיש במהלכם פצע גוף?'

תשובתו של רבי אליהו, שצוטטה על ידי נכדו הרב אברהם דב פינסקי - שהיה עד לה, מעוררת את הלב: אחים יקרים, אלו ימים יקרים, ימים של הזדמנות! הבה נוריד מעט מהתיסוק בחיי היום יום, בעסקי הגוף והנשמיות. וגם אם לא נגיע למצב בו לא נחוש פצעים גשמיים, לפחות נחוש את ההזדמנות הניתנת לנו לחבוש את הפצעים הרוחניים, להתחבר לאבא שבשמים ולהתקרב אליו בכל לב!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת
הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת
ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

הילדים הגיעו לאנגליה, ושוכנו במחנה פליטים סמוך ללונדון. אלף ילדים בלי מבר וגואל, שמשדלים להתחזק בביטחון ובאמונה, כשהימים עוברים עליהם בעצלותיים ובחשש לגורל יקיריהם. באחד הימים, החלה תכונה רבה רוחשת במחנה, לקראת הופעת אורח רם ונישא. אינספור אנשי סדר וניקיון צבאו על המחנה, ניקו, שיפצו, סידרו, רחצו את הילדים והלבישו אותם בבגדים חדשים. יודעי דבר סיפרו כי מלך אנגליה ירום הודו - בכבודו ובעצמו - מגיע לביקור במחנה!

ביום המיועד יצאו כל הילדים לשדה על אם הדרך, בואכה שערי המחנה, כולם נעמדו בכבוד הראוי, הביטו וחיוכו בקוצר רוח לעבר האופק הרחוק, ציפו לבואו של המלך. בשעה היעודה, בנקודת האופק נראתה תנועה רבה, וממרחק נשמעו קול חצוצרות. אט אט הלכה הפמליא הכבודה והתקרבה, תחילה נכנסו הפרשים, אחריהם השרים והיועצים, ואחריהם - - -

המלך, מלך אנגליה בכבודו ובעצמו!

כל הילדים עמדו על מקומם, קדו קידה של הודאה למלך שהציל את חייהם. השיירה התקדמה באיטיות, המלך בחן במבט מלא רחמים את פניהם הזכות והרכות של הילדים הניצולים האומללים, ולפתע - - -

ילד אחד יצא מהשורה, ורץ אל עבר המלך, כשהוא קורא בהונגרית רצועה שהוא רוצה לשוחח עם המלך!

שומרי הראש מיהרו להניסו לאחור, אולם המלך עצר בעדם. הוא הורה לעצור את תנועת השיירה, קרא לילד, הושיבו על ברכיו וביקש לדעת מה יש לו לומר...

בעיניים בוהקות קד הילד קידה, ופתח ואמר: 'אדוני המלך! כמה אסיר תודה אני לפניך, על חסדך הגדול שעשית עמנו. שהצללת אותי מגיא ההריגה וברוב טובך פרסת חסותך עליי...' - המלך חיך קלות לשמע דברי ההודאה, אלא שאז פרץ הילד בבכי והוסיף: 'אבל שמחתי אינה שלימה, כי הוריי נותרו מאחור בגיהנום הנוראי, ואין לי מושג מה עולה בגורלם. מלך טוב ומטיב כמוך, אגא, הצל גם אותם והביאם לכאן לחוף מבטחים!'

דממה השתררה. הכל בהו בתדהמה על תעוזתו של הילד, שבהזכירו את הוריו - מירר בבכי בסערת רגשות בלתי נשלטת. המלך הביט בו בפנים חתומות, שאל לשמו ולשם הוריו, והמשיך בדרכו...

איש לא ידע, שהמלך נטל את העניין כמשימה אישית, אותה הטיל על המודיעין הבריטי הידוע בתעוזתו. מאי שם, במדינה בה הנאצים כבר שלטו שלטון ללא מיצרים, ממקום שאף יהודי לא יצא ממנו חי - ה' יקום דם עבדיו השפוך - נשלפו הוריו של אותו ילד בפניצטה של צבא אנגליה, והגיעו אל המחנה כעבור ימים בודדים...

ובהיכנסם לשער המחנה, כל הילדים הביטו בקנאה בלתי מוסתרת בילד שתפס את ההזדמנות להציל את הוריו וניצל אותה כיאות, בשופכו שיח לבו לפני מלך אנגליה. השיירה היתה רבת תופים וחצוצרות, כל הילדים היו עסוקים בפמליא המפוארת, רק ילד אחד שניצל את העובדה שהמלך היתה מרחק פסיעה ממנו - ובכך הציל את הוריו!

את הסיפור נהג לספר גאב"ד 'העדה החרדית' צ"ל, שכאמור - היה עד לו, בהוסיפו תובנה מטלטלת לב הנוגעת לימים אלו: הנה כי כן, אלף ילדים ניצבו וראו את מלך אנגליה. לכולם היתה הזדמנות להציל את הוריהם - לו רק היו מנצלים את שעת הכושר היטב, קופצים אל המלך וממרירים בבכי בחיקו למען הוריהם, אבל רק ילד אחד עשה זאת.

כולנו נמצאים עתה בימים כאלה - המלך בשדה. לא מלך אנגליה אשר 'לב מלכים ושרים ביד השם' ואינו שולט בעולם כולו, אלא המלך, מלך מלכי המלכים. ניצב הוא בחוצות קריה בחודש אגול, בשערי אגול, בתה הכנסת, על כריכות ספרי התהלים, במטבח הבית ובכל מקום. ההזדמנות כאן!

כמה כדאי לקפוץ לעבר המלך, להתרפק עליו, למרר בבכי של געגועים על הקשר עמו, לשוב אליו בכל לב. כמה כדאי לנצל את ההזדמנות, להתקרב עוד צעד אל המלך, לבכות באוזניו מקרוב. עוד תפילה, עוד פרק תהלים, עוד מעשה חסד אצילי, עוד כמה דקות של לימוד ברציפות, עוד הימנעות מראיה, שמיעה או דיבור אסור - כל אלה הן הן הקפיצות בעזרתן נוכל להתקרב אל המלך!

אחים יקרים, 'קראוהו בהיותו קרוב' - זה עכשיו! הבה נעשה הכל כדי להתקרב אל המלך, לשפר את מעשינו, להיות ראויים לקבל את ברכתו. ככל שנתקרב אליו בימי חודש אלול, ככל שנשיח את אשר על ליבנו באוזניו בימים בהם הוא קרוב אלינו - כך נזכה שתעלה לפנינו אהבת אב רחום לבניו אהוביו, והוא יחון אותנו כרחם אב על בניו!

קבלת הפנים (בלתי) נעימה...

שדה התעופה 'קנדי' בניו יורק, שעת צהריים מאוחרת. בשדה ניצב ר' מיכאל א. - יהודי נכבד מניו יורק, ממתין להמראת הטיסה שתניח אותו לארץ הקודש. והנה נודע על תקלה, הטיסה תצא באיחור, 'דיליי' בשפת הטסים... בעצבנות הוא ניצב על המזוודות, השעות חולפות באיטיות, עד שסוף-סוף דלתות המטוס נפתחו. גם אז לקח זמן עד שהטיסה המריאה, מהומה רבה התרחשה עד שכל הנוסעים התיישבו וציפור המתכת הענקית התעופפה השמימיה...

רגע לפני ההמראה, עוד הספיק ר' מיכאל לבשר לחתנו ובתו העתידיים לארחו כי הוא ממריא בעוד זמן קצר. לתומו סבר כי הם מתוסכלים מהדחה - לפחות כמוהו, הן מחכים הם לפגוש, מתגעגעים אליו מאוד. הוא קיווה שהטיסה תעבור בניעימים, אלא שההיפך קרה - הטיסה התארכה מהמשוער, והוא הגיע ארצה מותש ועייף מתמיד...

בהגיעו ארצה - מיהר להתקשר לחתנו, מתוך מחשבה כי הלה ממתין לו בשדה התעופה - בא לקבל את פניו. אלא שהחתן נשמע לחוץ קמעא, והשיב 'ש'בלי לחץ', יחפש חמיו מונית שירות, 'גיע לירושלים, לשכונת גאולה, ושם ישבו ויתקשר אליי והוא יפנה את נהג המונית אל הכתובת המדוייקת...

לא לקבלת פנים כזו ציפה, אבל ניחא. חסר כוחות ר' מיכאל גורר את המזוודה הכבדה אל מונית שניאותה לקחתו לירושלים, ובהתקרבו לשכונת גאולה - הוא מתקשר אל החתן. צליל חיוג ארוך נשמע, ואחריו 'השיחה מועברת לתא הקולי'. ושוב קול צליל חיוג, ושוב 'השיחה מועברת'. ר' מיכאל משתדל להישאר רגוע, אף שהוא מתחיל להתעצבן... החתן הזה, לא רק שלא המתין לו בשדה התעופה, אלא גם סירב לספר את הכתובת, ועתה - הוא אינו עונה!

נהג המונית מבקש לדעת לאן לנסוע, ור' מיכאל נאלץ להודות שאין לו מושג. מישהו - ליתר דיוק: חתנו שאמור לצפות לו ולקבל את פניו בשמחה - הבטיח שיכוון את דרכו, ולפתע הוא אינו עונה! בליט ברירה, ובאי נעימות מופגן, נהג המונית מוריד את ר' מיכאל ברחוב 'מלכי ישראל', בטבורה של שכונה 'גאולה' הירושלמית. ר' מיכאל ניצב כנווד חסר מקום במרכזו של רחוב הומה, כנווד חסר מקום, מחפש גגון להסתתר תחתיו מהשמש הקופחת בשעת צהרי היום...

לבסוף, לאחר אינספור נסיונות, בשעה טובה ומוצלחת, החתן עונה לשיחה! 'אה, אתה כבר פה?' - שואל החתן כמופתע, 'לא ידעתי. היכן אתה?' - הוא שואל בלי להתנצל על התנהגותו הנלוזה כלפי חמיו, שמשיב בקצרה: 'במלכי ישראל'. 'אה, אז אתה קרוב!' - משיב החתן מיד, 'תתקדם לרחוב פלוני, שם, במספר 7 אני גר!'

ר' מיכאל כבר כועס, ממש. הוא בדרך כל כך הרבה שעות, הוא מותש ועייף. ככה מתייחסים? זו קבלת הפנים? לא די שלא הגיע לשדה התעופה, אפילו לא נתן את הכתובת במועד, לא ענה לשיחות רבות, ולבסוף - מכריח אותו לגרור ממרומים גילו את המזוודות הכבדות! חוצפה!

אולם ר' מיכאל משתוקק למעט צל ולכוס שתייה, ועושה את דרכו לפי הוראות החתן. לבסוף הוא מגיע לביתו - ושם הוא מתקבל בתשואות וחיוקים, ארוחת בוקר מפוארת על השולחן, סלטים, מיני דגים מעושנים, גבינות מגוונות, לחמים לרוב... עתה הוא תוהה ומבולבל ואינו מבין: אם החתן כה ציפה לבואו והכין כל כך הרבה לקראתו, מה טעם נהג בו בזלזול כה מופגן עד בואו הנה?

בשעת כושר, כשחתנו יצא מהבית, קרא לבתו ותמה באוזניה על כך. כששמע את התשובה כעס שבעתים! - הבת השיבה: 'מה לעשות, בעלי' פרפקציניסט' כזה. הוא לא יקבל את חמיו אלא כשהבית נוצץ ונקי, והשולחן ערוך ומסודר. לפיכך הוא לא ענה ועיכב אותך בדרך, כדי להיערך לכבודך!'

אם עד עתה ר' מיכאל עוד התאפק, כעת התפרץ על בתו: 'וכי אינכם מתביישים? והלא אני בא מן הדרך המתישה. וכי צריך אני ארוחת בוקר מכובדת? וכי אני בודק עד כמה הבית נקי ומסודר?! - כל מה שרציתי הוא שתצאו לקראתי, שתקבלו אותי באהבה, שתכניסו אותי למקום מוצל! תחת זאת - המתנתי בשמש, נשאתי את המזוודות לבד, הרגשתי כה אומלל בודד, כבר חשבתי ללכת לבית אחר... למה עשיתם לי כדבר הרע הזה?'

הסיפור הזה, מתאר היטב את העובר עלינו בימים אלה, ימי חודש אלול. ישנם לא מעט יהודים שבהגיע חודש זה, מחליטים לערוך חשבון נפש בנוי לתלפיות, מבקשים הם לקבל על עצמם שפע של קבלות, במגוון תחומים, להגיש לפני המלך סעודה דשנה. בינתיים הזמן חולף, המלך בשדה - ממתין להתקבל בליבנו, ואנו נותנים לו להמתין...

אחים יקרים! בחודש אלול אין צורך בסעודות דשנות, הלא המלך ניצב תחת כיפת השמים, מחכה שכל יהודי יקבע לו מקום בלבו פנימה! זה הזמן לקבל קבלה טובה אחת, להתחזק במידה אחת, לצאת לקראת המלך בהתרגשות ובהמיה. כן, איננו מושלמים, זה לא נעים לקבל את פני מלכו של עולם בצורה כזו. אבל יותר חשוב לא לתת לו לעמוד בחוץ, יותר חשוב לנצל את ההזדמנות, לתפוס את המלך בשעת הכושר ולא לתת לו לחלוף מעלינו!

הבה נקבל את פני מלכו של עולם בהתרגשות, בחדוות הלב. הבה נצא לקראתו בהיותו קרוב, הבה נסתער עליו באהבה. איך שאנחנו, עד כמה שאנו ערוכים לקראתו, הבה נקבל פניו בשמחה, הבה נתקרב אליו צעד אחד, הבה נפתח לו את הדלת ואת הלב בקבלה טובה אחת, במעשה טוב, בתוספת תפילה או תורה ככל יכולתנו.

ככל שנקבל את פני מלכו של עולם בהיותו בשדה, ככל שנתקרב אליו טרם יתיישב על כס המשפט, כך נזכה לרחמיו וחסדיו, והוא ירחמנו כרחם אב על בניו ויכתבנו ויחתמו לחיים טובים וארוכים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תצא תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו (כא, י)

למה התחיל בלשון רבים על "אויבך", והמשיך בלשון יחיד "ונתנו"? בנחל קדומים לחז"ל, במבאר בדרך רמז, עפ"י הגמרא במסכת יומא (סו, ב) שאנשי כנסת הגדולה בקשו רחמים שיתבטל היצר הרע של עבודה זרה, ונתקבלה תפילתם, ונמסר בידם והרגוהו. לאחמ"כ בקשו לבטל גם היצר הרע של עריות, ואכן נמסר בידם, והכניסו אותו לתוך סיר סגור למשך שלשה ימים, אבל ראו שאין העולם יכול להתקיים, ואפי' ביצה אחת לא הטילה שום תרנגולת באותם הימים, אז סיממו את עיניו והחזירוהו, וסיממת עיניו הועילה שאדם לא יהרהר בקרובותיו. לפי"ז כתב הרב החיד"א כי תצא למלחמה על "אויבך" דהיינו שכשיבקשו לעשות מלחמה עם שתי יצרי הרע של ע"ז ושל עריות, אז על הראשון "ונתנו ד' אלוקיך בידך - לשון יחיד שרק אחד מהם, של ע"ז, ניתן בידם לגמרי שיוכלו להרגו, אבל השני - של עריות, על זה רק "ושבית שביו", אבל לא להורגו. (החיד"א)

כי תצא למלחמה על אויבך (כא, י)

זהו מלחמת היצר.

הגמרא במסכת סוכה אומרת "לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע, ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכים והללו בוכים וכו'".

נשאלת השאלה איך תיתכן "מחלוקת" כל כך גדולה בין הצדיקים לבין הרשעים, לצדיקים נדמה להם כ"הר גבוה", ולרשעים נדמה להם כ"חוט השערה"? האם תיתכן מחלוקת על דבר אם גובהו מטר אחד או קילומטר אחד?

וואס זאגט איהר רבותי? מהו, אליבא דאמת, היצר הרע? הוא הר? איך יתכן שהרשעים יראו אותו כחוט? הוא חוט? איך יתכן שהצדיקים יראו אותו כהר? שמעתי ביאור נפלא מרבי שבתי יודלביץ זצ"ל, ממש אגעשמאקער ביאור:

לפני העבירה - יצר הרע נראה כמו הר גבוה. התאווה עצומה, בלתי ניתנת לשליטה. עס איז אזוי געשמאק... א גוטע לשון הרע... א גוטע פיצה, למרות ההכשר המפוקפק... אבל אחרי העבירה נוכחים לראות שהכל היה כלום, דמיונות פורחים באויר. לא שווה שום דבר. צדיקים הם "לפני עבירה", לכן נדמה להם יצר הרע כהר גבוה. לעומתם הרשעים, הם "לאחר עבירה", הם נוכחו כבר לדעת שהכל עורבא פרח, חוט השערה.

כי את הבכר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים (כא, יז)

למה כתוב "בכר" חסר ו'? כתבו בשם האריז"ל (פתגמין קדישין) וכן מובא בספר הטיול (לאחי המהר"ל) שבכל אותיות הא' ב' ישנם שלוש אותיות שערך כפול מהאות הקודמת: ב' הוא כפול מא', כ' כפול מי', ור' כפול מק', אותיות בכר. ולכן לא כתוב ו' כדי לרמז ע"י אותיות אלו שהבכור מקבל פי שנים, ואם היה כתוב ו' לא היה נרמז בוה.

ואמרו אל זקני עירי בנינו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו זולל וסבא (כא, כ)
בדין בן סורר ומורה מצינו דברים פלאיים ביותר. המשנה במסכת סנהדרין (ע, א) אומרת: "אכל בחבורת מצוה, אכל בעיבור החדוש, אכל מעשר שני בירושלים, אכל נבילות וטריפות, שקצים ורמשים, וכו' אינו נעשה בן סורר ומורה. דהיינו שבן סורר ומורה שאכל בשר ושתה יין מסעודת מצוה אינו נחשב כבן סורר ומורה, וכמו כן, אם אכל בשר נבילות וטריפות ג"כ אינו נעשה בן סורר ומורה. ויש להבין מה ההסבר בזה? ובפרט צריך להבין את הדין שאם אכל מנבילות וטריפות אינו נחשב לבן סורר, שהוא ממש איפכא מסתברא, שאם כשאכל דבר היתר אתה הורגו על שם סופו, אז כשאוכל כבר עכשיו דבר איסור בזליה וודאי שצריך להורגו!?"

הגמרא עצמה מביאה, לגבי מה שאינו נעשה בן סורר ומורה אם אכל מסעודת מצוה, "כיון דבמצוה קא עסיק לא ממשיך", ויש לבאר, שהנה הטעם בבן סורר ומורה הוא כדכתיב בפרשתינו, ברש"י (כא, יח) "ובן סורר ומורה נהרג על שם סופו, הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממנו אביו, ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלטסם הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב", הרי שכל מה שנהרג הוא אך ורק על שם סופו, ובזה מבואר הגמ' שכיון שבמצוה קעסיק "לא ממשיך", כי מסעודת מצוה לא יכול לצאת מכשול, וזה יסוד עצום ונכבד, והגמרא מעידה ופוסקת כן להלכה שבמאכלה מסעודת מצוה לא יבוא ולא ימשך לידי עבירות.

ולגבי הדין שאם אכל מנבילות וטריפות, שאינו נקרא בן סורר ומורה אומרת הגמ' שם "וטעמא מאי? אמר קרא 'איננו שומע בקולנו' בקולנו ולא בקולו של מקום", דהיינו שזה כעין גזירת הכתוב שרק אם באכילה זו שומע בכל המקום.

ואפשר ליתן טעם לשבח לדין זה, בהקדם מאמר חז"ל (יומא כט, א) "הרהורי עבירה קשים מעבירה", וכתבו המפרשים שהטעם הוא, כיוון שכשאדם עובר עבירה, יודע שצריך לחזור על זה בתשובה, אבל כש'רק' הרהר בעבירה אינו מרגיש ואינו חושב שיש לו לשוב עליה, לכן ההרהור יותר קשה כיוון שיותר קשה לאדם לשוב על זה בתשובה.

והנה עיקר הטעם שהורגים בן סורר הוא ע"ש סופו כאמור, ואם אוכל הוא בשר טריפות או בשר נבילות, הרי אפשר להחזירו בתשובה שהרי יודע הוא שעבר על איסורי תורה מפורשים, ויש לו סיכוי לחזור בתשובה, ולכן מובן גם מה שאין דין שאם קטן עובר על עבירה מפורשת שנצטרך להרגו כי אולי כשיגדל יעשה עוד יותר עבירות, כי ודאי שיחזור בתשובה ויפסיק ממעשיו הרעים.

כל הבעיה מתחילה כשהקטן אוכל מאכל עם "הכשר", ואינו מבין מה הבעיה ומה הפסול במעשיו, על זה חוששת התורה שקטן כזה שזולל מאכלי היתר, הרי לא יפרוש ממעשיו הרעים, שכן אפילו אינו מעלה על דעתו שמשוה לא בסדר. לכן אומרת המשנה שאם אכל נבילות וטריפות, אינו נחשב לבן סורר ומורה, שכן עתיד הוא לחזור בתשובה, ורק אם אכל מאכלי היתר, אז יתדרדר ויעמוד וילטסם את הבריות.

ואולי לזה נקרא בשם סורר ו"מורה" שמורה היתר לעצמו. וזהו ג"כ בתחילת הפרשה כי תצא למלחמה על אויבך וברש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר, שעיקר מלחמת היצר הוא בדברי הרשות, ששם אדם מורה היתר לעצמו.

(ציוני תורה)

לא תחרוש בשור ובחמור יחדו (כב, י)

בהגהות מרדכי (סוף פרק קמא דעירובין) מביא שרשב"ם היה הולך עם עיניו מושפלות בקרקע, ופעם אחת רצה לעלות בקרון שהיו קשורים בו סוס ופרד יחדיו, ולא הבחין בכך, ואיתרחיש ליה ניסא והגיע לשם בדיוק אחיו רבינו תם, ואמר לו "שא מרום עיניך והנה סוס ופרד לקראתך".

יש המבארים, עפ"י התוס' בכמה מקומות שר"ת ס"ל שמה שאמרו ש"אין הקב"ה מביא תקלה על צדיקים" זהו רק לגבי מידי דאכילה, כיוון שמאוס שצדיק ישל בדבר כזה, ולא לעניין שאר עבירות. ואילו רשב"ם חולק עליו (במס' פסחים) וס"ל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים אף לא בשאר דברים, ומעובדא זו מוכיח כל אחד כשיטתו, שר"ת סובר שלולא שהגיע לשם הרי היה רשב"ם עולה על הקרון, כיון שאין לצדיקים שמירה לגבי שאר עבירות, ואילו רשב"ם סובר שסוף כל סוף הרי הקב"ה סיבב שר"ת יגיע לשם בדיוק ברגע זה, א"כ זה דוקא הוכחה לשיטתו, שיש להם שמירה מכל עבירה.

(ציוני תורה)

וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ (כב, כא)

הרב החיד"א מביא בספרו נחל קדומים, שכשנסתלק הרמ"ק, דרש האריז"ל הק' בהספרו, "וכי יהיה באיש חטא משפט מות" "חטא" מלשון חסרון, דהיינו שחסר ואין 'משפט מות' שהרי הוא צדיק גמור. ולא נמצא שום חסרון לומר שנתחייב מיתה בעבור חטא זה, כי לא נמצא בו חטא, "והומת" ועם כל זה מת, ויקשה בענין למה באמת נפטר, לזה אמר "ותלית אתו על עץ" שתתלה סיבת פטירתו ב"עץ" דהיינו עץ הדעת, שנגזרה מיתה על האדם בעטיו של נחש.

לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' (כג, ד)

בגמרא יבמות (עו, ב) שרצה דואג האדומי לפסול את דוד המלך כיוון שיצא מרות המואביה, ואמר לו אבנר שדורשים מואבי ולא מואבית, מביא בספר לקוטי בתר לקוטי בשם הגאון בעל ברוך טעם לפרש בזה את הפסוק (קוט) "שרים רדפוני חנם ומדברך פחד ליבי, שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב", עפ"י דברי הרבנו בחיי שתורה שבכתב נקראת "דיבור" כמו שכתוב "ידבר ה', ותורה שבע"פ נקראת 'אמירה' כמו שבגמרא כתוב 'אמר' ולא כתוב 'ידבר'.

וזה שאמר דוד המלך "שרים רדפוני" דהיינו דואג האדומי שהיה שר התורה רדפוני, "חנים" ומה לא פחדתי, "ומדברך" מתורה שבכתב שכתוב לא יבא עמוני ומואבי - "פחד ליבי" - מזה פחדתי, אמנם "שש אנכי על אמרתך" שמחתי על תורה שבע"פ שדרשו בוה עמוני ולא עמונית, "כמוצא שלל רב". (לקוטי בתר לקוטי)

לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו (כד, טז)

הגמרא במסכת ברכות מביאה סתירה בין פסוק זה שלא יומתו אבות על בנים, לפסוק (דברים ה, ט) פוקד עון אבות על בנים ועל שלשים ועל רבעים, ומתרתם שהפסוק ש"לא יומתו אבות על בנים" זהו כשאין הבנים אוזחים מעשי אבותיהם בידיהם, והפסוק של "פוקד עון אבות על בנים" מדובר כשאזחים מעשי אבותיהם בידיהם.

ישנו משל המובא בראשונים בנינוי זה: מעשה היה באריה גדול וחזק שעבר בשדה לבקש טרף ויפגוש בשועל זקן ושבע ימים, ביקש האריה ברעבונ לטרוף את השועל, וכראות השועל שקיצו קרב, ויפן אל האריה ויאמר לו "מה לך אריה לטרוף שועל זקן כמוני הלא בודאי לא תימלא כרסך מבשרי שהרי זקן אני ואין בי כי אם עצמות מתחת לעורי ובשר אין, אבל תחת זאת אשיאך עצה, הרי לך ממוולנו אדם עומד ומתפלל, והוא שמן ומלא בשר, ובודאי מבשרו תוכל לשבוע ולמלא את כרסך", ויען האריה ויאמר לשועל "זאת לא אוכל לעשות, כי מפחד אני לטרוף אדם המתפלל פן תדבקני הרעה בעון זה", ויען השועל לאריה בערמה ויאמר לו "אל לך לפחד ידידי האריה ואל לך לחשוש ולדאוג מדבר זה כלל וכלל כי הלא תדע כי עון אבות נפקד על בניו ועל בני בניו ועל שלשים ועל רבעים, יבואו בניך ובני בניך אחריך ויכפרו על עונותיך, ואותך לא תשיג הרעה כלל וכלל, ועתה לך אכול בשמחה טרפך, אכול ושבע ותהנה, ואם אין אתה עושה כן, שמא תמות ותפסיד את הנאות העולם הזה",

וימצאו חן דברי השועל בעיני האריה, וישמע בקולו, ויקום וילך לטרוף את האיש, ובדלגו לעברו, מרוב רעבונ ופזיזותו, לא שת לבו לבור עמוק ונסתר שהיה פעור בקרבת האיש, וקודם שנעץ ציפורניו בטרפו מעד האריה ונפל לתוכו. וירא האריה כי צרתו צרה, הרים את קולו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאוד, ויאמר "שועל שועל איכה", כשמוע השועל את צעקותיו של האריה, רץ אל הבור, ויצף ציץ לעבר האריה מפתח הבור וישאל אותו "מה היה לך אריה כי הנך נמצא למטה בבור עמוק וחשוך זה?" ויען האריה ויאמר "הלא אמור אמרת לי שאין לי ממה לדאוג שכן עון אבות נפקד על בניו ועל בני בניו, ולמה עתה נפלת לתוך הבור הזה טרם ביצעתי את זממי לטרוף את האיש המתפלל?" ויען השועל ויאמר לאריה "סלח לאי ידידי האריה, כי לא ידעתי שהנך כבר דור רביעי לאבותיך ועתה נפלת אתה מחמת עונותיהם ואין בניך יכולים לכפר על עונותיך" ויפן וילך לדרכו. דהיינו שכיוון שהחזיק מעשי אבותיו בידי לכן נעשו.

תמונה זכר עמלק

שח הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגער גאב"ד "חוג חתם סופר" בבני ברק (מובא בירשומים בשמ"ך):

רבינו החת"ס היה אך כבן ט"ז שנים כשסיים ללמוד את הש"ס כולו - והוא תלמיד בשיבתו של רבו הגה"ק הנשר הגדול רבי נתן אדלער. ביקש לעשות יומא טבא לרבנן ולשמוח בשמחת התורה, בא לפני רבו ושאל, במה וכיצד יחגוג את החג הגדול הזה. השיבו רבו, שלכבוד סיום הש"ס, יקבל על עצמו להתענות שלשה ימים רצופים, לילה ויום ללא הפסק, ואין צריך לומר שהתלמיד המובהק, הדבוק ברבו הגדול ונפשו קשורה בנפשו - ככל היוצא מפי רבו קיים כפשוטו. ויהי ביום השלישי, בהיותו כואב וחלש מן התענית הארוכה, יצא אל מחוץ לעיר לרעות בגנים ולשאוף אויר צח. נתאחרה לה השעה והגיעה עת המנחה. נעמד רבינו שם לתפילה, הוא עם חבריו הנלוים אליו. בעודם עומדים בתפילה, הופיע למולם ערל אחד שביקש להרע להם. נמלטו כל בני החבורה על נפשם, אך רבינו המשיך בתפילתו, לא נע ולא זע. כשסיים את תפילתו, קרב אליו אותו ערל וביקש להכותו. מיד הרים רבינו את ידיו הקדושות, והיו ידיו של משה עושות מלחמה, ויך את הערל וימיתהו.

"ומקובלני", סיים הרב אונגער את סיפורו, "שכשחזר רבינו לרבו הנשר הגדול רבי נתן, קידם פניו בברכת 'ברוך הבא', ואמר לו: 'קיימת מצוות מחיית עמלק!' ('ספרא דמלכא' מאת מהרש"צ גנץ, אוצר אמרות החת"ס בהוצאת 'עוז והדר')"

מאוצרות המגידים

ושבית שבו

ראיתי דיבור יקר כונת הלב' להג"מ רבי הלל מקראסנא בשם אביו הר"ק רבי ברוך בנדעט זצוק"ל, ששמע מאביו.

מעשה שהיה באחד מתלמידי הנודע ביהודה שיצא לתרבות רעה רח"ל, עד כדי כך שנשתמד ולמד כמורה, וכבר נעשה כומר, והיה גר בעיר פראג, שם היו הרבה כנסיות של הנוצרים.

הנודע ביהודה נצטער צער רב על תלמיד זה שיצא לתרבות רעה, וכמו שדוד המלך ע"ה מתחנן 'אין פרץ ואין יוצאת ואין צוה ברחובותינו', ופירשו חז"ל בגמ' [ברכות יז] שלא יהיה לנו בן או תלמיד שמקדיח תבשילו ברבים. והיה הנודע ביהודה שב בתשובה מדי יום ביומו על שיצא ממנו תלמיד כזה.

יום אחד החליט הנודע ביהודה שהוא צריך להפגש איתו לדבר ולשוחח עמו על מה יצא לתרבות רעה, אולי ידבר על לבו לשוב לדרך החיים. וכיון שלא היה יודע אם זהו רצון ה', אמר שהוא יכיר באיזה מקום הולך אותו הכומר ברחוב, והוא יעבור שם באותה שעה, אם הכומר יכנע עצמו לפני הנוב"י ויפתח לדבר עמו ראשון, אז ידע כי זהו רצון ה' שיאריך עמו בדברים כדי להשיב אל אביו שבשמים. ואם לא יכנע הכומר לגשת אל הנוב"י לדבר עמו, ידע שאין זה רצון ה'.

לאחר שחקר ודרש אצל תלמידיו, נתברר לו שיש איזה שעה שאותו הכומר יושב במרפסת ומסתכל לרחוב, ואם יעבור שם הנוב"י בודאי יראנו. והלך לשם הנוב"י באותה שעה, וכיון שראהו הכומר מרחוק, החוה לו תנועה של פריסת שלום בהכנעה. ושלח אליו שליח, לומר לו שהוא חפץ לדבר עמו, שראה בכך סימן מן השמים שזהו רצון ה'.

הנוב"י שאל אותו, מה קרה לך שנפלת לשפל המדרגה כזה. פתח הכומר ואמר, מעשה שהיה כך היה, הייתי בחור בישיבה ואכלתי אצל אחד מבעלי הבתים בפראג, בסעודת חול המועד פסח נתנו איזה פשטידה, ומצאו חטה בתוכה. הבעל הבית שלח אותי עם הפשטידה אליכם לשאול מה הדין, אם נתן טעם או לאו,

אמר לו הנודע ביהודה אם כך היתה דרך הנפילה שלך, הבה נחזור לשורש ונעיין היטב אם באמת היה שם איסור חמץ בפסח. כי היצר הרע התחיל את הפלפול שלו ע"י דין זה. הנה נוציא שו"ע בהלכות פסח ונראה לך שהיה הדבר מותר, וממילא כבר ייעקר הכל מעיקרא, שהרי כל מה שלא קראת ק"ש שעל המיטה היה רק על מנת שאכלת חמץ בפסח, ואם יתרבר שלא אכלת חמץ בפסח, אתה כן רוצה לקרוא ק"ש שעל המיטה, ורצה לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, וממילא כל הירידות שנמשכת אליהם אח"כ, הכל בטל ומבוטל, וכך תוכל לחזור ולתקן הכל למפרע.

ועפ"ז ביאר הקראסנער רב "כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ה' אלקיך בידך, ושבית שבו", כלומר, שאם רצונך לתקן מעשיך, תשובה שבו, תחזור לפילה הראשונה, ותבדוק מה היתה טענת היצר הרע מתחילה, ושם תתקן את השורש. וכ"כ הבעש"ט בצוואת הריב"ש וכ"כ המגיד הגדול ז"ע, שלפעמים מטעה היצר הרע את האדם ואומר לו שעבר עבירה גדולה, אע"פ שבאמת אינה אלא חומרא, בעלמא או שאינה עבירה כלל. והיצר הרע מבלבל אותו כשעבר על החומרא, כאילו עבר על עבירה חמורה, ועי"ז מפיל אותו מדחי אל דחי.

(הגרמ"ר רייזמן כי תצא תשע"ט)

כי קבור תקברנו ביום ההוא (כא, כג)

שמונה שנים אחרי הסתלקותו של החזון איש, בתשכ"ב, נודע ברבים הסיפור המוזעזע דלהן, מעשה שאירע במציאות שנה אחת לפני שעלה למתיבתא דריקיעא. המספר הוא בעל המעשה בכבודו ובעצמו יהודי בשם ר' יעקב פלדמן, מיוצאי כפר דנילאב במחוז מרמרוש המתגורר כיום בארץ ישראל. יום אחד קם האיש וטיפר לפי תומו קורות חייו באזני רבי אלעזר קליין, רבו של קהל יראים בעיר באר שבע כדלהן:

כאשר הייתי בן י"ז שנה עזבתי את בית הורי ויצאתי לעבוד בעיירה הונגריית קטנה אלמשפזיטי, שם התחלתי במהירות לשכוח את החינוך שקיבלתי אצלם. השתדלתי להסתיר את יהדותי גם מאימת הצוררים שהתחילו להשתלט אצלנו משנת תש"ב ואשר הציקו ורדפו כל יהודי אבל יכולתי להמשיך בזה רק עד שנת תש"ד, ואז העבירו אותי הנאצים ימח שמם לאושביץ אשר בפולניה ביחד עם אחי, אך ניצלתי בנס ואח"כ עברתי לטריזנישטט, ושוחרתי משם בשנת תש"ה. נשארתי לגור בצ'כיה עד שנת תש"ח ואז עליתי לארץ ישראל. כאמור ניתקתי את כל הקשר עם היהדות ועם החינוך שקיבלתי אצל הורי. עבדתי לא רק בשבת קודש אלא גם בראש השנה וביום הכיפורים ר"ל.

בליל יום כיפור תשי"ג עבדתי כהרגלי. באותו לילה נראה אלי אבא ר' חיים מרדכי ז"ל בחלום, עטוף בטלית מצוייצת, עם קיטל לבן מצוחצח, כמו בחיים חיותו, ויאמר אלי: "חזור בתשובה, חזור לדרך שחנכתי אותך, אחרת שנותיך מקוטעות!" וכך חזר החלום ונשנה מדי לילה בלילה במשך שבוע שלם...

והנה הגיע ליל שבת. בשעה מאוחרת בלילה נכנסתי לבית קפה בראשון לציון (בעיר זו הייתי עובד במוסך). אכלתי ושתיתי, חזרתי הביתה. ניגשתי להפעיל את הרדיו, באותו רגע שמעתי קול קורא מאתורי: "אוי ואבוי אתה שוב חוטא?!" ("געוואלד, דו זינדיגסט ווייטער?") פנית לאחור

והנה רואה אני כמו בהקיץ את אבי שניספה באושוויץ, ושוב עומד הוא לפני עטוף בקיטל ובטלית, ואני שומע אותו אומר אלי: "אל תחשוב שזה סתם חלום, באתי להזהירך שתחזור בתשובה, כי בשמים כבר נחרץ עליך

גזר דין שייכרתו ימיך". נבהלתי מהמראה... דמות אבי ז"ל נעלמה מיד... אותו שבת, כמובן לא עישנתי סיגריות, לא פתחתי את הרדיו... אולם, במוצאי שבת הלכתי לקולנוע... כיון שחזרתי הביתה, כאשר אך הספקתי לפתוח הדלת, מיד ראיתי שוב דמותו של אבי כמו בהקיץ, עטוף בטלית וקיטל, והוא מתחנן ומבקש לפני שאיטיב מעשי, ואומר לי שזוהי אזהרתו האחרונה...

באותה תקופה שימשתי במנהל המסגריה במוסך "טיטיניק" בראשון לציון. קמתי, איפוא, ביום ראשון בבוקר וחילקתי וסידרתי את העבודה בין הפועלים. אחר כך שמתי פעמי לבני ברק אל החזון איש, אשר שמעתי אודותיו מפי הרבה אנשים, בכדי לספר לו את ה"חלומות". לפילאתי, כאשר אך עברתי על מפתן ביתו, התחיל החזון איש לדבר אלי בחומרה: "אוי ואבוי, אתה עובד בשבת, אתה עובד בראש השנה, וגם ביום הכיפורים, ואבא שלך אין לו מנוחה בעולם העליון, גזר עליך כרת!"

הוא השלים דבריו והמשיך לישוב על כסאו כאילו מנמנם, השעין את ראשו בין שתי ידיו, ואני עמדתי לפניו נבוך ונסער: מהיכן הוא יודע!?

לבסוף, אחרי כמה רגעים של ציפיה, פקח החזון איש את עיניו ואמר לי: "בשביל איזו מצוה גדולה, שעשית אי פעם בנעוריך, יוסיפו לך במרום ימים

ושנים... מעכשיו תחזור למוטב ותלך בדרך הישרה כפי שחינך אביך... ושמה תזכור איו מצוה גדולה עשית בעעורייך?"

השבת לי: "למרות שהייתי מחלל שבת, לא עשיתי רע לאף אחד מעולם, וגם צדקה נתתי... השיבני החזון איש: "זה לא מספיק, לא בשביל זה אתה זוכה שיקרעו מעליך את גזר הדין..." ואז נזכרתי, שכאשר הייתי בן י"ד שנה בערך, באה אלינו אשה ומסרה לאבא שבכפר פלוני מוטל ילד יהודי מת ואין מי שיטפל בו להביאו לקבר ישראל. אבי שלח אותי אל הכפר לסדר את הדבר, ולמרות שהפעולה היתה קשורה בסכנת נפשות, כי הקוויסטים השתוללו אז בדרכים, והיה עלי לעבור יער שלם בחד מוות, עשיתי את המצוה בתכלית השלימות...

לשמע הסיפור נענע לי החזון איש בראשו ולא הוסיף לדבר. כאשר יצאתי מביתו, קיבלתי עלי לשמור תורה ומצוות כיהודי שלם - ומני אז אני רואה במעשי ידי ברכה והצלחה. (פאר הדור חלק ד)

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם כהרים לקללך" (כג ה). יש לתמוה אחר שעשו עמון ומואב דבר כה חמור ושכרו את בלעם לקלל את בני"י ולהשמידם מן העולם אין לך סיבה יותר גדולה לרחקם מלבוא בקהל מדוע א"כ הקדימה התורה "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" שהוא דבר טפל אליו?

תשובה לדבר יש במעשה הנפלא דלהלן:

מעשה היה עם המגיד מדובנא רבי יעקב קראנץ זצ"ל שהוזמן לעיירה מסויימת לדרוש ביום שבת קודש, והנה כשבא בערב שבת לעיירה ההיא, מקום שלא הכירוהו, סר לאכסניה ושמע את הבריות מספרים: אתמול לפנות ערב בא לכאן המגיד מדובנא ומחר בשבת ידרוש מדרשותיו הנפלאות, הבין רבי יעקב כי בא לכאן מגיד אחד והתחזה בתור המגיד מדובנא, שתק ולא אמר כלום, למחרת ביום השבת התאסף קהל רב לשמוע דרשתו, בא גם הוא בין הבאים, ונדחק בין הקהל הרב.

הנהגה עלה המגיד המחופש לבימה, התעטף בטלית והחל לדרוש בפה מפיך מרגילות, משלים ומעשים נאים. הדרשה כולה היתה של המגיד מדובנא האמיתי, והדרשן ששמעה פעם מפי אומרה, שינן אותה לעצמו עד שהיתה שגורה בפיו, ועתה הופיע ודרשה ברבים ישב רבי יעקב האזין ושתק, אך לפתע החל להוסיף נופך משלו, רעיונות זרים ודעות כוזבות, שלא ראויים לאומרים ביחיד וכ"ש ברבים... לא יכל רבי יעקב להתאפק עלה לבימה והכריז בקול: רבות! הריני מוצא את עצמי מחוייב להודיע ברבים כי דרשן זה אינו המגיד מדובנא!

כמובן המגיד מחופש ענה עזות וצוח: האורח הזה לשון רמיה בפיו, אני הוא המגיד מדובנא! ענה רבי יעקב ואמר לפני הקהל: בודאי שמעתם מה שרגילים לבאר את הכתוב (משלי כז) "יהלך זר ולא פיר" - כאשר אדם מהלל ולא יודע להלל, בזה פיו נבחן כי זר הוא, הלא ידעתם - כוחו של המגיד בדרשותיו ומשלו, לכו ואיעצכם: יפתחו לפני שנינו שני ספרים, איזה שיהיו, ובאיזה מקום שהוא, ומי מאתנו שיצליח, תוך כדי דיבור ובלי מחשבה תחילה, להקשות בדרך משל, קושיא על מאמר א' וקושיא שניה על מאמר השני, ולהמשיך את המשל, ובהמשכו לתרץ את ב' הקושיא, הוא המגיד האמיתי.

ההצעה מצאה חן בעיני כולם, תיכף ומיד פתחו שני ספרים שהיו מונחים על הבימה - סידור וחומש. הסידור נפתח בסליחות "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו" והחומש נפתח בפסוק "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" וגו', גבאי בית הכנסת פנו למגיד המחופש, והלה כאילם לא יפתח פיו. הם פנו איפוא לרבי יעקב, והוא תוך כדי דיבור פתח ואמר:

אפתח במשל פי, עשירי אחד, ולו בת יחידה, כשהגיע זמנה להנשא מצא לה בחור מצויין, לפני החתונה הכין בדי משי וקטיפה בשביל מלבושי כבוד לחתן ולכלה, גם חייטים מומחים לתפירה הזמין לביתו, שיתפרו את הבגדים עבור חתנו ובתו. נכנס ראש החייטים ואמר לו כי צריך בדחיפות עוד מטר אחד של משי טהור לשמלת הכלה, אבי הכלה שלח מיד את עבדו לקנות את החסר, וילך העבד אל החנות הגדולה אשר העשירי רגיל לקנות שם רבות בשנים, קנה מטר משי, שילם את מחירו, והלך. לפני צאתו מן החנות פנה אליו המוכר ואמר לו: לדאבוני לא אוכל להשתתף בחתונה, תואיל בטובך למסור בשמי ברכת מזל טוב ותשורה, ומדי דברו מסר לו שטר בן מאה זהובים. עמד לו עני אחד המחזר על הפתחים, וראה את כל הנהגה בחנות, נכנס גם הוא, וביקש מטר משי, שילם את מחירה, וחיכה לקבל שטר של מאה זהובים. תמא המוכר ושאלהו: למה עומד אתה ומחכה? השיב העני בתמיהה! מדוע אין אדוני נותן לי כפי שנתת לקונה שקדמני, הלא גם אני קניתי כמוהו ושלמתי כמוהו! צחק המוכר ואמר לו: שוטה שבעולם וכי לחסר דעת חשבתי, שבעד עשרה זהובים אתן שטר של מאה זהובים. אלא הקונה הקודם עבדו של אחד מעשירי העיר, הקונה ממני בעשרות ואלפי זהובים, עתה כשהגיע עת דודים לבתו הרגשתי חובה לתת לו תשורה, אבל אתה, לא ידעתה ולא שמעת עליך, למה שאתן לך תשורה?

הנמשל, סיים המגיד מדובנא, הנה אנו מבקשים "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו" לכאורה פלא, הלא אברהם אבינו בדין שיבוא על שכרו ויענהו ה' בעת צרה וצוקה, כי עשה למען ה' ומסר בנו לעקידה, הכניס נפשות רבות לאמונתו וכו', אבל מה לנו הדלים והרשים להעני ולבקש כמו שענה את אברהם יעננו? אתמהא! אך נמשיך את המשל - אמר המגיד - הגיע יום החתונה, הימים היו חורפיים, כל הנהרות קפאו, וכדי להגיע לעיר מגורי הורי החתן, ששם נקבעה החתונה, היו מוכרחים לעבור נהר אחד גדול ונמוק, אבי הכלה יחד עם קרוביו נסעו בראשונה, והצליחו לעבור את הדרך בלי מכשול, אולם הכלה ואמה, עם המשרתים, בגדי החתן והכלה, המתנות וכל היינות המשובחים, מעשה המאפה ומרקחות נסעו לאחורונה. והנה קרא אסון, הקרח נשבר וכל הכבודה אשר לרגליהם ירדה במצולות הנהר ורק לאחר מאמץ מרובה מצד איכרי הכפר הסמוך הצליחו להציל את הכלה ואמה יחד עם המשרתים ולהביאם אל שפת הנהר במצב של עלפון...

אחד המשרתים, ששבה אליו ורוח בראשונה, מיהר לרוץ ולהודיע את הבשורה המרה, בדרכו פגש את אבי הכלה שלבו היה מלא דאגה על אשתו ובתו שאחרו לבוא, וישאלהו מה בפיו? ענה המשרת מתוך צער וכאב אהה, אדוני, היינות וכל מיני המתמקים טבעו במצולות הנהר... ומה קרא עוד הוסיף לשאלו, מלבושי החתן והכלה

אחד המשרתים, ששבה אליו ורוח בראשונה, מיהר לרוץ ולהודיע את הבשורה המרה, בדרכו פגש את אבי הכלה שלבו היה מלא דאגה על אשתו ובתו שאחרו לבוא, וישאלהו מה בפיו? ענה המשרת מתוך צער וכאב אהה, אדוני, היינות וכל מיני המתמקים טבעו במצולות הנהר... ומה קרא עוד הוסיף לשאלו, מלבושי החתן והכלה

איוז סערה וריגוש עוררו הדברים! אם התורה מתירה איסורים מפני התגעשות היצרים, אוהו, הותרה הרצועה. אצל האחד אלו מאכלות אסורות, רחמנא לצלן, אצל האחר איסורי שבת, השם ישמור -

איוז סערה וריגוש עוררו הדברים! אם התורה מתירה איסורים מפני התגעשות היצרים, אוהו, הותרה הרצועה. אצל האחד אלו מאכלות אסורות, רחמנא לצלן, אצל האחר איסורי שבת, השם ישמור -

נענה הרב אברמסקי בפקחותו ואמר: זו שאלה שהייתי מוכן לשמעה מפי פשוטי עם. לא מפיכם. אתם הרי אקדמאים, אינטלקטואלים, אנשים הוגים וחושבים – הלא תבינו, שאם נתן לנו הבורא יתברך תרי"ג מצוות, ובאחת מהן, אחת בלבד, קבע שבסיטואציה מסויימת, כיוצר האדם ומכיר את טבעיו, יתקשה לעמוד כנגד יצרו הרע, ולכן מראש הוא מתיר אותו באותו הקשר, אם כן מוכח שבכל שאר הציוויים והאיטורים ידע יוצר האדם וכוחותיו ונותן התורה, "קורא הדורות מראש", שביד האדם לעמוד מול יצרו, להתמודד עם הקשיים ולנצח!

ואספר בעניין זה –

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן.

שאלה טובה.

אמרת לי: בוא ונסכים על דבר אחד. כשהילד גדל והנעלם לוחצת, יש שתי ברירות. או להתרחב את הנעל, בזמני היו פותחים פתח קדימה, להוציא את הבהון, או שקונים נעליים חדשות.

יש עוד שתי ברירות, או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב.

למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגליים?

התשובה פשוטה, משום שהרגל היא העיקר, והנעל באה לשרתה.

מוסכם? הן. עליך ועלי.

כעת, תבין, שאנו חלוקים בינו מה הנעל ומה הרגל –

אנו יודעים שהתורה קדמה לעולם, והקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ואחד היסודות ביהדות שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ולכן אין מחשבה לפגוע חלילה בתורה. יש להתאים עצמנו אליה. ואנו מותאמים לה, כי נבראו על פיה.

אצלך, האדם עיקר והתורה כנעל. ואם היא לוחצת, מחליפים אותה...

לא ולא, מחדש האיש. אבל להקל פה ושם...

אמרתי לו: יתכן ואפשר, אבל לא אני נותן התורה, וגם לא אתה. אם תמסור לי את

שמך ושם אמך, אומר להקב"ה שאתה רוצה לעלות אליו ולהציע הצעה –

החליט שלא למסור, והמצב נותר בעינו...

"לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו" הנה למדנו בפרשה מצוות טעינה.

בפרשת משפטים כבר למדנו מצוות פריקה שנאמר "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחללת מעוֹב לו, עזוב תעזוב עמו". והתרגום שם מפרש "משבק תשבוק מה דבליבך עלוהי ותפרק עימיה" = תפרוק מליבך את השנאה שיש לך עליו ותעזור לו.

הגמרא בבא מציעא דף לב פוסקת כי כאשר לפני שתי מצוות: פריקה וטעינה, פריקה קודמת משום צער בעלי חיים. אבל אם אוהבו זקוק לפרוק ושונאו לטעון, טעינה קודמת "א"ע שתמיד פריקה קודמת, הטעינה על החמור השונא קודמת, מדוע? כדי לכופ את יצרו, (ומבאר הגמרא כי אפילו שצער בעלי חיים דאורייתא, כדי לכופ את יצרו עדיף. ושם התוס' מפליאים פלאות, כידוע. לא נאריך) ע"כ דברי הגמרא.

אומר הילקוט **"אתה כוננת מישרים"** בתורה יש ישרות, חיים טובים וישרים – ישרות העולם מושתת עליה.

"אתה כוננת מישרים" משל לשני חמרים שהיו מהלכים בדרך ורובץ חמור אחד מהם, שני חמרים! הבעיה שלנו כי בדורנו לא מבינים מה שחז"ל מדגימים "משל לשני חמרים" כי מי יודע במאי עסקינן... וכי ראיתם לאחרונה בעל עגלה עם סוס או פועל עם חמורו ומשא? (וזכרנו כבר לפני כעשרים שנה, עזר אותי יהודי אמריקאי שבא לבני ברק, ושאל: תאמר לי, איך קוראים לחיה הזו, האם היא נקראת סוס? פשוט, שמעולם לא ראה חיה כזו...) כיום, בארץ ישראל רואים חמור רק בגן חיות, אם נאמר מכונית ניחא, אווירונים, רכבות ועוד, אבל חמור ומשא?! לכן אם המדרש כותב "שני חמורים" אנו נאלץ להדגים בשני נהגי מוניות... כדי שיבינו...

השכל אומר, כי שני נהגי מוניות שונאים זה את זה וכפי שהגמרא אומרת "אומן שונא בני אומנותו" כך טבעו של עולם. מלבד יחידים שזכו להשכיל כי כל המתרחש בעולם – משמים. ואין אדם נוגע במוכן לחבירו כמלאו נימה, ממילא לא שונאים בני אומנותם. ויש כאלו יהודים!

ידוע הסיפור עם רבי שלמה כהן זצ"ל.

לר' שלמה כהן היה בית דפוס במעלה רחוב רבי טרפון בבני ברק, מתחת ההר. ביום מן הימים בא יהודי ופתח לידו בית דפוס. בימים ההם, כל בני ברק הייתה כמו כפר, ושני דפוסים!?, זה פשוט לקחת את הלחם מהפה... (אינני זוכר את הסיפור עצמו, אבל הכרתי את בית הדפוס של ר' שלמה כהן וגם את הדפוס הנוסף...)

ר' שלמה זצ"ל למד את ההלכות, עד שבירר שאין לבעל הדפוס שלידו דין של רשע היורד לאומנות חבירו. ואז פשוט, ניגש אליו לפתח בית הדפוס, בירכו לשלום התעניין במאמצים של פתיחת המקום, אח"כ אמר: שמע נר' יהודי, אתה הרי חדש בענף, מי כמוך יכול חלילה ליפול ולאבד השקעתך, זה לא פשוט בכלל, לכן, את הנייר תקנה דווקא שם, כי במקום אחר תסתבך. ואל תחשוב שאני אומר לך שתם כי הרבה רמאויות יש בתחום הנייר, וכך הדרך אותן אודות הדיו, על מכוונות הדפוס וכו'. **מעשה שהיה.**

מי שיעיין בספר "אמונה ובטחון" להחזן איש יבחיך בקטע מעניין התואם את העובדא הנ"ל. זה לשונו, אודות הבוטח האמיתי: "לא יחת אם רעהו פותח חנות, ישתדל עוד לעזור לרעהו, לתקנו בעצה טובה, לעשות עבורו, ולשקוד על תקנתו, וכמה מן הקדושה מוסיף בעולם לראות איש עושה חסד עם המתעתד להתחרות עמו, ומוסיף תהילה ליריאו ית' אשריו ואשרי דורו" עכ"ל.

נשוב למדרש משל לשני חמרים...

שני בעלי עגלה עמדו וצעקו: "פנוי להובלה! פנוי להובלה!". זכורני עוד כאשר בני ברק הייתה עיר קטנה, הסוס והעגלה עמדו ליד בית חרושת דובק פנויים להובלות, וממתנינים לנוסעים. הם עמדו וקראו בקול, וגם ידעו לריב: "עכשיו התור שלי!" "מה פתאום, התור שלי!" וכך נשמעים קולות עד לב השמים. ובכן. אחד מהם כבר עומד מחמש בבוקר וממתין ליהודי שיעלה סחורה על עגלתו, ולפתע מגיע 'בעל עגלה' אחר בשם שמעון וטענתו בפיו "אני בתור".

ראובן: "אני כבר שעתיים ממתין, ואתה נדחק כאן כאילו התור שלך?!"

שמעון: "וכי לא ראית אותי, עמדתי לפניך, התור שלי עכשיו..."

בנתיים הגיע קונה, ושמעון החציף פנים, תפס את הקונה לראובן, המאוכזב והכועס. קרה עוד פעם ופעמים כאלו, שלראובן היה ברור, כי שמעון חטף לו נוסעים.

עוד יום ועוד, ושמעון עושה לו כל מיני שטיקלאך, עד כי ראובן פשוט נעשה שונא מושבע של שמעון. אינו יכול אפילו את שמו. במשך הזמן הריב התפשט ושניהם עשו זה לזה כל מיני עוולות, ונוצרה שנאה תהומית שעלתה עד לב השמים.

ויהי היום, שמעון חטף לו שוב את התור ויצא לדרך. ראובן נשאר עומד תחת השמש הקופחת, רתח על שמעון אך נאלץ להמשיך לצעוק "פנוי להובלה!" הלב שלו נקרע – אין נוסעים. הוא לא הפסיק לחרף ולגדף את שמעון, ובינו לבינו לצעוק בנסיון נוסף "פנוי להובלה". חלפה לה עוד שעה וברוך ה' הגיע נוסע. ראובן יוצא לדרך.

לאחר כחצי שעה נסיעה, עיניו מבחינות ממרחק כך, באיזה סוס ועגלה רובצים "רובץ תחת משאו", לפי הכובע האדום נראה לו כי בעל העגלה הוא לא פחות ולא יותר – שמעון... עדיין לא ברור, אבל כך נראה. וכבר נכנס אויר לריאות "הנה ברוך השם שמעון קיבל את שלו" וכמו שהרמב"ם אומר כי אין שמחה גדולה יותר מהנקמה... הוא קורא בקול לסוסו הצוהל וממשיך להתקרב לשמעון בדהרה (דיוי! דיוי!) "עכשיו נראה מי המסכן אני או הוא" חושב לעצמו ומתקרב יותר ורואה כבר ברור שאכן שמעון נפול. - - - השמחה גדולה כל כך: "מצוין, טוב מאוד היא מונח... שישב לו כאן עד הלילה" מהרהר באושר. חולף על פניו וממשיך "ה' לימד אותו לקח".

לאחר שממשיך עוד כמה עשרות מטרים, מתחיל לחשוב לעצמו: תפילין הנחתי היום? כן, וודאי זו מצוות עשה, והנה גם כאן היתה לפני מצוות עשה דאורייתא "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעוֹב לו עזוב תעזוב עמו" תשבוק מאי דבליבך תעשה פריקה לשנאה שבלב... ולא כל יום מזדמנות כאלו מצוות... איך הפסדתי הזדמנות נדירה של כזו מצוה?!

טוב. הוא חזר עם הסוס לעבר שמעון. ושמעון חשב הנה הוא בא לזרוק עלי כמה אבנים, אך לא. ראובן ירד מהסוס ניגש אליו ושאל: "אולי אפשר משהו לעזור?". "וודאי! אף אחד לא עובר כאן, ואני יכול להישאר כך גם עד אמצע הלילה ומחר בבוקר". משיב שמעון.

טוב, בלי לשוחח אחד עם השני מרוב מתח, החלו לפרוק את המשא מהחמור, אח"כ הגביהו יחד את החמור מרבעו, שוב הטעינו עליו את הסחורה... נסעו. יחד. לדרכם.

להיכן נסעו? לשתות לחיים. כי קיימו מצוות עשה דאורייתא של "עזוב תעזוב עמו". מה קורה למחרת? השניים עומדים בשוק, שמעון צועק לעבר העגלה של שמעון: הנה יש כאן עגלה פנויה להובלה. והנה נהיו ידיים הטובים ביותר - - - חודש אח"כ. ערב אחד ראובן שב הביתה, ומספר לרעייתו: "יש לי הלילה בר מצוה".

"מי עושה בר מצוה?!"

"שמעון".

"שמעון?! היא קוראת בבהלה, "שמעון הצ"לבה שלך?!"

"אנחנו כבר לא שונאים, די, הסתיימה המריבה". והוא לובש את המעיל והמגבעת ויוצא לשמוח עם שמעון.

נשאלת השאלה, מי עשה שלום ביניהם, אף אחד בעולם לא יכול היה לעשות שלום ביניהם! מי באמת כן עשה שלום? פסוק בחומש!! מסיים המדרש: "הוי אתה כוננת מישרים!".

כבוד היותר!

אם מדברים על שלום ואחוה בין איש לרעהו, אספר לכם. הזדמן לי לחלוף ליד 'חיידר' - תלמוד תורה של ילדים, ואתם יודעים, ילדים כל שני וחמישי רבים ואח"כ ידידים וחוזר חלילה - כדרכם של ילדים... והנה, שלשה ילדים רבו ככה עד לב השמים. נעמדתי על עומדי. ואח"כ אמרתי להם "רצוני לשאול משהו. מדוע כשיש ריב וסכסוך מאוד קשה לוותר? אני רוצה לשמוע מכם את הסיבה מדוע קשה, מדוע באמת איכפת לך לוותר?" הם התביישו לומר, שתקו. אמרתי "אתם לא חייבים לענות לי, אני אענה, ואתם תאמרו לי רק האם אני צודק או לא".

"כל אחד מצידו היה כבר מוכן לוותר, אבל זה לא יפה, כי מה יאמרו הוא הגיבור ואני החלשלוש... זו בושה של ממש. נכון?" שאלתי, הם ענו "נכון, זו התשובה", כי הריב היה על דברים שלא כל כך חשוב להמשיך ולהתנצח אודותם, אבל בושה, ככה לוותר בלי כלום".

המשכתי. "אשאל אתכם מי היה החכם הגדול בעולם?" הכל השיבו "שלמה המלך".

"אז תדעו, כי שלמה המלך אומר במשלי בדיוק להיפך 'כבוד לאיש שבת מריב'... זה כבוד! לשון הפסוק כל כך שבתה את ליבם עד כי המבוגרים שבהם בקשו מאוד לדעת "היכן כתוב?".

אדם טועה לחשוב כי זו בושה לוותר, אדרבה זה הגיבור והמכובד האמיתי "כבוד לאיש שבת מריב".

אחותי, הייתה מתייעצת עם הגאון רבי בייניש פינקל זצ"ל. פעם כאשר התייעצה בעניין שידוך בת אחת, והיא מנתה מידותיה הטובות, כאשר סיימה למנות שאל "און מוותר זיין קען זי?" ולוותר היא יכולה ומסוגלת? --- אתם שומעים? שפתיים ישק!".

הצעתו של החפץ חיים

מעשה היה רבי ירוחם ממיר זצ"ל, מי לנו גדול מרבי ירוחם שהעמיד תלמידים אריות בתורה וגיבורי עולם ביראה, בישיבת מיר. לפני כהונתו במיר הוא זצ"ל שימש בתפקיד מסוים בעיר גדולה. התנהל בין כותלי המקום דין ודברים בין הנהלת הצוות והיו לכך השלכות אודות משרתו והוא נסע להתייעץ עם החפץ חיים, שהשיב לו: "לא ראיתי מימי נרדף שמוותר ומפסיד...".

ר' ירוחם קיבל את הצעתו של החפץ חיים וויתר, ועקר את רגליו מהמקום היקר לליבו. וביום לא רחוק החל לשמש כמשגיח בישיבת מיר עד סוף ימיו, וכולם ידעו להיכן להגיע, עד שהגדולים ביותר במיר חילתו גופם כאשר הזכירו את תורתו.

אבא משלם על וויתור

החפץ חיים מספר משל חזק על וויתור: יהודי אמיד שלח את בנו למרחקים ונתן לכל אחד די מחסורו. אחד הילדים לא התנהג כראוי והתגרה באחיו עד שנטל מחלקו. האח היה חכם וחשב לעצמו: מדוע שאירב איתו הרי לאבי לא חסר כסף, בוודאי אבא יידע כי הוא לקח ממני, ובוודאי גם ישלים לי את החסר, מה לי ולמריבות.

אבא שמע את הפרטים, שמח מאוד נשקו וחבקו: הצלת אותי מבזיונות שלא יאמרו ברחוב: הילדים שלי רבים זה עם זה. בעקבות כך אתן לך כפליים. ומה קורה להיפך, כאשר הם רבים ומתאבקים, אש מתלקחת והבזיונות גדולים, האב כאוב ואח"כ מעניש את שניהם "שניכם לא תקבלו!".

כך הקב"ה ריבונו של עולם, שמח שאין חילול ה' שהילדים שלו אינם רבים, והוא משלם – "עכשיו כאשר ויתרת תקבל כפליים"... דברי החפץ חיים. אי, רבותי, דיברנו על השלום בין שני החמרים, וכי אין אנו צריכים לשלום בין שכנים וקרובים. נשמע מעשה פלאי פלאים:

"אוהב את שכניו"

יש לי חבר חסיד גור ירא שמים, אביו עבר את מאורעות המלחמה העולמית וכאשר עלה לארץ ישראל התגורר בהרצליה, בזקנותו עקר את מגוריו לבני ברק. ביום השני לבואו לדירה החדשה ברחוב מרכזי בבני ברק, דפק אצלו יהודי בדלת: "שלום עליכם!" "עליכם שלום!"

"אני שכן וותיק כן בבניין".

הזקן הכניס אותו פנימה התיישבו בשמחה.

השכן פתח בדבריו: "אתה צריך לדעת כי כאן בבניין קיים סכסוך, לא ממש סכסוך-ריב, אבל בעיה. אחד השכנים מעוניין לבנות, ונו כמובן לא מסכימים, כי זה גורם לכלוך ולרעש, כי אין בניה ללא לכלוך ורעש וכו', רק, שלנו אין כל כך את הכח למנוע ממנו את הדבר, וכיוון שאתה הגעת להתגורר דייר חדש, והנך יהודי מבוגר, לך תהיה אפשרות אמיתית לטעון ולתבוע כי הבניה תקשה עליך מאוד, וכי לא באת לבני ברק בשביל לסבול רעש טיט ורפש, כך נוכל למנוע ממנו את הבניה.

"מי השכן מה שמו?" שאל הזקן.

הוא נתן לו את השם והקומה "השכן מלמעלה". הזקן שמע. והשניים נפרדו: "טוב, אני כבר אדע מה לעשות, תודה רבה" הפטיר הישיש.

השכן עזב את המקום. והישיש התרומם מסאו נטל את שבעים וחמש שנות חייו, עלה בגרם המדרגות אל השכן מלמעלה – המעוניין לבנות. "שלום".

"אני השכן החדש מלמטה".

"או! שלום עליכם, כן השבוע באתם לגור מהרצליה".

"למעשה אתה היית צריך לבוא לביקור וקבלת פנים בביתי, אבל כיון שהבנתי כי אין לך זמן לכך, נאלצתי לעלות אליך. האם אפשר להיכנס?..."

"בבקשה, הכנסו אפשר לשבת".

הזקן התיישב "אולי כוס תה אם אפשר..."

"עוד מעט הוא יבקש ללון בביתי, מה קורה כאן?..." חשב בעל הבית לעצמו, ומיהר להכין לו כוס תה חם.

"היות ואנו שכנים חדשים, אני שמח מאוד לקיים עתה פגישת היכרות" והזקן החל להתעניין: "כמה שנים אתה מתגורר כאן בבניין? כמה ילדים אתם מגדלים בדירה?".

וכי – סדרת שאלות והתעניינות.

לאחר שקיבל תשובות אמר הזקן "מה שאני מבין, כי יש לך עשרה ילדים, עדיין לא חיתנת ילד, זאת אומר – שתיים עשרה נפשות".

"כן ברוך ה'", "וכמה חדרים לדירה שלך?".

"שניים וחצי גדולים, לא קטנים, ומסתדרים איך שהוא, אגלה לכם סוד גם במטבח אני מניח מזרון בערב אחרי הנקיון, ישנים גם שם ברוך ה'".

"ומדוע שלא תרחיבו קצת?".

"לא נורא מצטמקים ונדחקים".

"מה יש, וכי לא כדאי להקל קצת על הדחק?".

"האמת כי רציתי, אבל הבחנתי כי יש התנגדות חריפה מאחד השכנים, ומיד נאלצתי לסגת מהרעיון".

"אבל מדוע שלא תבנה?".

"הסברתי לך, מה אוכל לעשות, כאשר ישנה התנגדות לבניה".

"רצוני לשאול: ואם בכל זאת תרצה לבנות, כיצד תקח כסף לבניה?".

"בבני ברק אין בעיה של גמח"ם אני כבר אסתדר, אבל כאמור, לא יתנו לי".

היא פשוט שמה את האוזן על פתח הפה של אחותה, ואז היא מתרוממת, נותנת לה נשיכה באוזן... ונופלת...
"להשאיר לך מזכרת, לפני שאני הולכת מפה..."
אומר ר' אליהו לופיאן – היא הולכת למות, היא כבר בנשימות האחרונות, מה מעיק לה!?!
לתת תזכורת לאחותה... "תזכרי שהייתי פה פעם..."
היא כבר מריחה תולעים... מה מענין אותה?!!
היא מסוכסכת עם אחותה!
כשאנחנו מסתכלים בדברי חז"ל, אין לך אדם שקיבל חותמת בכל שנה שהוא בסדר, מלבד הכהן גדול.
הכהן הגדול, היה מקבל מידי שנה, במוצאי יום הכיפורים, אם הוא יצא בשלום כל פגע, היתה לו "חותמת", שהוא בסדר.
בזמן שעם ישראל היה להם מן במדבר, אז הם היו יודעים כל לילה מה מצבם, מהבחינה הרוחנית, אבל הכהן הגדול, בכל שנה ביום הכיפורים, אם הוא ניכנס בשלום ויצא בשלום, הוא ידע שהקב"ה נתן לו "חותמת" שהוא בסדר.
אדם אחד, שנקרא יוחנן כהן גדול, 80 שנה קיבל "חותמת" שהוא בסדר, ובסוף ימיו, לאחר שמונים שנה כניסה לקדש הקדשים הלך ויצא, בסוף נעשה צדוקי אומרת הגמרא.

הייתכן אדם למעלה מגיל מאה, הוא נעשה צדוקי?!!
התשובה היא – יצר הרע לא מזניח, לא כהן גדול, ולא כהן הדיוט, לא לאחר 50 שנה, ולא לאחר 80 שנה. הוא לא מניח לאף אדם איזה שיהיה.
היצר הרע נותן כוחות לאדם לעבור עבירה, כוחות של מלאך!

(ברוך שאמר)
"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (כב, ח) "תנא דבי רבי ישמעאל: 'כי יפול הנופל ממנו' - ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל, אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" (שבת לב ע"א) "אמר רבי חנינא: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר (תהלים לז): 'מה' מצעדי גבר כוננו'" (חולין ז ע"ב)

ישבו נבחרים תלמידיו של אחד הצדיקים המפורסמים ונשאו ונתנו בענייני אמונה. בהתבוננות דקה מן הדקה על מציאות ה' יתברך בכל פרט שבבריאה, דיברו על ההשגחה הפרטית.

אמר תלמיד אחד: "עלה אשר נוסר מן העץ עם משב הרוח בוודאי השגחה פרטית היא זו. וכל הטלטלות שעובר עד שנחת על הארץ וגם מקום חנייתו על הארץ - כל אלו בהשגחה פרטית הם".

הוסיף תלמיד אחר: "מקל הליכה אשר תחביים אותו באדמה, בוודאי מזיז את גרגרי החול המצויים שם באותו מקום. ואחר כשמרימים את המקל, שוב חוררים הם למקום הבור הקטן שנוצר. כל גרגר וגרגר, כך אמר, יש לו השגחה פרטית היכן ישכון בכל רגע. בתחילה כשהמקל דוחקו החוצה, ובהמשך כשהגומה מתרוקנת והוא נוסר שוב פנימה".

המשיכו ודייקו במראות העולם הזה עד כמה שהם בהשגחה פרטית. תוך כדי ניגש אחד ממצויני החבריה קדישא וטפח לזה היושב לידו על כתפו. נבהל הלה, ושאלו: "מה זה?"

השיב: "השגחה פרטית!" דממה השתררה.
חדות התשובה היתה מפתיעה. עכשיו נראתה האמונה בהשגחה פרטית מציאותית פי כמה.

באותו רגע, בהשגחה פרטית ממש, יצא הצדיק מחדרו.
ראה את התלמידים הגדולים. שאלם במה הם עוסקים עתה. סיפרו לו כל אותו עניין.

וכל הביורים הנפלאים שהיו להם בהשגחת ה' ובמצאותותו בכל פרט ופרט. וגם הוסיפו וסיפרו על טפיחת השכם, אשר אמר עליה האומר כי בהשגחה פרטית היא.

התבונן הרבי באותו חסיד, במבט חודר וביאיר: זה שקיבל את הטפיחה - וודאי קיבלה בהשגחה פרטית! רצון ה' מובהק היה בכך.

אבל אותו חסיד שהמכה עברה דרכו - צריך לפשפש במעשיו. **כי מגלגלין זכות על ידי זכאי, וחובה על ידי חייב!**

יסוד זה שהקב"ה משתמש בבחירתו הרעה או הטובה של אדם, כדי להוציא לפועל גור דין על הזולת, שנוי בפרשתינו במצוה המוסרית, החשובה והיקרה, מצות עשיית מעקה: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (כב, ח) ודרשו חז"ל (שבת לב ע"א) "תנא דבי רבי ישמעאל: 'כי יפול הנופל ממנו' - ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל, אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב".

"ראוי זה שיפול" - כלומר, על הנופל נגזרה הגזרה שיפול, ולכן קראו הכתוב "הנופל" (בה"א הידיעה) כיון שכך נגזר עליו מראש מלמעלה. אבל עם זאת אין זה פוטר את האדם מהאחריות על שגרום לנפילה, כי על אף שכבר נגזר מן השמים על הנופל שיפול וימות, מ"מ האדם שגרם לכך הוא האחראי לנפילתו,

"מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" הקב"ה משתמש בחייב כדי להוציא באמצעותו ולגלגל על ידו את גור הדין על הנופל אשר התחייב מן השמים בעונש מיתה.

"לא תשים דמים בביתך" - על האדם מוטלת החובה להשתדל לא להיות חייב, שביגיו לא יצא שום גרמא של פשיעה, אשר הקב"ה יכול להשתמש בה כדי להוציא לפועל על ידי גזר דין על החייב.

(רבי מיכל יהודה המשיך לספר לנו, מפי השמועה, מאידך גיסא, אודות רבו הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל ראש ישיבת רמלעס בוויילנא בשעת פטירתו. כי בההוא יומא לפני הסתלקותו קרא: "תכניסו כסא! הגרעק"א בא אלי!" חלפו כמה דקות ושוב אמר "תכניסו כסא! הגרע"ע זצ"ל בא אלי", והמשיך רבי מיכל יהודה בהתרגשות: ומדוע דווקא שני הגדולים הללו באו לקבל נשמתו? זה אני יודע, רעק"א, לא היתה סוגיא אחת בלימוד הישיבה שהיה בה רעק"א ולא עסק בדבריו בשמחה עצומה ודבקות בתורה, ורבי חיים עוזר? כי היתה ביניהם אהבת דוד ויהונתן. לימים פגשתי את רבי יהושע שיף שלמד תורה מפי הגר"ש היימן ביישיבת "תורה ודעת" הלוטענייני אולי היה בשעת הסתלקותו של הגר"ש היימן, ומשהשיב בחיוב סיפתי לו את מה ששמעתי מהגרמ"ל, מיד החזיק באוזניו ואמר: "אוזניים אלו שמעה את הדברים הללו מרבי שלמה בשעת פטירתו!" הוספתי לשאול, האם אכן הכניסו כסאות? והשיב, בוודאי עשו כך, כי הבינו שזו המציאות שאכן הגרעק"א ורח"ע באו כעת לקבל פניו).

וה' יעזרו להתחזק לקראת יום הדין ראש השנה. להמליך את הקב"ה במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. אכ"י"ר. (להגיד)

כי תצא למלחמה על אייך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבי.
בא כאן הכלי יקר, וכך גם שואל החיד"א (נחל קדומים) - הפסוק פותח ביחיד וממשיך ברבים - כי תצא למלחמה על אייך.
כתוב אייך, זה לא אויב יחיד, אלא רבים, וההמשך ונתנו ה' אלקיך בידך, אם יש אויבים רבים, היה לכתוב לומר ונתנם ה' אלקיך בידך, הם הרי אויבים רבים... כך שואל החיד"א, ואתה שאלה נמצאת גם כאן, בכלי יקר.
התשובה של שניהם אחת היא. כל אחד וסגונו, כל אחד ורעיונו.
כותבים לנו רבותינו, שהפסוק הזה בא לרמוז על מלחמת היצר הרע.
היצר הרע נקרא - 'אויבו מספר אחד של האדם'.

כך כותב לנו, בעל חובת הלבבות, בשער ייחוד המעשה, והנושא הזה, של האויב, צריך לדעת כי הקב"ה מבטיח לנו כי תצא למלחמה על אייך - אם תחליט לצאת למלחמה, ונתנו ה' אלקיך בידך.

כך כותב רבינו יונה בתחילת ספרו (שערי תשובה) - והתבאר בתורה כי יעזור השם לשבים כאשר אין יד טבעם משגת. ויחדש בקרבם רוח טהור להשיג מעלות אהבתו - כאשר אדם רוצה לשוב בתשובה, כאשר אדם רוצה לצאת לקרב, הקב"ה ייתן לו סיעתא דישמיא, שאין יד האדם משגת. יד בן-אדם רגיל, לא יכולה להגיע לזה, צריך סיעתא דישמיא מיוחדת לזה.

זוהי גמרא (מסכת קידושין ל, ב | סוכה נב) שאומרת - ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר {תהלים לז-לב} צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ולאמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר אלקים לא יעזבו בידו.

צריך לדעת, שיצר הרע הוא מלאך, ואנחנו בני-אדם, והקב"ה דורש מאיתנו, להתמודד מול מלאך.

אומרת הגמרא (מסכת בבא-בתרא) - הוא שטן הוא מלאך המוות... זה אותו אחד. יורד ומחטיא, עולה ומקטרג, יורד ונוטל נשמה... שנדע, שהקב"ה נתן לנו כוחות להתמודד מול מלאכים.

חובת הלבבות (שער ייחוד המעשה, פרק ה) כותב - חסיד אחד פגש באנשים שחזרו מן המלחמה, עטורי תהילה וניצחון, והם היו זכוכי דעת, כל-כך מבוססים מהניצחון.

אמר להם - חזרתם מן המלחמה הקטנה, צפו למלחמה גדולה.
המלחמה הזאת, מול יצר הרע, זו המלחמה הגדולה.

כותב לנו בעל חובת הלבבות - היצר הרע, הוא אכזר מאין כמותו. כל אויב אחר, ברגע שתנחיל לו מפלה פעם אחת, הוא יעזוב אותך לכמה ימים. היצר הרע, אין לו שום סטימינטים לביזיונות. ניצחת אותו ב - 12 בצהריים, ב - 12:15 הוא חוזר. ניצחת אותו ב - 12:15, ב - 12:30 הוא חוזר. הוא לא מניח לך לרגע. זה אויב קשה, זה אויב אכזר, הוא לא משאיר שום אדם, לא צעיר ולא זקן, לא עברין ולא צדיק. הוא נטפל לכל אחד, ומנסה עד הרגע שהאדם עוצם את עיניו הוא מנסה לתפוס אותו.

לכן, יש אנשים שנוהגים לומר, בסדר הווידויים שלפני יום הכיפורים, שא חס וחלילה תיטרף עלי השעה, 'הריני כבר עכשיו מוסר מודעה, שאם חס וחלילה יצר הרע יפתה אותי להגיד דברים, שלא צריכים להיאמר בשעת פטירתי, לא תהיה להם שום משמעות...' למה??

כי עד הרגע האחרון של האדם, הוא גוסס, תעזוב אותו!
לא... הוא לא עוזב אותו.

יש בספר לב אליהו (הקדמה, שבילי לב) סיפורים שר' אליהו לופיאן סיפר. הוא מספר שם, שבעיר שלו היו שתי אחיות מסוכסכות, ולא דיברו 30 שנה. אחות אחת עמדה למות רח"ל, וביקשה מבני המשפחה לקרוא לאחותה, אותה אחות שהיא לא דיברה איתה 30 שנה.

לפני שהיא הולכת למות, הולכים לעשות סולחה, מה יכל להיות יותר טוב מזה...
קוראים לאחות, היא מתלבשת יפה, הולכת להיפרד מאחותה, היא שמעה שאחותה גוססת...
היא באה לאחותה... היא שוכבת בטיפול נמרץ... אחותה מבקשת מכולם לצאת החוצה... רק שתי האחיות בחדר... ואז היא רומזת לה "תתקרבי אלי לאוזן, כי קשה לי לדבר, אני רוצה להגיד לך משהו..."

התקרבה אליה לאוזן... "יותר נמוך..."

באזהרה זו על מצות מעקה למדנו את שני הקטבים: א. בעל הבית חייב על בחירתו הרעה, על שלא מנע את אפשרות הנפילה. ב. זה שנפל - מת, כי ראוי היה ליפול, לפי שכך נגזר עליו מלמעלה. ואין זו כלל סתירה לחיובו של בעל הבית על בחירתו הרעה, וכפי האמור שהקב"ה משתמש בבחירתו הרעה להוציא את גזר דינו של הזולת.

באחד ממחנות המוות באירופה, בתקופת השואה, הוטל על המפקד הנאצי המקומי לערוך סלקציה בין הילדים החלשים שישלחו למחנה למשרפות הגזים ובין אלה שכשירים לעבודה. בלילה, כאשר כל ילדי ישראל הטהורים נמו את שנתם, הגיע הנאצי יחד עם רופא שבדק את הילדים וערך את הסלקציה. כדי שיהיה באפשרותו לזכור למחר את הדיאגנוזה של הרופא, הגה האשמדאי הארוך הזה רעיון שטני במיוחד.

הוא הבחין שכל הילדים, ללא יוצא מן הכלל, כדרכם של בניו של מקום, היו חבושי כיפה גם בשנתם. הוא עבר על פני הילדים עם הרופא וכל מי שנקבע שאינו כשיר לעבודה, ודינו להשמדה, הסיר את כיפתו ממנו והתירו גלוי-ראש. למחרת בבוקר, בעת המסדר, לא תהיה כל בעיה להבחין מי לחיים ומי... כך חשב המפקד הגרמני.

אולם, ילדי ישראל קדושים הם, וראויים להיות עם סגולה לבוראם, מפני שגם בימים שכאלה, כאשר הצרות גברו למעלה ראש ומחוץ תשכל חרב ומחרימים אימה, לא יוותרו על הכיפה שלראשם, וכך מספר בעל מעשה: "אני הייתי בתוך קבוצת ילדים ההיא, באותו לילה מבעית, התעוררתי משנתי, הבחנתי שראשי אינו מכוסה בכיפה. כיוון שמיום עומדי על דעתי הקפדתי לא לעלות על יצועי בראש מגולה, ניסיתי לחפש את הכיפה מימיני ומשמאל, וכשלא מצאתיה ונזכרתי לברך 'אשר יצר' החלטתי להסירה מעל ראשו של חברי שישן לצידו, והיה מכוסה בשמיכותו. לאחר הברכה נרדמתי שוב עם הכיפה לראשי..." "כל אחד כבר מבין מה קרה מאוחר יותר. אני, שכיפתי נלקחה ממני בלילה, הייתי מיועד להשמדה, ניצלתי, שהרי בבוקר הייתי חבוש בכיפה, ואילו חברי נלקח לתאי הגזים, ומת על קידוש השם. יקום השם דמו. במשך כל ימי, אני מהלך בתחושה שנטלתי את נפשו של חברי, ובמו ידי גרמתי לו שימות (מובא בפתח ספר בטובר יביעו ח"ב)

כאן רואים את מעורבותה של יד ההשגחה בתוך מערכת שיקולי הבחירה של האדם ומי הוא הקובע מי יחיה ומי ימות, מי בקיצור ומי לא בקיצור - בורא עולם שבידו נשמת כל חי.

ההשתדלות במבחן ההשגחה - הנה פלוני הוא עשיר והכל יודעים כי עושרו בא לו מחמת חריצותו. כשהוא שומע על הזדמנות עסקית הוא כבר נמצא במקום וכבר פועל ועושה, וגם מתעשר אחר, עני, הוא בטלן ואולי גם עצל. כשהוא שומע על הזדמנות לעשות רווחים הוא מבזבז זמן ומשתתה ובינתיים חולפת ההזדמנות. החפץ חיים דוחה את ראיית החריצות והעצלות כסיבה לעושר ולעוני. ההסבר האמיתי הוא כי על פלוני נגזר להיות עשיר, ועל כן העניק לו ה' לא רק הזדמנויות להתעשר אלא גם זריזות וקלות תנועה, כדי שיהיה עשיר. האחר שנגזר עליו להיות עני, ה' יצק עופרת בעצמותיו, ועד שהוא זו - כל הזדמנויות בנות המזל חולפות ונעלמות.

הסיבה והתוצאה מתחלפות במקומותיהם. לא העצלות והבטלות הן הסיבות לעוני של זה, אלא ההחלטה של יושב מרומים שעליו להיות עני - היא הסיבה לתכונות נפשו.

דוגמת נוספת: פלוני מת מפני שהאמבולנס איחר להגיע, אלא שה' סיבב את איחור האמבולנס כדי שסיום חייו של זה יתרחש בדיוק ברגע המסוים שנקבע מלמעלה. כל עוד לא עשו הסובבים אותו מעשה ברשלנות ברור בניגוד לשיקול דעת סביר של אדם הגיוני, הרי שכל הכאה על חטא כזה לא רק שהיא מיותרת, אלא שיש בה מעין כפירה בהשגחה עליונה. שכביכול אנשים מתים מפני שלא הזעיקו רופא או שהעזרה התמהמהה לבוא.

אבל אסור לשכוח כי כאשר הסבירות מחייבת, באמת מוטלת החובה להזעיק רופא וחובה על מגישי העזרה להזדרז ככל יכולתם, וכל הזנחה ורשלנות במקרה כזה הריהו עבירה.

כשפורצת דליקה, ואני מנסה לכבות אותה, מצד אחד - אומר הרה"ג רבי י' סלמון - אני מצווה לנקוט בכל האמצעים של דרכי הטבע לכבות את השריפה כאילו זה תלוי בי וזה בידי. ומן הצד האחר, כשאני בא לאחור מעשה לסכס את הנזק, אני מאמין באמונה שלימה כי לא נשרף אפילו כפית עץ אחד יותר ממה שנגזר, ואפילו שרוך אחד לא ניצל מן הדליקה כתוצאה מפעולותי.

השניה הזאת, הנראית כסותרת את עצמה, קשה לעיכול למוחם הפשטני של הרבה אנשים, והסבר זה אכן מיישב את הטענה הנפוצה, שמקורה בטעות: אם אתה אומר שהכל נגזר מלמעלה אם כן אין יותר צורך באמבולנס! אין צורך להזעיק רופא! הרי זה בין כך ובין כך לא יעזור! שכן אנו כמאמינים צריכים לעשות את מלוא ההשתדלות מצדנו ובד בבד להאמין כי כל תוצאה היא תוצאה של גזירת ההשגחה ורצונה.

אין זה פשוט להיות יהודי. עלינו ל"החזיק ראש" לחיות ולחשוב בשני המישורים בעת ובעונה אחת ולא להתבלבל אף לרגע, ולהחליף, חלילה, את חישובייה זה בזה. הארכת חיים אמיתית היא רק בפניה ובתפילה למי שבידו נפש כל חי ורוח כל בשר, כי בידו הכל ומאתו כל דבר.

לסיכומם של דברים, מן הראוי לציין את דבריו הנפלאים של בעל ספר "החינוך" במצות מעקה (מצוה תקלח) השופכים אור גדול לאלפנו בינה - הכיצד מתמזגים ההשתדלות והבחירה של האדם יחד עם הכוחות הגנוזים בטבע - מול גזירת ההשגחה. ואלו דברים המאלפים כלשונם: "משורשי המצוה לפי עת היות השם ברוך הוא משגיח בפרטי בני אדם ויודע כל מעשיהם וכל אשר יקרה להם

טוב או רע בגזירתו ובמצותו לפי זכותו או חיובו, וכענין שאמרו זכרונם לברכה אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, אף על פי כן צריך האדם לשמור עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, כי הקל ברא עולמו ובנאו על יסודות עמודי הטבע, וגזר שיהיה האש שורפת והמים מכביין הלהבה. וכמו כן יחייב הטבע שאם תפול אבן גדולה על ראש איש, תרוצץ את מוחו. או אם יפול האדם מראש הגג הגבוה לארץ - שימות. והוא ברוך הוא חנן גופות בני אדם ויפח באפיו נשמת חיים בעלת דעת לשמור הגוף מכל פגע, ונתן שניהם הנפש והגופה בתוך גלגל היסודות והמה ינהוגם ויפעלו בהם פעולות. כי כן חייבה חכמתו מצד שהוא בעל חומר ציוהו לשמור מן המקרה, כי הטבע שהוא מסור בידו יעשה פעולתו עליו אם לא ישמר ממנו". וכו'.

"ועל דרך הזה תראה רוב עניני הכתובים בכל מקום, כי גם בהלחם ישראל מלחמת מצוה - על פי ה' היו עורכין מלחמתן ומזוינין עצמן ועשוין כל עניינם כאילו יסמכו בדרכי הטבע לגמרי, וכן ראוי לעשות לפי העניין שזכרנו. ואשר לא יחלוק על האמת מרוע לב - יודה בזה!" והדברים מאירים.

(בנועם שיח)

שורש בן סורר ומורה שאין לו ישוב הדעת באכילתו

ונמצא שעיקר הנקודה של בן סורר ומורה הוא מה שאין לו ישוב הדעת באכילה, אלא זולל במהרה וחפזון, עד כדי כך שאין לו סבלנות להמתין עד שיתבשל הבשר בשלימות. וכן הוא עיקר הגדרת הרדיפה אחר המותרות שאין לו ישוב הדעת באכילתו. וכן אי' בגמ' גיטין דף יג סעודה שהנאתך ממנו משוך ירך ממנו, לא כתוב 'אל תאכל' אלא 'משוך ירך', וביאורו שיאכלנו בישוב הדעת, להמתין כמה דקות ולהראות שיש לו שליטה על המאכל. ואי' בגמ' עירובין דף נד א' אדם שמים עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת, לימדו מתקיים בידו, ופרש"י 'שלא יקפיד על תענוגים אלא יאכל בשר בלא תבלין, וכן שאר עינוגים'. היינו שלא 'ישקיע' האדם מדי הרבה מחשבות בתבליני מאכל ומשתה, זהו סימן שאינו מחובר לגשמיות.

וכתב החיד"א שהיה בסלוניקי איש אחד שהתחיל לגלות עתידות, ואחד מהצדיקים צוה לבדוק איך שהוא אוכל, ומצאו שהוא אוכל מתוך תאוה גדולה, ובסוף נתגלה שכל הג'לוניים שלו מצד אחר. ולאחר זמן קצר נתפס בעבירה גדולה רח"ל. וכמ"ש בספורנו, וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית, ע"י שיקועו בגשמיות, מתעבה ומתגשם נפשו.

ונודע לשון החזון"א באגרותיו 'כשם שיש בטומאת הגוף אבי אבות הטומאה, אב הטומאה וראשון לטומאה, כן יש בטומאת הנפש, ואבי אבות טומאת הנפש הוא תאוה אכילה'.

מאידך גיסא הרי כתב הרס"ג [רבינו סעדיה גאון ז"ע] 'ואמרת אוכלה בשר כי תאוה נפשך לאכול בשר וגו' היינו שכשתתאוה נפשו לאכול בשר, הרי הוא מצווה לאכול בשר. ובמשנה אבות למדנו שאחד מקנייני התורה הוא 'במייעוט תענוג', ולא ב'אפס תענוג'. הרי שמעט התענוג כן נצרך לנפש האדם לפעמים. וברור הדברים הוא ע"פ דברי הקדושת לוי ב'פ' בהעלתך, שיבחון עצמו כשיש לפניו איזה דבר תאוה, האם הוא מצפה לסלק עצמו מהתאוה, או שמתגעגע מתי תבא התאוה לידו. למשל כשמונח לפניו פיצה, ואין לו מצב רוח ותאבון, יש שאומר, כיון שאין צריך, מה טוב. ויש שנופל ואומר 'חבל שאין לי תאבון עכשיו'. וזש"כ 'התאוה תאוה' שהתאוה שיהיה להם תאוה. הגם שבדרך כלל אמרו שיתנהג אדם בדרוכו של עולם, וכמ"ש שהנזיר מביא קרבן על מה שציער עצמו מן היין, וכן פ' ה'תוס' בברכות 'בורא נפשות' שמכריז להשי"ת גם על מה שאינו מוכרח לאדם, 'נפשות רבות וחסרונן, על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי', שמשבחים להשי"ת על דבר שאינו מוכרח לאדם, כמו תפוחים שיכולים לחיות בלעדיהם. [מלבד מדרגת הפרוש שזוכה לאכול רק פת במלח] אך עיקר פגם הזלילה הוא כשעושה מציאות מעצם התאוה, וחושב מחשבות מה יאכל היום ומה יאכל מחר, באיזה תבלין ובאיזה רוטב ובאיזה תוספת וכדו'. רחמנא לשזבן.

וכתב החיד"א [עבודת הקודש ג, מה] שיש אנשים שיושבים ועושים שיקול הדעת ומעיניים בסדר אכילתן, ויושבים עם בני ביתם ועושים שקלא וטריא ומסקנא מה יאכלו. הרי האכילה הוא ענין שדומה לבהמה, האם שייך לעשות מזה שקלא וטריא, ואילו בדבר הדומה לאכל לא עלה על דעתו ליישב דעתו במסילות בלבב בסדר עבודת ה'. וזהו רדיפה אחר המותרות. שעושים 'נושא' מה נאכל ומה נבשל. זהו מציאות של רדיפה אחר המותרות. ופעם אחת כבר הגיעה כרטיס הזמנה באמריקה לארוע שיתקיים עוד חודש, וצריך להשיב בדואר איזה טעם הוא רוצה לאכול, בתוספת שום ואבוקדו או בנגיעת תאנים משולב באננס, עם ניחוח צילי ורוטב פיקנטי מתובל באורגנו מקסיקני וכו' וכו'. בזה הוא נעשה כמו אפיקורס שרודף אחר המותרות. כשיש לאדם מטרה לשבוע, אין אצלו 'עסק' מפרטי אכילתו, כי עיקר 'עסקינו' הוא רק 'לעסוק בדברי תורה'.

ונזכיר בענין זה ג' מכתבים מגדולי דורינו זכרונם לברכה. מהר"ם פיינשטיין זצוק"ל, ומהר"ש וואנצנר זצוק"ל, מהר"ם קליין זצוק"ל, ממכתבי שבת הלוי כתב לבנו רבי בן ציון בשבת תשס"ו כשהיתה שערוריית הטרפות במאנסי רח"ל, להשיב על מה ששאלו שאל רבנים ועלמים על מה עשה ה' ככה לטריא ומה שישראל ששלש באכילת טריפות, ע"י איש בליעל שהחטיא את ישראל זמן ארוך, ואיש בוכה על פתח אהלו על מכשול נורא זה. 'ואומר בטח, כי אמנם מי בא בסוד ה' אבל בודאי צדיק הוא ה', קרוב לשמוע וכן הדעת תורה מחייב שזה בא ע"י שנשלו הרבים ע"י פגם קדושת המאכל, כתוב בתורתנו והתקדשתם והייתם קדושים בענין עריות, ובענין מאכלות, ובענין עבודת ה', וכתבו הקדמונים שאם 'אנשי קודש תהיון ל' מובטחים שיתקיים בהם 'זבשר בשדה טרפה לא תאכלו', כשחסר ב'אנשי קודש' אין נשמרים בזה. ושלושה דרכים יש במכשול זה, א. ריבוי

המאכלים מכל הבא ליד, שיש להם איזה גושפנקא של הכשר. ב. החסרון הגדול שחללו בנות ישראל לבשל בעצמן במטבח הבית היהודי. וסומכים על דברים הנקנים בחנות, וכל מאכל ישראל נסמך על 'עד אחד נאמן באיסורין'. ג. ריבוי מיני מותרות ומיני מתיקה לאלפים שמשחיתים את הגוף ואת הנשמה.

הרי לנו דעת תורה של הרב וואזנער זצוק"ל ומוסיף שהוא בטוח בכך, שגם כשאכלו מאכלים כשרים, מיני המותרות והמתיקה לאלפים, והנקיים בחנות, אפי' אם יהיו כשרים, כיון שיש בזה רדיפה אחר המותרות, אבדנו קדושת ישראל ולכן קרה המכשול הנ"ל, וכתב בסוף מכתבו שישובו בתשובה על ג' דברים אלה, ועי"ז יוכפר להם.

וכ"כ באגרות משה [י"ד ח"ג סי' ע"א] שאל מלמד בחידר מה עליו לחנך את התלמידים. ובתוך דבריו כתב רבי משה זצוק"ל: 'והנה במדינתנו מרוב הברכה שנתן השי"ת, יש צרון ותאוה גדולה להתנאות עוה"ז לכל התענוגים שקוראים לה גוטיים [הגם שהוא כותב כן באמריקה, כבר הגיע כל זה גם לארץ ישראל בימינו, הגם שעדיין לא הגענו למה שנעשה היום באמריקה, ששולחים את הילד לחידר עם כ"כ הרבה חטיפים מדי יום ביומו, כמו שאורזים לילד בא"י כשנוסע לטיול ארוך, עיני ראו ולא זר] וזה מקלקל נפש האדם שמרגיש את גופו להתנאות בדברים שאין צורך להם, וזוהו הוא נעשה חיה רעה, כי מתחילה מבקש תאוותיו בדבר היתר מדומה, וכשאי אפשר לא יוכל לעצור אפי' מן האיסור, ועד שלהצדיק את תאוותיו נעשה לגמרי כופר. כמאמרם 'לא עבדו ישראל ע"ז אלא להתיר להם עריות', ובפרט בחינוך הילדים, הרי זה עיקר החינוך, כמו שלומדים בפרשת בן סורר ומורה שע"י מאתיים וארבעים גרם שאכל בחנות בעמידה הוא נהרג.

ולכן יחנכו המלמדים את התלמידים שלא לשבח מאכלים, ולא להאריך בדברים כלל איפה יש מאכל יותר טוב, איזה פיצה ממולאת יותר בקטשופ וכל מיני גבינות, לדברי האבן עזרא הם נופלים מזה לאפיקורוס, שאין זה שפת יהודי אלא שפת אומות העולם. כשהתלמידים שומעים מהמלמדים שמשבחים איזה מאכל טעים, הרי הם נתרגלים שזהו עיקר החיים.

וזש"כ רש"י בפ' בחקותי בברכת 'ואכלתם לחככם לשובע' - אוכל קמעא ומתברך במעיני, הרי במדינתנו הוא כמו קללה ולא ברכה, שכאן באמריקה אם יברכו כך את האדם, יאמר 'לא ניחא לי בתיקון חז"ל'.. אדרבה הוא רוצה לאכול הרבה ויתחסר במעיניו... שהרי אינו אוכל רק לחזק הגוף, אלא לתאוה יבקש נפרד.

כי לכא' תמוה מה מקום יש לברכה זו, שאם יש ריבוי תבואה באוצרות, כדכתיב 'וישן מפני חדש תוציאיו', א"כ מה מקום לברכה זאת שיאכל קמעא ויתברך במעיניו? מה יהיה עם כל התבואה שבאוצר? אלא קא משמע לן שגם כשהחנות מלאה באוצרות אין זו סיבה שיהיה יכנס בכרסו. אלא יקח כל מה שיש לו צורך בלבד. ומה שנתן הקב"ה שפע רב כזה, כי צריך לאדם אפשרות להנות בעוה"ז בשבת ויום טוב, כמ"ש החינוך שזהו טעם למצות שמחת יום טוב, כי יודע הקב"ה שכל נפש צריך שיהיה לו זמן של שמחה. אך בימות החול יתיגע לקדש עצמו במותר לו. ומה שנתן הקב"ה במדינתנו ברכה ועשירות גדולה, אל תדון מזה שרצונו ה' שתאכל כל המינים, דא"כ מהו ברכת 'אוכל קמעא ומתברך במעיני', אלא יפריש עצמו מהנאות עוה"ז.

מכתב שלישי ראינו שכתב הגאון רבי מנשה קליין זי"ע במשנה הלכות [חלק ג, סי' עח] להשיב לשואל שתמה על פרסומות מגושמות בתאוות אכילה בעיתונים החרדיים, ומשכנעים את הציבור שיתנו ויאכלו וישבעו, ויש להם הכשר מהודר, וקוראים להו' טעם ג' עדין ועוד לשונות של ארגמן, וכתב רבי מנשה שאע"פ שהמאכל הוא כשר, אך התאוה הוא טרף. וכמ"ש בספר פאר הדור על הנודע ביהודה, מכתב שתיקן על הציבור בפראג, היות והנחתומים בפראג החלו לאפות עוגות טעימות ומעמידים העוגות בחוץ למשוך את עיני וחוטמי העוברים ושבים שיביאו לקנותם, הרי הוא אוסר עליהם לאפות אלו העוגות, שהוא דבר המביא לידי רעבנות ונטיה למותרות. והנה בימינו נתהפך הדבר מהיפך להיפך, שגם העיתונים החשובים מהקהילות, שאינם לוקחים אחריות על תוכן הפרסומות, ומפרסמים שם על מאכלים שהם רק בגדר רעבנות והם כשרים למחדרין, ומשכנעים את הקורא שיבא לאכול בשמחה לחמו, ממש כבמוצאי יוה"כ, ויתענג בתענוגים ברבורים ושליו ודגים שבעת ימי השבוע...

ע"ש שהאריך וכתב בסוף המכתב שהוא אמר לאחד מבעלי העיתונים החרדים, מה לכם לטעון על העיתונים החילוניים שמפרסמים תמונות תועבה לרבים, ואינכם מרגישים שגם אתם מפרסמים תמונות תועבה, ארטיק בציפוי שוקולד מבצבץ עם פצפוצי קשיו וקליפת נוגט, ואדרבה, תמונות מאכלות האלה, הם שורש לתמונות התועבות שלהם. היום בבוקר הוצאתי כמה דפים מעיתון שמגיע להרבה בתים החרדיים. הנה פרסומת של תנובה שמוכרים חלב וגבינות, 'אצילינו בבית, הארוחות מגוונות, כל אחד מעדיף לאכול משהו אחר, ויש דבר אחד שכולנו מסכימים לזה, והם מה שתנובה מייצרת, שזה מלווה אותנו מילדות ועד זקנה, מאז ולתמיד מלא אחת,

החטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע לחוד: **כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך** (כב, ח) כמדורש תנחומא פ' בראשית [ג] הכונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינוך כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין פשיטא שמברך כדי לעשות נחת רוח, הלא כל המצות אנו מקיימים לעשות נ"ר ליוצרינו ית"ש.

בדרך הדרוש

וראת שבביה אשת יפת תאר (כא, יא) ברש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. מקשים העולם דתיבת לא ותבת אלא מיותר. ויש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא רב הוה קמצערא ליה דביתוהו וכו' אמרו לו תלמידיו והא קמצערא טובא ליה לא די שמגדלת את בניו אלא גם מוצלת לנו מן החטא עיני שם. נמצא האשה מועלת לנו לשני דברים לגדל הבנים וגם להציל מן החטא. והנה ביפת תואר דסופה שתלך בן סורר ומורה אם כן יפת תואר אינה מועלת רק לדבר אחר ההיינו להציל מן

חטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע לחוד: **כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך** (כב, ח) כמדורש תנחומא פ' בראשית [ג] הכונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינוך כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין פשיטא שמברך כדי לעשות נחת רוח, הלא כל המצות אנו מקיימים לעשות נ"ר ליוצרינו ית"ש.

ת.ד 102 בני ברק
 פקס: 03-5055919
 9139191@gmail.com

זכר מאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת כי תצא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 449

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

הנצחון במלחמה תלוי בתפלה

"כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבינו" (כא י)

דרש רבי שלמה אב"ד לובלין: 'כי תצא בגימטריה 'התפלה', ללמדך שישראל לוחמים באויביהם באמצעות התפלה, וכמאמר דוד בתהלים (כ ח): "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר" (ספר הגימטריאות).

הוסיף ודרש רבי שלמה זלמן ארנרייך משאמלוי כי אף המשך הפסוק מלמדנו שהנצחון במלחמה תלוי בתפלה; "ונתנו ה' אלקיך", וכיצד? "בידך" - בזכות פרישת כפיך בתפלה. וכדמצינו שתפלה מכנה 'פרישת כפיים', ככתוב (שמות ט כט): "כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'" (אבני המקום' - אבן הרחמים' נט).

להיות נושא בעל

"לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמות מהם הקם תקים עמו" (כב ד)

פרש רש"י (ע"פ ב"מ לב א) שלשון הפסוק: "הקם תקים עמו" מלמדנו שמצות 'הקם תקים' נוהגת רק כשבעל הבהמה מסייע ביד הטוען. "אבל אם הלך וישב לו, ואמר לו: 'הואיל ועליך מצוה, אם רצית לטען - טען, פטור'.

היה 'ה' חפץ חיים' אומר כי באותה מדה כאשר אדם מתפלל ומבקש לזכות במעלה רוחנית כלשהי, נענים לו מן השמים רק אם גם הוא משתדל ומתאמץ לקנותה בכחותיו. לכן אין די לו לבקש: "והאר עינינו בתורתך" ובסיים התפלה להסתלק לביתו... אלא מיד לאחר התפלה ישב וילמד קמעא, כך אף משמים יסיעו כנגדו להצליח. פיוצא בזה, אדם שאינו מתאמץ לשמור פיו ולשונו - אלו פנים יהיו לו לבקש: "נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה!" והיה 'ה' חפץ חיים' ממשיך

זאת במשל קולע: עני אחד התחנן לידידו העשיר שילווה לו סכום פסוף למחיתו. נענה העשיר וקבע לו זמן לבוא למשרדו, אלא שבהגיע השעה הנקובה בושש העני מלבוא. למחרת שב העני ובקש הלוואה, ושוב קבע לו העשיר זמן והוא לא הופיע בו. האם יוכל העני להתרעם על העשיר שלא נענה לו?!

גם אנו כאותו עני, מבקשים שוב ושוב מהקדוש ברוך הוא לזכות למעלות רוחניות שונות. הקדוש ברוך הוא נענה לנו וחסף למלאן, אולם אם לא נשתדל ונתאמץ בעצמנו לקנותן, נדמה כאותו העני שהחמיץ את הזדמנותו. (חסף חיים' על התורה).

מאה ברכות הופכות את הקללה

"ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבה ה' אלקיך" (כג ו)

האר"י הקדוש פרש את הפסוק (לעיל יא כו): "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", שאין פונת הפתוב לומר שהקדוש ברוך הוא עצמו יתן לפנינו קללה חלילה, שהלא "אין קללה למעלה". אלא ללמדנו שמלבד שהקדוש ברוך הוא נתן לפנינו ברכה, הוסיף ונתן בידינו כח להפך את הקללות הבאות עלינו לברכה, באמצעות ההקפדה על אמירת מאה ברכות ביום. לכך מכוון אף הפסוק שלפנינו: "ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" - בכך שנתן בידינו את תקנת מאה ברכות ההופכות את הקללה לברכה.

הוסיף ואמר האר"י כי עבדה זו נרמזה בתבת 'קללה' עצמה, כאשר היא נקראת בהפוך - 'הלל ק'. ללמדנו שאם נהפך את המלה 'קללה' ל: 'הלל ק' בכך שנקפיד להלל את ה' ק' פעמים ביום, אף הקללה עצמה תהפך להיות ברכה.

אף דוד המלך ע"ה רמז לכך בכותבו (תהלים קט יז): "ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו"; מי שמראה כי אינו "חפץ בברכה", בכך שאינו מקפיד על אמירת מאה ברכות כראוי, הרי הוא מראה בכך שפכזכול הוא אוהב קללה ואינו חפץ להופכה לברכה (דרך משה' ליום יא).

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

כל יום תענה צ' אמנים

את דברי השבוע בראוני להקדיש לידיעה חשובה, אשר משום מה אינה מפורסמת מספיק. כאשר אנו זוכים מעל גבי במה זו, במת 'בני אמונים', לחזק ולרומם את ענין ענינת אמן, הרי שאין ראוי ונחוץ מלהציג את הדברים כאן.

ובכן, את ענין "מאה ברכות" פלנו מקריים; אדם חייב לברך בכל יום מאה ברכות. אף במקביל אף לענינת אמן יש מכסה - תשעים אמנים ביום. על האדם להשתדל למצוא לפחות תשעים הזדמנויות לומר אמן בכל יום, כאשר תשובנות שונים נאמרו בדרך, אף ראשית נתיחס לעצם הענין:

צריך לדעת כי אכן כן! מכסת תשעים אמנים בכל יום היא חובה! חובה זו הובאה בפוסקים (ראה מגן אברהם ארץ חיים ו ט) בשם הזהר הקדוש (תיקו"ז מ א).

מענין לשים לב כי חובה זו נרמזה בשמה של פרשתנו - 'כי תצא' - ראשי תבות: "כל יום תענה צ' אמנים". בנוסף, כמה סמלי הדבר שעצם המילה 'אמן' - בגימטריה צ"א - היא ראשי תבות: 'צ' א'מנים'.

אולי נתן לרמז בכך שמספר הברכות היומיות הוא מאה, עשר יותר מאשר האמנים, זאת כדי להזכיר ולעודד על גדלתה של אמן ביחס לברכה וכמאמר חכמינו ז"ל (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", לפיכך די בתשעים אמנים לעמת הצורך במאה ברכות.

להשתלמת מכסה זו של תשעים אמנים מצאנו כמה דרכים ואפשרויות בפוסקים, אף ברור כי עקר קיום המצוה הוא באמצעות ענינת 'אמן' על ברכות בדוקא מלבד האמנים שחובה לענות על הקדישים (ראה שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' קח, הגיאו המג"א שם).

מתוך כך יש לשים לב, כי בשונה מחובת 'מאה ברכות' שאותה יכול כל אדם למלא מדי יום בדרך הנהגתו הרגילה, הרי שפני התשעים אמנים על ברכות יש להתאמץ; שכן גם בצירוף כל ברכות התפלה וחרות הש"ץ מגיעים רק לקמחצית מהמכסה שנקבעו חכמים.

עבדה זו היא הסבה המרכזית שבגינה נהגו ישראל לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים; השומע ברכות השחר משלושה אנשים לפחות, יוכל להשלים בקלות את מכסתו היומית.

הסבר זה אינו שלי! הוא פתוב בספרי רבותינו גדולי הפוסקים (ראה מג"א שם ו ט, ומשני"ב שם ס"ק יג) על מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא: "ועושים כן כדי להשלים תשעים אמנים", הרי לנו סבה יסודית ביותר למנהג זה אשר יסודתו בהררי קדש ואשר עליו אנו משתדלים לעורר כל העת.

אשרינו שיש לנו משפיעים ומברכים באהבה ברכות השחר זה לזה, ובכך זוכים בכל יום להשלים את מכסת ענינת תשעים אמנים על ברכות כפי שצונו רבותינו.

בקריאת "כ"י תצ"א" - ובברכת שבת שלום,

218 298 מחנכים

הצלה כפולה בזכות קדוש לבנה

אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, ועל כן בלבי הרהרתי בפסוקי בטחון והתפללתי שיקרע ה' מעלי את רע הגזרה וישיבני לארצות החיים.

בשעת בקר מקדמת נפתחה הדלת בגטאות וקלגס נאצי הורה לנו לקום ולבוא אחריו. היינו בטוחים שהסוף המר הגיע, אלא שאז הפתענו. שמענו את הקלגס אומר לחיל זוטרי שעמד לפניו: 'אסירים אלו אמורים להתלות בשעה ארבע, עד אז, חבל על כח העבודה שלהם. קח אותם אתך שיעבדו תחתיה ובשעה ארבע בדייק תחזיר אותם, הישר לעמוד התליה...'

מפתעים והמומים צעדנו אחר החיל אל מחוץ למחנה, לעבר המקום שבו נדרשנו לעבד, ולפתע הרהרתי לעצמי: הלא בין כך ובין כך אמורים אנו להתלות, ומה יש לי להפסיד? ממחשבה למעשה לחשתי לחברים שצעדו לצדדי: 'הבה ונברח!' אלא שהללו שכבר פשל כח סבלם, פחדו לעשות זאת. נסיתי לשכנעם כי מה יפסידו אם ינסו... אך הם סרבו בתקף.

החלטתי לברח לבדי, ובסיעתא דשמיא הבריחה הצליחה. נצילתי.

במהלך מסע בריחתי הגעתי למחבוא ששכן במעבה היער ובו שהו מתי מעט יהודים. הללו ברחו לבס נאותו לצרפני לחבורתם, ואכן שהייתי לצדם עד לסיום המלחמה.

לקראת סיום המלחמה, כאשר חילי הצבא האמריקני הכובש הגיעו למקום שבו שהיתי, שמעתי לפתע מבעד לחרף הצר שדרכו חדר אויר למחבואנו, את קולו של חיל אמריקני הלוחש לחברו באנגלית: 'כמדמני שגלית כאן מחבוא של גרמנים. בוא ונשליך לתוכו רמון ונהרג את כלם...' מבין חברי ששהו לצדדי אני הייתי היחיד שיצאתי אנגלית. נחרדתי לשמע הדברים וזעקתי מיד לעבר החילים: 'איננו גרמנים, יהודים אנו!' הללו חזרו בהם מיד מפונתם, והם אף סיעו לנו להנצל ולהגיע למקום מבטחים.

נפעמתי כאשר הבנתי כי יהודים אלו נצלו אף הם בזכות מסירות נפשי לקיום מצות קדוש לבנה. אלמלא כן לא הייתי בורח ומגיע אל המחבוא, והללו שלא היו מבינים את דברי החילים, היו מוצאים את מותם חלילה בידיהם.

כך זכיתי פעמים להנצל ממות ואף להקים מחדש את ביתי ולחיות חיים ארכים בארץ הקדש, בזכות מצות קדוש לבנה."

מילין קדישין יורא תשפ"ב

אני הקטן השתדלתי בכל מאודי לשמר על מצוות התורה, קלה כבחמורה, גם תחת עיניהם הפקוחות של הנאצים. באחד הלילות בעודי גם את שנתי הטרופה על דרגש העץ, התעוררתי לפתע לאור הלבנה שארז לעברי מבעד לאשנב הצר הסמוך לתקרה, ולפתע נזכרתי - כבר כמעט אמצע החדש וטרם קדשתי את הלבנה!

כיון שלא יכלתי להעלות בדעתי אפשרות להחמיץ מצוה זו, נטלתי סכונ רב, ובעוד חברי נמים את שנתם ירדתי בלאט מהדרגש וצעדתי כפוף קומה לעבר פתח הצריף.

בחוץ שררה דממת מות שהפרעה מפעם לפעם לקול נביחותיהם המפחידות של הפלבים האכזריים. אלומת אור חזקה סרקה מפעם לפעם את שטח המחנה וסביבותיו. המתנתי לשעת כשר וחמקתי אל הרחבה הסמוכה לצריף.

הבטתי לעבר הלבנה שכבר היתה כמעט במלואה ומיד התחלתי לומר את סדר קדוש הלבנה מתוך הזכרון. תוך כדי הקדושה החלו עיני לזלג דמעות. נזכרתי בימים לא רחוקים שבהם זכיתי לקדש את הלבנה בבגדי שבת וברב עם ויחלתי בכל לבי ליום שבו אזכה לקב שוב.

לרב דבקוטי לא שמתי לב למתרחש סביבי, והנה בעודי מנתר על מקומי באמירת 'כשם שאני רוקד' פמנהג, שמעתי לפתע צווחה מקפיאת דם - 'האלט!' - עצר! פקחתי עיני בבהלה והנה מולי עומד קלגס נאצי רשע חמור סבר, ומורה לי לצעד אחריו.

ידעתי - זהו הסוף! מבחינת הנאצים עשיתי את העברה החמורה ביותר: יצאתי מהצריף בלא אשור.

צעדתי בברכים כושלות אחר חית הטרף הנאצית אל עבר חדרו של מפקד המחנה האכזר. לשמע העבדות לא הסס המפקד לשניה וצרח בגסות נאצית גרמנית אפניתי: 'אל הגרדום!'

הגרדום היה חדר פתוח שחזיתו פנתה אל רחבת המחנה ובמרכזו הצבו עמודי תליה, שבהם היו תולים בכל חצי שעה ארבעה אנשים יחד.

כאשר האיר הבקר מצאתי עצמי משלך בחדרון קטן, יחד עם עוד שלושה יהודים אמללים המצפים לתלייתם. לא ידענו כמה שעות או דקות אנו אמורים להמתין עד לבצוע גזר הדין, אך זאת ידעתי: אפלו חרב חדה מנחת על צנארו של

הספור שלפנינו נשמע מפי כ"ק מרן האדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א וספר לאחר מעמד קדוש לבנה שהתקיים בכתל המערבי לפני שנים רבות. הספור נמסר מפי בעל המעשה, יהודי יקר שזכה לשרד את אימי השואה ולהנצל בדרך פלאית בזכות מצות קדוש לבנה.

ספור זה הוא המחשה ועדות קולעת לכחה וסגולתה של מצות קדוש הלבנה, כפי שכתב ה'באר היטב' (או"ח תרב ד):

"מעשה באחד שפגעו גויים בלילה ורצו

במהלך מסע בריחתי הגעתי למחבוא ששכן במעבה היער ובו שהו מתי מעט יהודים. הללו ברחו לבס נאותו לצרפני לחבורתם, ואכן שהייתי לצדם עד לסיום המלחמה.

להורגו, ובקש שיניחו לו לעשות מצוה אחד קדם מותו, והלבנה היתה בחדושה וקדשה בכונה גדולה, ונעשה לו נס כשדלג שלוש פעמים פמנהג, ונשאו הרוח ונצול מהם. גם שמעתי שמי שקדש הלבנה מיום שקדשה שוב לא ידאג שימות באותו חדש מאותו יום ואילך."

וכך ספר האישי:

"עברתי את ימי המלחמה במצור ובמצוק, כאסיר במחנות המות הנוראיים. הנאצים ימח שם דאגו למחק מלבנו כל תקנה לחיים; מדי יום היו הם הורגים אסירים יהודיים באמתלאות שונות ומשונות. איש לא ידע מתי יבא יומו וזקוקים היינו לאמונה עמקה ושרשית כדי לשרד.

מנין הקדישים ביום

יב. אין לפתח משבעה קדישים בכל יום. מנין זה סמכוהו חכמים על הפסוק (תהלים קיט טז): "שבע ביום הללתיך". ואולם ראוי לכל אדם שלא לפתח מלענות אחר עשרה קדישים בכל יום.

מקורות ובאורים:

כן פסק בשלחן ערוך הרב או"ח נה א. חובת שמיעת שבעה קדישים מקורה בשבולי הל'קט' סימן ח. ואלו ההוראה להדר לשמע עשרה קדישים מקורה בגרסת הרמ"ק (סדור הרמ"ק דף נט ע"ב) והראשית חכמה' (שער הקדשה פרק יז) בדברי הזהר הק'.

קריאה לצבור לענות אמן על הקדיש

יג. בסיום כל אחת מהבקשות שבקדיש, קורא אומר הקדיש לצבור: "ואמרו אמן", כדי לזרזם לענות אמן כהלכה. לא יאריך שליח הצבור הרבה בנגינתו של תבות אלו, לפי שעניית אמן מתיחסת לבקשה, והרי הבקשה מסתיימת לפני אמירת המלים "ואמרו אמן". שליח צבור המאריך בנגינת המלים "ואמרו אמן", לא ימתינו הצבור עד שיסיים נגינתו, אלא יענו אמן מיד.

מקורות ובאורים:

כך פסק המגן אברהם' (מכז יד) והביאו המ'שנה ברוה' (שם לה) וה'כף החיים' (שם נ).

המלים "ואמרו אמן" מובאות בנסחאות הקדיש שהביאו הראשונים. (ראה: סדר רב עמרם גאון סדר קר"ש וברכותיה; סדר התפלות לרמב"ם בסוף סדר אהבה). ב'פרושי' סדור התפלה לרוקח' (עמוד ס) מבאר שחכמים למדו זאת מכך ש'דוד אמר בסיום שירתו (תהלים קו מח): "ואמר כל העם אמן" ובכך קרא לצבור לענות אמן אחריו.

בספר 'זכר עשות' (ערך קדיש) מבאר שתקנו לומר "ואמרו אמן" רק בקדיש ולא בברכות, לפי שבקדיש אין מזכירים שם ה' ויש חשש שמא יתשלו הצבור מלענות אמן. ואולם בברכות שמזכירים בהן שם ומלכות, הכל יודעים ונוהגים לענות אמן.

חובת עניית אמן על ברפת כהנים

יד. בשעה שהכהנים עומדים על הדוכן ומברכים את

הצבור, חייבים הצבור לענות אמן אחר כל אחד משלשת פסוקי ברפת הכהנים.

מקורות ובאורים:

כך נפסק בשלחן ערוך' (או"ח קכח ג). מקור הדברים במשנה (סוטה לז ב): "ברפת כהנים, כיצד? במדינה אומר אותה שלוש ברכות, ובמקדש ברכה אחת", ומפרט רש"י (שם ד"ה ה"ג, ע"פ הגמ' שם מ א): במדינה היו הכהנים מפסיקים אחר כל אחד משלשת פסוקי הברכה כדי שיענו הצבור אמן, ולכן נחשבת ברכתם כשלוש ברכות. ואולם במקדש שלא היו עונים אמן אחר הברכות, לא התר לכהנים להפסיק בין פסוקי הברכה, ולכן נחשבת ברכתם כברכה אחת. התוספות (מ ב ד"ה וכל כך) מבארים, שאף שגם במקדש היו מפסיקים לאמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כיון שהיו אומרים זאת באמצע הפסוק, אחר הזכרת השם, ובין פסוק לפסוק לא היו מפסיקים, לכן נחשבת ברכתם כ'ברכה אחת'.

אמן על ברפת כהנים – דאורייתא

טו. יש הסוברים שעניית אמן על ברפת כהנים היא מצוה מן התורה.

מקורות ובאורים:

רבי יהונתן איבשיץ (מדרש יונתן' פר' כי תבא), וכן דורו רבי יוסף שטיינהרט מפירדא (שו"ת 'משנת יוסף' סי' יג) כתבו שחייב עניית אמן על ברפת כהנים ולמד בגזרה שוה ממעמד הברכה והקללה שהיה בהר גריזים ובהר עיבל. שכן במסכת סוטה (לח א) למדו חכמים את ההלכה שברפת כהנים צריכה להאמר בלשון הקדש ובעמית, בגזרה שוה ממעמד הברכה והקללה, שבו אמרו אותו הלויים בלשון הקדש ובעמית. לאור הכלל שאין לדרש גזרה שוה למחצה (זבחים מח א) יש ללמד שפסי שבמעמד הר גריזים והר עיבל נצטוו ישראל (דברים כז טז): "ואמר כל העם אמן", כך אף אחר ברפת כהנים, חלה על השומעים חובה להקשיב לפסוקי הברכה ולענות אמן אחריהן. לפי דבריהם נראה לכאורה שכל שלוש האמנים שאנו עונים אחר שלשת פסוקי ברפת כהנים הן מצוה מן התורה; שפסי שבמעמד האמור נצטוו ישראל לענות אמן על כל ברכה וקללה בפני עצמה, כך יש לענות אמן אחר כל פסוק מפסוקי ברפת כהנים.

בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' עח כתב שהמבי"ט ב'קריית ספר' (בפ"ד מהלכות תפלה וגשיאת פנים) סובר אף הוא שעניית אמן על ברפת כהנים היא חייב מן התורה ונטה לפסק כן. וכך פסק ה'אגרות משה' או"ח ח"ב סי' לא. וראה עוד במקורות ובאורים להלכה הבאה.

אברך יקר!
בענותך אמן אחר המברכים בבית הכנסת תזכה לקנות לך פרקליטים רבים, שימליצו טוב בעדך לקראת מי הדין הקרובים ובאים, ותזכה להכתב לשנה טובה ומתקה.
המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חדש אלול, זכאים להשתתף בהגרלה על 10 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

ההגרלה תתקיים א"ה ביום חמישי ד' בתשרי תשפ"ג.
הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפורסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה 3 שמייעת שלוחה 3 - שמייעת שלוחה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00 כללי המיזם שמייעת שלוחה 1 - שמייעת שלוחה 3 - שמייעת שלוחה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00

"אבינו מלכנו סתם פיות משטינו ומקטרינו"
"בבה עניית האמן נבראים מלאכים ובורים לנצח המלחמה נגד המקטרגים שהם מלאכי משחית" (מהרש"א נזיר ס ב).
תמונה של מאזניים זהובות על רקע שמיים כחולים עם עננים.

עצות למי שנמנע ממנו לענות תשעים אמונים

במקורותינו מובאות כמה עצות למי שפיוס מן הימים ארע לו אנס, והוא רואה שלא יוכל להשלים צ' אמונים:

חמש עשרה וי"וים

א. בתקוני זהר חדש (דף פג א) מובא שביום שלא ענה האדם תשעים אמונים עליו לכוון בחמש עשרה הי"וים שבמלים הפותחות את ברכת 'אמת וציב' הנאמרת לאחר קריאת שמע - 'ויציב וכוון וקיס וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתקן ומקבל וטוב ויפה'. חמש עשרה וי"וים אלו עולים בגימטריה צ', ויחד עם א' ד'אמת' שלפניהן, הם עולים לגימטריה צ"א, בגימטריה של אמן.

אמן על בקשות הרחמן

ב. בספר 'דרך משה' (ליום יא) מובא, שאם ארע לאדם אנס והוא אינו יכול לבוא לבית הכנסת, יכול הוא להשלים את מכסת תשעים האמונים בשמיעת ברכות השחר וברכות הנהיגין מבני ביתו. ואף יכול הוא לצרף לשם כף את האמן שעונה על בקשות 'הרחמן' שאומרים בסוף ברכת המזון.

ארבעים וחמש פעמים

ג. עצה נוספת הביא ה'בן איש חי' שיאמר בכל יום את הפסוק (תהלים פט ג): "ברוך ה' לעולם אמן ואמן" ארבעים וחמש פעמים, "וזה הפסוק יועיל לו במקום עניית אמן תשעים פעמים, בעת שהוא אנוס ואינו יכול לענות". ה'בן איש חי' מעיד כי גם הוא נהג לומר פסוק זה בכל יום ארבעים וחמש פעמים, לאחר פרשת ברכת הפהגים הנאמרת לאחר ברכות התורה ('בן איש חי' ש"א וישב אות טו).

אמירת 'אין כאלקיניו'

ד. עוד כתב בספר 'נוטרי אמן' (ח"ב עמ' קנח): כתבו הראשונים (מחזור ויטרי' סימן א; 'שבולי הלקט' ס' א ועוד, הביאם המשנה ברורה תרכה ה) שתקנו לומר את הפיוט 'אין כאלקיניו' בשבתות וימים טובים כדי להשלים בכף את מגן המאה ברכות. פיוט זה מרכב מחמשה בתים שבכל אחד מהם ארבעה שבחים. שלשת הבתים הראשונים שמתחילים: "אין...", "מי...", "גודה...", הם ראשי תבות אמן, ונחשבים כאמירת שתים עשרה פעמים אמן. ובאמירת הבתים שאחריהם, המתחילים ב"ברוך..." וב"אתה...", הרי זה כאלו אמר שתים עשרה פעמים "ברוך אתה - אמן", והרי הוא כאומר שתים עשרה ברכות. לאור דברייהם נתן לומר שאמירת 'אין כאלקיניו' אף משלימה אמירת שתים עשרה אמונים. דברים אלו משתלבים היטב עם דברי המדרש שמביא מהר"י צאלח (פרוש 'עץ חיים' לסדור התפלה, בתפלת 'אין כאלקיניו') כי תפלת 'אין כאלקיניו', נתקנה בעת שגזרה מלכות הרשעה על ישראל שלא לענות אמן, כדי שיאמרוה ברמז.

להנהלת 'בני אמונים',

בשנים האחרונות זכיתי להתקרב לשמירת התורה והמצוות. כיון שלא זכיתי לחנוך תורני ידעתי בהלכה אינן מרבות, אך משתדל אני לצעד ולהתעלות צעד אחר צעד במעלות התורה והיראה.

בתחלת דרכי בעולמה של תשובה ראיתי לראשונה את עלונכם המיוחד, ומאז אני שואב ממנו בכל שבוע חזק עצום. נחשפתי באמצעותו למצוה הקלה והעצומה - עניית אמן - ואני זוכה בזכותכם לענות אמונים לרב מדי יום.

המצוה הקלה והנפלאה הזו משמחת אותי מאד, משום שהפעמים הרבות שאני זוכה לענותה נותנת לי תחושה שאני משלים את המצוות הרבות שהחמצתי במשך השנים הארוכות שבהן לא זכיתי לשמור מצוות. ומשום כך, בכל פעם שאני אומר את הפסוק (תהלים קו מח): "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן", אני נותן הודאה מיחדת לקדוש ברוך הוא על כך שזכנו במצוה כה נפלאה שנתן לקימה ללא גבול ומדה.

תחזקנה ידיכם ותראו רב ברכה בעמלכם, וישלם משמים שכרכם, על כל פעלכם.

מוקיר ומעריך,
מאיר אזולאי,
בת ים.

נתן לשלח מכתבים לפקס
שפסקספו 08-9746102
או לכתבת המייל:
9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

הגאב"ד הרמ"א פרינד ז"ע

הגאב"ד הרמ"א פרינד ז"ע כ' באול תשנ"ו

רבי משה אריה פרינד נולד בשנת תרס"ד לאביו, רבי ישראל אב"ד בעיר הוויאד שבהונגריה, וכבר מילדותו בלט בהתמדתו בתורה וביראה. למד תורה מאביו והתגדל על ברכי סבו רבי אברהם יהושע פרינד אב"ד נאסויד.

בשנת תרצ"ג החל לכהן כראב"ד נאסויד, ובהמשך כהן כדן וראש ישיבה לצעירים בעיר סאטמר תחת רבנותו של רבו בעל הדברי יואל אשר בצלו הסתופף עשרות בשנים. לאחר שאבד את רעותו ונמנות בניו הי"ד בימי הזעם, עלה לארץ והתגורר בירושלים, שבה התמנה על ידי רבו לכהן כראש ישיבת סאטמר, ארבעים שנים כהן בראשותה והעמיד תלמידים הרבה.

בשנת תשמ"ט לאחר פטירת הגאב"ד בעל המנחת יצחק מנה לכהן כגאב"ד העדה החרדית. דברי תורתו נפסו בסדרת ספרי 'עטרת יהושע'. נפטר בכ' באול תשנ"ו ונטמן במרומי הר הזיתים בירושלים.

אמן - פתח כחדה של מחט

רבנו פרש כי דברי המדרש (שהש"ר ה'ג): "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, פתחו לי פתח אחד... כחדה של מחט ואני אפתח לכם פתח שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו", מכונים על שערי הברכה הנפתחים בזכות עניית אמן; הקדוש ברוך הוא מבקש מאתנו דבר קל וקטן כחדה של מחט - להקפיד על עניית אמן בהלכה - ותמורתו הוא פותח לנו בפרוס שערי ענק של ברכה וטובה שאין קץ לערפם ('עטרת יהושע' ה'אזינו).

ברכות השחר בהכרותא

מדי יום היה רבנו נכנס לבית מדרשו כשהוא עטור בטלית ותפילין, נגש אל מקומו ופותח באמירת ברכות השחר בקול רם כדי שיענו אחריו אמן. לכשסיים היה ממתין לשליח הצבור שיגיש לומר את הברכות בקול רם כדי שיענה הוא אחריו אמן ('משה רעיא מהימנא' ח"א עמ' נח).

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איטש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יד אלול תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:17 תל-אביב: 7:33 חיפה: 6:24 מוצאי שבת: ירושלים: 7:29 תל-אביב: 7:31 חיפה: 7:31 ר"ת: 8:08

פרשת כי תצא

הצלת הזולת מסכנה והזק

להציל חפים מפשע...

פעם נמצאו שטרות מזוייפים בדירה השייכת לקהילה היהודית בעיירה הסמוכה לפרשבורג. לאחר חקירה יסודית מצאו מכונת הדפסה באחד המרתפים של חורבה השייכת לקהילה. ומיד נערכו מעצרים המוניים. אסרו את ראשי הקהילה, פקידיה ועובדיה וסכנה ממשית ריחפה עליהם.

כשהגיעה השמועה לפרשבורג, נכנס בעל החתם סופר לעובי הקורה. הוא טען שמכיר את העצורים שהם אנשים ישרים ולא ידם הייתה במעל. זייפני כספים ניצלו את החורבה השוממת כמקום מסתור, ואותם יש לחפש ולגלות.

השיבו השילטונות: "רבה של פרשבורג אינו יכול לערוב על יושרם של בני עיירה אחרת. אך אם רב העיירה ההיא יהיה מוכן להעיד בשבועה שידיהם נקיות, אזי נשחררם."

נועד החתם סופר עם רב הקהילה ובישר לו את הבשורה. נתכרכמו פניו: אמנם גם הוא מאמין בחפותם, אבל להשבע על כך? הרי הוא מימיו לא נשבע אפילו לדבר אמת...

זעק החתם סופר: "יהודים נמקים בכלא. ידיהם אסורות בנחושתיים. מצפה להם משפט קשה ומאסר ממושך. משפחותיהם נמקות ברעב ואין מי שיפרנסם, ואילו כבודו דואג לנוחותו בעולם הבא? יאמין לי, כי בעיני השי"ת חשוב שחרורם מהכלא יותר מתענוגיו של הרב בעלמא דאתי!"

נבעת הרב מקפדנותו של החת"ס. הוא נשבע לחפותם של האנשים והם שוחררו ממאסרם...

הגדת החת"ס

"רק אל תעשה רע לבני עמי..."

מעשה במושל ערבי בירושלים שהסית את ההמון הערבי נגד היהודים בעלילה שפלה. אימה ופחד אחזו ביהודי העיר. באותו יום חלתה בתו של המושל במחלה אנושה. הרופאים לא מצאו לה מזון ותרופה. יעצו לו מקורביו לפנות אל הקדוש היהודי **רבי שלום שרעבי** זצ"ל שהתפרסם כמחולל נפלאות ובוודאי בידו להושיע.

פנה המושל לרבי שלום והפציר בו לבוא לרפא את בתו. הלך רבי שלום לבית המושל והתפלל לרפואת בתו. והנה באורח פלא השתנה מצבה וניכרו עליה סימני התאוששות ושיפור בבריאותה.

ניגש המושל ונשק בהתרגשות את ידי רבי שלום וביקש להעניק לו דורון חשוב. אך רבי שלום דחה מתנתו באומר: "אינני רוצה מאומה, רק אל תעשה רעות לבני עמי". הבטיח המושל להפסיק השיסוי נגד היהודים ולהשגיח לבל יפגע מהם איש.

אורות ממזרח

למנוע כל סכנה גופנית או נזק ממוני העומד לבוא על הזולת!

נלמד מהפסוק: "והשבות לו... וכן תעשה לכל אבידת אחיך" (פרק כב-ב,ג)

ודרשו חז"ל בגמרא: והשבת לו – לרבות אבידת גופו [כגון רואה את חברו שהוא טובע בנהר, או חיה גורתו, או לסטים באים עליו שהוא חייב להצילו] (סנהדרין עג.). וכתב הרמב"ם (פרק א' מרוצח הלכה יד): "כל היכול להציל ולא הציל עובר על 'לא תעמוד על דם רעך'. וכן הרואה את חברו טובע בים או לסטים באים עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו, או ששכר אחרים להצילו ולא הציל. או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה... ולא גילה אוזן חברו והודיע וכו' העושה אותם עובר על 'לא תעמוד על דם רעך'."

כתב הפלא יועץ: "יש רבים מבני ישראל, שנראים לפנים כלים ריקים, אבל יש בידם מצוה זו של הצלת ישראל, שבזה הם מכריעים ועוברים את החכמים והגדולים שבישראל. והן אמת שאין הקב"ה לוקח שוחד מצוה כנגד עבירה, ומשלם להם עונש על כל העבירות שעושים, ועל כל ביטול מצוה שמבטלים. אבל גם כן יש לו שכר הרבה ליתן לאנשים האלה, שטורחים ועמלים בכל כוחם, להציל ישראל מיד עכו"ם, ולהציל עשוק מיד עושקו..."

ואם כל כך גדולה מצות הצלת נפש, על אחת כמה וכמה טובה כפולה להציל את חברו מלחטוא, והמזכה את חברו לדבר מצוה, מאחר שאמרו שהמחטיאו חמור מההורגו, כן המזכהו הוא יותר מהמחייהו". עכ"ד.

יש לדון, האם מותר להכנס למקום סכנה לצורך ריפוי והצלתו של גדול הדור שרבים צריכים לתורתו? בשאלה זו דן הגר"י זילברשטיין שליט"א, והביא ראיה להתיר מגמרא (כתובות עז) בה מסופר על רבי יהושע בן לוי שישב בין חולים במחלה מסוכנת ומדבקת ועסק בתורה בנימוק שהתורה מגינה ומצילה...

והקשה בעל "אהבת איתן": הרי קיימא לן (פסחים ת) שבשכיח הזיקא אפילו שלוחי מצוה ניזוקין, ואיך תגן עליו התורה? ומתרץ שבלימוד התורה לאחרים יש זכות גדולה שזה צורך הרבים ובזה אפשר לסמוך על הנס.

לפיז מוכרע הרב זילברשטיין כי מותר לסמוך על הנס למען רפואת גדול הדור המרביץ תורה לרבים. וגדול הדור "כרבים דמיי" (וכמובא במ"ב ס' קיט ס"ק יב) וכן מובא בגמרא (כתובות סא) שרב אשי סיכן עצמו כדי להציל את מר זוטרא. (ועיין דרכי תשובה יו"ד סימן קנז ס"ק נא).

עלון "איטש לרעהו" פרשת כי תצא הוקדש לעילוי נשמות
האשה החשובה מרת שרה ע"ה בת ר' אפרים זלמן ז"ל
שיום היאהרצייט חל ביום יח אלול, ת.נ.צ.ב.ה.

לשמור ולקיים דיבור שהוציא אדם בשפתי וקיבל על עצמו לקיים!

נלמד מהפסוק: "מוצא שפתיך תשמור ועשית" (פרק כג-כד)

וכתב רבינו יונה ז"ל (משלי ד-כא): הזהיר על הפשיעה בשכחת העיקר מן הנדר וכו' כי מעת שנדר וחייב עצמו בנדר, הוזהר לשום על לב שלא יפגע ולא ישכח, כי הנה הוא יודע כי השכחה מצויה בלבנות בני אדם לשכוח דבריהם אם לא ישמרו אותם בלבד, וכמו שנאמר (קהלת ה-ה) "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יצוף האלוקים על קולך" וגו' פירוש: אעפ"י שאתה שוגג בסוף בביטול הנדר, לא תחשב לך שגגה, כי הנה פשעת, באשר לא שמרת הנדר על לבך בלבתי תשכחנו".

על הפסוק "כי תדור נדר... לא תאחר לשלמו" כתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה ג-עד): יש עונש באיחור הנדרים והצדקות אעפ"י שמשלם אותם אח"כ. ואם נדר אדם לתת צדקה לעניים חייב לשלם אותו מיד... והנה נצטוינו שלא לנדור נדרים שנאמר "וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא" וחז"ל דרשו מזה (נדרים ע"ז): שאם תדור יהיה בך חטא, כי הנדר מכשול לפני הנודר פן יחל דברו או יאחר לשלם, אבל צדיק חונן ונותן מבלי שידור, זולת כאשר יקרא מן המיצר, כי אז ידור נדר כענין שכתוב "וידר יעקב נדר לאמר" וכן בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל ידרו נדרים לחזק ידיים רפות. עכ"ל.

אמרו חז"ל (נדרים כב.): כל הנודר אעפ"י שמקיימו נקרא חוטא. ועוד אמרו: כל הנודר כאילו בנה במה. ומדוע? מבאר בעל העקידה, שגם הנודר למצוה יש בכך פגם, לפי שמראה בזה שאינו מקיים המצוה מחמת שמושב עליה מהר סיני, אלא משום נדרו ורצונו העצמי ולא משום שכך רצון השי"ת.

עוד מן הראוי להביא את דבריו של הגר"ע ביגו זצ"ל (בספר בינה לעתים - דרוש סז) בביאור המשנה (אבות ב-ד) "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה". וכך כתב: אמרו הקדמונים ז"ל שיהיה אדם מלהוציא מפיו הטובה אשר בלבו לעשות, שלא יאמר אעשה מצוה זו היום או אלמוד חמשה פרקים וכיו"ב. כי בסגולה הוא כשהאדם מוציא זה בשפתיו, אינו בא לידי עשיית אותה מצוה או אותו הלימוד. כי הדבר נשמע בין המקטרגים ומעוררים כמה עיכובים למונעו. וזהו שאמרו אל תאמר בפיו כלל ללמוד ולשנות כשיהיה לך פנאי כי שמא יעכבוך, המקטרגים, שלא יהיה לך פנאי. [א.ה. יתר על כן מפורש ברש"י (סנהדרין כו:) על אמרת עולא "מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה". עיי"ש]

"להשתדל" - אין לה שיעור...

סיפר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל: מעשה בתלמיד ישיבה שביקש עזרה כספית גדולה מרבה של מיר הגאון רבי אברהם צבי קמאי זצ"ל, אמר לו הרב כי אין באפשרותו לתת מלא הסכום הגדול הנצרך לעניו, אך יתן לו מתנה נכבדה.

הלה התעקש וביקש להשלים את כל החסר, ואם לא, לכל הפחות שיבטיח הרב "להשתדל" להשיג את שאר הסכום. אך הרב סירב בתוקף להבטיח להשתדל... שאלו התלמיד, וכי מה ביקשת? רק "להשתדל" בלבד ומדוע אי אפשר להבטיח זאת?

אמר לו רבי אברהם צבי: יודע אתה מה פירוש "להשתדל"? ואז הוציא מהארון מסכת גיטין והראה לתלמיד את דברי הגמרא (דף ל:): "ההוא דאמר להו, אי לא פייסנה לה עד תלתין יומין, להוי גיטא. אזל פייסא ולא איפייסא". ולכאורה, כבר יצא ידי חובת פיוס בהשתדלותו לפייס ומדוע לא מועיל? אלא "אמר רב יוסף: מי יהיב לה תירקבא דדינרי ולא איפייסא"? והיינו, שאם לא נתן לה כזה סכום, לא נחשב שהשתדל לפייסה.

לומדים מגמרא זו משמעותה של הבטחה. "ואם כן" - סיים הרב - "איך תובע אתה ממני רק להבטיח להשתדל" וכי אפשר לדעת עד היכן מגעת חובת "השתדלות" זו...

שמושה ש"ת

"ביומו תתן שכרו"

לשלם לשכיר לילה פעולתו ביומו לא יאוחר משקיעת החמה!

נלמד מהפסוק: "ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו" (פרק כד-טו)

ואמרו חז"ל: מנין לשכיר יום שגובה כל הלילה: תלמוד לומר: "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר" ומנין לשכיר לילה שגובה כל היום: שנאמר "ביומו תתן שכרו" (בבא מציעא קי:)

רבי יהודה החסיד ז"ל מייעץ (בספר חסידים-תתרטו), כדי שלא יכשל אדם באיסור "בל תלין", את העצה הבאה: "אם תשכור סופר לכתוב לך, תתנה עמו שלא תהיה ב"בל תלין פעולת שכיר", שמא כשיתבע ממך, לא יהיה לך ליתן לו, אעפ"י שתעשה תנאי עמו, תתן לו כשיתבע, אם תוכל, ואין בזה מתנה על מה שכתוב בתורה, שהרי אמרו חכמים אדם מתנה עם פועל שלו להאכילו לחם צר ומים לחץ ואעפ"י שחייב להאכילו כסעודת שלמה בשעתו".

עצה נוספת שלא לעבור על "ביומו תתן שכרו" מצאנו במעשה שאירע עם הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, שכאשר פועל סיים עבודה מסויימת בביתו, הוא לא היה בבית כדי לשלם לו שכרו, וגם לרבנית לא היה כסף. היא התקשרה לבעלה לשאול מה לעשות כדי לקיים הדין "ביומו תתן שכרו".

ביקש רבי משה אהרן מחברו שיזכה עבור אותו פועל את שכרו ובכך יקיים את ההלכה. אך עדיין הסתפק האם באמת קיים בכך את הדין שהרי למעשה הכסף אינו בידו של הפועל ואפילו אינו יודע מכך. או מכיון שזכה בשבילו נחשב שנתן לו, שהרי זיכה לו וזה שלו.

לאחר זמן נכנס רבי משה אהרן אל הגר"י סולובייצ'יק זצ"ל ושאלו האם נכון עשה ויצא בזה חובת "ביומו תתן שכרו". חשב הגר"י מספר דקות והשיב: אכן כן, מקיימים באופן זה את הדין של "ביומו תתן שכרו".

לקיים המצוה כל יום...

הגאון רבי שאול בראך זצ"ל מסר פעם את ספרי התורה שלו לסופר סת"ם כדי להגיהם ולתקנן. נקב לו הסופר את סכום מחיר המלאכה. ואולם כעבור שעות מספר פנה אליו רבי שאול ואמר לו: "חוזרני בי אין רצוני בתשלום על העבודה בקבלנות כי אם לשלם עפ"י שעות, כי בזה אזכה לקיים מידי יום ביומו מצות עשה "ביומו תתן שכרו".

וכך הוה. במשך קרוב לשנתיים, בכל יום לפני תפלת מנחה, היה רבי שאול משלם לסופר שכר פעולתו לפי חשבון השעות שעבד באותו יום. חישובו התלמידים ומצאו כי לפי שיטת תשלום זה שילם פי ארבע! מהסכום אותו נקב הסופר מתחילה...

שאול בחיר ה'

"ואיסור בל תלין להיכן פרח?"

פעם מסר הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל, מנורת לילה לחשמלאי כדי לתקנה תיקון קל. כשהגיע האומן לתפלת ערבית בישיבת לומז'ה הביא איתו את המנורה כשהיא מתוקנת, וגמר בלבו לא לקבל תשלום עבור תיקון פעוט כזה. רבי אליהו האריך בתפלה ולכן סר האיש אל דירתו הסמוכה לישיבה והעמיד את המנורה על השולחן.

ויהי באשמורת השלישית של הלילה, כשבא האומן אל הישיבה ללמוד את שיעורו - בהיותו ממשכימי קום - מצא להפתעתו את רבי אליהו עומד ומצפה לו עם הארנק ביד.

תמה על כך האומן, אך רבי אליהו השיב לו בענוה: "וכי זיטרתא היא? ואיסור בל תלין להיכן פרח?"

מתנו"מ

מצוה להשיב אבידה [עפ"י סימנים] לבעליה!

נלמד מהפסוקים: "השב תשיבם לאחיך... וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אשר תאבד ממונו ומצאתה לא תוכל להתעלם" (פרק כב-א, ג)

והקישו חז"ל כל אבידה ל"שמלה" מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנים ויש לה תובעים, אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז [ולהחזיר] (בבא מציעא כז.).

ידועה קושיית הפני יהושע: מדוע צריכים סימנים להשבת אבידה, הרי כלל הוא "ברי ושמא ברי עדיף" א"כ, כאשר בא אדם ותובע את האבידה בטענה ש"ברי" לו שזו אבידתו, ואילו המוצא מסופק אם אכן האבידה של התובע והריהו בבחינת "שמא", נחזיר את האבידה לתובע ד"ברי ושמא ברי עדיף"!

נאמרו על כך מספר תרוצים ונביא אחדים מהם: (א) המוצא יכול ללכת אחרי רוב העולם ולטעון שלא נפל ממנו אלא מרוב העולם (דכשארין מוחזק הולכים גם בממון אחר הרוב) עד שיוכיח ב"סימנים" שאבד ממנו. (פנ"י).

(ב) **באבידה** ישנו צווי מיוחד מן התורה על המוצא שאינו רשאי להשיב את האבידה אלא "עד דרוש אחיך אותו". כלומר: עד שידרוש ויברר אם הוא רמאי או לא, ולענין זה לא מספיק "ברי ושמא ברי עדיף" אלא צריך הוכחה של "סימנים". (שערי יוסף שער ו-פרק יד).

(ג) **"ברי ושמא ברי עדיף"** אומרים רק באופן שיש "תובע" ו"נתבע". והנתבע הוא "שמא", אבל כאן הרי אין "נתבע" שהרי המוצא אינו חייב דבר לתובע, ועל כן צריך בירור של סימנים. (לבוש מרדכי ב"מ סימן א).

(ד) **"ברי ושמא"** אומרים במקום שאכן טענתו ברורה לו, ומסתבר לנו שדבריו אמת ואינו טועה. אך באבידה, שכיח מאוד שהרצון שלו למצוא את אבידתו מביא אותו לדמות (בטעות) שהאבידה שלו היא, בעוד אין הדבר כן, לכן אין אנו יכולים להתייחס לטענתו כטענת "בריא". (משמרת חיים).

בספר קב הישר (פרק מ) כותב בתוך דבריו כי יש מצוה אחת אשר בעיני האדם נראית כמצוה קלה, אך עונשה חמור מאוד, והיא מצות השבת אבידה, שבהיותו עובר על מצות השבת אבידה, שרואה אבידת אחיו, ואינו מחזר אחריה ליקח אותה ולהשיבה. אזי מוכרח לבוא בגילגול בוולד הנוצר, להשיב לבעליה. ובתוך הזמן סובל יסורים וצער, זמן רב. ואינו בא בגילגול הקל, שהוא בחינת העיבור, שהוא מתכסה ונעלם בתוך נשמתו [וכנזכר בספר הגילגולים להאר"ז] על הפסוק "וכן תעשה לכל אבידת אחיך", כי הקב"ה דן את האדם מדה כנגד מדה. [דכיון שהעלים עיניו מהאבידה, לכן לא יזכה להתגלגל בבחינת העיבור שהוא בהעלמה אלא בגילגול החמור].

ומאידך, הבה ונתבונן מה דינו של המשיב אבידה שמוכן אף להבזות עליה, כגון אדם מכובד ונשוא פנים שמצא שה תועה בדרך ונשאו על כתיפו מתוך זריזות להשיבו לבעליו? בוודאי שכרו גדול ורב מאוד!

וההוכחה לכך - מביא הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל - מדינו של גנב שנתבזה לשאת את השה שגנב, על כתיפו, אף שהוא גרם זאת לעצמו בפשיעתו, בכל זאת חס המקום על כבודו ולכן משלם רק ארבעה ולא חמשה, כמו שכתב רש"י: "הואיל ונתבזה בו". א"כ על אחת כמה וכמה במדה טובה המרובה עשרת מונים, כאשר מתבזה על קיום המצוה בוודאי ששכרו רב ועצום לאין שיעור.

לסיים, נציג בפני הקוראים שאלה מעניינת שיש לעיין בה: בגמרא (ב"מ לג.) למדו חז"ל מהפסוק "אפס כי לא יהיה בך אביון" שאם מחפש אחר אבידתו, ונזדמנה לו אבידת חברו, ואינו יכול להשיב אלא רק אחת מהן, אזי אבידתו קודמת לאבידת כל אדם.

ולכאורה קשה: מדוע לא תהא מצוה זו כאשר מצוות עשה שחייב אדם להוציא עליהן עד חומש מכספו כדי לקיימן. ולמה לא נאמר גם כאן שיפסיד אבידתו, אם היא עד חומש, כדי שיוכל לקיים מצוות השבת אבידה לחברו?!

לקיים המצוה שבאה לידו...

באחד ימי חול המועד סוכות, חלה הצדיק רבי הירש מיכל שפירא זצ"ל. נרעשו תלמידיו ומעריציו ואצו רצו לכותל המערבי לעורר עליו רחמי שמים. כאשר שבו המתפללים, התברר כי הנער זלמן בנו של הצדיק רבי דוד בהר"ן זצ"ל, איננו. הוא לא שב מתפילת הרבים. חשבו הוריו שודאי הרחיק לכת לקבר שמעון הצדיק, כדי להתפלל לרפואת רבי הירש מיכל. אבל הערב ירד והנער איננו.

הסתכל אביו וראה שגם לולבו נעלם. לאן הלך? הלילה עבר בדאגה, ורק בשעות הצהריים חזר. הלובל בימינו, האתרוג בשמאלו, ונעליו מתחת לבית שחיו... "היכן היית" - שאלוהו - "ומדוע אתה יחף?"

סיפר הנער כי הוא סיכם עם חברו להתפלל לרפואתו של רבי צבי הירש במערת המכפלה. הם שכרו חמור ורכבו עליו לחברון עיר האבות, וביקשו מאבות העולם שיעוררו רחמים לרפואתו. כל הלילה עמדו בתפלה, ולפנות בוקר ירדו לטבול במקוה של המקובל **רבי אליהו מני**, רבה של חברון. יחד עם מתפללי מנין הותיקין, ומשסיימו עלו על החמור לשוב לירושלים.

ואולם באמצע הדרך חש הנער שהנעליים אינן נוחות. התבונן בהן והבחין שהחליף את נעליו בחשיכה ששררה במקוה. ביקש מחברו לשוב עמו לחברון. אבל הלה סירב כי הם שכרו את החמור ליממה, ואם יאבדו את המועד יכפילו דמי השכירות. בלית ברירה מיהר לחלוץ את נעליו, שהרי הוא "שואל שלא מדעת הבעלים" ודינו כגזלן. וכך הגיע לביתו כשהנעליים מתחת לבית שחיו...

כששמע אביו רבי דוד את סיפורו, תמה: "מה תרוץ הוא זה שיש להשיב את החמור במועד? היה לך לרדת מן החמור, להניח לחברך לשוב לירושלים, ולעשות דרכך ברגל, יחף, לחברון, לחפש את בעל הנעלים ולהשיבן לו! הרי על כך נאמר מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה!"

"עדיין לא מאוחר!" ענה הנער. ומיד סב על עקבותיו יחף, והנעליים בידו. לעשות דרכו רגלי לחברון, לקיים את המצוה שבאה לידו, מצות השבת אבידה...

מעילו של שמואל

שלא תחסר המצוה לכלל ישראל...

מחשבתו של כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל היתה תמיד לטובת הכלל היאך לזכותם ולהגן עליהם. כאשר שמע על אדם שמצא אבידה ועומד להחזירה לבעליה, היה אומר לו, שיכוון להוציא את כלל ישראל במצוה זו.

הוא הסביר בקשתו, משום שזו מצוה שלא כל אדם זוכה לקיימה, כי אם אינו מוצא אינו יכול לקיים השבת אבידה ונמצא שחסרה לו מצוה זו.

אדמו"ר בעלזא

שמחה על שזכה...

מעשה באדם שהגיע לביתו של הגר"י קניבסקי - **הסטייפלער** זצ"ל לבקש ברכה. כשיצא שכח והשאיר על השולחן קפסה קטנה של גפרורים. הבחין בכך הסטייפלער ומיד רץ אחריה אך לא הצליח להשיגו. הקופסה היתה מונחת בחדרו במשך תקופה ארוכה מאד, עד שיוכל לקיים מצות השבת אבידה.

והנה יום אחד הופיע האיש ההוא בפתח הבית. מי שלא ראה את שמחתו העצומה של הסטייפלער בעת שהתרום ממקומו כדי להשיב את האבידה לבעליה, לא ראה שמחה של מצוה מימיו. שמחה על שזכה לקיים רצונו של השי"ת.

הלמות עמלים - ח"ב

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לא עולה כסף – שווה זהב!

המשיך האברך וסיפר: בלית ברירה קמתי, וכדי שלא יהיה לי קשה ללמוד לבד, ביקשתי מהחברותא שלי שיקום גם הוא מוקדם ונלמד יחד. בימים הראשונים הלימוד היה "קשה ומר". יש כאלה שרגילים לסדר השכמה וגם נהנים מזה. אני לא הייתי רגיל לקום מוקדם ובהחלט לא נהייתי מזה. וכל-הכבוד לחברותא שלי שחלק עימי את הנטל.

עבר יום ראשון וידעתי ש-20% מהמשימה מאחורי... יום שני: 40% מהמשימה מאחורי... ביום השלישי נכונה לנו הפתעה: המנוח ע"ה ניגש אלינו ואמר במילים האלה: 'התחלתם ללמוד לפני התפילה? איזו זכות יש לכם! אתם בטח בחורים מאוד מיוחדים ורציניים!' הוא כל-כך שיבח אותנו ולא נתקרה דעתו עד שביקש שנברך אותו שגם הוא יזכה לזה!

במשפטים הקצרים והטובים שלו הוא פשוט הפך לנו את הגלולה המרה לסוכריה מתוקה. מיותר לציין שביומיים שנשארו לא רק קמנו בשמחה, אלא כל הלימוד היה נראה אחרת - עם "נְעֻשְׁמָאק!"

* * *

...השבוע של "העונש" היה מאחורינו. והחברותא היקר שלי מפתיע אותי בשאלה 'אולי נמשיך? בימים האחרונים זה היה כל-כך כיף! הזדהיתי עם כל מילה שלו והסכמתי ברצון.

המשכנו ללמוד בהשכמה, ובסדר הפרטי הזה הספקנו להשלים את לימוד כל המסכת שנלמדה בישיבה באותה שנה.

כאשר הסתיים שיעור א' היה ברור לנו שגם בשיעור ב' לא נוותר על הלימוד בהשכמה, וכך עשינו. המשכנו עם זה גם בשיעור ג', ולא תאמינו: גם בישיבה-גדולה אליה הלכנו ביחד. וכך במשך השנים זכינו לסיים את כל הש"ס!

והכל-הכל זאת בזכות מילה טובה שהרעיף עלינו המנוח ע"ה לפני שנים רבות. לא יאמן כי יסופר; מילה טובה גרמה לנו לסיים את כל הש"ס מחוץ לסדרי הישיבה... הדבר נתן לי סיפוק עצום במשך שנות הלימוד!

ככה זה. אדם אומר מילה טובה לשני, והיא משפיעה עליו במשך שנים רבות. והכל-הכל נזקף לזכותו של אותו אחד שהשכיל להעניק את המילה הטובה לזולת, ולא לשמור אותה לעצמו. מילה טובה לא עולה כסף - אבל שווה זהב!

ישר-כח גדול על העלון הנפלא 'איש לרעהו' בו אנו מתענגים מידי שבת בשבתו - פותח ואומר שולח הסיפור. מצורף בזה סיפור שהתרחש עם סבא שלי.

* * *

חלפה לה שנה מאז שנפטר **סבי היקר** עליו השלום, וברצוני לשתף את הקוראים הנכבדים בסיפור ששמעתי בימי השבעה - ויהיו הדברים לעילוי נשמתו.

סבא ע"ה היה גר ליד 'ישיבה-קטנה' מעולה, והוא היה מתפלל באופן קבוע בישיבה. הוא מאד אהב את בחורי הישיבה ודמותו גם התחבבה עליהם. בשבעה הגיע אברך כבן 35 וסיפר סיפור שהיה איתו לפני 20 שנה, כאשר למד באותה 'ישיבה-קטנה'.

וכך סיפר: באחת השבתות, בתחילת שיעור א', התעוררתי מאוחר והלכתי להתפלל בשטיבל השכונתי. כאשר חזרתי לישיבה ונכנסתי לבית המדרש לסדר הלימוד, פגש אותי אחד מאנשי הצוות של הישיבה שהיה אחראי על הבחורים באותה שבת.

'למה לא היית בתפילה?' שאל.

מה יכולתי לענות מלבד האמת הפשוטה: 'קמתי מאוחר והלכתי להתפלל במקום אחר!'

הפתיע אותי האיש-צוות ואמר: 'תפילה בישיבה היא כמו "סיידר" לכל דבר ועניין. כיוון שהחסרת שעתיים וחצי עליך להשלימם במשך השבוע הבא, ע"י שתקום כל יום חצי שעה לפני התפילה ותלמד בזמן הזה!'

* * *

נ.ב. יש שיטענו שאיש-הצוות עשה טעות חינוכית חמורה! מדוע? כי לא נותנים לילד עונש "ללמוד תורה". ללמוד תורה זו זכות ולא עונש. גם בבית לא נותנים לילד עונש "לעזור בבית", כי לעזור בבית זו זכות ולא עונש!

כך או אחרת זו הייתה המציאות, ומיודענו נערך לקום במשך שבוע בזמן מוקדם מהרגיל, ולקיים סדר-לימוד לפני התפילה.

* * *

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

אליו, שוב לא יצליח להכניע אותך כלל וכלל.
(לאור הנר)

השב תשיבם" (כב, א)

מובא בספר "חיים שיש בהם": מעשה ביהודי אחד, מאנשי לודו', מקום כהונתו של רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, שטייל ברחובות העיר, ומצא ארנק מלא כסף. כשבא לביתו, פתח ומצא בארנק סכום של אלף רובל. למחרת בבקר, קרא היהודי בעתון, מודעה מאחד הפריצים, שאבד לו ארנק ובתוכו מעות, ומי שמצאו ויחזירו, יקבל מאה רובל בשכרו.

ללא היסוסים ולא

חשבונות עה היהודי את דרכו לבית הפריץ, והחזירו לו.

שמח הפריץ כי אבדתו הוחזרה לו, נטל את הארנק מיד היהודי, מנה את המעות שבתוכו, פניו מעידים בו כמאה עדים, כולו חימה.

כך היא דרכו של גוי, חשב היהודי לתמו, פיו ידבר שקרים, הבטיח להעניק מאה רובל וכבר התחרט.

אבל המעשה לא הסתיים בכך, הפריץ

החל צעק צעקות קללות חירופים וגידופים, גנב, כולכם גנבים! שני אלפים רובל היו לי בארנק, ואתה לא החזרת לי כי אם אלף!

רעדה אחזתו ליהודי דגן אשר רצה לקיים מצות השבת אבידה, ולבסוף מעלילים עליו עלילת שוא.

התחיל לדבר תחנונים, ושהוא מוחל על המאה רובל שהובטחו למוצא הארנק, ובלבד לא יעליל עליו כזאת, אולם דברי היהודי נפלו על אזניים אטומות.

הפריץ מסר את דינו לערכאות.

נחפוז האיש אל בית הרב מרא דאתרא, וסיפר לו את כל הסיפור, הקשיב הרב לדברי היהודי, והרגיש כי אמת בפיו - בארנק שמצא לא היו כי אם אלף רובל ותו לא.

פנה אליו והוכיחו: דע לך, כי צרה זו באה עליך, משום שבשעת קיום מצות השבת אבידה, היתה לך מחשבה זרה, לקבל שכר של מאה

"ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו" (כא, י)

עצה נפלאה למלחמת היצר רמוזה בפסוק זה, לדברי רבנו יוסף חיים בספרו "עוד יוסף חי", אשר באר אותה באמצעות משל נאה: מעשה היה בחוזה בכוכבים שהיה מקורב עד מאד למלך.

באחד הימים לפתע, סר חנו בעיני המלך, והוא החליט להרוג אותו... אך מכיון, שאין המלך יכול להרוג אדם סתם הוא קרא לו ואמר לו: "עליך לומר לי מתי תמות, ואם תטעה אהרג אותך..."

הבין החוזה בכוכבים שהמלך טומן לו פח, שכן אם יאמר לו: בעוד עשרים שנה, יהרוג אותו המלך מיד, ברצותו

להוכיח לו שהוא טועה, וכך בכל תשובה שיענה לו, ימצא המלך דרך להרוג אותו.

הרהר מעט ואז השיב: "אדוני המלך, רואה אני בכוכבים שעתיד אני למות שלשה ימים לפניך..."

כששמע המלך כך, מיד חשש לגעת בו לרעה, שמא יקרב את מותו שלו... ולא זו בלבד, אלא שמאותו יום ואילך הוא הצמיד לחוזה בכוכבים שלו שומרי ראש שישמרו את צעדיו, וכן רופאים שיבדקו את בריאותו...

הקשר שקשר בינו לבין המלך - הציל את חייו.

התורה מייצעת ליהודי - ממשיך ה"בן איש חי" - שיקח את יצרו הרע וישעבד אותו לעבודת הבורא ולצרכים שלו.

אין צורך להלחם נגדו באפן חזיתי, אלא מוטב לו לאדם לנהוג בחכמה, ללמד מדרכיו ולשבות את שביו, כך שכל הכלים של היצר הרע, משועבדים יהיו לעבודת הבורא...

כאשר אומר לך יצרך: "אל תקנה אתרוג, הוא עולה מאה דולר... חבל על הכסף", עליך לענות לו: נכון, אבל גם גלידה עולה כסף..."

כשהוא לוחש לך: אתה עיף ואינך יכול לקום לתפלה", החזר לו: "אמת הדבר, אולם אני כה עיף עד שאינני מסוגל לחטוא..."

באותם כלים בהם הוא מנסה לשבש את עבודתך הרוחנית, כך עליך להשתמש נגדו עצמו, ועל ידי שתקשר את עצמך

"עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם"

(רמב"ם)

אִישׁוֹן לַיִל, רַק הַכּוֹכְבִים בְּחוּץ, הַמְזִיגִין נוֹשֵׁף עֲלֶיךָ בְּאֶגְרִסִּיבִיּוֹת, אֶתְּהָ אוֹהֵב אֶת זֶה, מִחֲלִיף צֶדֶד, מִתְּפֹסֶה שׁוֹב עַד הַפְּדָחַת, וּמִמְשִׁיךְ לִישׁוֹן אֶת שְׁנֵתְךָ הָעֶרְבָה. וְאָז... קוֹלוֹת בְּכִי וְיִלְלוֹת מְכִיוּן הַחֶדֶר שֶׁל הַתִּינוּק.

הוא בוכה.... אין מה לעשות, נפרדים בכאב מפנות החלומות, ולך תדע עכשיו מה התינוק צריך, ופמה זמן זה יקח.

אתה מנסה לדחף לו דייסה, מוצץ, שר לו שיר ואתה מסתפל, נו מתי ירדם כבר.

עד שהוא נרדם אחריו שעה הוא שוב מתעורר, סיוט...

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

שיקחו את שלהם ויתפרנסו בכבוד. ואכן נטל רבי חיים קרייזווירט את הפרטים, אך שנים רבות לאחר המלחמה לא הצליח למצוא שם ושארית לאותו יהודי, ואף לאחר חיפושים שונים לא עלה בידו למצוא אחד מיורשיו.

עברו יותר מעשרים שנה. רבי חיים יושב בבית המדרש ועמל בתורה, והנה ביום מן הימים נכנס אורח עני מרוד, לבוש בבגדים קרועים ובלויים, והתיישב בקצה בית המדרש ושהה שם בעיר במשך כמה ימים.

במשך ימים אלו שמע רבי חיים את שמו ושם משפחתו, ולאחר בירור קצר נודע לו שהוא בנו של אותו יהודי שמסר לו את מספר

חשבון הבנק שלו בשוויץ.

הבין רבי חיים שנודמנה עתה לידו מצוה גדולה של השבת אבידה בשלימות.

הוא ניגש אל האיש וחקר אותו היטב בבדיקות שונות להיות בטוח שאכן הוא באמת בנו של אותו יהודי, ומשמצא כי אמת בפיו, מסר לו את הסימנים והמספרים שהיה צריך לדעת, והלה

הצליח להוציא מהחשבון בבנק סכום כסף אדיר שהפקיד אביו שם שנים רבות קודם לכן.

הוסיף רבי חיים שיש ללמוד מכאן מוסר השכל, שיכול אדם להסתובב עשרים שנה עני מרוד ואינו יודע עד כמה עשיר הוא, כך כל אדם מסתובב בעוה"ז כעני בדעת ומבזבז זמנו, ואינו מודע לאוצר הגדול הטמון בו, הכוחות, הכשרונות והיכולות שמסוגל להעפיל בהם לפסגות אם רק ינצלם כראוי.

(בדידי הוי עובדא)

"השם תשיבם לאחיק" (כב, א)

מעשה שהיה בישיבת פורת יוסף: בחור מצא בבית המדרש שטר של חמישים לירות (סכום גדול בימים ההם).

הוא פנה לגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ושאל אם יכול ליטלו שהרי מפורש

רובל, היה לך לקיים את המצוה - אפילו אבידתו של גוי - שלא על מנת לקבל פרס.

עתה אם יש לך פרקליט המייצג אותך, אבקש שיואיל לבוא לביתי, להתייעץ מה לטעון בבית המשפט.

יום הדין מגיע, הפריץ "מוכר" את סיפורו בפני השופטים. התובע האשים את היהודי, ולעומתו, הסנגור הצדיקו.

בין הדברים פנה הסנגור אל הפריץ, ושואלו: האם כבודו מוכן להשבע, שאבד שני אלפי רובל! קפץ הפריץ ונשבע.

שופרים נכבדים, פנה אליהם הסניגור - שבועותו של הפריץ במקומה עומדת, ואי אפשר כלל לפקפק בה, אבל היא מעידה, כלאחר יד, שהאבידה שמצא היהודי, אינה

של הפריץ, מי שמחזיר אבידה - חזקתו כשר.

רמאים וגנבים, אינם מחזירים אבידה.

אם היהודי לא מצא אלא אלף רובל, הרי זוהי אבידה אחרת לגמרי, לא אבידתו של

הפריץ, אני דורש להחזיר את האבידה, למי שמצאה..."

הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו

שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה

אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

(לאור הנר)

"השם תשיבם לאחיק" (כב, א)

סיפר הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל מעשה שאירע עמו בתוקפת השואה.

באחד הימים ראה יהודי עשיר שנשלח עם המוני בית ישראל להישרף על קידוש ה' בכבשונות.

בראותו כי כלתה אליו הרעה פנה אל רבי חיים וגילה לו כי חסך סכום כסף גדול בבנק שבמדינת שוויץ, ומסר לו סימנים ומספרים שצריך לדעת כדי להוציא את הכסף מהחשבון בבנק.

הוא הוסיף וביקש ממנו שאם ינצל מצרפני הרשעים ויפגוש באחד מבניו או מיוצאי חלציו, ימסור להם פרטים אלו כדי

לע"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

ליקט מרחובות העיר וביקש מהם להשתתף בסעודת מצוה.

אף אחד לא הבין לאיזו סעודה כוונתו, אולם כולם נטלו את ידיהם והסבו לסעודה, בלי להבין על מה ולמה.

לפתע קם בעל הבית, שלף מכיסו את שרשרת הזהב, ושאל שוב את המאבד על הסימנים שלו, והראה לכל המסובים כי הסימנים נכונים.

לאחר מכן עצם את עיניו, ואמר בהתרגשות לשם יחוד, "הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה מן התורה של השבת אבידה", ומתוך שמחה עצומה של מצוה, נתן את האבידה בידיו של האורח.

בסיפור נפלא זה, ביקש רבי אברהם ועקנין להשריש בקרב צעירי הצאן, את השמחה הגדולה שיש לחוש

כאשר מקימים כל מצוה, ולא לעשותה בלי כוונה כמצות אנשים מלומדה.

"כי יקרא קן צפור לפניך... ואת הבנים תקח לך" (כב, ו-ז)

י"א בתמוז ה'תשנ"ד נפטרה הרבנית אלישיב ע"ה, אמה של הרבנית קניבסקי ע"ה. כשיצאה הרבנית

מהבית בדרכה אל לווית אמה, ראתה קן ציפור על הגג. מיד פנתה אל אחד מנכדיה ודחיפות בקולה: "גש מהר אל ישיבת בית מאיר, וקרא לאברך פלוני, הוא היה אצלי לפני כמה שנים וסיפר, שאין לו ילדים. אמור לו, שיש כאן קן ציפור, וכתוב במדרש ששילוח הקן הוא סגולה לבנים.

אמנם אני עומדת לנסוע ללווייה עכשיו, אבל יש עוד מספר דקות, עד שהרב ירד ונצא לדרך. שיבוא מיד לזכות במצווה!" הנכד מיהר וקרא לאברך המדובר.

לשמע הדברים האברך נאלם דום. כיצד מסוגלת הרבנית בשעה כה קשה לחשוב על אדם בלתי מוכר, שהיה אצלה לפני שנים?

הוא מיהר אל בית הרבנית, אך אז הסתבר, שהציפור לצערו איננה בקן.

"כדאי שתמתין מעט", עודדה אותו הרבנית, "אולי הציפור עוד תשוב לפני שהרב ירד".

בגמרא (ב"מ כד.) המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות הרי אלו שלו.

שלף מיד רבי בן ציון מכיסו שטר של חמישים לירות ואמר לבחור: "קח לך מתנה ממני, ועתה עלה לבית המדרש ותחפש מי איבד את הכסף".

עלה הבחור לביהמ"ד ואכן מצא אברך מבוהל מסתובב ומחפש שטר שאבד לו. היה זה אברך עני ומטופל בילדים שלוה חמישים לירות מקופת הגמ"ח ואבדו לו.

מיד החזיר לו הבחור את השטר והשיב את נפשו.

אמר לו רבי בן ציון: "רואה אתה, גמלת חסד עם אדם מישראל! גם אם צדקת מצד הדין, יש לעשות לפניך משורת הדין.

אין הפירוש "הרי אלו שלו" שאסור להכריזו, אלא יש מצבים שצריכים לנהוג

בוותרנות, לפני משורת הדין".

(האיר המזרח)

"השב תשיבם לאחריך" (כב, א)

רבי אברהם ועקנין, מיקירי בני ירושלים, היה נוהג לקבץ תינוקות של בית רבן בשבת קודש אחר הצהרים, אל בית הכנסת, והיה אומר עמם פרקי תהלים,

מחלק להם מיני מתיקה ומספר באזניהם סיפורי צדיקים ומדות נאצלות.

פעם סיפר לילדי החסד על איש עני אחד בן טובים, שמצא שרשרת זהב יקרה בבית הכנסת.

ביקש האיש לקיים מצות השבת אבידה, ותלה מודעות על דבר המציאה, אך במשך שנה תמימה לא הופיע אף אחד לדרוש אותה.

יום אחד, קרא אדם אחד את המודעה הישנה, ובא לדרוש את האבידה על פי סימניה.

שמע המוצא את הסימנים, וביקש ממנו להמתין מעט, עד שיבדוק אם הסימנים נכונים.

לאחר זמן קצר יצא ואישר כי אמנם הסימנים נכונים, אבל במקום להשיב לו את השרשרת מיד, ביקש מהמאבד להמתין מעט עד שובו.

לאחר זמן מה שב לביתו עם מאכלים שונים, ואחריו השתרכו שמונה אנשים, אותם

אין לאדם דבר יותר מספק ומשמח מאשר החבור הזה... הקב"ה רוצה שנהיה אתו, אבל אנחנו כל הזמן עסוקים עם הטרדות שלנו, ואז מדי פעם הוא שולח איזה כאב או שנים, איזה שחרית או מנחה שהוא רוצה שנהיה מרכזים אליו, ומתוך בחירה ובטול עצמי טוטאלי, ואנחנו אין לנו כח לתת מעצמנו בשביל להתחבר אליו שהוא כלו מתיקות ושמחה, אלא אנחנו רוצים למשך ישועות ולעזוב. אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (א נקודה'לה - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

מכיון שבשעתו אמר ש"אינו כותב" למרות שכוונתו היתה רק לאותו מעמד, מכל מקום אינו רוצה לשנות מהדיבור שהוציא מפיו.

(שר התורה)

"מוצא שפתיך תשמור ועשית" (כג, כד)

מעשה בנגיד שנכנס אצל הגרי"ז סולביצ'יק זצ"ל כשלושה ימים לפני ראש חודש וסיפר לו כי בשבת האחרונה קיבל עליה לתורה בבית הכנסת, ועשו לו "מי שברך" שבו קיבל על עצמו לנדוב "מה שחסר לרב

מבריסק
החודש האחרון
שמשלם לאברכי
הכולל שלו, ובא לשלם את נדרו ורוצה לדעת כמה חסר שעליו לשלם. עשה לו הגרי"ז את החשבון כמה חסר לו, והתברר שרוב הסכום החודשי עדיין חסר לו.

נענה הנגיד ואמר: "אמנם על דעת כן לא נדרתי, שכן סבור הייתי שבסוף החודש מסתמא חסר רק חלק קטן מהסכום, אבל מכל מקום "מוצא שפתיך תשמור" על כן אקיים נדרי", ומסר להגרי"ז את כל הסכום במלואו...

(פניני רבינו הגרי"ז)

"ביומו תתן שכרו" (כד, טו)

סיפר הגה"צ רבי חיים זייצ'יק זצ"ל: פעם ראו את החפץ חיים בערב שבת סמוך לחשיכה, מסתובב באחת הסימטאות והיה הדבר תמוה.

לאחר מכן נודע, כי אחד מפועלי הדפוס שעבד בערב שבת בהדפסת ספרו של הח"ח, נשמט מתחת ידו בעת תשלום השכר, וכדי לא לעבור על עשה של "ביומו תתן שכרו" ועל לאו של "לא תלין פעולת שכיר", חקר אצל הפועלים על מקום מגוריו ונחפו לביתו עד זמן הדלקת נרות כדי לפרוע לו חובו.

ואכן, ברגע האחרון שבה הציפור אל הקן והאברך קיים את המצווה.

תשעה חודשים לאחר אותו מעשה ילדה אשתו של האברך במזל טוב.

"ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך"

(כג, טו)

צריך להבין, לעיל כתוב 'כי ה' אלקיך הוא העובר לפניך' (ט, ג) משמע שהקב"ה הולך לפני בני ישראל, ומכאן משמע 'ושב מאחריך' שהקב"ה הולך אחרי בני ישראל.

אומר הרה"ק רבי יוסף

שאל נתנון זצ"ל אבדק"ק לבוב כי כשהולכים לבית המשתה השמש הולך לפני האדם, ואילו כשמכניסים אדם לבית הסוהר הולך הסוהר אחרי האיש בכדי שלא יברח.

זהו גם כאן הפירוש, שער עכשיו שהתנהגו כראוי היה הקב"ה לפני בני ישראל או בקרב מחנך, אבל אם חס ושלום בני ישראל לא יתנהגו כדבעי ויהיה חלילה בהם ערות דבר הרי הקב"ה יהיה אחריך.

(דברי שאול)

"מוצא שפתיך

תשמור ועשית" (כג, כד)

הגאון מטשיבין - רבי דב בעריש וויידנפעלד זצ"ל נהג שכאשר היו מכבדים אותו לכתוב אות בסיום ספר תורה חדש, היה מסרב, ובמקום זה היה מבקש לעשות את הסופר לשליח עבורו בכתיבת האות.

כשנשאל פעם לפשר מנהגו זה, סיפר רבי דב בעריש כי אירע פעם בחו"ל שהשתתף בהכנסת ספר תורה שתרם יהודי שחתנו היה מחלל שבת, ומכיון שחשש שמא גם הלה יכתוב אות בספר התורה, לכן אמר שאינו כותב אות, והוא מבקש שהסופר יהיה שלוחו.

בעקבות זאת עשו כל הנאספים כמוהו, וממילא גם הלה לא כתב.

{ אז נדברו }

פרשת כי תצא תשפ"ב | לסדר: "זוהי מחניך קדוש" | גליון מס': 573

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

דגל... אגודה... הולכים ביחד או לא הולכים ביחד???

בימים אלו כאן בא"י כולם דשים ומנייאסים על הנושא הבעור... האם ילכו ביחד או לא ילכו ביחד? דגל... אגודה... חסידים... מתנגדים... האם המפלגה תתפצל או לא? איך לי מושג מה הוחלט אבל מה שבטוח... אני כעת לא הולך לדבר על מה שיוכרע בעניין הזה לא לטוב ולא למוטב... (ואל תתקשר ותגיב לי על זה כי ב"ה אני לא שם... לא יודע ולא מעניין אותי ובקרוב אצא... בא נחליט מראש: שכל מי שיגיב לי בהיבט הפוליטי אהרון לו בראשי וכאן תשקע השיחה... אותי לא תגררו לשם...) אני רוצה לדבר על מה שתמיד היה נכון ותמיד ישאר נכון... **ההלו רבותי: נא לא לאבד פרופוציות!!** נא לא לשכוח לרגע שכל הבלגן האם הולכים ביחד או לא הולכים ביחד... זה נטו בייחס לנושא של מפלגה ובחירות... בייחס למשכן הכנסת... בייחס לנישה מאוד צדדית ולא מהותית בייחס ליהדות האינסופית שלנו...

ואני יודע שיהיו כאלו שמזדעזעים ממשפטי הבלע שלי... וכי המפלגה והבחירות הקדושות זה לא נושא מהותי?? הרי מה עם כל הציטוטים שזה דבר שרוב גופי תורה תלויים בו...??

נכון... בסיידר... זה באמת דבר חשוב... ולכן לפי החינוך שלנו צריך לבחור ולפעול ולא להקל ראש בזה... **אבל עדיין!! עדיין פרופוציות!!** אני רוצה שתביין: גם סיר צ'לונט... זה גם דבר שהרבה גופי תורה תלויים בו... יש בזה הרבה שאלות של בשר שנתעלם מן העין וכשנפל שם חלב האם יש ביטול בששים ונ"ט בר נ"ט והאם זה מצטמק ורע לו... ומתי יש מגיס ומצקת ומה עם בורר ואם התפוא"א שמייטה... ומה הברכה שלו... עיקר וטפל... בקיצור: הרבה גופי תורה ושאלות הלכתיות חמורות כרוכים בסיר צ'לונט... **לכן מה????** לכן זה הופך את הטשולנט למשהו מקודש?? לא!! הצ'לונט נשאר צ'לונט... אלא מאי?? החידוש הוא שגם לסיר צ'לונט יש שולחן ערוך ויש דעת תורה... על אותו משקל: בחירות ומפלגות זה בסה"כ סיר צ'לונט... שמתעוררים בו שאלות חמורות שרוב גופי תורה תלויים בו וכמובן שיש לך הרבה השלכות... אבל עדיין... סו"ס מדובר בסיר צ'לונט...

כמובן שאסור לזלזל בסיר צ'לונט כי תכל"ס... סו"ס הוא סיר מאוד גדול!! אבל עדיין... זה צלונט...

ותסלח לי... מי שרואה את זה אחרת... יתכן שהוא נמצא עמוק עמוק בתוך הצ'ולנט הזה...

אבל סתם ככה... הייתה לי שאלה על דרך המליצה: נניח שיתפצלו ויש לי חשק לשים שני פתקים... גם דגל וגם אגודה... השאלה שלי: אם היו שואלים את הרגוצ'בר זיע"א מה הוא היה עונה?? אני כמובן לא שואל מצד החוקים של יום הבחירות שאז בודאי אסור לעשות את זה... סתם מצד כל תשחית של קולות... וסתם כך לא לעשות צחוק מהוראה של גדולי ישראל... איש איש ורבו... אז באמת שאלתי ת"ח והוא ענה לי במקום: שהתשובה כתובה בפירוש בהלכות שופר: הרי קיי"ל שהיה ספק בגמ' מה זה הקול של "תרועה", והגמ' אומרת) בדעת הר"ג) שזה תלוי במקומות... אז נניח שאצל 'דגל' התרועה היא "גנוחי גנח" ואילו אצל אגודה זה "יבובי יביב", מה עשה ר' אבהו?? למרות שצריך קול אחד של תרועה ולא יותר... אבל סו"ס בר"ה זו המלכת ה', ובהמלכה יש כלל ש"יהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם **יחחד שבטי ישראל**...". כולם צריכים להיות ביחד... אז היות ויש חילוקי דעות וקולות בעניין ההמלכה... אז אין ברירה אלא להכניס את שתי הקולות בתוך שופר אחד ובתוך קלפי אחד... וכאן רבי אבהו תיקן את המושג היהודי שנקרא: תשר"ת תש"ת תר"ת. כדי לצאת ידי כל הקולות... הנה לך שאפשר לדחוף שני קולות בתוך שופר אחד... (אגב: ממש במקרה קלפי באמת נקראת גם בשם שופר... כידוע: הקופות שבמקדש שהיו צרים למעלה ורחבים מלמטה נקראו בשם י"ב שופרות) **עד כאן על דרך המליצה... אבל אם תתבונן... הורט הזה הוא לא כ"כ על דרך המליצה...**

זה מאוד רציני... עומדים אנו בערב יום הדין. ונניח שתבא ההכרעה שלא הולכים יחד!

ההלו... לא להתבלבל... גם אם לא הולכים יחד בבחירות... אבל במוצאי מנוחה כולנו נלך **יחד** לסליחות לשמוע אל הרנה ואל התפילה... כולנו נלך **יחד** לביהכ"ס... כולנו רצים **יחד** לאותו בימ"ד... נפתח גם **יחד** את **אותו** תלמוד בבלי ונפתח **יחד** את אותו דף היומי... ואנחנו הולכים **יחד** עם אותו רבי עקיבא... ולא רק עם התנא ר"ע... אלא אפילו עם **אותו** חידושי רעק"א... יש לנו את **אותו** שו"ע **ואותו** ש"ך וסמ"ע... **אותו** מג"א וט"ז... ורק בבחירות. רק לשם אנחנו לא הולכים ביחד!!! **אתה יודע מה זה מזכיר לך??** לפני כמה שבתות נסעתי לירושלים... אבל לא ביחד. הבן שלי ואני נסענו באוטובוס של 12.30. ואשתי והתינוקת יצאו ב-1.30... יצאנו **מאותו** בית... הגענו **לאותו** בית... נסענו **אותה** דרך... רק לא באותו אוטובוס...

נו... מי עושה עסק ב"לא הולכים ביחד" שכזה?? אתה יודע מי...?? **מי שנולד באוטובוס!!!**

אלו עם הראש הקטן... אלו שהיהדות שלהם מתחילה ונגמרת באוטובוס של העסקונה החרדית... אצלם יש פה טרגדיה... אוי אוי... לא הולכים ביחד... לא נוסעים באותו אוטובוס... נו נו... אבל יוצאים מאותה נקודת הנחה... כולנו רוצים בסה"כ לעשות רצונו יתברך... לכולנו יש **אותם** יעדים... כולנו הולכים ביחד עם **אותו** מחזור לר"ה... עם **אותו** שופר... ואפילו עם **אותם** סימנים **ואותו** תשל"ך **ולאותם** כפרות... ואפילו לאותו גוי של שבת... אז שוב: אינני יודע מה יהיה ביום שאחרי... זה לא כ"כ מעניין אותי... אני יודע דבר אחד... שמה שיהיה ומה שלא יהיה... דגל ואגודה שניהם יפגשו למחרת בבית הכנסת בשחירת, וגם אם הם לא יפגשו במזמור שיר... אבל תוך שתיים וחצי דקות הם יפגשו בברוך שאמר... (ומי שמאוד מאוד מתעקש כן להיצמד לאוי אוי... מה יהיה אי שם בכנסת... אז קח בחשבון שבנסיונות הקיימות יתכן ששניהם יפגשו בעוד כמה חודשים בבחירות חוזרות מול עוד אויב משותף... אם לא נשכיל לכבד ולשמור על כבוד של השני בלי צורך באויב משותף שיכיר לנו את המכנה המשותף שבינינו ששם בצל את החילוקי הדעות שבינינו... הולכים ביחד או לא... זה לא מעניין לא את רש"בי ולא את רבי מאיר בעל הנס... כי לשם כולנו נמשיך לבא ביחד... זה לא מעניין את העניים והנזקקים כי להם כולנו נמשיך לעזור גם יחד... והכי הכי: זה לא מעניין את כבוד שמים כי בייחס לזה כולנו נמשיך להיות אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם... אנא... תצטרף לקול השפוי הזה... אל תגררו!!! תשמע לי...

ניתן לקבל את הגיליון בפקט באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: נדרים פלוס

בטלפון: 0799-654321

בזואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

זהירות: אל תדפוק אותנו!!! הוא ידפוק אותך בחזרה...

תשובה זה לא דבר קליל!!!! אבל זה קל!!!

כן... כל הזמן אומרים שתשובה זה דבר קל... אם זה באמת דבר קל אז למה לא כולם רצים לעשות את זה?? אם זה כ"כ קל... אז למה יש כאלו שזה נורא קשה להם??

התשובה היא:

תשובה זה לא קשה!!! אבל רציני!!!

מה הכוונה?? אני אתן לך דוגמא: שני ימים "כבדים" היו לי בחיים... יום אחד סחבתי קרשים מהבוקר עד הלילה... היה מאוד כבד... בסוף היום הייתי הצי מפורק...

אבל היה עוד יום אחד... היום שבו סגרתי שידוך... בסוף היום הייתי לא הצי מפורק... אלא **מפורק לגמרי לגמרי...** מה קרה?? וכי לסגור שידוך זה מאמץ פיזי כל כך גדול?? מה כבר עושים ביום הזה?? בסה"כ צריך לשתות לחיים... זה להרים כוסית ממש לא כבדה... מקסימום להרים צלחת שהיא קצת יותר כבדה ולשבור אותה... כמה כבר צלחת שוקלת... בפרט שזה גם בכלל לא התפקיד של החתן???

מה התשובה??? לסגור שידוך זה לא קשה!! אבל זה רציני!!!! אין פה קושי פיזי!! אבל זה משהו רציני!!!! כמובן שהרציני פה זה לא רציני ממקום של פרצוף רציני ועצוב... אלא רציני מהמקום של **"לרציניים בלבד..."**

כמו בפרסומת של הדירות... אם שמת לב יש דירות שכתוב "לרציניים בלבד..." מה מתכוון המתווך כשהוא כותב **לרציניים בלבד???** הרעיון הוא: אני מחפש קליינט לעניין... שמתכנן לגשת באמת לעסקה... לא חובבני... לא לעשות צחוק מהעבודה... **רצינות מהמקום הזה!!!**

יום שבו אדם מקבל החלטה אמיתית בחיים הוא יום מאוד מוכוון... מאוד טוב... **אבל זה רציני!!!** צריך להראות רצינות!! צריך לעמוד מאחורי מה שאתה עושה!! זו הסיבה שיש כאלו שניאוד קשה להם לעשות שינויים בחיים... לא בגלל שקשה להם פיזית או נפשית... אלא הם לא מספיק רציניים... הם לא מספיק אסרטיביים... הם לא מוכנים לקבל החלטות בחיים... והכל... הם מפסידים... לסגור שידוך זה יום הכי שמוח בחיים... אבל בתנאי אחד... תהיה רציני!! תקבל החלטה ותעמוד מאחוריה!!

מאוד קל לסגור שידוך!! אבל זה לא קליל!!!!

מאוד קל לחזור בתשובה... אבל זה רציני!!!

קח את העניינים ברצינות... קח קרדיט... כדאי לך... זו חויה מטלטלת ומעצבמה... אל תפחד שזה יהפוך אותך להיות פתאום אחד כזה רציני ומפודח ומאויים... אתה בסה"כ תהפוך להיות בן אדם אסרטיבי, עומד מאחורי ההחלטות שצלו ולא פראייער... אחד שיוודע לקבל החלטות ולבצע אותם עד הסוף!!!! די!!!! הגיע הזמן שאני אפסיק לצפצף על עצמי... הגיע הזמן לפתוח אגודת מוחאה למען הכבוד האישי שלי שנרמס מידי יום ביומו - מומני בעצמי... שמדי יום ביומו אני רוצה משהו אחד ותכל'ס... בסוף נעשה מחטף ואני איכשהו מוצא את עצמי עושה משהו אחר... די לסמרטוטיות הזה!!! מי כמוך איזה הרגשה סמרטוטית זו להרגיש שאני לא מוביל... שהמושכות לא בידיים שלי... זו תחושה של... של עבד כנעני... שאין לו בעלות על עצמו... הוא לא בן חורין לעצמו...

על זה אנחנו לעבוד בתשובה!!! מלחמה על עצמאות!!! מאבק להשיב את מושכות הבחירה בחזרה אלי... זה תשובה!!! להילחם למען החלש וללחום על כבודו האבוד... הלא הוא אני בעצמי!! והו!! מהיום אני מקבל על עצמי שינוי... וזה יקרה!!!! אם אדפוק על השלחן חזק זה יקרה... זו עבודתנו בימים אלו... לשוב ולהשיב את השליטה לעסק... עסק חיי... ואני קרבת אלוקים לי טוב...

כשהייתי בחור... אחת לכמה זמן פתאום הגוף שלי היה קורס... קורס גופנית... קורס נפשית... (מיותר לציין את ההשלכה הרוחנית הישירה... שאתה פתאום לא מסוגל ללמוד ולכוין בתפילה... אפס ריכוז... אפס הרגשות... אתה מובלב ועצבני והכי הכי... פתאום אתה מרגיש סוג של חוסר שליטה... סוג של חצי קלאצ' בייחס לבר חיובא למביניס...) ותמיד אני לא הבנתי מה עובר עלי... מה קרה לגוף שלי... מה קרה שאני פתאום עייף ועייף וישן וישן ולא גומר להיות עייף... ואין לי כח לכלום... ואין לי מוויחין בגרוש... ואז כמובן שכל מי שהיה סביבי היה לו די ברור... שתקשיב... אתה מעמיס על עצמך יותר מידי... ואתה לא ישן ובקושי נותן לעצמך מנוחה והפוגה אז מה הפלא שזה קורה... אבל דווקא אני... בדרך כלל לא הסכמתי את האבחנה הזו!! כי... כי גם אם תיאורטית באופן עקרוני זה הגיוני... אבל מה קרה בדיוק עכשיו... דווקא בשבוע האחרון הייתי די רגוע ואפילו שלפעפץ... אני לא רואה שום קשר עשירה למה בדיוק השבוע קרסתי...

ארך לי אולי חמש עשרה שנה עד שקלטתי את אחד מהסודות של הגוף שלנו... ואל תזלזל בזה... כי הרבה סאת יגון שלי ושל הרבה אחרים הוקז על הטעות הזו... ובכן: לגוף שלנו יש שני חשבונות בנק בעת ובעונה אחת!!! יש את חשבון העובר ושב... ששם הכל הולך במזומן!! שזה אומר שאם אתמול הלכת לישון מאוחר... זה יופיע לך בחשבון מיד למחרת!! אתה מחר תרגיש עייף ומפקה ולא תצליח להתרכז... בקיצור: אתה משלם על זה במקום... (וכן הלאה וכן הלאה בייחס למאמץ יתר או מתח נפשי... מיד אח"כ אתה תקבל את החשבונות ואתה מרגיש את התשישות והעיפות) אבל!! במקביל יש לגוף עוד חשבון של הלוואות גדולות... הגוף גם יודע לתת הלוואות נדיבות!!! וכשאתה מתחיל להעמיס עליו **נותן מיד...** כאן יתכן שאתה תופתע לטובה... שאתה לא מרגיש עייפות... הגוף לא מתלונן... ולמה?? כי זה נכנס לחשבון של הלוואות... ואז אתה תראה "כי טוב הוא..." ואם ככה... אז קדימה... אתה מתחיל להעמיס על עצמך ומעמיס... יתכן שבמשך חודש ימים תדלג לילות שלימים... תישן שעתיים שלוש בלילה ותלמד בלי הפסקה... והגוף לא יצצה פה ויצפצף!! (אמנם זה לא לגמרי לגמרי מדויק... מידי פעם אתה תרגיש קצת עייפות... אבל די נקודתית... הגוף יגבה ממך אבל תשלום ממש סמלי... רק בשביל המע"מ... בלי שום פרופורציות למה שבאמת העמסת עליו) ואתה תמשיך לדהור על הסוס עם כל המרץ... ואז אחרי חודש... חודש וחצי... שיתכן שעד אז הספקת להוריד פרופיל... יתכן שאתה עצמך כבר כמעט שכחת איך דהרת על הגוף שלך ללא הפסקה... (ואז בבום אחד!!! לפתע באופן פתאומי... ללא הודעה מראש... פתאום קריסת מערכות בלתי צפויה... עייפות בלתי מוסברת... חולשה... בלבול... מיחושים... שרירים תפוסים... פעילות מעיים רגיזה... בלגן... מה קרה??

אדוני: הגיע זמן הפרעון!! הגוף יום אחד מופיע ומחליט לגבות את החובות המצטברים... **אבל הכל בבת אחת!!!** כשהגוף מחליט לגבות את החוב... **אין אצלו פריסה נוחה...** אתה לא תתחיל לשלם לו כעת כל יום עוד חצי שעת שינה... הוא רוצה את כל התשלום בבת אחת... ואז אתה מרגיש בהתאם... חובות של שעות שינה ועומס נפשי בבת אחת נופלים עליך (יש כאלו שמהנהנים כעת בראשם ומסכימים עם ההגדרה הזו יותר מידי טוב)

וארץ לי אולי 15 שנים לעלות על זה... וגם זה נס... כי לא אתפלא אם יש כאלו שגם אחרי עשרים שנה לא עלו על זה... כי זה מאוד מבלבל... אתה לא רואה שום ייחס ושום קשר... פתאום הגוף מכריז על שביתה ללא כל רקע מקדים... ואתה שואל את הגוף מה קרה? מה מה עשיתי לך בשבוע האחרון שהכרת עלי שביתה פתאומית?? ותחשוב שאני אמור לקלוט שהקריסה שלי היום... קשורה להשתוללות שלי לפני שבועיים או החיזוק שלפני חודש!!

ולמה אני אומר את זה דווקא עכשיו?

כי בתקופה הזו הטעות הזו היא הכי מצויה... מתחיל חודש אלול והבן עליה מתחיל לשים גז... וזה דווקא הולך טוב... ישן מאוחר, קם מוקדם, יורה לכל הכיוונים והסוס דווקא זוהר... משתף פעולה... לא מתנגד... וככה שבועיים, שלושה שבועות... ופתאום מגיע עש"ת ובוום!!!! קריסת מערכות... בדיוק בימים הכי גדולים... דווקא עכשיו הגוף הכריז על שביתה... ואתה מרגיש דפוק!! תחשוב מה שזה... שבוע שלפני ר"ה קמתי לסליחות באשמורת הבוקר... ואילו בעש"ת פתאום אני עם לי לדבר... (אגב: כאן חשוב להדגיש שלעמדת תמיד זו הסיבה לרפיין של עש"ת... זה יכול להיות גם סיבות אחרות) ואז הייתה שנה אחת שדווקא החזקתי מעמד עד מוצאי יו"כ... ואז פתאום הגיעה ההתרסקות גופנית ונפשית... (וכמובן שכרוך בזה גם מין זעזוע רוחני... פתאום אתה מוצא את עצמך בחוסר שליטה... וזה לא מתאים לך... לא מתאים לרמה הרוחנית שלך... ועוד מתי?? במוצאי יום כיפור... רבבבבב... מה קרה לי?? ככה להתחיל את הדף חדש של השנה?? אני מכיר כמה וכמה בני עליה שהנפילות הרוחניות שלהם אירעו דווקא סמוך ונראה למוצאי יו"כ אז למוצאי חג השבועות... וכאן לא צריך להגיע למילים גבוהות מסוג של "שבירת כלים..." כי פה זה באמת שבירת כלים כפשוטו...)

אז אנא!! לא להתבלבל ולא להתפתות... תמיד לזכור שהגוף דורש את שלו!!!

וגם אם הגוף היה גינטלמן איתך לעת עתה... ודחת אותו לפינה שבוע שבועיים והוא לא התנגד... מוקדם מידי לשמוח... והכי הכי: אל תמהר להסיק מסקנות שאפשר להמשיך לרכוב עליו על 160 קמ"ש... כי הוא בסה"כ נתן לך הלוואה והוא יגבה את זה עד השקל האחרון! והיום שככבר קלטתי את זה... אני עוקב אחרי... אין לך מושג כמה שהגוף שלנו מחושבן... הוא לא מוותר... אתה תשלם על כל קפיץ וקבעץ... נוסף שניסית לדחוק אותו באגרסיביות...

אגב: זה לא סתירה שמוותר!! מותר לפעמים לעצבן טיפה את הגוף... סו"ס בכל צום אנחנו קצת מעצבנים את הגוף... מותר לפעמים גם לעשות משמר ולנדד שינה מעינינו... בסיידר... לא צריך לעטוף את הגוף בצלופן בכל מחיר... אבל לדעת שזה לא בחינם!!! יום אחד הוא יגבה את זה!! אז כשמדובר בליל שבועות או ביום כיפור... בסיידר... היום הזה חשוב לי... אני מוכן להיות עייף יומיים אחרי שבועות בשביל לנצל את היום הגדול... אבל להכריז מלחמה של שבועיים או חודש על הגוף... פה זה להכריז עליו מלחמת עולם... וכאן זה לא יגמר טוב... ואסור לך לחטא על הנפש... זה יתנקם!! וזה יתנקם בראש ובראשונה בעבודת ה' שלך... ולסיום: את ההרצאה הזו שאני כעת אומר לך... את ההרצאה הזו מסר יעקב לעשוי בעיצומם של יום כיפור... לאחר שיעקב נתן את המנחה לעשוי... (שהזהר"ק אומר שזה השעיר לעזאזל) עשוי הציע ליעקב ללכת יחד איתו... ואז יעקב סירב באדיבות... מצטער... אדוני יודע כי בילדים הרכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן... ואני אתנהלה לאטי... אני גם ביום כיפור לא מאבד בלמים... אני לא דופק את הצאן!!! כי אצל יעקב שראשו בשמים... פסגת המדרגה היא להיות גם מוצב ארצה... ושיא השלימות של יעקב מגיע לידי ביטוי כש"יבא יעקב שלם ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות!!! חג הסוכות זה לתרגם את עבודת ה' גם לאכילה שתיה שינה של ולמקנהו עשה סוכות... שם יעקב אבינו מתבטא בפסגת השלימות מריש דרגין עד סוף כל דרגין... ההישג הגדול ביותר זה גם כשהראש נמצא בשמים בכל זאת לשמור קשר עין עם הויה לי שור וחמור והמוצב ארצה... שלא לדפוק אותו! לשמור עליו... צריך אותו כאן... הוא חלק דומיננטי ובלתי נפרד מהמלכת ה'... בחור יקר: אל תזלזל במה שנכתב כאן...

אבל לידער לידער!!!!!! יש לך מושג כמה סיפורים קורים מידי יום בבחור מתמודד... ודי... יום אחד הוא נתקף בחולשה ובחוסר שליטה והוא החליט לקנות סמארטפון... והנה הוא כבר מתקרב לגוב האריות... ואז הוא נכנס למאבקי רוח ונפש סוערים... חזור הלוך חזור... כן להתגבר... לא להתגבר... כן לצעוד למקום המפוקפק הזה או לא... כן לא... כן לא... ובסוף...?? בסוף לא!!! בסוף הוא הצליח ברגע האחרון ש... שלא...

נו... בחור כזה בסוף חזר לשיבה... נראה לך שהוא מרגיש התעלות???

איזה התעלות ואיזה נעליים... הוא מרגיש זבל אחד גדול... הוא מרגיש הכי גרוע בעולם... **למה???** כי... כי אל תשאל... אתה יודע מה קרה לי היום... כמעט קניתי סמארטפון... תראה לאיזה דיוטא הגעתי... נו... אבל תכל'ס... הרי בסוף התגברת ולא... קניתי?? נו... אז למה אתה לא טופח לעצמך על השכם?? נו... למה?? כי תכל'ס... ביום הזה שבסוף לא!!! רק בסוף לא... ואילו ברוב הזמן פגשתי את הכמעט כן!! פגשתי בעיקר את החולשה... את הכמעט נפילה... פגשתי פה בעיקר את הדחף השפל שלי ש... שכמעט הצליח לבצע את המחטף... **הבנת???**

את ההתגברות הוא לא רואה!!! את הכמעט נפילה הוא כן רואה!!!

אז הנה!!! זו הסיבה שברגע שעמלק מגיע ומתחיל להצמיד אותך לקיר... כעת הוא מחכך אותך מול היראת שמים שלך... וכאן מתחיל מאבק אינטימי... האם יש לי יראת שמים או לא?? כן... לא... לא כן... ותחשוב שעמלק יודע להגיע דווקא ברגע שאתה עייף ויגע... ברגעים של ריפיון... ואז אתה מרגיש עד כמה אתה **לא!!!** לא ירא אלוקים... כי תראה... עוד רגע אני מתפתה... אבל תכל'ס... אמנם בסוף התגברת!!!

אבל תכל'ס עם איזה תחושה יצאת?? את מה בעיקר פגשתי??

את הכמעט נפילה... את ה"ואתה עייף ויגע ו... **ולא** ירא אלוקים..."

אבל ההלו... זו טעות!!! כי אל תשכח שבסופו של דבר אתה יצאת גדול!! אתה יצאת **כן** ירא אלוקים... רק הוא... עמלק... הוא איתגר אותך ב-לא ירא אלוקים... **לכן!!! בדיוק לכן** התורה כותבת את זה בצורה מטעה!!! כי זו טעות שככלולנו טועים בה... ניגש אלי בחור ואומר לי: אין לך מושג איזה בן אדם שפל אני... איזה מחשבות זרות מגיעות אלי... אמרתי לו: אדוני התבלבלת בין לבין היצה"ר... היצה"ר שלך שפלי!!! ואילו אתה?? אתה עייף ויגע במאבק **מול**. מאבק לבלום את ה"ולא ירא אלוקים..." **אל תטעה בטעות שלי בפרשת זכור!!!** זה שאתה עייף ויגע מול מלחמת עמלק... **זה לא אומר שאתה** לא ירא אלוקים... זה רק אומר **שהוא פה הלא** ירא אלוקים... ואתה בסה"כ מתמודד מול...

כשאתה עייף ויגע... ועל ההתחלה אתה כבר מרגיש דפוק... ואתה כבר יודע ש**אתה** לא ירא אלוקים... ואין שום סיכוי שאעמוד בניסיון וה' שונא אותי... אאופס!!! יש פה תסמינים מובהקים של הירנאט עמלק... כי זו בדיוק השיטה שלו... שלמרות שהוא הוא פה שלא ירא אלוקים... הוא מצליח להעביר את זה אליך ולשכנע אותך שזה לא הוא אלא אתה... ואוי אוי אוי... אל תפול במלכודת הזו... תבין ש"ולא ירא אלוקים" זה לא אתה... אתה פה בסה"כ העייף והיגע...

ואילו הוא ? ? ? הוא "לא ירא אלוקים..." **!!! עד כאן החידוש...**

מסתמא לא כ"כ התלהבת מהחידוש... כי... כי לא הסברתי... ובכן:

כבר נכתב כאן לא פעם... שאחת מתופעות הלוואי העגומות ואולי גם המסוכנות של התמודדות ועמידה בניסיונות... שלא רק שהניסיון עצמו היה קשה ננורא... ולא רק שהיית צריך להחזיק בשיניים כדי לעמוד בזה... **לא אז בלבד!!!** אלא ונוסף גם הוא על שונאינו... אחרי שכבר סו"ס הצלחת איכשהו להחזיק מעמד... בדרך כלל אחרי עמידה בניסיון **אין סיפוק!!! אין תחושת התעלות...** אדרבה... התחושה היא זזזזבל... תחושה דפוקה ורעה... אתה מרגיש עעעל הפנים...

זה בניגוד למה שמקובל לחשוב... כי במושכל ראשון כולם בטוחים שמי שזכה לעמוד בניסיון בטח הוא מרגיש סיפוק עצום והתעלות נפלאה...

אז זהו שלא!!! ולמה?? כי עד כמה שהיה פה ניסיון קשה באמת... מה זה אומר?? זה אומר שהתחככת פה ברגעים אפלים של כפסע בינך לבין נפילה... זה אומר שברגעים אלו היה לך מפגש מביש ולא סימפטי מול החולשות שלך ש... שכמעט... כמעט ניצחו אותך... אז נכון שברגע האחרון שברת ימינה וב"ה התגברת... אבל זה כבר לא משנה... כי מה שבעיקר נצרב בהרגשה... זה המפגש הלא נעים מול החלק האפל ושפל באישיות שלי... (להגיד לך שזה נכון להרגיש רע?? ברור שלא... אבל זו התחושה...)

בא נגיד ככה: אתה יודע מי כן!!! כן מרגיש נפלא כשהוא עומד בניסיון???

אתה יודע מי היחיד שכן מסוגל להרגיש סיפוק והתעלות כשהוא מתגבר על עצמו?? אותו צעיר שכבר קנה אייפון... והוא כבר היה שם עמוק במשך חצי שנה... ואז יום אחד נדבה אותו רוחו והוא החליט לשבור את האיפון... אוהו... פה יש סיפוק עצום... פה יש התעלות עילאית... הבחור הזה מרגיש קדושה והוא מתמלא בסיפוק רוחני... ולמה??

כי אותו רגע של חולשה שבו הוא קנה את המכשיר... זה כבר קרה לפני חצי שנה... אה... מאז עבר הרבה זמן... (מצידו כבר עבר על זה "חוק ההתיישנות"... את הרגע הזה הוא כבר כמעט לא זוכר) ואילו עכשיו?? כעת!!! היום הוא נטו מתגבר... נטו שובר את המכשיר... נטו צדיק... נטו ריקודים "הקב"ה אנחנו אוהבים אותך..." לכן הכל פה כ"כ חיובי ומרגש... לכן אותו אחד מרגיש כזו התעלות עצומה... ובצדק... ואני בעד. מגיע לו...

מהי תעודת הזהות של עמלק??

לפני חצי שנה... בשבת זכור... כשהבעל קורא התחיל לקרא פרשת זכור... פתאום הבריק לי ברק!!! ככה תוך כדי שאני מקשיב לבעל קורא... פתאום התחדש לי חידוש עצום ונפלא... ושילמתי על החידוש הזה במקום... כי פשוט מרוב התלהבות איבדתי קשר עין... והפסדתי את קריאת זכור והייתי צריך ללכת לשמוע בבית כנסת אחר... (יהיו שיגידו שלא צריך לחזור... אבל תן לי לחיות... פעם בשנה תן לנערועון שלי קצת להתפרק... גם לנערועון מותר קצתן אבל הכל היה שווה בשביל החידוש הנפלא הזה!!!

ובכן: החידוש "אומר" כן: בסוף הפרשה כתוב: זכור אשר עשה לך עמלק וכו'... אשר קרן בדרך... ואתה עייף ויגע ו... **לא ירא אלוקים!!!**

כתוב כאן שמישהו פה "לא ירא אלוקים" **מי?? מי פה הלא ירא אלוקים?**

אז לא נעים להודות... אבל עד לפני לא הרבה זמן הייתי בטוח שמה שכתוב "ואתה עייף ויגע ולא ירא אלוקים" זה הולך על היהודי... שאתה היהודי עייף ויגע ואתה היהודי גם לא ירא אלוקים ואז הגיע עמלק... **אבל מי שלמד רש"י יודע שזו בורות וטעות בהבנת הנקרא!!!** ה"ולא ירא אלוקים" זה הולך בכלל על עמלק... כלומר: עמלק זינב בן את הנחשלים. כשאתה עייף ויגע... ואילו הוא!!! עמלק... הוא לא ירא אלוקים, **עד כאן הפירוש הפשוט של הפסוק...** נס שלפחות היום אני יודע את הבנת הנקרא... טוב מאוחר מכלום...

אלא שבאמצע פרשת זכור לפתע הבזיקה לי שאלה פשוטה ומתבקשת: רבש"ע: אם באמת ה"ולא ירא אלוקים" זה הולך בכלל על עמלק אז למה התורה כותבת את זה בצורה כ"כ מטעה... שרק מי שלמד רש"י יודע שזה הולך על עמלק?? הרי בינינו... מסתמא גם אתה בהתחלה הבנת בטעות ככה...?? אם כבר התורה הייתה צריכה לכתוב: אשר קרן בדרך ויזנב בן... מי?? הוא!!! העמלק, **שהוא** לא ירא אלוקים... ואילו אתה היית עייף ויגע... אז למה לא ככה?? למה התורה כן מתעקשת להכניס את זה דווקא באמצע באופן כ"כ מטעה... ש-ואתה עייף ויגע ולא ירא אלוקים... ואני כעת צריך לנחש שה- "ולא ירא אלוקים" זה לא אתה אלא עמלק... הבנת?? **כאן הגיע החידוש העצום והנפלא:**

התורה לא סתם כותבת באופן מטעה... אם התורה כותבת את זה בצורה מטעה... **סימן שזה עצמו תרגיל ההטעה של עמלק!!!** התורה פה מגלה לנו את השיטה המתוחכמת של עמלק... איך הוא באמת מצליח לקרר ולזנב את הנחשלים אחריו... הסיפור הוא: שעמלק... הוא!!! הוא לא ירא אלוקים... אבל ברגע שהוא מגיע אליך... הוא משתדל לתפוס אותך ברגע של חולשה שאתה עייף ויגע ומבולבל... ואז הוא מצליח באלגנטיות לתת לך תחושה **שאתה!!!** אתה פה ה-לא ירא אלוקים!! לא הוא... אלא אתה... ואז... ברגע שאתה מרגיש גם עייף ויגע וגם לא ירא אלוקים... אז קורה מה שקורה... כלומר: "ואתה עייף ויגע ולא ירא אלוקים" **זה הכרטיס זיהוי של עמלק!!!** אם מגיע לך ניסיון

אני לא ירא אלוקים... בשביל לעשות אותי עייף ויגע ולזנב את הנחשלות שלי?? **לא! לא עמלק!!!**
אני לא אפול במלכות שלך.. אני אמנם כעת עייף ויגע... כי הצלחת להזכיר לי את הנחשלות שלי... ניסית להוכיח לי שאני לא ירא אלוקים... אבל אני מצליח לזהות שזה לא באמת בגלל שאני לא ירא אלוקים... אלא בגלל שאתה נחוש לעשות אותי עייף ויגע ולהרחיק אותי מלהיות ירא אלוקים...

אז זהו שאני לא אתבלבל... אני אמנם עייף ויגע... אבל אתה!!! אתה הוא זה שלא ירא אלוקים... אני?? אני ירא אלוקים... אני כעת רוצה לשוב לחיקו של אבי שבשמים ואני אעשה את זה... אה...

ולסיום: מה הקנאה הכי צורבת של בן עליה שמתמודד בניסיונות??

אני מקנא במתמיד הקדוש הזה שנולד עם סטנדר ביד... אין לו פרפרים בראשו... אין לו ניסיונות (או שכן או שלא...) (הוא כזה ירא אלוקים!!!)

אבל אני?? איפה... אני עייף ויגע... כל שעת לימוד שלי כרוכה במלחמות מול ה'היפר'יות שלי... כל יציאה לרחוב מייגעת אותי בשמירת עיניים...

ואני עייף ויגע ו... ו... ולא ירא אלוקים... הוא כן... חבר שלי דווקא כן ירא אלוקים... ואילו אני לא... הוא שהולך לו בקלות ללמוד... הולך לו בקלות להיות טהור... הוא הירא אלוקים... ואילו אני העייף ויגע שזה הולך לי כ"כ קשה... אז אוטומטית ואתה עייף ויגע ו... ו... ולא ירא אלוקים...

אז זהו שלא!!! דווקא כשאתה עייף ויגע ומאותר מול יראת אלוקים... דווקא אתה הירא אלוקים הגדול!! אה... אבל קשה לי להתמיד... אה... אבל יש לי ניסיונות ופיתויים...?? לא!! זה לא אתה!! זה הוא!! הוא מביא לך את הניסיון... ואתה זה שעובד מולו... בעמל ויגיעה מולו...

הגיע הזמן שנחליט בשל ישר: בתור יהודים... את מי אנחנו אמורים יותר להעריך?? את מי שעייף ויגע ממלחמת היצר הלא ירא אלוקים... או מי שדווקא לא עייף ולא יגע... וממילא הכל נראה אצלו הרבה יותר צדיקי וירא אלוקים...?? מי יותר מושלם במידת הכעס?? האם הבת סמינר שתפסה חיזוק ולומדת את הספר "והסר כעס מלבך..." או אמא שלה שעייפה ויגיעה בעבודה יומיומית מפרכת מול מידת הכעס?? העבודה שלנו היא לדעת להעריך גם את היום העייף והיגע הזה שביום הזה לא יכולתי לקצור הישגים מרשימים... אבל לכה"פ התאמצתי בכל כוחי **להחזיק מעמד!!!** נכון שעד עכשיו הייתי לא כ"כ ירא אלוקים... אבל מעכשיו לכה"פ אני רוצה להתנער מהעייף ויגע... ומהלא ירא אלוקים... **בקיצור: לעמלק יש כרטיס ביקור...** הוא אויב מעייף... פחות מציק ומכאיב... הוא בעיקר אויב מעייף... מייגע... נוגע לך בנחשלות. הופך אותך ללא שווה... לא ירא אלוקים... ומולו אין לך את הלוקוס להישאר עניין... אתה מוכרח להיעמד על שתי רגליך ולצעוק: אני ירא אלוקים!!! אני טוב... אחת שאלתי מאת ה'... שבת בבית ה' כל ימי חיי... את פניך ה' אבקש...

רוצה לעשות אותך לא ירא אלוקים... ואילו אתה נלחם בשיניך ולא נותן לזה לקרות...

ואולי מכאן תצא הקריאה לכל נשות ישראל הצדקניות שמסיימות כמעט כל ערב בטעם מר של נקיפות מצפון. איזה כעסנית אני. איך התפרצתי על הילדים היום... מה אני עושה עם הכעסים שלי?? מה קרה לי???

אמא יקרה... מתי תביני שהעצבים מול הילדים זה לא הרבה כעס... זה בעיקר הרבה **עבודה** מול מידת הכעס!! זה שהילדים מצליחים להכעיס... זה לא הופך אותך לכעסנית... אלא מאתגר אותך ביותר עבודה מול מידת הכעס!!! התחושה של העייפות ויגיעה בסוף יום... זה לא מרוב כעס... עיקר העייף ויגע בסוף יום זה מה**עבודה** מול הכעס!!! אנא... אני לא רוצה לכעוס!!! אני מתחננת לפניכם... אני רוצה לסיים את היום הזה טוב בלי לכעוס... אז נכון שפעם מצליחים יותר ופעם לא... והכל תלוי כשבניך שהעייף ויגע שלנו זה **בעבודה** מול הכעס!! זה יתן לנו כח לעבוד על זה יותר... אבל אם העייף ויגע זה בגלל שאני לא יראת אלוקים... זו עייפות מייאשת...

מה שבטוח... מי שבאמת באמת כועס... הוא לא עייף ויגע...

מי שהוא באמת לא ירא אלוקים... אצלו אין "ואתה עייף ויגע..."

הוא מתפרץ ללא גבולות... שובר כלים שורף קשרים וממשיך הלאה...

מי עייף ויגע?? מי שמאותר בעבודה על היראת שמים והמידות שלו!!

אז אנא... גם כש"אתה עייף ויגע" אבל אל תשכח... שה"לא ירא אלוקים" זה הוא!! זה לא אתה... אתה בסה"כ נאבקת שלא ליפול בזה...

ואתה יודע איפה זה הכי פוגש אותנו??

כאן!! בחודש אלול... הנה... סו"ס הגיע אלול... ובאופן טבעי מגיעים מחשבות טהורות... רצון להיות יותר טוב... יותר ירא שמים...

כעת ישנן שתי דרכים איך להביע את הרצון הזה...

או להגיע עם כל החשק וההתלהבות... ה'... אני רוצה להיות ירא אלוקים... ה', אחת שאלתי... שבת בבית ה' כל ימי חיי... או!! אפשרות שניה זה להיאנח... או... איפה אני ואיפה יראת אלוקים... איפה אני ועבודת ה'... ובינינו... שתי המחשבות נכונות!!! הרי מי שרוצה להיות יותר טוב... כנראה שעד עכשיו הוא היה קצת... קצת פחות טוב... השאלה היא לאן לוקחים את המחשבות: האם קדימה... אני כעת רוצה להיות ירא אלוקים? או לקחת את זה ל-אוי... ואתה עייף ויגע ו... ולא ירא אלוקים... מי?? מי לא ירא אלוקים? אני?? אני לא ירא אלוקים?? בדיוק עכשיו?? בדיוק עכשיו שאני מתחיל לחשוב קדימה... דווקא עכשיו נהייתי לא ירא אלוקים?? בוקר טוב עמלק... נזכרת לתת לי על הראש שאני לא ירא אלוקים... כל החופש הגדול... כל בין הזמנים שבאמת היו לי מעידות ובאמת לא הייתי בסדר... אז דווקא היה טוב אם היית מטיח בי שאני לא ירא אלוקים... אבל אז משום מה לא הגעת... דווקא הרגשתי מאוד בסדר עם עצמי... ודווקא עכשיו שסו"ס אני מתעורר ואני כבר כן רוצה להתרומם... בדיוק עכשיו נזכרת להעמיד אותי מול הראי... להראות לי עד כמה

זו טעות קבועה שאנחנו טועים בה בכל שלל סוגי הניסיונות שלנו בחיים... **זו טעות שעולה לנו במחיר יקר של נחשלים אחריו... חוסר מוטיבציה!!!**

בא נקח דוגמא נוספת: אברך בן עליה התקשר אלי... הוא אומר לי: איזה מידות רעות יש לי... אני שונא בני אדם... לא מפרגן לאנשים... לפעמים בא לי להרוג מישהו... איך?? איך אני מתקן את המידות המושחתות שלי?? במקרה היכרתי את אותו אברך טוב מאוד... ידעתי שהוא נשמה זהב!!! אמרתי לו: בא תספר לי את הסיטואציה... תספר לי מתי בא לך להרוג מישהו... ואיפה זה תוקף אותך...

בקיצור: הוא מספר לי על השווער שלו... מדובר באדם בודד... אדם קשה ובלתי נסבל... והוא תמיד חי לבד כי אף אחד לא מסוגל להסתדר איתו... והוא!! החבר שלי... בעל ה"מידות רעות" המדובר... הוא המלאך הטוב היחיד מכל המשפחה שהחליט לפרוש חסות על השווער הקשיש שלו... והשווער חי אצלו בבית... זה באמת לא קל!! אוהו... קשה נורא... יש רגעים שהשווער מצליח לפוצץ אותם... אמרתי לו: נו... מה אתה עושה כשהשווער שלך מפוצץ אותך?? הוא מסתכל עלי בעיניים משתוממות...

מה פירוש מה אני עושה... אני דופק את הראש בקיר... מה יש לי לעשות... **אמרתי לו: מה פירושה??** תוציא אותו מהבית שלך כמו כל הגיסים האחרים שלך שלא חלמו לאמץ אותם... הוא עונה לי: מה פתאום... לזרוק את השווער שלי מהבית? !? איזה רוע לב זה!! אמרתי לו: נו... מה הבעיה?? נכון!! זה רוע לב... אבל זה מה שאתה... הרי סיכמנו שיש לך מידות רעות ומושחתות... אם ככה: אם אתה כבר בלאו הכי מושחת ורע לב... אז לפחות תעזור לעצמך להתפטר ממנו...???

ש ת י ק ה !!! חבר שלי לפתע השתתק... הוא פתאום הביין!!!

מה הוא הביין?? הוא פתאום קלט שזה לא שיש לו מידות רעות!!! אלא יש לו המון **עבודה-- מול המידות!!** יש לו אובייקט בבית שמאתגר אותו יום יום בעבודת המידות!!! מי שעובד על המידות זה לא אומר שיש לו מידות רעות... זה בסה"כ אומר שהוא הרבה עובד ומתחנך בעבודת המידות... זה לא שהוא עייף ויגע כי הוא לא ירא אלוקים... אלא הוא עייף ויגע במלחמה על היראת אלוקים שבו... **כעת הבנת איזה אבסורד יש פה??** במקום שאותו אברך יסתובב בסיפוק נפלא... איזו עבודת המידות אני זוכה לעשות עם עצמי באמצעות השווער המאתגר שלי... במקום זה הוא מסתובב בתחושה קשה שיש לו מידות רעות... **זו בדיוק הגאונות של עמלק...** הוא יאתגר אותך במלחמות עולם מול היצר הרע... הוא עייף אותך ויתיש אותך בהתגברות מול מלחמת היצר... אתה תהיה כבר עייף ויגע וסחוט... ואז כשישאלו אותך: מה קרה?

מה אתה תענה: אל תשאל... **אני לא ירא אלוקים...** יש לי מידת הכעס... יש לי מחשבות זרות... יש לי יצר הרע קשה מאוד... **לא!!! למה אתה מעליל??** זה לא אתה!! זה הוא!! הוא לא ירא אלוקים... הוא מאתגר אותך בניסיונות... אתה עייף ויגע כי מישהו פה מאוד

הגעועים לשדה... המבדיל בין קודש לחול...

שבוע שעבר התחלנו להיערך לקליטת מיליוני תינוקות בירושלים... אבל אל תשכח שיש כמה רבבות יהודים חקלאים שהתמקמו בשנה האחרונה בירושלים... והנה... בחג הסוכות הקרוב הם יתפללו יחד איתנו שוב על הגשמים ויחזרו לחבוש את מגפי החקלאי... יחזרו ליטול את המעדר והמגרפה... וגם זה מעמד מרגש!!!

מה קרה ויניב...? לאיפה אתה ממחר? מה איבדת בביית? שנה שלימה לא היית שם... ואפילו פעם אחת לא שמעתי אותך מדבר על זה... ואילו בדיוק עכשיו שכולם עוזבים את הבית ומגיעים... אתה רוצה ללכת???

ויניב חזר הבייתה!!! הוא השאיר את המשפחה בירושלים... תחכו לי פה... אני אחזור לירושלים ליום ח' בתשרי... ויניב החל לעשות את דרכו הבייתה לאחר שנה תמימה שהוא לא יצא פעם אחת משערי ירושלים... שנה שלימה של מתיקות וערבות טובה תורה... הדרך הייתה ארוכה... אבל הראש של יניב היה מלא וגדוש... יניב היה מרוגש מאוד... מי האמין... לפני שנה עליתי בדרך הזו לירושלים... ומה היה לי בראש? אדמה... גזר... עגבניות... אולי היו גם כמה שאלות הלכתיות בטהרות שאני צריך לשאול את הלוי שלי... ואילו כעת לאחר שנה תמימה בירושלים אני חוזר כן אדם אחר!!! הראש שלי מלא וגדוש בתורה... לא בזבזתי זמן... ידעתי שאני נמצא בירושלים על זמן שאול... זכיתי לאגור אלפי שמעתיא... למיגרס ולמיסבר... כשהגעתי לירושלים בתחילת השמיטה הייתי בקושי חבר!!! (בקושי קבלתי אישור שאפשר לסמוך עלי שאני יודע לשמור על גופי וידי שאני נאמן לאכול על גבי טהרות...) והיום? היום אני בקי בכלים האלות טהרות מכשירין ובסדר מועד ונשים... אני מהלך לי כעת די בודד!!! כי כאמור... כמעט אף אחד לא הולך כעת בדרך חזור... הדרך הלך כמובן עמוסה עד אפס מקום... אבל אני כעת לבדי בדרך חזור... אבל פי לא פוסק מלגרום ולשנן מאות רבות של מימרות ושמועות ששיננתי וחזרתי בשנה האחרונה... אני כל הזמן חוזר ומשנן כי אוצר ידיעת התורה הזה אמור ללוות אותי עד השמיטה הבאה... אני לא רוצה שבשמיטה הבאה אצטרך להתחיל הכל מחדש... הפעם אני נחוש לעשות מעגל חודש... לקום מידי לילה בחצות ולהיות "מהדר אתלמודיה כל תלתין יומין"... עד שיאור השחר... ואז כל פעם שאחזור שוב לירושלים אוכל להמשיך הלאה מאיפה שנעצרת... וקובץ על יד יריבה...

והנה... לאחר ארבע ימי טלטול בשעת דמדומי חמה... הנה בתיה הקטנים של אבל מחולה שבנחלת יששכר כבר נצפים מרוחק... יניב מתקרב ומתקרב... ואז לפתע הוא פוגש את יוחנן... השכן האהוב... יוחנן רץ לקראתו והתחבק חיבוק עז... ברוך מחיה המתים... יוחנן הסתכל עמוק עמוק בפניו של יניב... קרה לך משהו!!! אתה נראה מאיר יותר... גדול יותר... וגם קצת עדין ורך יותר... הידיים שלך עדינות וגם הקול...

יניב לא יכל להתאפק... אפילו לבית הוא לא נכנס... הוא מיד הלך לשדה!!! לשדה האהובה שכעת בימים הקצרים שעדיין נותרו... הרי השדה כעת בשעת רעוא דרעוין... הוא התיישב על האדמה הרכה והתחיל לשיר בדמעות "קה אכסוך נועם שבת המתאמת ומתאחדת... פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך..."

כן... קשה להיפרד משבת הארץ... אבל מאידך יש געועים לעבודת הארץ... האם זה סתירה?? לא ולא!!!

למחרת בבוקר... יניב מיד הלך לבדוק מה קורה בכרדס של עצי התפוחים והענבים... כן... הכל פתוח... ויד הכל ממששים בו... זו הפינת מחמד שעוד תשאר לנו גם במוצאי שמיטה... כן... מה אתה חושב... למה במוצאי שבת קודש יש מושג של "וי אבדה נפש" ומריחים בשמים להשיב את הנפש ובשמיטה לא?? כי במוצאי שבת פתאום הנשמה בבת אחת הולכת וזהו... אבדה!!! אבל בשמיטה זה קורה בכמה פעימות... כעת בר"ה אנחנו נפדים משבת הארץ!!! הארץ חוזרת לפעילות... חוזרים לגדל ירקות ולנטוע אילנות... אבל הפירות?? הפירות עדיין נשארים לנו לפליטה... עדיין ממשיכים לאכול פירות שביעית ולטעום שמיטה... תכל'ס... יניב לא מבזבז זמן יקר... יש לו כמה ימים ספורים עד ראש השנה... והוא כבר ניגש לחברים והודיע להם: אנחנו צריכים להתכונן לחזור לשדה... ויש כמה וכמה הלכות שצריך לחזור ולשנן אותם... והכי הכי: את מסכת כלאים!!! סו"ס בשנה האחרונה שושטשו הערוגות... מתחיל לעצב את הגינת ירק מחדש... וצריך שוב לשנן את דיני כלאים (בדרך כלל בשנים רגילות השבלונה של השדה קבועה... פעם אחת ולתמיד עיבוצו את הערוגות כהלכה ומאז זה ממשיך על אותו תקן... אבל כעת לאחר שנה תמימה של חורף וקיץ ואגשים שהסתובבו בשדה... כעת הכל מתחיל מחדש...) טוב... קובעים שיעור... מצוין... אבל מי ימסור לנו שיעור?? תמיד יניב אירגן את אחד מהלויים מהישובים הסמוכים אבל כעת כולם עלו לרגל... לתדהמתם לא היה גבול!!! יניב... הוא!!! הוא המגיד שיעור... פנים חדשות באו לכאן... מסכת כלאים שגורה על לשוננו... כל השיעורים של ההלכה למשה מסיני בהרחקות הכל בשגר לשוננו... החברים התמלאו בהערכה ובקנאות סופרים... נערכים לקראת שני ימי ראש השנה... וכמובן מודעה נתלתה בבית הכנסת: מזל טוב ליוחנן ולאבימי על נטיעת הגפן שלהם שסו"ס לאחר שנתים ומשהו ציפיה חוגגת חלאקה... וכעת בר"ה ימלאו לה שנה שלישי... אם כי השמחה עדיין לא מושלמת כי לבנתיים הנטיעה הסיפיקה להיות אילן... וממילא צריך להמשיך להמתין כעת עד ט"ו בשבט... המשך בהזדמנות...

מי שיש לו זכות ווטו!!! מה היקף הסמכויות שלו...??

פרשת השבוע כי תצא זו הפרשה הבלעדית של לומדי דף היומי!!!

בחצי שנה האחרונה... כמעט כל הסוגיות וכל הנושאים בדף היומי זה סביב פרשת כי תצא... בא נגיד את זה ככה: פרשת כי תצא זה ההפרשה של סדר נשים!!! אם זה פרשת יבום... אם זה כל דיני האסורים לבא בקהל, עמוני ומואבי, מצרי ואדומי, פצוע דכא וכרות שפכה, ממור, והנה כעת במסכת כתובות פרשת אונס ומפתה ומוציא שם רע... הכל שייך לפרשת כי תצא!!!

אחד מהדברים שמאוד עוררו אותי במסגרת הדף היומי בהקשר ליום הדין הממשמש ובא... זה מחלוקת מרתקת בין רבי אליעזר ורבי יהושע... הנושא הוא: **אודות מי שיש לו זכות ווטו!!! האם זה נקרא שהוא לוקח אחריות או לא??** בקצרה: הסיפור שם באישה שנדרה נדר שלא תהנה מבעלה... ולבעל יש זכות ווטו ע"פ תורה להפך נדרי אשתו... ומשום מה הוא החליט להחריש... לא להפך... ואז הנדר מתקיים!!! השאלה היא: האם מכאן ואילך זה נחשב נדר של הבעל... שהרי עצם זה שהוא יכל להטיל ווטו ולבטל את הנדר והוא לא עשה את זה... אז הנדר נרשם כעת על שמו? או שנאמר... מה זה קשור...? סו"ס היא הרי נדרה את הנדר... רק הוא שתק... הוא בסה"כ "נתן לזה לקרות" בסה"כ לא הציב מחסום...

מחלוקת!!! לפי רבי אליעזר זה נחשב נדר של הבעל (נפ"מ שהוא חייב בכתובת... כי זה נחשב שהנדר הוא שלו ולא דווקא שלה) ואילו רבי יהושע סבר: שזה נחשב נדר של האישה... כי סו"ס הרי היא זו שנדרה... והזכות ווטו שלו לא הופכת את הנדר שלה להיות שלו!!! ותכל'ס הרמב"ם פוסק להלכה כרבי אליעזר...

וזה פהד פחדים!!! אתה קולט מה כתוב כאן??? הרי לפעמים נעשים כבית שלנו כל מיני דברים... שאמנם לא אנהנו נעשים אותם... מיישהו אחר עושה אותם... ועקרונות אני מתנער מזה... זה לא קשור אלי... אבל תכל'ס... יש לי זכות ווטו!!! אני בטח יכול לדפוק על השלחן ולומר הפאה הזו ארוכה מידי... או החשיפה לרשת ברמה שכזו לא מתאימה לבית התורני שלנו... יש!!! יש לי זכות ווטו... אבל משום מה העדפתי לשתוק... כן... לפעמים האישה נודרת והבעל החליט לנקוט ב"החריש לה"... אז זהו!!! שרבי אליעזר מתייחס ל"יהחריש" הזה כמעשה של הבעל בעצמו!!! זה שיש לי זכות ווטו ולא ממשתי אותה... זה מעשה שמתייחס אלי... אה... הרי היא נדרה ואני רק לא הפרתי?? אה... הרי זה מחדל שלו... עוולה שלהם... ואני רק ראייתו ושתקתי?? אז מה!!! רבי אליעזר סובר שמי שיש לו את הזכות ווטו לדפוק על השלחן ולומר פה זה לא בא בחשבון... ברגע שהוא יכול ולא עושה את זה... המחדל רשום על שמו!!!

וכך נפסק להלכה...

זה לא פשוט בכלל... הרבה פעמים ניתן לשמוע יהודי שמתרץ את עצמו ואומר: מה אעשה... זה לא קשור אלי... זה לא אני... זה בני הבית שלי... אני לא מתערב... אני לא בתמונה... אז זהו שלא!!! לא בטוח שזה תירון מספק... (יתכן שישנם מקרים שכן... אבל רוב המקרים יתכן שלא) כי הרי סו"ס יש לך זכות ווטו... אוהו... איפה שזה באמת לא מתאים לך... אתה יודע לדפוק על השלחן... כשהאנו שלך קופץ לתקרה אתה יודע להעמיד דברים על דיוקם מי פה בעל הבית... אז בבקשה!!! מי שיש לו זכות ווטו ולא ממומש אותה... המחדלים רשומים על שמו... ושלא יגיד לא קשור אלי...

את המסר התובעני אנהנו צריכים לקחת עמוק ללב לקראת יום הדין... ולקחת בחשבון כל אחד מאיתנו במערכת החיים שלו... החל מבחור ישיבה בייחס לחברי החדר שלו... וכלה באברך נשוי בתוך ביתו... וכלה בראשי מוסדות שכל מיני נעשים מתחת אפס והם נוקטים ב"החריש"... נא לקחת בחשבון שווטו זו אחריות!!!

השנה אל תשאיר את ר"ה במחזור!!!

ראש השנה הולך ומתקרב ויש דינא דגמ' שכל תפילה שהיא לפרקים צריך להסדיר אותה כדי שתהא שגורה על לשונו. בקיצור: צריך להתכונן לתפילות של ראש השנה... ובכן: אחת ולתמיד: מה זה בכלל התפילות של ראש השנה?? אני מדבר כעת בעיקר בייחס לאשכנזים... שצריכים לדפדף הרבה במחזור... מה כתוב שם כ"כ הרבה?? מה המבנה של התפילה? מה... זה אוסף של מלא מלא פזמונים שצריך להגיד אותם??

אז זהו שלא!!! המבנה של התפילה הוא מאוד ברור:

כידוע: חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת לפני התפילה ושעה אחת אחריו... ושעה שלמה מתפללים... ואילו אנחנו?? מה איתנו??

אנחנו לא!!! לא שוהים... לא שעה לפני... לא שעה אחריו...

אז זהו!!! שבאופן חד פעמי!!! יש יום אחד בשנה... יום אחד ויחיד בלבד שביום הזה לשם שינוי אנחנו מתעלים מעל עצמנו ומתאמצים לנהוג כמו אותם חסידים הראשונים... כן להיות רציניים... כן להגיע שעה לפני... ולשהות שעה אחריו... ולגשת לתפילה בשיא הכבוד ראש... לכן בראש השנה ויום כיפור אנחנו כן שוהים!!! שוהים בתפילה... שעה לפני... שעה אחריו... שעה תוך כדי... זהו! זה הכל!!! כעת אמרתי לך בהגדרה קצרה וקולעת מה הסיפור עם המחזור והדפים שמדפדים

לכפי מה הדברים אמורים???

יש כאלו ששוארים את הראש איך להתכונן לתפילות של ראש השנה... הם לומדים כל מיני פירושים בכוננת המילות... קונים מחזור מיוחד עם פירושים מיוחדים להבין כל מילה ברוח הימים הנוראים... **אז זהו שלא!!! עזוב!!! למה להסתבר???**

הגיע הזמן שנפסיק לשים את התפילות של ראש השנה באיזה מדף גבוה שקוראים לו "ימים הנוראים" **לאן הכלל!!!** אל תשאיר את התפילות של ראש השנה בדפים הצהובים של המחזור... הגיע הזמן שבין שבראש השנה אנחנו בסה"כ מתפללים את אותה תפילה שאנחנו מתפללים כל יום... רק מה?? בר"ה זה על באמת!!! ביום הזה אנחנו נגישים למבצע חד פעמי שאנו עושים מצינו הכל כדי להתפלל במצב האידיאלי והרצוי ביותר ולו פעם אחת בשנה...

זה הכלל!!! ממילא התפילות של ר"ה זה לא איזה תפילה שנשלפה מהווידים והיא אמורה לחזור לשם בחזרה... לא! אז אותה תפילה המוכרת שלנו מהיום היום... רק הפעם זה עד הסוף!!!

אתן לך דוגמא... רק לשבר את האוזן:

מישהו פעם שאל אותי: מה זה ה"מסוד חכמים ונבונים... אפתחה פי וכו'... מה פשר התפילה הזו שהש"צ מתפלל בתחילת חזרת הש"צ??

אמרת לי: פשוט מאוד... לפני חודש בבין הזמנים פגשתי אותך בשטיבלאך... התפללנו שם יחד תפילת שחרית (לא משנה באיזה שעה...) (ובחזרת הש"ץ ראיתי שדיברת!!!! והרי כתוב במ"ב: שמי שמדבר בחזרת הש"ץ צריך לגעור בו... אבל לא געורתי בך... לא אמרתי לך כלום... אתה יודע למה לא הערתי לך?? כי אסור לדבר **בשעה ששליח ציבור חוזר התפילה!!!** ואין שהאווירה הכללית הייתה נראית שם... השליח ציבור לא היה רחוק מלהיראות שליח... והציבור לא היה נראה ציבור... כל האווירה שם הייתה סקנדל אחד גדול... מצטער... במי צריך לגעור?? במי שמדבר בחזרת הש"ץ... ושם לא ראיתי לא חזרת ולא שליח ולא ציבור... אז שלא תבין: להגיד לך שמיהם מותר לדבר בחזרת הש"ץ בשטיבלאך?? לא! חלילה!!! אבל! אם אתה רוצה פעם אחת ולתמיד להבין את גודל המעמד מה זה חזרת! שליח! ציבור! ולמה זה כ"כ חמור לדבר בשעה זו...?? למה מי שמדבר בחזרת הש"ץ מגדיל עוונות עד לשמאל??

אז הנה... בשביל זה ה' יש לנו יום אחד בשנה שנתור לנו לפליטה!! יום שנקרא ראש השנה!! וביום הזה של שבינו אנחנו עושים מצדנו הכל לגשת לתפילה ברצינות האמיתית והנדרשת כיאה וכיאות ליהודי שרוצה לזכות לדבר עם המלך... איך היינו אמורים לגשת כל יום לתפילה... ולא זכינו... (והנה... השליח ציבור ניגש עם הקיטל בכבוד ראש... ולפתע ארון קודש נפתח חרישית... הס מושלך בבית הכנסת... כולם נעמדים בשקט מופתי ולפתע נשמע קולו של הש"ץ מתנגן... ברוך!!! אתה!!! השם!!! כל מילה מודגשת... ואז הוא ממשיך אלוקינו ואלוקי אבותנו... ואז כשהוא גומר את הקטע הראשון... הוא נוטל רשות באימה וביאמה לשמש כשליח ציבור... יראתי בפצותי שיח להשחיל... אתיתי לחנוך בלב קרוע ומורתח...

ועכשיו!!!! קדימה... בא נראה אותך עכשיו מדבר באמצע חזרת הש"ץ... נראה אותך מעזי לפתוח את הפה... אם כעת אתה תדבר... אני באמת אנער בך קשות... אוהו... כולם יסתכלו עליך בעיניים מזדות אימה... ועזוב... זה לא יקרה!!! אין סיכוי שאתה תדבר... ולמה זה לא יקרה?? כי... אין אפשר... כעת זה... זה חזרת הש"ץ... אבל לא סתם... אלא על באמת!!! אז הנה... לפחות פעם בשנה... פעם בשנה אנחנו מפגישים את עצמנו מול חזרת הש"ץ אמיתית... המקורית!!! שעליה!!! עליה נאמר במ"ב שמי שמדבר אז גדול עונונו מנשוא... (וכזו חזרת הש"ץ לא צריכה לא פרסומת ולא קריקטורות להזכיר לנו שאסור לדבר בחזרת הש"ץ בר"ה... כי אז כולם מבינים לבר את גודל המעמד... שזה פאסט נישט... נו... כעת הבנת מה זה ה"מסוד חכמים ונבונים" של ראש השנה??

זה לא רק איזה פיוט קדמון... או איזה תפילה מיוחדת לר"ה... זה בסה"כ מבטא את הגישה המתבקשת והשגרתית של השליח ציבור המוכר של היום יום שלנו... רק מה?? ביום יום אנחנו מחפפים... לא מסוד חכמים ולא נבונים... העיקר בואו תכנסו... צריך עוד שנים... נו... תתחיל כבר... יש עשרה... מכיר את זה...?? (ובראש השנה אנחנו כן!!! כן רוצים לגשת פעם אחת בשנה בצורה המתאימה והראויה... לפחות פעם אחת בשנה) **זה הסיפור של המחזור של ראש השנה...**

התפילה של ראש השנה היא כמו על משקל של יציאה למלון...

יש אנשים שרוצים לפנק את עצמם פעם בשנה... ואז הם נוסעים לנופש ולמנוחה במלון... הופה... זהו... כעת אני במלון... אני מרגיש מיליון דולר...

סליחה על השאלה: האם יש במלון משהו אחד שאין בבית?? לא!!! בבית אוכלים עגבניה ומלפפון וגם במלון... בבית ישינים על מיטה וגם במלון... עקרונית כל מה שיש במלון יש גם בבית... **רק מה?? מה בכל זאת ההבדל בין בית למלון??** שבבית כל דבר זה חצי חצי כזה ואילו במלון זה מושלם!!!! בבית יתכן שהגבניה היא חצי גמורה... ואילו במלון הגבניה שלימה... בבית יתכן שחצי עגבניה תהיה רקובה... אבל במלון היא תהיה שלימה... בבית יש חצי מנוחה חצי צעקות ובלגן... אז במלון יש מנוחה מושלמת... הבית הוא חצי נקי חצי מבולגן ואילו במלון הכל נקי ומצוחצח... בקיצור: כל מה שיש במלון יש גם בבית... רק בבית הכל כזה חצי חצי... ואילו כשמגיעים למלון... כעת אני מצפה

שכל מה שהיה לי בבית חצי חצי... פעם בשנה תן לי להתפנק... שכל זה יהיה אבל במושלם! **על אותו משקל כאן:** התפילות של ר"ה זה לא איזה פלנטה אחרת מכל השנה... רק מה?? זה בסה"כ בית המלון של התפילה...

כל השנה אני מגיע חצי בזמן חצי לא... חצי פסוד"ז אני אומר חצי מדלג... חצי מתפלל בציבור חצי במרדף אחרי החזן... חצי קובע מקום לתפילה חצי מתרוצץ בשטיבלאך... **אז זהו!!!** שבראש השנה אנחנו פשוט לוקחים את **אותה חצי תפילה** בעצמה... והפעם רוצים לעשות את אותה תפילה אבל בשלימות!!! מותר!!! זו בקשה לגטימית... בקשה צנועה... מה ביקשתי... רק פעם אחת בשנה ללכת למלון של תפילה!!!

פעם אחת בשנה להתפלל בצורה הכי הכי מושלמת!!!

עכשיו למאי נפקא מינה?? מה כ"כ חשוב להדגיש שהתפילה של ר"ה זה **אותה תפילה** של יום חול?? כי חבל!!! חבל להשאיר את התפילות של ראש השנה במדף של ר"ה... חבל להשאיר אותם בתוך המחזור... ס"ס זה התפילות של היום יום שלנו... קח אותם איך לתוך השנה...

והכי הכי: לא צריך להיות מרובע... יש את האלו שבמשך כל השנה יתפללו **ברמה הכי בסיסית** של שטיבלאך... ואז כשיגיע ראש השנה... אז הם יוציאו את המחזור מהבויידים... ואז הם יתפללו עם ככל הלב וכל הכונה ואז מחזירים את המחזור חזרה לבויידים וחוזרים לשטיבלאך...

אז זהו שלא!!! אין צורך להיות עד כדי כך שחור לבן!!! תבין שהמחזור של ר"ה הוא בסה"כ סוג של מדגם איך אמורה להיות תפילה **במצב הכי אידיאלי**... ובמקביל יש לנו תפילה בשטיבלאך שהיא מלמדת אותנו איך נראית תפילה **ברמה הכי בסיסית**... והההלו... מותר לך להעמיד את עצמך איכשהו באמצע... אתה לא חייב להיצמד לאחת הקצוות... מותר לך להחליט ש... שנכון שבמשך השנה אני לא אוהז בסטנדרטים של התפילות בר"ה... אבל מותר לי פעם בשבוע או פעם בחודש לעלות פרופילי... ולצפות מעצמי לזו טיפה ימינה... שיהיה ברמה טיפה יותר גבוהה... שיותר תזכיר את הרמה של ראש השנה מאשר את השטיבלאך...

בקיפור: התפילות של ראש השנה לא אמורות להישאר שם!! בראש השנה... התפילות של ראש השנה אמורות לשמש לנו מדגם שאפשר יותר... אנחנו אמנם ריאלים ויודעים שביום יום אנחנו לא אווזים שם...

אבל מותר פעם ב... ולו בשביל ה"ספורט" הרוחני... לא להישאר תקוע בשטיבלאך מיום כיפורים זה עד יום כיפורים הבא עלינו לטובה...

להבין שחזרת הש"ץ של ראש השנה זה בסה"כ החזרת הש"ץ של השטיבלאך... רק אני בחרתי שבמשך השנה זה יראה בהתאם... וזכותי המלאה להחליט בכל בוקר שמתחשק לי לאמץ עוד יום במשך השנה להתפלל בצורה אידיאלית... **מותר!!! זה חוקי!!!** ומה יקרה אם אני אחליט פעם בחודש... פעם בחודש אני רוצה להתפלל בצורה רצינית... להגיע בזמן לתפילה... לשעות כמה דקות לפני... כמה דקות אחריו... להתפלל במנין רציני... מכובד... להגיד מתחילת התפילה עד סוף התפילה... ו... ובעצם רגע... פתאום נזכרתי שקורה במשך השנה שאנחנו צריכים ישועה... אז הנה... לפניך סגולה קצת... קצת יותר מבוססת משאר הסגולות... יום שאתה צריך ישועה פשוט תחליט בלילה שלפני שמחר בבוקר אני הולך להתפלל במנין מסודר ומכובד... מגיע רבע שעה לפני התפילה... מתפלל ברצינות... מה יש?? זה לא מרביץ... אל תדאג... מחר תחזור שוב לשטיבלאך... לפחות לטעום מידי פעם תפילה אמיתית מה היא... מותר לעשות את זה גם יותר משנה!! זה חוקי!!!

ואם תרצה עוד דוגמא: אם שמת לב... בחזרת הש"ץ... מאחרי ברכת מחיה המתים... מתחילים יצרות... "מלך ה' לעולם... ואתה קדוש..." ואז מתחילים כל מיני פיוטים... **מה זה כל הפיוטים האלו??** מה הנושא שלהם? **אז לא תאמנו!!! בהגדרה קצרה וקולעת:** כל היוצרות זה בסה"כ הקדמה ל-קדושה!!! כן... כל יום בשטיבלאך אנחנו אמרים קדושה בחזרת הש"ץ... כן אמורים... לא אמורים... אז זהו!!! שהאמירת קדושה ה'נדושה' הזו... היא עבודה נשגבה מאוד מאוד... וכמו שיש עבודת הכנה לפני התקיעות... ככה יש עבודתה שלימה של הכנה רבתי לקראת אמירת קדושה... וזה כל הנושא של הפיוטים והיצורות... הכל מגיע בתור הקדמה והכנה לקראת "נקדישך" או "נקדש את שמך בעולם..."

הבנת?? קלטת מושגים?? אל דאגה... אף אחד לא הולך להעמיס עליך מהיום... שכל בוקר שתתפלל בשטיבלאך... לפני קדושה... תתחיל לשיר "אדידי איימה יפצחו בקול ה' מלך..." לא! תנחו דעתך... רק מה כן??

כשתתפלל בשטיבלאך אי שם בג' בשבט... ותזכר שלא הספקת קדושה... ואז תתחיל ככה למצמץ... רגע... כמה זה חשוב? כמה זמן זה שווה בשביל לחכות לזה?? אולי אז תזכר שבר"ה עמדנו שעה וחצי ביוצרות עם ארון קודש פתוח... וכל הנושא היה עבודת הכנה לקראת קדושה... **הנה לך פרופורציות שמקבלים אותם פעם בשנה בראש השנה!!!** ומכאן ואילך זה כבר עניין שלנו... האם אנחנו מחליטים להשאיר את הקדושה ואת התפילה במשך השנה בבויידים ולהיזכר בה מר"ה לר"ה... או שיש לנו אפשרות לממש את הזכות הזו גם יותר מפעם אחת בשנה... אגב: אני מוכרח לומר... משום מה הכניסו לי בראש מגיל קטן... שתפילת ראש חודש זו תפילה רצינית ומכובדת!!! תפילת ר"ה לא מתפללים בשטיבלאך... אבל עזוב... אל תצמד דווקא לזה... מצדי תחליט על תאריך אחר... אבל שיהיה!!! שיהיה משהו כזה... שיהיו תחנות יציאה גם במשך השנה שאפשר ומותר לאמץ את הכובד ראש של ראש השנה...

וכמובן!!! מה שהכי הכי הלכה למעשה פה בכל המאמר הזה... שאם אתה באמת רוצה להתכונן לתפילות של ר"ה... תעשה את זה מול התפילות שמו"ע השגרתיות... מול הברכת אבות ומול ה"ברכות והודאות" של ישתבח... (לא לחיים עיקר המנגינות שמקובל במסורת זה דווקא בישתבח ובברכת אבות וכו')... אל תברח לפיוטים ולפירושים... זה כאן ועכשיו!!! ההכנה האמיתית ביותר לתפילות ר"ה זה השחרית מנחה מעריב בכונה כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה... בזה תתכונן!!! וכמובן... במקביל הפעם תכין צדה גם ליום שאחרי... תבטיח לעצמך שאת התפילה הזו אתה מעוניין לפגוש שוב גם במשך השנה... טוב???

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת כי תבוא - גאב"ד פונביז' הגר"ש כהנמן זצ"ל (כ' אלול) פרשת נצבים - הג"ר רבי רפאל יצחק וסרמן ר"י אוהל יעקב (כ"ז אלול)
נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

בת רבינו הרבנית חנה שטינמן ע"ה א"ת להבחל"ח הגאון רבי שרגא שליט"א

הסטייפלר נכנס אט אט, כשהוא שעון על מקלו, והתיישב על כסא מזדמן ואמר לחתן רבי שרגא, אמור לי שוב את הדרשא שמסרת בסעודת הנישואין אמש, כי היה קשה לי לשמוע. ואכן החתן חזר על כל הדרשה, ואחרי שנשאו ונתנו בענין, פנה מרן הסטייפלר לארון הספרים הפשוט, הוא סקר במבטו את מדפי הספרים, ולאחר כמה דקות נשמע קולו אומר: חיים, אני רואה שחסר לו פה כמה ספרים, חסר לו פני יהושע, וכעבור רגע הוא אמר, וגם כן מנחת חינוך חסר לו, וגם אור שמח אין לו... לך לחנות הספרים תקנה לו ואני אשלם... מתנה לחתונה...
ואכן רבינו הלך במהירות כמצווה עליו, וקנה בחנות את הספרים לחתן הצעיר.

תמונה נדירה של הגר"ש שטינמן בבחירתו (מסומן בחץ) משתתף בנישואי חבר בישיבה, נראים ראשי ישיבת פונביז' רבי שמואל רוזובסקי, רבי דוד פוברסקי, וכן רבי חיים פרידלנדר

מצוינת בכיבוד הורים

הקפידה מאוד לבוא פעם בכמה ימים לדרוש בשלום אמה ע"ה ולסייע במה שאפשר לאביה הגדול, גם כשהיה לו קושי וחולשה לא ויתרה אף פעם.

לא בכדי, התבטא פעם רבינו בנוגע לאיזה ענין: בתי זו מצוינת במצות כיבוד הורים בהידור יותר מכל שאר ילדיי (מפי אחיה - רבי אי"ש קניבסקי).

מבחין מיד מי נמצאת היום

בשנותיה האחרונות של הרבנית קניבסקי ע"ה המוני נשים צבאו על דלתותיה, והדבר הכביד על בריאותה מאוד. בני המשפחה החליטו כי בכל יום תבוא בת אחרת ותעמוד לצידה לשמור שלא יהיה עומס, ושהיא תקבל קהל לכל המאוחר עד לשעה עשר בערב, כדי שזמני האוכל והשינה שלה יישמרו כדבעי. ואכן מאז השתדלו שכל ערב תבוא בת אחרת ותעמוד על המשמר. הרבנית שטינמן ע"ה היתה מאלה שעמדו בזה באופן עקבי וגם עשתה את כל המאמצים לקיים כיבוד אם.

רבינו הרגיש בכך, ופעם התבטא כי ב'משמרת' וביום שנמצאת בתו הרבנית שטינמן ע"ה הוא מבחין בכך מיד ולא צריכים לומר לו, כי רואה מיד שהבית ריק מנשים בשעה עשר, והרבנית יכולה ללכת להתארגן ולעלות על יצועה בזמן סביר (מפי ר"א הלוי ליברמן)

מי יודע? רבינו זצ"ל עם להבחל"ח חתנו הגר"ש שליט"א, באזור שנראה אתר בניה. מי שיודע פרטים אודות התמונה נשמח שיודיענו

חשב על שידוך כבר בקטנות

בהיותה אך בגיל שבע עשרה כבר שידך אותה רבינו עב"ג החתן החשוב מבחירי ישיבת פונביז', רבי שרגא שטינמן, ועל פניו ניכרה ההתרגשות. במכתב לכמה מידידיו שהתגוררו בריחוק מקום הוא מספר בשמחה על אירוסיו בתו עם בנו של הגרא"ל שטינמן. וסיפר רבינו איך התחיל השידוך. שבהיותו צעיר אחרי נישואיו היה מתגורר ברחוב אור החיים, וקבע את מקום סדרי הלימוד והתפילות בכולל חזון איש הסמוך, והיות ורעייתו הרבנית בת שבע ע"ה היתה עובדת מחוץ לבית, ולפעמים היה צריך לקחת בשעת הצהרים את בתו חנה מהגן, ולא רצה להפסיד את מנחה גדולה בכולל, לכן פעמים רבות לקח אותה עמו לכולל (ולפעמים גם ערבית), והילדה ממתינה לו במרפסת שבצד.

והנה באותם השנים גם מרן רבי אהרן ליב שטינמן זצ"ל היה מתפלל בכולל חזון איש בעיקר בשבתות אבל לפעמים גם ביום חול, ובנו הילד שרגא נ"י היה מגיע עמו לפעמים לתפילות. וכבר אז שם עליו עין כי ראה שהוא מתפלל יפה (רשימות הגר"א מן).

וכשהגיעו לפרקן, הציעה השכינה של הגרא"ל שטינמן, הרבנית ישראלזון - אחותה של הרבנית קניבסקי ע"ה, את ההצעה של בן השכנים לבת אחותה וכך נסגר השידוך למזל טוב (ובמשך תקופה ארוכה השידוך נשמר בסוד ואכמ"ל).

הגר"ש שטינמן שליט"א בתקופת אירוסיו הכי דומה לאביה

וכך כתב אחיה ר"ש (בהקדמתו לספר דעת נוטה חלק ג' על הלכות תפילין): "אמנו הצדקנית אמרה על אחותי ע"ה שהיא היא הבת שדומה לאבינו בדיוק נפלא יותר מכל ילדיה, ואם היא היתה זכר, היתה יוצאת כמוהו... וכשנסתלקה לב"ע קרא עליה אבינו מאמר חז"ל אשרי מי שהשלים שנותיו במהרה, וביאר שבעצם לא נפטרה כלל בקיצור ימים ושנים, כי ימיה היו מלאים וגדושים כ"ד שעות ביממה, ומי שלא הכירה היטב לא ישער עד היכן הדברים מגיעים".

שינה מטבעו

היתה רגילה לומר כי מכירה היטב את אביה, והוא בטבעו ביישן גדול ואינו מסוגל לעמוד מול ציבור גדול שמביטים בו בכל תנועה, כי מטבעו בורח מהפרסום והראוה, וקל וחומר כשמצלמים אותו וכו', ומה מאוד היא משתוממת לראות שבשנותיו המאוחרות התגבר על טבעו, והסכים להשתתף בכל מיני אירועים וכינוסים שהוא במרכזם והכל כדי להביא תועלת ולעשות חסד עם כלל הציבור. והרי זה ממש הפך גמור מכל טבעו.

"חיים, לך לחנות הספרים"

בוקר למחרת הנישואים, הופתעו בני הזוג שטינמן הצעירים לשמוע דפיקות בדלת הבית. כשהם פתחו נגלתה לפנייהם הפתעה: בפתח עמדו - גדולי ישראל, אבי הכלה רבינו זצ"ל ועמו אביו מרן הסטייפלר זצ"ל. שבאו לבקר את הזוג ולברכם בבית החדש.